

Cuprins

II Acte fără caracter legislativ

DECIZII

- ★ **Decizia (UE) 2015/1824 a Comisiei din 23 iulie 2014 privind măsurile adoptate de Germania cu privire la aeroportul Niederrhein (Weeze) und Flughafen Niederrhein GmbH – SA.19880 și SA.32576 (ex NN/2011, ex CP/2011) [notificată cu numărul C(2014) 5084] ⁽¹⁾ 1**
- ★ **Decizia (UE) 2015/1825 a Comisiei din 31 iulie 2014 privind ajutorul de stat nenotificat SA.34791 (2013/C) (ex 2012/NN) – Belgia – Ajutor pentru salvarea întreprinderii Val Saint-Lambert SA [notificată cu numărul C(2014) 5402] ⁽¹⁾ 47**
- ★ **Decizia (UE) 2015/1826 a Comisiei din 15 octombrie 2014 privind ajutorul de stat SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) pus în aplicare de Slovacia în favoarea întreprinderii NCHZ [notificată cu numărul C(2014) 7359] ⁽¹⁾ 71**
- ★ **Decizia (UE) 2015/1827 a Comisiei din 23 martie 2015 privind ajutorul de stat SA.28876 (12/C) (ex CP 202/09) pus în aplicare de Grecia în favoarea Terminalului de containere al portului din Pireu & Cosco Pacific Limited [notificată cu numărul C(2015) 66] ⁽¹⁾ 93**

⁽¹⁾ Text cu relevanță pentru SEE

II

(Acte fără caracter legislativ)

DECIZII

DECIZIA (UE) 2015/1824 A COMISIEI

din 23 iulie 2014

privind măsurile adoptate de Germania cu privire la aeroportul Niederrhein (Weeze) und Flughafen Niederrhein GmbH – SA.19880 și SA.32576 (ex NN/2011, ex CP/2011)

[notificată cu numărul C(2014) 5084]

(Numai textul în limba engleză este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf ⁽¹⁾,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile sus menționate ⁽²⁾ și având în vedere observațiile acestora,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

- (1) Între 2003 și 2006, Comisia a primit mai multe plângeri în care se susține că autoritățile regionale au acordat ajutor de stat ilegal aeroportului Niederrhein-Weeze (denumit în continuare „aeroportul”).
- (2) Prin scrisorile din 13 octombrie 2005, 2 martie 2007, 3 august 2007, 19 octombrie 2010 și 1 aprilie 2011, Comisia a solicitat Germaniei informații cu privire la plângerile respective.
- (3) Germania a răspuns solicitărilor de informații din partea Comisiei prin scrisorile din 21 decembrie 2005, 2 februarie 2006, 14 iunie 2007, 18 octombrie 2007, 11 noiembrie 2010 și 30 mai 2011. Cu toate acestea, răspunsul Germaniei din 30 mai 2011 a fost incomplet deoarece nu a inclus întrebările referitoare la chestiuni legate de perioadele anterioare lunii iulie 2009. Germania a precizat că refuză să abordeze chestiunile respective pe motiv că acestea au făcut deja obiectul unei investigații pe care Comisia se presupune că a încheiat-o în iulie 2009.

⁽¹⁾ Începând de la 1 decembrie 2009, articolele 87 și 88 din Tratatul CE au devenit articolele 107 și, respectiv, 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („TFUE”). Cele două seturi de dispoziții sunt în esență identice. În sensul prezentei decizii, trimerile la articolele 107 și 108 din TFUE se interpretează, dacă este cazul, ca trimeri la articolul 87 și, respectiv, articolul 88 din Tratatul CE. De asemenea, TFUE a introdus anumite modificări terminologice, cum ar fi înlocuirea termenului „Comunitate” cu termenul „Uniune” și a sintagmei „piață comună” cu sintagma „piață internă”. Terminologia din TFUE va fi folosită pe tot cuprinsul prezentei decizii.

⁽²⁾ JO C 279, 14.9.2012, p. 1.

- (4) La 24 august 2011, Comisia a trimis o scrisoare de atenționare Germaniei în conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului ⁽³⁾ (denumit în continuare „regulamentul de procedură”), oferindu-i acesteia posibilitatea de prezenta informații până la 19 septembrie 2011. Comisia a adăugat că va lua în considerare emiterea unui ordin de furnizare a informațiilor, în absența unui răspuns în termenul stabilit.
- (5) Prin e-mail-ul din 13 septembrie 2011, Germania a solicitat prelungirea termenului până la 19 octombrie 2011. Comisia a fost de acord cu prelungirea solicitată.
- (6) Germania a răspuns la 19 octombrie 2011. Cu toate acestea, răspunsul a rămas incomplet, întrucât Germania și-a menținut refuzul de a răspunde la întrebări privind chestiuni legate de perioadele anterioare lunii iulie 2009.
- (7) Prin scrisoarea din 25 ianuarie 2012, Comisia a informat Germania că a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”) cu privire la ajutorul ilegal menționat anterior (denumită în continuare „decizia de inițiere a procedurii”).
- (8) Prin e-mail-ul din 1 februarie 2012, Germania a solicitat prelungirea termenului de prezentare a observațiilor privind decizia de inițiere a procedurii. Prolungirea a fost acordată de serviciile Comisiei prin scrisoarea din 10 februarie 2012.
- (9) Germania a prezentat Comisiei observațiile sale la 13 martie 2012 și le-a completat cu o serie de documente suplimentare la 4 martie 2013.
- (10) O rectificare la decizia de inițiere a procedurii a fost adoptată la 13 iulie 2012.
- (11) Decizia de inițiere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 14 septembrie 2012 ⁽⁴⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la măsurile în cauză în termen de o lună de la data publicării.
- (12) Comisia a primit observații din partea aeroportului Düsseldorf, districtul Kleve, întreprinderea FN GmbH și de la mai multe părți interesate, în special întreprinderi, ale căror operațiuni depind de existența aeroportului Niederrhein-Weeze. La 18 aprilie 2013, 3 mai 2013 și 19 iunie 2014, Comisia a transmis observațiile respective Germaniei. Prin scrisorile din 19 august 2013 și 3 iulie 2014, Germania și-a prezentat comentariile cu privire la observațiile părților interesate.
- (13) Prin scrisorile din 18 aprilie 2013, 29 octombrie 2013, 17 martie 2014 și 16 mai 2014, Comisia a solicitat informații suplimentare. Germania a răspuns prin scrisorile din 19 august 2013, 17 decembrie 2013, 15 ianuarie 2014, 16 aprilie 2014, 8 mai 2014 și 25 mai 2014.
- (14) Prin scrisoarea din 18 iunie 2014, Germania a acceptat ca prezenta decizie să fie adoptată în limba engleză. Prin urmare, numai versiunea în limba engleză este autentică.

2. CONTEXTUL GENERAL

2.1. Prezentarea generală a aeroportului

- (15) Aeroportul Niederrhein-Weeze este situat în Germania, în Landul Renania de Nord-Westfalia din *Landkreis* (districtul administrativ) Kleve, între municipalitățile Weeze și Kevelaer, în proximitatea frontierei germano-neerlandeze. La sud, cel mai apropiat oraș mare este Duisburg, situat la aproximativ 60 km distanță. La nord, orașul Nijmegen (Țările de Jos) se află la aproximativ 50 km distanță.

⁽³⁾ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 83, 27.3.1999, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 734/2013 din 22 iulie 2013 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 204, 31.7.2013, p. 15).

⁽⁴⁾ JO C 279, 14.9.2012, p. 1.

- (16) Cele mai apropiate 10 aeroporturi sunt:
- Düsseldorf (la o distanță pe cale rutieră de 51 de minute sau de 76 km);
  - Eindhoven, NL (1 oră și 12 minute sau 88 km);
  - Maastricht, NL (1 oră și 14 minute sau 98 km);
  - Köln-Bonn (1 oră și 23 minute sau 133 km);
  - Dortmund (1 oră și 25 minute sau 120 km);
  - Liege, BE (1 oră și 41 minute sau 152 km);
  - Anvers, BE (1 oră și 54 minute sau 153 km);
  - Rotterdam, NL (1 oră și 44 minute sau 172 km);
  - Münster-Osnabrück (1 oră și 46 minute sau 175 km);
  - Bruxelles, BE (2 ore și 10 minute sau 200 km).
- (17) Între 1954 și 1999, aeroportul a fost utilizat de Forța Aeriană Regală a Regatului Unit ca aeroport militar. Ca urmare a transformării sale în aeroport civil, operarea zborurilor de pasageri a început în 2003.
- (18) Aeroportul are o pistă de 2 440 de metri. Terminalul acestuia are o capacitate de 3,5 milioane de pasageri. Numărul de pasageri a evoluat după cum urmează:

Tabelul 1

Traficul de pe aeroportul Niederrhein-Weeze în perioada 2003-2012

An	Număr de pasageri (total)	Indicele de creștere
2003	207 992	100
2004	796 745	383
2005	591 744	285
2006	585 403	281
2007	848 852	408
2008	1 524 955	733
2009	2 403 115	1 155
2010	2 896 999	1 392

An	Număr de pasageri (total)	Indicele de creștere
2011	2 421 720	1 164
2012	2 200 000	1 058

Sursă: Observațiile Germaniei privind decizia de inițiere a procedurii pentru anii 2003-2011, precum și <http://unternehmen.airport-weeze.com/de/historie.html> pentru 2012.

- (19) Aeroportul este deservit în prezent de Ryanair și Transavia ⁽³⁾. Cele două linii aeriene acoperă peste 50 de destinații internaționale. Volumul de pasageri din aeroport este generat în prezent de transportatorii low-cost (denumiți în continuare „LCC”). Din numărul total de pasageri al aeroportului, cota de pasageri a companiei Ryanair se ridică la [80-99] ^(*) %. Ryanair a fost prezentă pe aeroport de la deschiderea acestuia și, între timp, aeroportul a devenit una dintre bazele sale de staționare în Germania, pe această bază staționând permanent 9 aeronave (începând din vara anului 2013).
- (20) Până în 2010, mai mult de 50 % din pasagerii aeroportului proveneau din Țările de Jos, restul provenind, în principal, din regiunile învecinate din Germania și parțial din Belgia. Conform celor mai recente informații publice ⁽⁶⁾, cota de pasageri olandezi a scăzut la aproximativ 40 %.

2.2. Dezvoltarea aeroportului

2.2.1. Evoluția proprietății asupra aeroportului

- (21) Aerodromul a fost înființat în 1954 de Forța Aeriană Regală în scopuri militare. La începutul anilor 1990, Forța Aeriană Regală și-a anunțat intenția de a se retrage din aerodrom până în anul 1999. Proprietatea asupra aeroportului trebuia să fie transferată guvernului federal german. Având în vedere că se preconiza pierderea a aproximativ 400 de locuri de muncă de către populația civilă, în 1993, autoritățile din districtul Kleve și din municipalitatea Weeze au planificat crearea unui aeroport civil (*Euroregionales Zentrum für Luftverkehr, Logistik und Gewerbe*, „EuZZLG”) pe amplasamentul fostului aerodrom militar. În acest scop, a fost înființată o întreprindere, Flughafen Niederrhein GmbH (denumită în continuare „FN GmbH”), pentru a gestiona transformarea fostului aerodrom militar în aeroport de uz civil.
- (22) Întreprinderea FN GmbH a fost înregistrată în 1993 ca societate privată cu răspundere limitată, cu un capital propriu de 50 000 DM (= 25 564 EUR). Acționarii fondatori au fost districtul Kleve (52 %) și municipalitatea Weeze (48 %).
- (23) Încă de la început, municipalitatea și districtul Kleve au preconizat exploatarea aeroportului de către o întreprindere privată. În vederea promovării acestui obiectiv, au fost prevăzute patru etape:
- identificarea unui investitor privat care să fie responsabil pentru pregătirea și exploatarea aeroportului;
  - obținerea autorizației necesare pentru transformarea aerodromului militar într-un aeroport civil;
  - încheierea unui tratat cu Țările de Jos privind utilizarea spațiului său aerian;
  - achiziționarea terenului de la guvernul federal.
- (24) Forța Aeriană Regală a transferat guvernului federal german dreptul de proprietate asupra aeroportului la 30 noiembrie 1999.
- (25) La 16 decembrie 1999, districtul Kleve și municipalitatea Weeze au înființat o altă întreprindere, *Entwicklungs- und Erschließungsgesellschaft Laarbruch GmbH* (denumită în continuare „EEL GmbH”). 52 % din acțiunile întreprinderii EEL GmbH sunt deținute de districtul Kleve, iar 48 %, de municipalitatea Weeze.

⁽³⁾ Pe lângă Ryanair și Transavia, aeroportul a fost deservit anterior de Air Berlin, Wizz Air, XL Airways, Sky Airlines, Corendon Airlines și Bulgaria Air, precum și de companiile de zboruri charter Tailwind și Solid Executive (a se vedea considerentul 11 din decizia de inițiere a procedurii).

^(*) Informații confidențiale.

⁽⁶⁾ Sursă: <http://unternehmen.airport-weeze.com/de/kurzportrait.html>.

- (26) Sarcinile care reveneau la acel moment întreprinderii EEL GmbH erau diferite față de sarcinile întreprinderii FN GmbH. În timp ce FN GmbH a fost creată pentru a gestiona transformarea fostului aerodrom militar, EEL GmbH a fost însărcinată, în special, cu administrarea instalațiilor în perioada cuprinsă între închiderea aerodromului militar în 1999 și achiziționarea sa de către un investitor privat.
- (27) În acest scop, întreprinderea EEL GmbH a trebuit să demoleze infrastructurile și instalațiile fostului aerodrom militar pentru utilizarea ulterioară în scopuri comerciale.
- (28) Ca urmare a autorizării, de către Landul Renania de Nord-Westfalia, la 23 august 2000, a planului de transformare a aerodromului militar prezentat de districtul Kleve și de municipalitatea Weeze și a acordării unei licențe pentru exploatarea unui aeroport civil întreprinderii FN GmbH de către Bezirksregierung Düsseldorf la 20 iunie 2001 ⁽⁷⁾, privatizarea activităților de exploatare a aeroportului și a bunurilor imobiliare a avut loc în două etape:
- (a) *Etapa 1:* la 1 iulie 2001, districtul Kleve și municipalitatea Weeze s-au retras din cadrul întreprinderii FN GmbH vânzând 99,261 % din acțiunile deținute în cadrul întreprinderii la prețul de [0,5-3] milioane EUR unui investitor privat, și anume aeroportul Niederrhein Holding GmbH (denumit în continuare „ANH GmbH”). ANH GmbH este o filială deținută în proporție de 100 % de întreprinderea neerlandeză Airport Network B.V. Până la 31 decembrie 2011, districtul Kleve și municipalitatea Weeze au deținut 0,0459 % și, respectiv, 0,0279 % din acțiuni. La momentul vânzării de autoritățile publice a întreprinderii FN GmbH către întreprinderea ANH GmbH, întreprinderea FN GmbH nu avea practic active corporale [...].
- (b) *Etapa 2:* la 14 martie 2002, guvernul federal german a vândut bunurile imobile pe care era construit aeroportul întreprinderii FN GmbH pentru suma de [5-15] milioane EUR. Înainte de a vinde bunurile imobile întreprinderii FN GmbH, guvernul federal a contactat în mod informal alți potențiali cumpărători. Numai un singur investitor și-a manifestat interesul, propunând un preț de [...] milioane EUR și o sumă suplimentară de [...] milioane EUR, cu condiția îndeplinirii anumitor obiective de profit până în anul 2009.
- (29) Guvernul federal german a stabilit prețul de vânzare a bunurilor imobile pe care a fost construit aeroportul în conformitate cu articolul 63 alineatul (3) din *Bundeshaushaltsordnung* și *Wertermittlungsverordnung*. Dispoziția menționată obligă guvernul federal să vândă proprietățile la valoarea lor actuală, și anume la prețul pieței, astfel cum a stabilit un expert independent, în conformitate cu normele prevăzute în *Wertermittlungsverordnung*. În speță, proprietatea a fost evaluată de un expert independent la [11-20] de milioane EUR, în timp ce clădirile de pe proprietate au fost evaluate la suma de [4-10] milioane EUR în temeiul conceptului propus cu privire la utilizarea și dezvoltarea proprietății. Din aceste valori, expertul a dedus suma de [4-10] milioane EUR reprezentând costurile de demolare a barăcilor care fac parte din lucrările de transformare, precum și o sumă suplimentară de [2-5] milioane EUR reprezentând costurile adoptării măsurilor prevăzute de legislația aplicabilă în materie de planificare și de mediu. Începând cu anul 2001 au fost puse în aplicare primele măsuri necesare construcției (demolarea buncărelor, infrastructura pentru instalațiile de curățare etc.), în scopul pregătirii aeroportului pentru uz civil.

2.2.2. Dezvoltarea economică a întreprinderilor EEL GmbH și FN GmbH

- (30) Imediat după înființarea sa în 1999, întreprinderea EEL GmbH a preluat gestionarea bunurilor imobile ale aeroportului prin intermediul unui contract de leasing. Primele măsuri de dezvoltare și primele măsuri de construcție au fost realizate în perioada 2000-2001.
- (31) După ce Bezirksregierung Düsseldorf a acordat întreprinderii FN GmbH licența pentru exploatarea unui aeroport civil în temeiul legislației germane în materie de transport aerian și după finalizarea procesului de achiziție a întreprinderii FN GmbH de către grupul privat de investiții ANH la 1 iulie 2001, Grupul ANH a rambursat întreprinderii EEL GmbH costurile pe care aceasta din urmă le-a suportat în ceea ce privește gestionarea infrastructurii aeroportuare, inclusiv unele lucrări de transformare.
- (32) În cursul anului 2002, întreprinderea EEL GmbH a transferat gestiunea infrastructurii aeroportului întreprinderii FN GmbH. În 2002, FN GmbH a înregistrat o pierdere de 0,3 milioane EUR. Începând cu anul 2003, întreprinderea EEL GmbH nu mai îndeplinește sarcini legate de gestionarea bunurilor imobile ale aeroportului. Cu toate acestea, districtul Kleve și municipalitatea Weeze nu au lichidat întreprinderea EEL GmbH în 2003.

⁽⁷⁾ Părțile interesate au depus peste 1 000 de plângeri împotriva acordării licenței de operare întreprinderii FN GmbH înainte de începerea operațiunilor, care putea începe, prin urmare, numai la 1 mai 2003. În anul 2006, licența a fost contestată din nou din punct de vedere juridic, acest fapt creând incertitudine juridică pentru operațiunile aeroportuare. Soluționarea acestei chestiuni a durat până la 1 februarie 2007, când Bundesverwaltungsgericht a permis începerea operațiunilor de zbor pe aeroport. Deplina conformitate juridică a fost realizată prin modificarea licenței de operare eliberate de autoritățile regionale la 1 mai 2009.

- (33) Înainte de a realiza profituri, întreprinderea FN GmbH a acumulat inițial pierderi financiare, astfel cum se ilustrează în tabelul de mai jos:

Tabelul 2

Rezultatele anuale și EBITDA (profitul înainte de deducerea dobânzilor, a impozitului și de includerea deprecierei și a amortizării) pentru perioada 2003-2011

(în mii EUR)

Anul	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Profitul anual	- 6 960	- 8 336	- 7 914	- 4 822	663	707	426	34
EBITDA	- 4 805	- 4 718	- 4 399	- 1 172	4 372	5 508	6 108	6 286

Sursă: Germania.

3. DESCRIEREA MĂSURILOR ÎN CURS DE EVALUARE ȘI A CONTEXTULUI ACESTORA

3.1. Măsura 1: Împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH

- (34) La începutul anului 2003, întreprinderea FN GmbH s-a confruntat cu dificultăți financiare, care au pus în pericol începerea zborurilor comerciale (prevăzută pentru 1 mai 2003) și, prin urmare, întregul proiect de transformare și de dezvoltare a aeroportului. Proprietarii publici ai întreprinderii EEL GmbH au decis, în consecință, să continue activitatea întreprinderii lor. La 11 aprilie 2003, întreprinderea EEL GmbH a acordat întreprinderii FN GmbH un prim împrumut („împrumutul 1”), în valoare de [11-20] milioane EUR, la o rată a dobânzii de [15] % peste rata de bază a dobânzii. Potrivit Germaniei, rata de bază a dobânzii aplicată împrumutului a fost rata normală prevăzută la articolul 247 din Codul civil german (*Bürgerliches Gesetzbuch*, denumit în continuare „BGB”) care la data respectivă era de 1,97 %⁽⁸⁾. Scadența împrumutului a fost stabilită până la 30 iunie 2005. Ca garanție, a fost impusă o taxă pe terenurile și clădirile aeroportului (*Grundschuld*) în favoarea întreprinderii EEL GmbH la valoarea creditului acordat, și anume suma de [11-20] milioane EUR. În plus față de această sumă, o dobândă de [15-23] % urma să fie adăugată anual dacă garanțiile respective erau utilizate în caz de neplată. De asemenea, [...] a oferit o garanție cu caracter personal pentru împrumut (*selbstschuldnerische Bürgschaft*) pentru o sumă maximă de [5-15] milioane EUR. Germania nu a furnizat detalii în ceea ce privește valoarea respectivei garanții personale. Garanția cu caracter personal a fost înlocuită la 8 iunie 2003 cu o garanție cu caracter personal furnizată de [...] pentru suma de [515] milioane EUR. În plus, acționarii privați ai întreprinderii FN GmbH au constituit, de asemenea, o garanție asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH în capitalul întreprinderii FN GmbH (evaluate la [20-30] milioane EUR) și asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network BV în capitalul întreprinderii ANH GmbH. Germania nu a furnizat informații complete în ceea ce privește valoarea garanției oferite.
- (35) Potrivit Germaniei, prin împrumutul în cauză acționarii publici ai întreprinderii EEL GmbH au dorit să acorde întreprinderii FN GmbH un credit „punte” pentru a acoperi lipsa lichidităților și a-i permite acesteia să încheie procesul de achiziție și de instalare a bunurilor necesare pentru începerea în timp util a operațiunilor aeroportuare.
- (36) În 2003, întreprinderea FN GmbH a înregistrat o pierdere de 7 milioane EUR. La numai un an după începerea operațiunilor de zbor comercial pe aeroport, și anume în 2004, compania neerlandeză V-Bird, cea mai importantă companie aeriană pentru aeroport, și-a încetat activitatea din cauza insolvenței. Având în vedere că întreprinderea FN GmbH se confrunta în continuare cu probleme financiare, întreprinderea EEL GmbH a continuat să acorde împrumuturi întreprinderii FN GmbH în cursul anului 2004:
- (a) La 17 iunie 2004 întreprinderea EEL GmbH a acordat întreprinderii FN GmbH al doilea împrumut („împrumutul 2”) care s-a ridicat la [2-5] milioane EUR și care are aceeași dată a scadenței ca primul împrumut acordat în 2003 (și anume, până la 30 iunie 2005). Rata dobânzii a fost stabilită la [1-5] % peste rata de bază aplicabilă. Potrivit Germaniei, rata de bază a dobânzii aplicate acestui împrumut a fost cea prevăzută la articolul 247 din BGB la acea dată, și anume 1,14 %. Ca garanție a fost impusă o taxă pe terenurile și clădirile aeroportului (*Grundschuld*) în favoarea întreprinderii EEL GmbH care acoperea valoarea

⁽⁸⁾ Rata de bază a dobânzii se modifică în fiecare an la 1 ianuarie și la 1 iulie cu punctele procentuale prin care rata de referință a crescut sau a scăzut de la ultima modificare a ratei de bază a dobânzii. Rata de referință este rata dobânzii pentru cea mai recentă operațiune principală de refinanțare a Băncii Centrale Europene înainte de prima zi calendaristică a semestrului relevant. Deutsche Bundesbank anunță rata de bază a dobânzii efective în Monitorul Oficial Federal, fără întârzieri nejustificate, după 1 ianuarie și 1 iulie.

creditului de [2-5] milioane EUR. În plus față de această sumă, în fiecare an urma să fie adăugată o dobândă de [15-23] %, în cazul în care garanțiile respective trebuiau să fie utilizate în caz de neplată. De asemenea, a fost constituită o garanție asupra acțiunilor deținute de Airport Network BV în capitalul întreprinderii ANH GmbH și o garanție asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH în capitalul întreprinderii FN GmbH. Germania nu a furnizat informații complete în ceea ce privește valoarea garanției oferite.

- (b) O lună mai târziu, la 28 iulie 2004, întreprinderea EEL GmbH a acordat întreprinderii FN GmbH un al treilea împrumut („împrumutul 3”) care se ridică la [2-5] milioane EUR. Scadența celui de al treilea împrumut a fost stabilită pentru 31 decembrie 2007, stabilindu-se o rată a dobânzii de [38] % peste rata de bază aplicabilă. Potrivit Germaniei, rata de bază a dobânzii aplicată acestui împrumut a fost cea prevăzută la articolul 247 din BGB la acea dată, și anume 1,13 %. Ca garanție a fost impusă o taxă pe terenurile și clădirile aeroportului (*Grundschuld*) în favoarea întreprinderii EEL GmbH care acoperea valoarea creditului de [2-5] milioane EUR. În plus față de această sumă, în fiecare an urma să fie adăugată o dobândă de [15-23] % în cazul în care garanțiile respective trebuiau să fie utilizate în caz de neplată⁽⁹⁾. De asemenea, a fost constituită o garanție asupra acțiunilor deținute de Airport Network BV în capitalul întreprinderii ANH GmbH și o garanție asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH în capitalul întreprinderii FN GmbH. În continuare a fost constituită o garanție în favoarea întreprinderii FN GmbH. Germania nu a furnizat informații complete în ceea ce privește valoarea garanției oferite.
- (37) În ansamblu, numai în 2004 întreprinderea FN GmbH a primit suma de [4-10] milioane EUR aferentă împrumuturilor acordate de întreprinderea EEL GmbH (în plus față de cea de a doua serie de măsuri examinate, care au fost acordate direct de districtul Kleve – a se vedea secțiunea 3.2). Potrivit Germaniei, împrumuturile au fost acordate în scopul dezvoltării și transformării fostului aeroport militar, nu pentru acoperirea cheltuielilor de exploatare.
- (38) La sfârșitul anului 2004, întreprinderea FN GmbH a înregistrat din nou pierderi, de această dată în valoare de 8,3 milioane EUR. Încă o dată, întreprinderea FN GmbH părea să aibă nevoie de lichidități suplimentare. Rambursarea împrumutului 1 și a împrumutului 2 (care, împreună, se ridică la [10-20] milioane EUR) acordate de întreprinderea EEL GmbH era prevăzută pentru 30 iunie 2005. La momentul respectiv, întreprinderea FN GmbH rambursase parțial dobânzile aferente împrumuturilor anterioare. Potrivit Germaniei, pierderile suferite de întreprinderea FN GmbH în perioada 2002-2006 au fost suportate totuși de proprietarii privați.
- (39) În acest context, la 1 iulie 2005 întreprinderea EEL GmbH a acordat întreprinderii FN GmbH un al patrulea împrumut („împrumutul 4”), de această dată în valoare de [4-10] milioane EUR, cu scadența la 31 decembrie 2010. Articolul 1 alineatul (2) din acordul de împrumut prevedea că împrumutul era destinat exclusiv investițiilor. În plus, articolul 2 prevedea obligația întreprinderii FN GmbH (și a întreprinderii EEL GmbH, dacă i se solicita acest lucru) de a verifica dacă facturile erau strict legate de finalizarea aeroportului și dacă întreprinderea EEL GmbH (nu și FN GmbH) a plătit facturile respective din împrumut. De asemenea, s-a acordat o refinanțare pentru împrumutul 1, împrumutul 2 și împrumutul 3 în valoare totală de [15-30] de milioane EUR, fără dobândă („prima prelungire”). Scadența împrumuturilor respective a fost armonizată și prelungită până la 31 decembrie 2010. O dobândă fixă de [1-5] % a fost stabilită pentru toate aceste împrumuturi, fiind aplicabilă de la 1 iulie. Astfel, rata dobânzii pentru împrumutul 1, împrumutul 2 și împrumutul 3 a fost redusă. Ca garanție a fost introdusă o taxă pe terenurile și clădirile aeroportului (*Grundschuld*) în favoarea întreprinderii EEL GmbH, care corespunde valorii celui de al patrulea împrumut ([4-10] milioane EUR), în plus față de prelungirea garanțiilor anterioare pentru împrumutul 1, împrumutul 2 și împrumutul 3 (la care urma să se adauge o dobândă de [15-23] % pe an, în cazul în care garanțiile respective erau utilizate în caz de neplată). În plus, pentru a garanta toate creanțele întreprinderii EEL GmbH din toate împrumuturile, la 1 iulie 2005 a fost oferită o garanție cu caracter personal de [...] (*selbstschuldnerische Bürgschaft*) pentru o sumă maximă de [20-30] de milioane EUR (plus dobândă și dobânda compusă). Garanția a prelungit garanția anterioară oferită de [...] la 8 iunie 2003, pentru împrumutul 1. În cele din urmă a fost constituită o garanție asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network BV în capitalul întreprinderii ANH GmbH și o garanție asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH în capitalul întreprinderii FN GmbH. Germania nu a furnizat informații complete în ceea ce privește valoarea garanției oferite.
- (40) De asemenea, întreprinderile EEL GmbH și FN GmbH au convenit că FN GmbH va trebui să plătească o dobândă la data scadenței, și anume cel târziu la 31 decembrie 2010 și că, în cazul în care întreprinderea FN GmbH va atinge pragul de rentabilitate și va deveni rentabilă înainte de această dată, aceasta va fi obligată să înceapă să plătească dobândă de la data la care a încetat să înregistreze pierderi. În ceea ce privește ratele dobânzilor aplicabile pentru primele trei împrumuturi până la armonizarea acestora cu acordul de împrumut din 1 iulie 2005, contractul de refinanțare (*Darlehensverlängerungsvertrag*) din 29 noiembrie 2010 prevede la articolul 5 alineatul (4) că fiecare dintre cele patru împrumuturi poartă o dobândă anuală de [15-23] % în caz de neplată⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Diferența de [1-3] milioane EUR dintre valoarea împrumutului și taxa pe teren rezultă din faptul că întreprinderile FN GmbH și EEL GmbH au încheiat, la 14 iulie 2004, un acord de credit „punte” care a fost însoțit de o taxă pe teren în valoare de [1-3] milioane EUR. Contractul de credit „punte” a fost înlocuit, în cele din urmă, de cel de al 3-lea acord de împrumut din 27 iulie 2004, dar taxa pe teren nu a fost anulat și rămâne valabilă, astfel încât pentru cel de al 3-lea acord de împrumut a fost necesară numai o garanție în valoare de [1-5] milioane EUR.

⁽¹⁰⁾ Niciunul dintre contracte nu include o dispoziție specifică referitoare la dobânzile de penalizare, întrucât acestea din urmă sunt prevăzute prin lege la articolul 288 din BGB, aplicându-se, prin urmare, tuturor acordurilor de împrumut.

- (41) Germania a declarat că întreprinderea EEL GmbH a decis să se retragă din calitatea de creditor (*Rangrücktrittklärung*) în ceea ce privește accesul la garanția constituită prin introducerea taxei pe terenuri în perioada martie 2009 – 31 decembrie 2010, în scopul de a permite întreprinderii FN GmbH să primească un împrumut pe termen scurt de la [banca] (a se vedea considerentul 73).
- (42) Întreprinderea FN GmbH a devenit rentabilă în 2007. Cu toate acestea și contrar acordurilor contractuale, întreprinderea FN GmbH nu a început să ramburseze nici împrumuturile, nici dobânda. La 31 decembrie 2010, data scadenței convenite prin contract de către părți, întreprinderea FN GmbH trebuia să ramburseze întreprinderii EEL GmbH [20-30] milioane EUR reprezentând împrumuturi plus [710] milioane EUR reprezentând dobânzi, și anume un total de [24-40] milioane EUR. Întreprinderea EEL GmbH a convenit pentru a doua oară să refinanțeze toate cele patru împrumuturi și plățile dobânzilor cumulate (a doua prelungire). La 29 noiembrie 2010, întreprinderile FN GmbH și EEL GmbH au semnat un al cincilea acord de împrumut, scadența pentru toate împrumuturile fiind prelungită astfel până la 31 decembrie 2016.
- (43) Rata dobânzii pentru a doua prelungire a împrumuturilor a fost stabilită la [1-5] % pe an. Germania a declarat că rata dobânzii pentru acordul de împrumut din 29 noiembrie 2010 a fost stabilită prin adăugarea a [...] puncte de bază la rata de referință de 1,24 % ⁽¹⁾. Întreprinderile FN GmbH și EEL GmbH au convenit ca dobânzile datorate până la 31 decembrie 2010 să fie adăugate la principalul împrumutului care, în consecință, a fost majorat la [24-40] milioane EUR. De asemenea, întreprinderea FN GmbH a fost obligată să plătească o dobândă trimestrială, prima plată a dobânzii fiind scadentă până la sfârșitul primului trimestru al anului 2011.
- (44) Tabelul următor sintetizează caracteristicile principale ale celor cinci acorduri de împrumut care fac obiectul evaluării:

Tabelul 3

Prezentare generală a măsurilor de sprijin public acordate de întreprinderea EEL GmbH în favoarea întreprinderii FN GmbH

Volum (în milioane EUR)	Data acordului de împrumut	Rata dobânzii	Scadența/refinanțarea împrumutului	Garanție	Modalitatea de finanțare (EEL)
[11-20]	11.4.2003	[1-5] % peste rata de bază (1,97 %)	Prima scadență: 30.6.2005 prelungită pentru prima dată până la 31.12.2010, prelungită pentru a doua oară până la 31.12.2016	— taxe pe teren și clădiri (<i>Grundsulden</i>) — garanție personală de [...] (<i>selbstschuldnerische Bürgschaft</i>) — garanție asupra acțiunilor întreprinderilor ANH GmbH și FN GmbH	Împrumutul acordat de districtul Kleve: ([5-15] milioane EUR [1-5] %); [2-5] milioane EUR împrumut acordat de [bancă], (garant public: %); municipalitatea Weeze). Împrumutul în valoare de [2-5] milioane EUR este transformat la 30.6.2005 și [banca] preia rolul de creditor nou.
[2-5]	17.6.2004	[1-5] % peste rata de bază (1,14 %)	Prima scadență 30.6.2005 prelungită pentru prima dată până la 31.12.2010, prelungită pentru a doua oară până 31.12.2016	— taxe pe teren și clădiri (<i>Grundsulden</i>) — garanție asupra acțiunilor întreprinderilor ANH GmbH și FN GmbH	Împrumut acordat întreprinderii EEL GmbH de districtul Kleve (<i>Kassenkredite</i>)
[2-5]	28.7.2004	[3-8] % peste rata de bază (1,13 %)	Prima scadență 31.12.2007 prelungită pentru prima dată până la 31.12.2010, prelungită pentru a doua oară până 31.12.2016	— taxe pe teren și clădiri (<i>Grundsulden</i>) — garanție asupra acțiunilor întreprinderilor ANH GmbH și FN GmbH — garanție în favoarea întreprinderii FN GmbH	Împrumut acordat întreprinderii EEL GmbH de districtul Kleve (<i>Kassenkredite</i>). Districtul Kleve și municipalitatea Weeze efectuează o injecție de capital în valoare de [0,4-1] milioane EUR în întreprinderea EEL GmbH.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

Volum (în milioane EUR)	Data acordului de împrumut	Rata dobânzii	Scadența/refinanțarea împrumutului	Garanție	Modalitatea de finanțare (EEL)
[4-10]	01.7.2005	[1-5] %	Prima scadență 31.12.2010 prelungită până la 31.12.2016	— taxe pe teren și clădiri (<i>Grundsulden</i>) — garanție personală de [...] (<i>selbstschuldnerische Bürgschaft</i>) Garanție asupra acțiunilor întreprinderilor ANH GmbH și FN GmbH	Districtul Kleve și municipalitatea Weeze efectuează o injecție de capital în valoare de [0,4-1] milioane EUR în întreprinderea EEL GmbH.
[24-40] (= [20-30] (valoarea tuturor celor patru împrumuturi) plus dobânda acumulată de (= [4-10])	29.11.2010	[1-5] %	31.12.2016	— taxe pe teren și clădiri (<i>Grundsulden</i>) — garanție personală de [...] (<i>selbstschuldnerische Bürgschaft</i>) — garanție asupra acțiunilor întreprinderilor ANH GmbH și FN GmbH	Prelungirea tuturor împrumuturilor anterioare acordate EEL de districtul Kleve (<i>Kassenkredite</i>), precum și a împrumutului acordat de [bancă], eventual cu o garanție continuă publică din partea localității Weeze.

- (45) La sfârșitul primului trimestru al anului 2011, întreprinderea FN GmbH s-a aflat din nou în imposibilitatea de a efectua prima plată a dobânzii, astfel cum s-a convenit în prelungirea acordurilor de împrumut (*Darlehensverlängerungsvertrag*) din 29 noiembrie 2010. Districtul Kleve a acceptat oferta acționarului întreprinderii FN GmbH de a primi acțiuni ale întreprinderii FN GmbH până în martie 2011, în urma conversiei creanțelor în acțiuni pentru amânarea continuă a plății dobânzilor și a principalului ⁽¹²⁾. Cu toate acestea, conversia creanțelor în acțiuni a fost încheiată oficial abia la sfârșitul anului 2012. Districtul Kleve deține în prezent 1,88 % din capitalul social al întreprinderii FN GmbH ⁽¹³⁾.

3.2. Măsura 2: Sprijinul din partea Landului Renania de Nord-Westfalia

- (46) La 15 octombrie 2002, întreprinderea FN GmbH a beneficiat de un sprijin public în valoare de 3,525 de milioane EUR din partea Landului Renania de Nord-Westfalia pentru finanțarea a 50 % din următoarele costuri: platforma de handling, zona de alimentare cu combustibil, lărgirea căilor de rulare și reabilitarea platformelor existente, sistemul de iluminare pentru apropierea de precizie, luminile de margine, luminile de start și sistemul de iluminat al pistei.
- (47) Temeiul juridic pentru acest tip de sprijin a fost Decretul privind sprijinul public pentru măsuri de construcție și renovare (investiții în infrastructură) pentru aeroporturile din Renania de Nord-Westfalia (*Richtlinien über die Gewährung von Zuwendungen für Ausbau- und Erneuerungsmaßnahmen auf Flugplätzen RdErl* al Ministerului Mediului, Planificării Spațiale și Energiei din Landul Renania de Nord-Westfalia, MBL.NRW.1993 S. 617) (*denumit în continuare „decretul din 1993”*). Orientările respective au fost înlocuite ulterior de orientările cu referința (VA 5-10 – 60/195 – v. 25 noiembrie 2002) ⁽¹⁴⁾, care au fost în vigoare între 1 ianuarie 2003 și 1 ianuarie 2008.
- (48) Decretul din 1993 prevedea acordarea de sprijin financiar în vederea acoperirii costurilor de investiții pentru anumite tipuri de infrastructură aeroportuară precum piste, căi de rulare, platforme, benzi de protecție, infrastructură pentru controlul traficului aerian (turn, radar, sisteme de avertizare optică), lumini de navigație, dispozitive de sprijin pentru aterizarea optică, clădiri înalte (terminale, hangare etc.), spații de parcare, împrejmuiri, infrastructura pentru siguranța zborului, aprovizionare și eliminare, protecție împotriva zgomotului și împotriva incendiilor, comandament de iarnă și servicii de salvare, precum și costurile de investiții aferente măsurilor compensatorii pentru conservarea peisajelor și protecția mediului. Prin decretul din 1993, Landul

⁽¹²⁾ În urma acordului din 31 martie 2011, acțiunile au fost transferate întreprinderii EEL GmbH, la 31 decembrie 2011. Acestea au fost transferate în cele din urmă districtului Kleve.

⁽¹³⁾ Prezenta decizie nu vizează această conversie a creanțelor în acțiuni sau orice altă măsură care a fost acordată de Germania în favoarea întreprinderii FN GmbH începând cu anul 2011.

⁽¹⁴⁾ https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_bes_text?anw_nr=1&gld_nr=9&ugl_nr=96&bes_id=1284&val=1284&ver=7&sg=&aufgehoben=N&menu=1

Renania de Nord-Westfalia a oferit sprijin de maxim 40 % din valoarea costurilor eligibile pentru tipurile de infrastructură aeroportuară menționate mai sus. Aeroporturile internaționale și aeroporturile regionale pot primi ajutor de maxim 65 % din costurile eligibile. Pentru parcări, împrejmuiri și infrastructura de siguranță a zborului, un ajutor de maxim 80 % din cheltuielile eligibile ar putea fi acordat ca sprijin la solicitarea aeroportului.

3.3. Măsura 3: Sprijinul acordat direct de districtul Kleve întreprinderii FN GmbH pentru achiziționarea bunurilor imobile ale aeroportului

- (49) Astfel cum s-a precizat în considerentul 28, la 14 martie 2002, guvernul federal german a vândut bunurile imobile ale aeroportului întreprinderii FN GmbH pentru suma de [5-15] milioane EUR. În aceeași zi, districtul Kleve a încheiat un acord cu întreprinderea FN GmbH privind acordarea unui credit „punte” pentru o parte din costurile de achiziție ale bunurilor imobile ale aeroportului. Creditul „punte” a fost acordat prin intermediul unui împrumut fără dobândă, garantat în totalitate cu proprietățile imobiliare ale aeroportului (prin urmare, în valoare de [5-15] de milioane EUR la data acordării împrumutului). S-a convenit ca o sumă de [4-10] milioane EUR din suma de [5-15] milioane EUR să fie prefinanțată de districtul Kleve. Airport Network B.V., întreprinderea-mamă a întreprinderii ANH GmbH, a trebuit să ramburseze districtului Kleve o primă tranșă în valoare de [2-5] milioane EUR din respectivul împrumut fără dobândă până la 30 decembrie 2003 (ceea ce s-a și întâmplat). A doua tranșă, în valoare de [2-5] milioane EUR trebuia plătită după cinci ani de la data începerii operațiunilor de zbor pe aeroport, cel târziu la 31 decembrie 2007, cu excepția cazului în care era îndeplinită o clauză privind crearea de locuri de muncă (350 de locuri de muncă) prevăzută în acordul încheiat între districtul Kleve și întreprinderea FN GmbH.
- (50) La 8 iulie 2004, districtul Kleve a decis că întreprinderea FN GmbH nu va trebui să ramburseze cea de a doua tranșă, în valoare de [2-5] milioane EUR, întrucât au fost deja create peste 350 de locuri de muncă.

3.4. Măsura 4: Sprijinul public în favoarea întreprinderii EEL GmbH

- (51) Pentru a putea acorda împrumuturi întreprinderii FN GmbH, întreprinderea EEL GmbH necesita ea însăși refinanțare. Întreprinderea EEL GmbH s-a refinanțat prin obținerea de împrumuturi în valoare de:
- (a) [5-15] milioane EUR și [2-5] milioane EUR la o rată a dobânzii de [15] % pe an, scadente la 30 iunie 2005. Cele două împrumuturi au fost acordate de districtul Kleve la 11 aprilie 2003 și, respectiv, 16 iunie 2004;
- (b) [1-5] milioane EUR la o rată a dobânzii de [2-5] % pe an, scadent la 30 decembrie 2007. Împrumutul a fost acordat de districtul Kleve la 28 iulie 2004 ⁽¹⁵⁾.
- (52) În iulie 2005, structura capitalului întreprinderii EEL GmbH a fost modificată de acționarii acesteia, care au decis efectuarea unei injecții de capital în valoare de [515] milioane EUR și a unei conversii a creanțelor în acțiuni de [1-4] milioane EUR, care a redus datoria primului împrumut la [3-13] milioane EUR. Întreprinderea EEL GmbH a rambursat cel de al doilea împrumut în valoare de [25] milioane EUR. În fine, restul contractelor de împrumut în valoare de [3-13] milioane EUR și [2-5] milioane EUR au fost prelunghite până la 31 decembrie 2010. Rata dobânzii a fost stabilită la [3-8] % la 1 iulie 2005 și la [3-8] % începând cu 1 noiembrie 2005. La 29 noiembrie 2010, cele două împrumuturi au fost prelunghite din nou până la 31 decembrie 2016, la o rată a dobânzii de [3-8] %.
- (53) Districtul Kleve a continuat să injecteze capital în întreprinderea EEL GmbH, injectând ([1-5] milioane EUR) în 2006 și ([2-6] milioane EUR) în 2007. Sumele respective au fost înscrise ca rezervă de capital social și trebuie restituite împreună cu rambursările împrumuturilor la sfârșitul anului 2016. În total, cei doi acționari publici au acordat întreprinderii EEL GmbH [24-40] milioane EUR ([15-25] milioane EUR sub formă de injecții de capital, inclusiv măsura de conversie a creanțelor în acțiuni și [10-20] milioane EUR sub formă de împrumuturi).
- (54) În paralel, întreprinderea EEL GmbH a primit, la 2 mai 2003, un împrumut în valoare de [2-5] milioane EUR de la [banca] aflată în proprietate privată. Scadența împrumutului a fost prevăzută la 30 iunie 2005, cu o dobândă de [1-5] %. Municipiul Weeze a oferit o garanție publică de 100 % pentru împrumutul respectiv în favoarea întreprinderii EEL GmbH și, respectiv, a [băncii]. La 30 iunie 2005, împrumutul a fost transformat, iar [banca] (o filială a [băncii]), aflată în proprietate publică, a înlocuit [banca] în calitate de creditor. Scadența a fost prelunghită prima oară până la 30 decembrie 2010, rata dobânzii fiind stabilită la [1-5] %, și a doua oară în 2010, până la 31 decembrie 2016, rata dobânzii fiind de [1-5] %.

⁽¹⁵⁾ Acest lucru implică faptul că, atunci când întreprinderea EEL GmbH a refinanțat împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH, împrumuturile acordate întreprinderii EEL GmbH de districtul Kleve și împrumutul acordat de [banca] în valoare de [1-5] milioane EUR au fost refinanțate în mod corespunzător.

4. MOTIVELE CARE AU CONDUS LA ÎNȚIEREA PROCEDURII OFICIALE DE INVESTIGARE

4.1. Măsura 1: Împrumuturi acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH

- (55) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile cu privire la măsura în care împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH au fost acordate și refinanțate în condițiile pieței. Comisia a observat mai întâi că Germania nu a prezentat un istoric al creditelor sau un rating al beneficiarului împrumutului. De asemenea, Comisia nu poate exclude faptul că întreprinderea FN GmbH se afla în dificultate financiară. Comisia a subliniat, de asemenea, că Germania nu a furnizat nicio explicație privind ratele dobânzii aplicate împrumuturilor individuale sau garanția primită. Comisia a remarcat, de asemenea, că nu a fost explicat motivul pentru care concedentul împrumutului aflat în proprietate publică a fost de acord în mod repetat să refinanțeze împrumuturile, prelungind de fiecare dată scadența acestora, precum și motivul pentru care nu s-a realizat niciodată până în prezent rambursarea principalului împrumutului și a dobânzilor datorate.
- (56) Pe baza acestor considerente, Comisia a plecat de la premisa că, în acordarea și refinanțarea împrumuturilor întreprinderii FN GmbH, întreprinderea EEL GmbH nu a acționat ca un investitor în economia de piață sau ca un creditor al pieței. Având în vedere faptul că întreprinderea FN GmbH pare să se fi aflat în dificultate pe parcursul întregii perioade, întrucât aceasta nu a reușit să obțină finanțare de la băncile comerciale cel puțin până la sfârșitul anului 2010, Comisia a plecat de la premisa că valoarea totală a împrumuturilor, la care se adaugă dobânda neachitată, ar trebui să fie considerată drept ajutor de stat.
- (57) Având în vedere că măsurile în cauză au fost puse în aplicare fără să fi fost notificate Comisiei, Comisia a concluzionat în mod provizoriu că acestea constituie ajutor de stat ilegal.
- (58) În cele din urmă, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la compatibilitatea acordurilor în cauză cu piața internă, în cazul în care acestea sunt considerate ajutor de stat, în special având în vedere normele prevăzute în Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate ⁽¹⁶⁾.

4.2. Măsura 2: Sprijinul acordat de Landul Renania de Nord -Westfalia întreprinderii FN GmbH

- (59) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a remarcat faptul că sprijinul acordat de Landul Renania de Nord-Westfalia întreprinderii FN GmbH a constituit o măsură selectivă, întrucât nu toate aeroporturile din Land erau eligibile pentru un astfel de sprijin. Având în vedere că sprijinul a fost acordat din fonduri publice și a conferit un avantaj aeroportului prin acordarea de sprijin pentru investiții, nu se poate exclude faptul că sprijinul respectiv a constituit ajutor de stat.
- (60) Având în vedere că măsurile în cauză au fost puse în aplicare fără să fi fost notificate Comisiei, Comisia a concluzionat în mod provizoriu că acestea constituie ajutor de stat ilegal.
- (61) În cele din urmă, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la compatibilitatea măsurii în cauză cu piața internă, în cazul în care măsura este considerată ajutor de stat, în special având în vedere normele prevăzute în Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate ⁽¹⁷⁾.

4.3. Măsura 3: Sprijinul acordat de Landul Renania de Nord -Westfalia întreprinderii FN GmbH

- (62) În ceea ce privește sprijinul direct acordat de districtul Kleve întreprinderii FN GmbH, Comisia a plecat de la premisa conform căreia niciun investitor în economia de piață nu ar fi acordat un astfel de grant fără o remunerație. De asemenea, Comisia și-a exprimat îndoiala că un investitor din economia de piață ar fi de acord să renunțe la restituirea unei părți dintr-un împrumut nerambursat în temeiul unor considerente legate de crearea de locuri de muncă în regiune.
- (63) Având în vedere că măsurile în cauză au fost puse în aplicare fără să fi fost notificate Comisiei, Comisia a concluzionat în mod provizoriu că acestea constituie ajutor de stat ilegal.
- (64) În cele din urmă, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la compatibilitatea măsurii în cauză cu piața internă, în cazul în care măsura este considerată ajutor de stat, în special având în vedere normele prevăzute în Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO C 244, 1.10.2004, p. 2).

⁽¹⁷⁾ A se vedea nota de subsol 16.

4.4. Măsura 4: Injecții de capital și împrumuturi în favoarea întreprinderii EEL GmbH

- (65) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielele cu privire la măsura în care împrumuturile acordate întreprinderii EEL GmbH de acționării publice ai acesteia au fost acordate și refinanțate în condițiile pieței.
- (66) Având în vedere că măsurile în cauză au fost puse în aplicare fără să fi fost notificate Comisiei, Comisia a concluzionat în mod provizoriu că acestea constituiau ajutor de stat ilegal.
- (67) În cele din urmă, Comisia și-a exprimat îndoielele cu privire la compatibilitatea măsurilor în cauză cu piața internă, în cazul în care acestea sunt considerate ajutor de stat.

5. OBSERVAȚIILE DIN PARTEA GERMANIEI

5.1. Observații generale

5.1.1. Contextul proiectului

- (68) Germania reamintește contextul proiectului, astfel cum este descris în secțiunile 2.1 și 2.2 de mai sus. Piatra de temelie a „Euroregionales Zentrum für Luftverkehr, Logistik und Gewerbe” a fost dezvoltarea unui aeroport civil privat pe amplasamentul fostului aerodrom militar.
- (69) Germania susține că dezvoltarea creșterii traficului a fost împiedicată de factori externi. În primul rând, falimentul V-Bird în octombrie 2004, companie a cărei bază principală de operațiuni era situată în Niederrhein-Weeze, a cauzat o pierdere semnificativă de trafic, care nu a putut fi compensată integral prin zborurile suplimentare ale companiilor Ryanair și Hapagfly până în 2008, când traficul a atins nivelul înregistrat în 2004. În al doilea rând, o serie de acțiuni în justiție înaintate în mod repetat instanțelor naționale au creat o incertitudine juridică pentru companiile aeriene ⁽¹⁸⁾ și au implicat costuri suplimentare neprevăzute pentru întreprinderea FN GmbH. Înainte de a obține licența de operare finală în 2009, întreprinderea FN GmbH nu reușise să își pună în aplicare strategia din cauza unor litigii pendinte și a optat pentru soluționarea acestora în afara instanței. Rezultatul pozitiv a obligat însă întreprinderea FN GmbH să plătească despăgubiri părților implicate în acțiunile respective în valoare de [5-10] milioane EUR. În al treilea rând, în 2010, traficul din aeroport a fost perturbat de erupția vulcanului Eyjafjallajökull din Islanda. În al patrulea rând, Germania observă că, în septembrie 2010, aeroportul a introdus o taxă pentru pasageri care subminat competitivitatea aeroportului Niederrhein-Weeze față de alte aeroporturi europene care nu sunt supuse taxei respective. Potrivit Germaniei, această situație s-a tradus prin faptul că Ryanair și-a redus operațiunile de pe aeroportul Niederrhein-Weeze, acesta confruntându-se cu o scădere a volumului de pasageri atât în 2011, cât și în 2012.
- (70) Germania susține că, în pofida acestor evenimente adverse care nu puteau fi controlate de întreprinderile FN GmbH și EEL GmbH sau de acționarii acestora, succesul proiectului este demonstrat de creșterea constantă a traficului de-a lungul perioadei examinate (a se vedea considerentul 18), care a egalat sau chiar a depășit traficul preconizat de diferite studii ale experților (cu excepția anului 2011). De asemenea, Germania subliniază faptul că întreprinderea FN GmbH ar putea, de asemenea, să crească veniturile obținute din activități din afara domeniului aviatic și să-și îmbunătățească rentabilitatea în timp.

5.1.2. Logica finanțării din capital privat a aeroportului

- (71) Germania subliniază că aeroportul Niederrhein-Weeze este o „poveste de succes” deoarece, în prezent, acesta este nu numai cel de al treilea aeroport ca mărime din Renania de Nord-Westfalia, ci și un exemplu unic de infrastructură privatizată vândută la prețul pieței. Germania adaugă că investițiile în aeroport au fost menținute întotdeauna la un nivel foarte ridicat. În perioada 2002-2011, investițiile totale ale întreprinderii FN GmbH s-au ridicat la [60-90] milioane EUR, din care [20-30] milioane EUR au fost utilizate pentru dezvoltarea clădirilor comerciale, [1020] milioane EUR pentru instalațiile de zbor și platformă și [5-10] milioane EUR pentru proiecte de înființare și extindere. Germania susține că, după privatizarea sa, întreprinderea FN GmbH s-a putut baza pe resurse private pentru a finanța astfel de investiții semnificative, și anume: (i) împrumuturile și injecțiile de capital ale acționarilor, (ii) împrumuturile băncilor comerciale și (iii) profiturile proprii din exploatarea ale întreprinderii FN GmbH.
- (72) În ceea ce privește sprijinul din partea acționarului majoritar, Germania consideră că întreprinderea ANH GmbH și acționarii săi au acordat sprijin în mod repetat filialei lor, întreprinderea FN GmbH, pentru a acoperi pierderile

⁽¹⁸⁾ A se vedea nota de subsol 7.

inițiale din exploatare, precum și investițiile în infrastructura aeroportuară ale acesteia. Sprijinul a luat forma unor injecții de capital și a unor împrumuturi, pentru care acționarul majoritar a acceptat să renunțe la calitatea de creditor (*Rangrücktrittklärung*). Procedând astfel, acționarul majoritar a transformat creanțele în capital propriu care nu a mai putut face parte din masa de insolvență. Cu toate acestea, Germania subliniază că acționarii unici privați nu ar fi putut suporta întreaga sarcină financiară pentru o astfel de investiție costisitoare, aceștia având nevoie de surse de finanțare suplimentare, pe care numai autoritățile publice ar fi putut să le asigure în condițiile pieței. Acest sprijin extern a fost deja luat în considerare în planul de afaceri pentru anul 2003 (a se vedea considerentul 95).

- (73) În ceea ce privește împrumuturile acordate de băncile comerciale, Germania susține că întreprinderea FN GmbH putea obține credite de la băncile comerciale foarte rapid datorită succesului său comercial. Potrivit Germaniei, accesul la bănci dovedește viabilitatea unui model de afaceri bazat pe surse de finanțare privată. În prima jumătate a anului 2009, întreprinderea FN GmbH a putut semna cu [banca] un acord de împrumut privind un credit pentru investiții în valoare de [0-10] milioane EUR. Rata dobânzii pentru împrumutul respectiv a fost de [2-6] %, dar sub rezerva subordonării creanțelor care vizează împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH (prin urmare, nevoia întreprinderii EEL GmbH de a renunța la calitatea sa de creditor). Scadența împrumutului a fost stabilită pentru 31 decembrie 2010. Potrivit Germaniei, condițiile privind constituirea de garanții și ratele dobânzii prevăzute în contracte au fost, prin urmare, relativ favorabile pentru întreprinderea FN GmbH. Întreprinderea FN GmbH a rambursat integral împrumutul [băncii] la data scadenței. Germania adaugă că [banca] a oferit întreprinderii FN GmbH două facilități de creditare ([8-15] milioane EUR și [1-5] milioane EUR) la o rată indicativă a dobânzii de [1-5] %⁽¹⁹⁾ și că putea fi semnată cu [banca] finanțarea unui contract de leasing în valoare de aproximativ [0-3] milioane EUR.
- (74) În ceea ce privește *autofinanțarea*, Germania subliniază faptul că întreprinderea FN GmbH și-ar putea finanța progresiv propriile investiții realizate prin intermediul fluxurilor de numerar pozitive rezultate din activitățile de exploatare. Primul EBITDA (profitul înainte de deducerea dobânzilor, a taxelor, a deprecierei și a amortizării) pozitiv a fost înregistrat în 2006, iar primul profit net, în 2007, și anume după numai câțiva ani de la începerea operațiunilor. De asemenea, Germania impută Comisiei faptul că în decizia de inițiere a procedurii a prezentat datele referitoare la cifra de afaceri și costurile întreprinderii FN GmbH într-o manieră eronată și înșelătoare. Prin urmare, Germania a furnizat următoarele informații în ceea ce privește evoluția comparativă a cifrei de afaceri și a costurilor în perioada 2003-2010:

Tabelul 4

Veniturile și costurile întreprinderii FN GmbH în perioada 2003-2010

(în mii EUR)

Anul	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Cifra de afaceri (Umsatz)	2 225	7 968	7 364	7 136	8 281	13 338	19 900	23 759
Alte venituri din exploatare (<i>Sonstigebetriebliche Erträge</i>)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— inclusiv tranzacțiile cu terenuri de ordin fiscal (<i>Grundstückstransaktion</i>)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Achiziții (<i>Materialaufwand</i>)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Cheltuieli cu personalul (<i>Personalaufwand</i>)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Alte cheltuieli operaționale (<i>Sonstiger betrieblicher Aufwand</i>)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

⁽¹⁹⁾ Cu toate acestea, oferta nu s-a materializat niciodată.

- (75) Germania susține că, în special, Comisia ar fi omis să ia în considerare toate costurile aferente misiunii publice (costurile activităților non-economice) care nu sunt imputabile operațiunilor curente ale aeroportului, scăzând în mod artificial profitul operațional. Germania consideră că următorul tabel reflectă rentabilitatea operațională reală a întreprinderii FN GmbH:

Tabelul 5

Structura de costuri ajustată a întreprinderii FN GmbH (dedusă din costurile aferente misiunii publice)

(în mii EUR)

Anul	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Profitul conform raportului anual	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Misiunea publică	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
(a) securitatea și siguranța, din care:	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Protecția împotriva incendiilor (personal)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Amortizarea costurilor de investiție (Protecția împotriva incendiilor)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Costul amortizării (supravegherea video)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Patrulare	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Personalul de securitate	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
(b) Protecția pasagerilor și a aeronavelor	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Dispozitive de control (persoane și obiecte)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Securitatea zborurilor DFS (selecția dinamică a frecvenței), TTC (reglarea puterii emițătorului)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
— Amortizare (Turn de control)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Profitul anual ajustat	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
EBITDA ajustat	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

5.1.3. Noțiunea de ajutor – Construcția aeroportului considerată drept o activitate fără caracter economic

- (76) Germania a considerat că lucrările de construcție a unui aeroport nu reprezintă o activitate economică pe care investitorii privați ar fi dispuși să o întreprindă pe cont propriu și că nu există un astfel de exemplu în Europa (a se vedea secțiunea următoare). Germania susține că investitorii privați ar fi mult mai interesați de exploatarea unei infrastructuri aeroportuare existente, întrucât riscurile sunt reduse și ușor de gestionat.

- (77) Potrivit Germaniei, construcția infrastructurii aeroportuare nu ar mai trebui să facă parte din domeniul de aplicare a controlului ajutoarelor de stat pentru a se compensa lipsa investițiilor private în acest sector. În opinia Germaniei, construcția unei astfel de infrastructuri constituie un instrument prin care statul poate orienta dezvoltarea economică și poate structura amenajarea teritoriului, prin intermediul politicii în domeniul transporturilor.
- (78) De asemenea, Germania consideră că, în cazul de față, sprijinul public a vizat în cea mai mare parte activitățile de misiune publică, care nu fac parte din domeniul de aplicare al controlului privind ajutoarelor de stat. Din suma de [20-30] milioane EUR s-ar fi efectuat investiții în sisteme de securitate și de protecție împotriva incendiilor. Germania adaugă că restul de [2-5] milioane EUR fusese utilizat integral pentru finanțarea altor activități în 2011.

5.1.4. Noțiunea de ajutor – Inexistența unui investitor de referință ipotetic

- (79) Germania consideră că în Europa nu există o piață pentru finanțarea infrastructurilor aeroporturilor regionale aflate în proprietate privată. Potrivit Germaniei, în Europa există numai câteva aeroporturi privatizate integral. Printre exemple se numără aeroporturile Glasgow-Prestwick sau Luton. Cu toate că nu a fost inițiată o investigație privind ajutorul de stat în ceea ce privește aeroporturile cu capital integral privat, Germania și-a exprimat îndoielile privind absența sprijinului public pentru aeroporturile respective. Germania a subliniat că, inclusiv în cazul aeroportului Lübeck-Blankensee, autoritățile publice din Lübeck au recâștigat proprietatea platformei în 2009. Acest deficit de proprietate privată se datorează nivelului ridicat al costurilor fixe suportate în mod necesar pentru construcția unei infrastructuri aeroportuare, confirmate de Comisie în proiectul Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației, care era în curs de elaborare atunci când a fost inițiată procedura oficială de investigare ⁽²⁰⁾. De asemenea, Germania a remarcat că incertitudinile juridice create prin procesul de certificare obligatorie a aeroportului, pronunțarea concomitentă a hotărârii în cauza *Aéroports de Paris* și semnarea unui tratat internațional încheiat între Germania și Țările de Jos i-au descurajat pe investitorii privați să mai participe la acest tip de proiect. Potrivit Germaniei, în evaluarea preliminară din decizia de inițiere a procedurii, Comisia a omis în mod eronat faptul că băncile comerciale au fost reticente, astfel cum era de așteptat, față de finanțarea construcției unor aeroporturi private și faptul că nu exista o piață funcțională în acest sector.
- (80) Germania consideră că evaluarea preliminară efectuată de Comisie nu s-a bazat pe criterii clare de evaluare a conformității măsurilor examinate cu condițiile de piață. Potrivit Germaniei, în contextul serviciilor poștale universale, Comisia ar fi trebuit, dimpotrivă, să invoce jurisprudența constantă ⁽²¹⁾, care ar fi confirmat faptul că înființarea și menținerea unei rețele nu corespunde unei logici pur comerciale. De asemenea, Germania propune invocarea practicilor existente ale Comisiei, în care Comisia a aprobat măsuri de sprijin similare. În sprijinul acestor opinii, Germania a utilizat exemplul finanțării infrastructurii aeroportului Kassel Calden.
- (81) Germania a concluzionat că, având în vedere dezvoltarea cu succes a aeroportului, orice investitor privat ar fi investit în aeroportul Niederrhein-Weeze, așa cum făcut Germania.

5.1.5. Întreprinderea FN GmbH nu poate fi considerată o întreprindere aflată în dificultate

- (82) Germania contestă concluzia preliminară a Comisiei potrivit căreia întreprinderea FN GmbH poate fi considerată o întreprindere aflată în dificultate în sensul Liniilor directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate („Liniile directoare privind salvarea și restructurarea”) ⁽²²⁾.
- (83) Germania își întemeiază această afirmație pe cinci motive. În primul rând, întreprinderea FN GmbH ar fi realizat deja câștiguri după o fază de pornire foarte scurtă (primul EBITDA pozitiv în 2006 – cu excepția cheltuielilor aferente misiunii publice – și primul profit net în 2007). Germania observă că, în evaluarea măsurilor de finanțare acordate în favoarea aeroporturilor regionale, Comisia nu a considerat niciodată un beneficiar care înregistrează pierderi în faza de pornire drept o întreprindere aflată în dificultate. Potrivit Germaniei, în cazul în care Comisia se va baza în continuare pe același raționament, nu va mai fi posibilă finanțarea infrastructurilor aeroportuare.
- (84) În al doilea rând, Germania susține că nu au fost îndeplinite în niciun moment criteriile „principale” prevăzute pentru o întreprindere aflată în dificultate. Germania contestă observațiile formulate în decizia de inițiere a procedurii în ceea ce privește capitalurile proprii negative și adaugă că acționarul majoritar menținea

⁽²⁰⁾ A se vedea considerentul 38 pentru mai multe evoluții privind varianta finală a Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației.

⁽²¹⁾ A se vedea cauzele conexe *Chronopost/UFEX și alții*, C-83/01 P, C-93/01 P și C-94/01, ECLI:EU:C:2003:388, punctul 37.

⁽²²⁾ Liniile directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO C 244, 1.10.2004, p. 2).

întreprinderea pe linia de plutire din punct de vedere financiar – prin intermediul unui împrumut, al unei noi injecții de capital și prin acordul de a renunța la calitatea sa de creditor (*Rangrücktrittklärung*). De asemenea, Germania contestă modul în care Comisia interpretează hotărârile Tribunalului în cauzele T-102/07 și T-120/07, *Freistaat Sachsen/Comisia*, în măsura în care aceasta susține existența unei corelări automate între capitalul propriu negativ și calificarea ca întreprindere aflată în dificultate. În opinia Germaniei, criteriul capitalului propriu negativ este numai unul dintre criteriile identificate de Tribunal pentru a stabili dacă o întreprindere se află în dificultate.

- (85) În al treilea rând, Germania subliniază faptul că întreprinderea FN GmbH nu prezintă simptome care să indice faptul că aceasta s-ar afla în dificultate, întrucât dezvoltarea acesteia a fost pozitivă încă de la început. În special, creșterea cheltuielilor cu dobânzile cu care se confruntă întreprinderea FN GmbH nu indică dificultăți financiare, cum ar fi supra-îndatorarea, ci reflectă mai degrabă investițiile repetate realizate de principalul acționar în întreprinderea FN GmbH.
- (86) În al patrulea rând, Germania susține că întreprinderea FN GmbH ar putea să își rezolve dificultățile financiare prin intermediul profiturilor operaționale proprii, al împrumuturilor acordate de băncile comerciale, precum și prin împrumuturi și fonduri primite de la acționarul său majoritar.
- (87) În cele din urmă, Germania susține că întreprinderea FN GmbH nu poate fi considerată o întreprindere aflată în dificultate în sensul Liniilor directoare privind salvarea și restructurarea, care exclud din această categorie întreprinderile având mai puțin de trei ani de la data creării lor (precum întreprinderea FN GmbH).

5.1.6. Denaturarea concurenței

- (88) Germania susține că, în decizia de inițiere a procedurii, Comisia nu a reușit să demonstreze efectele măsurilor de sprijin asupra concurenței pe piața relevantă, omițând definirea acestora.
- (89) După formularea acestor observații generale, Germania și-a exprimat poziția cu privire la diferitele măsuri în curs de evaluare:

5.2. Măsura 1: Sprijinul acordat de întreprinderea EEL GmbH în favoarea întreprinderii FN GmbH

5.2.1. Controlul exercitat de întreprinderea EEL GmbH asupra întreprinderii FN GmbH

- (90) Germania a susținut că toate plățile finanțate din împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH de către întreprinderea EEL GmbH au fost strict controlate de întreprinderea EEL GmbH, care a supravegheat transferul direct al acestora către creditorii în numele (*treuhänderisch*) întreprinderii FN GmbH.
- (91) Potrivit Germaniei, procedând astfel, întreprinderea EEL GmbH a asigurat faptul că resursele sale vor fi alocate exclusiv pentru investiții și nu pentru operațiunile curente.
- (92) De asemenea, Germania susține că, în calitate de acționari ai întreprinderii EEL GmbH, districtul Kleve și municipalitatea Weeze au beneficiat de mai multe drepturi exclusive în actul de înființare al întreprinderii FN GmbH (*Geschäftsvertrag*), cum ar fi competența de a numi directorul executiv al întreprinderii FN GmbH (utilizată în 2004) și mai multe drepturi de veto privind diferite măsuri de gestionare, precum și dreptul de a decide modificarea sau vânzarea capitalului întreprinderii FN GmbH. Drepturile respective vor fi valabile până când întreprinderea FN GmbH își va achita toate datoriile față de cei doi acționari.

5.2.2. Evaluare ex ante a condițiilor pieței și a investițiilor necesare

- (93) Germania a susținut că, pe parcursul perioadei examinate, toate deciziile privind investițiile au fost susținute de studii de piață ale căror concluzii au indicat în mod sistematic necesitatea investițiilor.
- (94) În această privință, Germania menționează în primul rând un studiu din 1998 (efectuat de [...]) conform căruia proiectul Niederrhein-Weeze părea viabil și durabil din punct de vedere economic. Germania menționează alte studii elaborate la puțin timp după aceea, care recomandau specializarea noii infrastructuri aeroportuare pe segmentul LCC, care ulterior, la sfârșitul anilor 1990, a fost identificat ca fiind cea mai promițătoare sursă de creștere. Construcția unei infrastructuri concepute în mod explicit pentru traficul low-cost, situarea geografică a aeroportului (care acoperă 35 milioane de locuitori), saturarea aeroporturilor învecinate din Amsterdam și Düsseldorf au fost indicate ulterior ca avantaje competitive.

- (95) În continuare, Germania se referă la alte planuri de afaceri care s-au bazat pe creșterea preconizată a traficului low-cost, pe atingerea nivelului de saturație de către platformele aeroportuare învecinate, pe semnarea de acorduri cu compania Ryanair pentru a anticipa succesul financiar al aeroportului. Având în vedere necesitatea de a pune în aplicare măsuri de protecție a mediului, întreprinderea FN GmbH a comandat simultan o previziune a traficului aerian începând cu [...] („[...] studiul”), care anticipează pentru 2010 un trafic de 2,88 milioane de pasageri și pentru 2020 un trafic care variază între 3,1 și 4,85 milioane de pasageri. Germania observă că înregistrările privind traficul aerian indică faptul că planul de afaceri fusese respectat întocmai până în 2010, în pofida evenimentelor adverse descrise mai sus.
- (96) Germania explică în continuare că, în 2009, având în vedere extinderea domeniului de aplicare a activităților companiei Ryanair în cadrul aeroportului, întreprinderea FN GmbH a comandat un alt plan de afaceri pentru perioada 2009-2020 („planul de afaceri din anul 2009”). Planul de afaceri a fost transmis [băncii], care ar fi putut lua în considerare studiul la momentul luării deciziei de a acorda un împrumut comercial întreprinderii FN GmbH.
- (97) Având în vedere aceste elemente, Germania a contestat concluziile preliminare ale Comisiei potrivit cărora modelul de afaceri al întreprinderii FN GmbH a fost nesustenabil, procesul de privatizare bazându-se pe considerente de ordin politic și nu pe condiții pur comerciale.

5.2.3. Conformitatea cu condițiile pieței a împrumuturilor acordate de întreprinderea EEL GmbH în favoarea întreprinderii FN GmbH

- (98) Germania a declarat că decizia de inițiere a procedurii utilizează un temei juridic incorect pentru a evalua conformitatea cu condițiile pieței a ratei dobânzilor pentru împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH. Potrivit Germaniei, Comisia a utilizat în evaluarea sa Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont din 2008 („Comunicarea privind rata de referință din 2008”) ⁽²³⁾. Germania susține că, având în vedere că majoritatea măsurilor examinate au fost acordate între 2003 și 2005, Comisia ar fi trebuit să aplice Comunicarea sa din 1997 privind metoda de stabilire a ratelor de referință și de scont („Comunicarea privind rata de referință din 1997”) ⁽²⁴⁾.
- (99) De asemenea, indiferent de care dintre cele două comunicări ar fi aplicabilă *ratione temporis*, Germania a pus la îndoială aplicabilitatea ratelor de referință ale Comisiei în speță, pe motiv că nu ar exista o piață financiară funcțională pentru construcția infrastructurii aeroportuare.
- (100) Germania a adăugat că împrumuturile acordate de autoritățile publice au respectat în totalitate condițiile pieței, pentru următoarele motive:
- (a) toate acordurile de împrumut prevedeau rambursarea principalului acumulat în conformitate cu dobânzile conforme pieței și/sau cu dobânzile aplicabile din punct de vedere juridic;
  - (b) toate împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH au fost complet și constant garantate prin: (i) taxe pe terenuri de prim rang (*Grundschild auf sämtliche Grundstücke*); (ii) acțiunile deținute de Airport Network BV în capitalul întreprinderii ANH GmbH; și (iii) acțiunile deținute de ANH GmbH în capitalul întreprinderii FN GmbH;
  - (c) dobânzile împrumuturilor acordate întreprinderii FN GmbH, cuprinse în intervalul [1-8] %, au fost în permanență conform pieței ținând seama de contribuția inițială semnificativă a injectiilor de capital privat (aproximativ [20-50] %) la finanțarea globală a proiectului și de nivelul ridicat al garanției;
  - (d) ratele dobânzii sunt echivalente cu dobânzile acordate pentru împrumuturile cu o scadență de 10 ani care sunt garantate în proporție de 80 % cu proprietăți imobiliare.
- (101) În ceea ce privește testul investitorului privat, Germania a făcut referire la jurisprudența din cauza *Republica Italiană/Comisia* ⁽²⁵⁾, în care Curtea a afirmat că, „pentru a se stabili dacă aceste măsuri constituie ajutor de stat, este necesar să se verifice dacă, în circumstanțe similare, un investitor privat de o dimensiune comparabilă cu cea a organismelor care gestionează sectorul public ar fi putut furniza capital de asemenea valoare”. Germania a susținut că un investitor privat aflat în locul întreprinderii EEL ar fi luat în considerare îndeplinirea obligației legale și ar fi acceptat faptul că rentabilitatea investiției putea fi întârziată din cauza costurilor de conformitate,

⁽²³⁾ Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont, JO C 14, 19.1.2008, p. 6.

⁽²⁴⁾ Comunicarea Comisiei privind metoda de stabilire a ratelor de referință și de scont (JO C 273, 9.9.1997, p. 3).

⁽²⁵⁾ *Republica Italiană/Comisia Comunităților Europene*. C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, punctul 19.

astfel cum a recunoscut deja Comisia în cazul de ajutor individual anterior *Einzelbeihilfe für Wasserwerke* ⁽²⁶⁾. De asemenea, Germania a adăugat că un investitor privat poate, de asemenea, să ia în considerare caracterul/obiectivul strategic al modelului de afaceri pentru a-și adapta proiecțiile în materie de rentabilitate. În conformitate cu punctul 3.2 litera (v) din Comunicarea Comisiei privind participațiile autorităților publice la capitalul întreprinderilor din 14 septembrie 1984 ⁽²⁷⁾, „*natura strategică a investițiilor în ceea ce privește piețele sau bunurile este de așa natură încât achiziționarea unei participații ar putea fi considerată drept comportamentul normal al unui furnizor de capital, cu toate că rentabilitatea este întârziată*”. Germania a concluzionat că această dispoziție exclude prezența unui avantaj economic care implică un ajutor de stat.

5.3. Măsura 2: Măsura de sprijin acordată de Landul Renania de Nord- Westfalia în favoarea întreprinderii FN GmbH

- (102) În opinia Germaniei, măsura de sprijin acordată întreprinderii FN GmbH printr-o decizie a Landului Renania de Nord-Westfalia la 15 octombrie 2002, pentru o sumă de 3 525 milioane EUR nu constituie, în realitate, un ajutor sau constituie cel puțin un ajutor existent în sensul Regulamentului de procedură. Germania a susținut că măsura a fost adoptată în temeiul Decretului din 1993. Potrivit Germaniei, decretul respectiv a fost adoptat înainte de comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolul 61 din Acordul privind SEE ajutoarelor de stat din sectorul aviației (denumite în continuare „Orientările din 1994 privind sectorul aviației”) ⁽²⁸⁾.
- (103) Germania a adăugat că finanțarea infrastructurilor aeroportuare constituie ajutor de stat și face obiectul controlului exercitat de Comisie numai într-o etapă ulterioară, ca urmare a: (a) adoptării de către Comisie a Orientărilor comunitare privind finanțarea aeroporturilor și ajutorul la înființare pentru companiile aeriene cu plecare de pe aeroporturi regionale („Orientările din 2005 privind sectorul aviației”) în 2005 și (b) a adoptării hotărârilor de referință în acest sector de către Tribunal și de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene ⁽²⁹⁾.
- (104) De asemenea, Germania a susținut în acest sens că, în decizia de inițiere a procedurii, Comisia a utilizat un temei juridic incorect pentru a realiza evaluarea preliminară a măsurii 2. Într-adevăr, decizia de inițiere a procedurii ⁽³⁰⁾ s-a bazat pe noua versiune a decretului din 1993, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2003, după acordarea măsurii.
- (105) În cele din urmă, Germania consideră că, întrucât decretul din 1993, pe baza căruia a fost adoptată măsura de ajutor supusă examinării, a fost abrogat, Comisia nu trebuie să recurgă la dispozițiile Regulamentului de procedură privind ajutoarele existente.

5.4. Măsura 3: Sprijinul direct acordat de Landul Renania de Nord-Westfalia în favoarea întreprinderii FN GmbH

- (106) Germania consideră că acordarea creditului „punte” a fost necesară pentru a însoți investițiile private în aeroport din faza de pornire. În ceea ce privește scutirea întreprinderii FN GmbH de la obligația de a rambursa cea de a doua tranșă a împrumutului, Germania susține că districtul Kleve a luat această decizie în mod deliberat, întrucât întreprinderea FN GmbH și-a îndeplinit obligația legală de a crea cel puțin 350 de locuri de muncă.

5.5. Măsura 4: Refinanțarea publică a întreprinderii EEL GmbH

- (107) Germania contestă faptul că refinanțarea întreprinderii EEL GmbH constituie o operațiune care implică statul, întrucât aceasta nu reprezintă decât o injecție de capital realizată de acționarii întreprinderii EEL GmbH. Germania subliniază că refinanțarea întreprinderii EEL GmbH a fost realizată atât de acționarii publici, cât și de băncile private.
- (108) Germania susține că decizia de inițiere a procedurii ia în calcul de două ori presupusul ajutor de stat (refinanțarea întreprinderii FN GmbH de către întreprinderea EEL GmbH și refinanțarea întreprinderii EEL GmbH de către acționarii publici ai acesteia), cu toate că acestea constituie o singură măsură. Germania reamintește faptul că Comisia a renunțat la realizarea unei duble evaluări în cazul similar *Leipzig/Halle* ⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ Decizia Comisiei din 15.6.2011, N 322/10, punctul 49. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/237041/237041_1243261_83_3.pdf.

⁽²⁷⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/transparency_extract_en.pdf.

⁽²⁸⁾ Aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 61 din Acordul privind SEE ajutoarelor de stat din sectorul aviației (JO C 350, 10.12.1994, p. 5).

⁽²⁹⁾ În special, hotărârea din 12 decembrie 2000, *Aéroports de Paris/Comisia*, T-128/98, Rec., p. II-3929, EU:T:2000:290, hotărârea din 17 decembrie 2008, *Ryanair/Comisia*, T-196/04, EU:T:2008:585, precum și hotărârea din 24 martie 2011, *Freistaat Sachsen și Land sachsen-Anhalt/Comisia și alții*, T-443/08, EU:T:2011:117.

⁽³⁰⁾ Considerentul 42.

⁽³¹⁾ SA.30743 – *Finanzierung von Infrastrukturprojekten am Flughafen Leipzig/Halle* (JO C 284, 28.9.2011, p. 6).

- (109) Germania neagă faptul că întreprinderea EEL GmbH ar fi fost implicată într-o activitate economică și susține că întreprinderea EEL GmbH ar trebui considerată în schimb drept o entitate temporară cu scop special („SPV”) creată pentru a gestiona și a dezvolta infrastructura aeroportuară. Germania consideră că întreprinderea EEL GmbH a fost creată pentru a fi mai eficientă în gestionarea proiectului decât cei doi acționari ai săi (districtul Kleve și municipalitatea Weeze) și pentru a direcționa sprijinul la înființare acordat de aceștia din urmă într-un mod mai transparent. Potrivit Germaniei, niciun investitor privat nu ar fi realizat aceleași activități precum cele realizate de întreprinderea EEL GmbH.
- (110) În cele din urmă, Germania a adăugat că întreprinderea EEL GmbH a realizat o marjă de profit datorită diferenței dintre rata dobânzii percepută pentru împrumuturile primite de la acționarii săi și cea pentru împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH.

5.6. Evaluarea compatibilității

- (111) Germania se îndoiește că, în decizia de inițiere a procedurii, Comisia a evaluat în detaliu compatibilitatea măsurilor de sprijin. Aceasta adaugă că, având în vedere aspectul privind încrederea legitimă explicată mai jos, Comisia nu ar trebui nici să continue ancheta, nici să ia în considerare recuperarea măsurii de sprijin. În cele din urmă, Germania subliniază că Comisia a aprobat deja măsurile de sprijin acordate aeroportului Kassel-Calden, care sunt similare celor acordate aeroportului Niederrhein-Weeze. Germania deduce din aceasta că Comisia ar trebui să le declare pe acestea din urmă ca fiind compatibile cu piața internă.

5.7. Încrederea legitimă

- (112) În observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii, Germania și-a reiterat argumentele anterioare în ceea ce privește încrederea legitimă. Potrivit Germaniei, Comisia a informat-o în iulie 2009 ⁽³²⁾ că nu avea intenția de a investiga în continuare acest caz, și, procedând astfel, ar fi creat o situație de încredere legitimă. Germania a concluzionat că Comisia era obligată să respecte principiul bunei administrări și ar fi trebuit să încheie investigația preliminară. În sprijinul acestei opinii, Germania a susținut că, în *cauza Salzgitter* ⁽³³⁾, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit că întârzierea Comisiei în exercitarea funcției sale de supraveghere și în dispunerea recuperării unui ajutor de stat nu înseamnă că decizia de recuperare este ilegală, decât în cazurile excepționale (precum cel de față) în care Comisia a omis în mod vădit să acționeze, încălcându-și în mod evident obligația de diligență.
- (113) Germania a susținut că ancheta oficială a Comisiei nu a luat în considerare alte acte ale Comisiei precum Decizia Konver II din 2005 (care a acordat 14,9 milioane ECU pentru transformarea fostelor aeroporturi militare din Renania de Nord-Westfalia) și Planul de acțiune pentru capacitatea, eficacitatea și siguranța aeroporturilor din Europa ⁽³⁴⁾, care impune în mod explicit crearea de noi infrastructuri aeroportuare.

6. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

6.1. Flughafen Düsseldorf GmbH

- (114) Întreprinderea Flughafen Düsseldorf GmbH („Flughafen Düsseldorf”), operatorul aeroportului Düsseldorf, a considerat că patru dintre măsurile care fac obiectul examinării au afectat concurența pe piața unică și ar trebui declarate incompatibile. Potrivit Flughafen Düsseldorf, traficul de pe aeroportul Niederrhein-Weeze a crescut de zece ori în mai puțin de zece ani numai datorită structurii costurilor aeroportului, care au fost reduse în mod artificial prin sprijin din partea sectorului public. Din cauza începerii operațiunilor de zbor pe aeroportul Niederrhein-Weeze, Ryanair a folosit în mod abuziv marca „Düsseldorf” în campaniile sale de marketing, ceea ce i-a indus în eroare și i-a deturnat pe potențialii clienți către aeroportul Niederrhein-Weeze, în detrimentul aeroportului Flughafen Düsseldorf.

6.2. Niederrheinische Industrie- und Handelskammer Duisburg Wesel Kleve zu Duisburg

- (115) Niederrheinische Industrie- und Handelskammer Duisburg Wesel Kleve zu Duisburg Niederrheinische (denumită în continuare „Niederrheinische IHK”), Camera locală de Comerț și Industrie, subliniază că închiderea aeroportului militar a condus la pierderea de către district a 400 de locuri de muncă și a unor venituri de aproximativ

⁽³²⁾ A se vedea considerentul 54 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽³³⁾ *Salzgitter/Comisia*, C-408/04, ECLI:EU:C:2008:236, punctul 106.

⁽³⁴⁾ COM(2006) 819.

100 de milioane EUR pe an în timp ce, pe de altă parte, dezvoltarea comercială a aeroportului Niederrhein-Weeze a fost extrem de pozitivă, creând peste 1 200 de locuri de muncă în regiune. Niederrheinische IHK constată, de asemenea, că aeroportul a crescut în conformitate cu planul de afaceri pentru anul 2003 și că acesta a devenit al treilea cel mai mare aeroport regional din Land. Recenta scădere a traficului de pasageri se datorează în mare parte introducerii taxei pe transportul aerian de pasageri în Germania.

6.3. Erlebe-Fernreisen și Atlasreisen

- (116) Erlebe-Fernreisen GmbH (denumită în continuare „Erlebe-Fernreisen”) și Partnerunternehmen Atlasreisen (denumită în continuare „Atlasreisen”), două agenții de turism locale, își exprimă sprijinul față de poziția aeroportului Niederrhein-Weeze în cadrul procedurii. Erlebe-Fernreisen consideră că renovarea aeroportului militar și cooperarea cu conducerea aeroportului Niederrhein-Weeze a impulsivat creșterea întreprinderii. Atlasreisen reamintește capacitatea aeroportului de a parcurge procesul de certificare dificil și introducerea în Germania taxei pe transportul aerian de pasageri.

6.4. Agello

- (117) Agello Service GmbH (denumită în continuare „Agello”), un furnizor de servicii aeroportuare, consideră că dezvoltarea comercială pozitivă a aeroportului Niederrhein-Weeze l-a transformat în al treilea cel mai mare aeroport regional din Land și că acesta este un proiect european de succes. În opinia sa, scăderea recentă a traficului de pasageri se datorează în mare parte introducerii în Germania a taxei pe transportul aerian de pasageri.

6.5. Pro:niederrhein

- (118) Pro:niederrhein, un grup de cetățeni locali care susține aeroportul Niederrhein-Weeze, consideră că măsurile care fac obiectul evaluării nu sunt ilegale și că aeroportul este important pentru regiune, astfel cum s-a evidențiat într-o petiție semnată în 2006 de peste 20 000 de persoane.

6.6. Tower Company și STI

- (119) Întreprinderea Tower Company GmbH (denumită în continuare „Tower Company”), care furnizează servicii aeroportuare și care răspunde de securitatea zborurilor, precum și întreprinderea STI Security Training International GmbH (denumită în continuare „STI”), care furnizează servicii de control al pasagerilor, consideră că activitățile aferente misiunii publice pe care aeroportul le realizează nu ar putea fi delocalizate în cazul închiderii aeroportului. Acestea invită Comisia să ia în considerare ocuparea forței de muncă în evaluarea acestora.

6.7. Serve2fly și I-Punkt

- (120) Întreprinderea Serve2fly Heico Losch Airport Service GmbH (denumită în continuare „Serve2fly”), care furnizează servicii aeroportuare de handling la sol, precum și întreprinderea I-Punkt GmbH (denumită în continuare „I-Punkt”), o întreprindere de construcții locală, consideră că dezvoltarea comercială a aeroportului Niederrhein-Weeze a fost extrem de pozitivă și a creat peste 1 000 de locuri de muncă în această parte mai puțin dezvoltată a regiunii Renania de Nord-Westfalia. Întreprinderea Serve 2fly susține că opiniile exprimate în decizia de inițiere a procedurii sunt contrare propriilor orientări ale Comisiei, împiedicând aeroporturile locale să concureze pe piață. Întreprinderea Serve2fly reamintește evenimentele adverse externe cu care s-a confruntat aeroportul și invită Comisia să le ia în considerare.

6.8. Date Gaetan

- (121) Întreprinderea Gaetan Data GmbH (denumită în continuare „Gaetan Data”), o întreprindere locală care oferă servicii de formare, susține că aeroportul constituie o resursă unică în ceea ce privește formarea în domeniul aeroportuar și este de opinie că Comisia ar trebui să verifice și să închidă cazul rapid.

6.9. Van Boekel, RAS și SOV

- (122) Van Boekel GmbH (denumită în continuare „Van Boekel”), o întreprindere locală activă, între altele, în domeniul lucrărilor de construcții de drumuri și de amenajare peisagistică, întreprinderea Rheinland Air Service Werft & Handel GmbH (denumită în continuare „RAS”), care furnizează servicii de realimentare cu combustibil a aeronavelor, precum și Schilling Omnibusverkehr GmbH (denumită în continuare „SOV”), o întreprindere de transport cu autobuzul care asigură transportul de la Köln și Düsseldorf la Niederrhein-Weeze, susțin că aeroportul este în prezent un aeroport privat rentabil la scară cu adevărat europeană.

6.10. NRN Energie

- (123) Întreprinderea NRN Energie GmbH („NRN Energie”) declară că aeroportul a fost finanțat de un investitor privat, spre deosebire de aeroportul Eindhoven, care s-a putut baza pe finanțarea suplimentară a operațiunilor militare de către Țările de Jos. În ceea ce privește implicarea publică, întreprinderea NRN Energie consideră că împrumuturile publice au fost acordate în condițiile pieței. Întreprinderea NRN Energie a împărțit preocupările Germaniei cu privire la încălcarea încrederii legitime.

6.11. KPP

- (124) Întreprinderea KPP Steuerberatungsgesellschaft mbH („KPP”), care oferă servicii de consultanță fiscală, face referire la rentabilitatea semnificativă a capitalului ([1020] %) înregistrată de întreprinderea FN GmbH în 2010. Întreprinderea KPP susține că împrumuturile primite de întreprinderea FN GmbH ar trebui considerate cvasi-capitaluri proprii într-o proporție semnificativă, fiind, în orice caz, complet garantate.

6.12. Districtul Kleve

- (125) Districtul Kleve sprijină toate observațiile prezentate de Germania, în special cele referitoare la încălcarea încrederii legitime. Acesta subliniază, de asemenea, cererea din ce în ce mai mare de aeroporturi regionale în Renania de Nord-Westfalia, una dintre cele mai dens populate zone din Europa, cerere care nu poate fi satisfăcută în totalitate de aeroportul Düsseldorf situat în apropiere care este aproape saturat. Districtul Kleve adaugă că finanțarea aeroportului Niederrhein-Weeze a respectat cu strictețe Orientările din 2005 privind sectorul aviației, întrucât acesta s-a calificat drept aeroport de categoria D (până în 2007 inclusiv).

6.13. FN GmbH

- (126) Întreprinderea FN GmbH susține toate observațiile prezentate de Germania cu privire la decizia de inițiere a procedurii, la care a contribuit. Întreprinderea FN GmbH subliniază că măsurile care fac obiectul examinării nu constituie ajutoare de stat, în special împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH, care au fost acordate în condițiile pieței. Potrivit întreprinderii FN GmbH, în pofida unui nivel foarte semnificativ de investiții în infrastructura aeroportuară ([50-100] milioane EUR), întreprinderea FN GmbH a reușit să mențină o rată ridicată a capitalului propriu (peste [20-50] %) și să limiteze cota măsurilor de finanțare care fac obiectul examinării la mai puțin de [20-50] % din finanțarea globală. Întreprinderea FN GmbH adaugă că atât înregistrările privind traficul aerian, cât și profitul operațional au fost în creștere de la începerea operațiunilor în 2003, astfel încât întreprinderea FN GmbH realizează profit anual începând cu anul 2007. FN GmbH subliniază, de asemenea, că veniturile operaționale continuă să crească și depășesc cu mult costurile operaționale, care rămân stabile. Potrivit întreprinderii FN GmbH, rezultatele bune privind performanța operațională ar fi și mai bune dacă toate costurile legate de cheltuielile aferente misiunii publice ar fi deduse din conturile de profit și pierderi.
- (127) FN GmbH subliniază că nu este o întreprindere aflată în dificultate și că toate împrumuturile au fost acordate în condițiile pieței. Întreprinderea FN GmbH susține că, pentru această categorie de credite, ratele dobânzilor stabilite la împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH sunt mai mari decât ratele Bundesbank pentru creditele colateralizate noi sau decât ratele Pfandbriefindex⁽³⁵⁾ (plus o marjă normală de 80 până la 120 de puncte de bază)

6.14. Alte părți terțe

- (128) Cinci persoane exprimă îndoieli cu privire la faptul că:
- informațiile furnizate de Germania reflectă sumele reale acordate întreprinderilor FN GmbH și EEL GmbH;
  - aeroportul poate supraviețui fără împrumuturi publice;
  - nu există o piață financiară funcțională care ar fi putut finanța proiecte, precum proiectul de la aeroportul Niederrhein-Weeze;
  - întreprinderea FN GmbH va fi în măsură să ramburseze toate împrumuturile și dobânzile la datele de rambursare în 2016; părțile terțe în cauză susțin în această privință că Germania ar fi fost obligată să accepte conversia creanțelor în acțiuni preconizată în 2011 care constituie un ajutor ilegal, precum și o operațiune pe care niciun investitor privat nu ar fi întreprins-o;

⁽³⁵⁾ Indicele prevede ratele dobânzii pentru majoritatea obligațiunilor bancare germane cu rating AAA.

- (e) dobânda percepută întreprinderii FN GmbH de Germania corespunde realităților pieței;
- (f) întreprinderea FN GmbH a creat 350 de locuri de muncă (ceea ce a constituit o condiție prealabilă impusă de Germania întreprinderii FN GmbH pentru a renunța la rambursarea celei de a doua tranșe în valoare de [2-5] de milioane EUR în 2004);
- (g) valoarea reală a garanțiilor furnizate de întreprinderea Airport Network B.V pentru împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH este ridicată ⁽³⁶⁾;
- (h) un investitor și-ar fi asumat riscul de a acorda împrumuturi unui aeroport care nu a obținut o licență de operare de la început.

7. COMENTARIILE GERMANIEI CU PRIVIRE LA OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR TERȚE

- (129) Germania nu a considerat că elementele furnizate de dl Kleinschnittger pot fi utilizate în mod valabil în cadrul procedurii, întrucât acestea dezvăluie informații confidențiale din cadrul deliberărilor adunării districtului Kleve, care au fost obținute și transmise în mod ilegal Comisiei.
- (130) În ceea ce privește observațiile prezentate de unele persoane fizice, Germania a făcut referire la observațiile sale din 18 martie 2013 și 19 august 2013, rezumate în secțiunea 5.

8. EVALUAREA MĂSURILOR

- (131) În temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de statele membre sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.
- (132) Criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE sunt cumulative. Prin urmare, pentru ca o măsură să constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, fiecare dintre următoarele patru condiții trebuie să fie îndeplinită. Sprijinul financiar trebuie:
  - să fie acordat de stat sau prin intermediul resurselor de stat;
  - să favorizeze anumite întreprinderi sau producția anumitor bunuri;
  - să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența; și
  - să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.
- (133) În cazul de față, Germania a susținut că întreprinderea EEL GmbH și acționarii săi au acționat în mod constant ca operatori avizați într-o economie de piață, conduși de obiective de rentabilitate și că măsurile care fac obiectul examinării nu au conferit niciun avantaj economic pe care aceștia nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață. Dacă acest lucru se dovedește a fi adevărat, măsurile puse în aplicare de Germania nu constituie ajutor de stat.

8.1. Încrederea legitimă

- (134) Contrar afirmațiilor Germaniei, Comisia nu a creat o situație de încredere legitimă în ceea ce privește închiderea investigației preliminare. În primul rând, argumentul potrivit căruia Comisia ar fi rămas inactivă este irelevant. În cauzele conexe *Demesa și Territorio Histórico de Álava/Comisia* ⁽³⁷⁾, Curtea a confirmat că orice aparentă neîndeplinire a obligației de a acționa este irelevantă dacă o măsură de ajutor nu a fost notificată. Având în vedere că Germania nu a notificat ajutorul de stat (a se vedea considerentul 247), Germania nu poate invoca încrederea legitimă. Comisia constată că trimiterea la jurisprudența *Salzgitter* este irelevantă, întrucât hotărârea respectivă se referă numai la perioada de recuperare prevăzută în cazul unui ajutor declarat incompatibil printr-o decizie a Comisiei și nu la perioada investigației preliminare la care se face referire în observațiile Germaniei. În cele din urmă, Comisia subliniază că, întrucât nu a informat niciodată Germania cu privire la închiderea cazului, aceasta este îndreptățită să inițieze procedura oficială de investigare.

⁽³⁶⁾ Părțile terțe interesate și-au justificat îndoielile cu privire la acest aspect, susținând că întreprinderea Airport Network B.V a înregistrat pierderi în mod continuu.

⁽³⁷⁾ *Demesa și Territorio Histórico de Álava/Comisia*, cauzele conexe C-183/02 P și C-187/02 P, Rec., ECLI:EU:C:2004:701, punctul 52.

8.2. Întreprindere aflată în dificultate

- (135) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a constatat că nu se poate exclude faptul că întreprinderea FN GmbH se afla în dificultate financiară. Cu toate acestea, având în vedere informațiile furnizate de Germania, Comisia este de opinie că situația financiară a întreprinderii FN GmbH s-a îmbunătățit în timp:
- (a) întreprinderea a reușit să genereze flux de numerar pozitiv la mai puțin de 5 ani de la începerea operațiunilor (a se vedea tabelul 5) și a înregistrat profit până la sfârșitul anului 2010, anul ultimei măsuri care fac obiectul evaluării;
  - (b) întreprinderea a beneficiat întotdeauna de sprijinul acționarilor privați (a se vedea considerentul 72) și a fost capabilă, în cele din urmă, să acceseze credite bancare comerciale (a se vedea considerentul 73);
  - (c) conducerea întreprinderii FN GmbH nu a avut niciodată în vedere inițierea procedurii de faliment în cursul perioadei respective.
- (136) Prin urmare, Comisia consideră că întreprinderea nu s-a aflat niciodată în situația descrisă la punctul 9 din Linii directoare privind salvarea și restructurarea, caz în care întreprinderea nu ar fi fost „capabilă, din resurse proprii sau cu fonduri pe care le poate obține de la proprietarul/acționarii sau creditorii săi, să oprească pierderile care, fără intervenția din exterior a autorităților publice, o vor condamna, aproape sigur, la eliminarea de pe piață pe termen scurt sau mediu”. Comisia concluzionează că întreprinderea FN GmbH nu poate fi considerată drept o întreprindere aflată în dificultate.

8.3. Existența ajutorului de stat în ceea ce privește împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH (măsura 1)

8.3.1. Noțiunea de întreprindere și de activitate economică

- (137) Până de curând, dezvoltarea aeroporturilor a fost determinată adeseori de considerente pur teritoriale sau, în unele cazuri, de cerințe militare. Exploatarea aeroporturilor a fost organizată mai degrabă ca parte a administrației decât ca o întreprindere comercială. Concurența între aeroporturi și între operatorii de aeroporturi a fost, de asemenea, limitată și s-a dezvoltat treptat.
- (138) Cu toate acestea, situația s-a schimbat în ultimii ani. Cu toate că astfel de considerente privind amenajarea teritoriului și structurile administrative pot persista în unele cazuri, majoritatea aeroporturilor au fost înființate în conformitate cu dreptul comercial, pentru a permite funcționarea acestora în condițiile pieței, într-un mediu tot mai competitiv. Procesul de transfer către sectorul privat a luat, în mod normal, forma privatizării sau a unei deschideri progresive a capitalului. În ultimii ani, întreprinderile de capital privat și fondurile de investiții și de pensii s-au arătat foarte interesate de achiziționarea de aeroporturi, precum în cazul de față.
- (139) Astfel cum s-a menționat la punctul 44 din Orientările Comisiei privind ajutoarele de stat destinate aeroporturilor și companiilor aeriene („Orientările din 2014 privind sectorul aviației”) ⁽³⁸⁾, dezvoltarea progresivă a forțelor pieței în sectorul aeroportuar nu permite stabilirea unei date exacte de la care exploatarea unui aeroport ar trebui să fie considerată, fără îndoială, o activitate economică. Cu toate acestea, instanțele Uniunii au recunoscut evoluția în ceea ce privește natura activităților aeroportuare. În cauza „Leipzig/aeroportul Halle” ⁽³⁹⁾, Tribunalul a considerat că, începând cu data pronunțării hotărârii în cauza „Aéroports de Paris”, nu mai poate fi exclusă aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul finanțării infrastructurii aeroportuare. Prin urmare, de la data pronunțării hotărârii în cauza „Aéroports de Paris” (12 decembrie 2000), se consideră că exploatarea și construcția infrastructurii aeroportuare țin de domeniul controlului ajutoarelor de stat.
- (140) În cazul de față, diferitele împrumuturi acordate întreprinderii FN GmbH de întreprinderea EEL GmbH pentru a finanța construcția aeroportului Niederrhein-Weeze și care fac obiectul procedurii oficiale de investigare au fost acordate începând cu anul 2003, și anume, după hotărârea în cauza *Aéroports de Paris*. Prin urmare, Comisia concluzionează că are dreptul să examineze toate împrumuturile acordate întreprinderii FN GmbH de întreprinderea EEL GmbH.

⁽³⁸⁾ Orientări privind ajutoarele de stat destinate aeroporturilor și companiilor aeriene (JO C 99, 4.4.2014, p. 3).

⁽³⁹⁾ 24 martie 2011, *Mitteldeutsche Flughafen AG și Flughafen Leipzig Halle GmbH/Comisia*, cauzele conexe T-443/08 și T-455/08, Rep., EU:T:2011:117, în special punctele 93 și 94; confirmat de *Mitteldeutsche Flughafen și Flughafen Leipzig-Halle/Comisia*, cauza C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821.

8.3.2. Resurse de stat și imputabilitatea statului

- (141) Definiția ajutorului de stat se aplică tuturor avantajelor acordate direct sau indirect care sunt finanțate prin intermediul resurselor de stat, acordate de stat sau de către orice organism intermediar acționând în temeiul competențelor care i-au fost conferite.
- (142) În speță, concedentul ajutorului, întreprinderea EEL GmbH este deținută în totalitate de organismele publice, și anume de districtul Kleve, pe de o parte și de municipalitatea Weeze, pe de altă parte. Din acest motiv, aceasta este o întreprindere publică în sensul articolului 2 litera (b) din Directiva 2006/111/CE a Comisiei ⁽⁴⁰⁾ privind transparența relațiilor financiare dintre statele membre și întreprinderile publice, precum și transparența relațiilor financiare din cadrul anumitor întreprinderi.
- (143) Influența predominantă a districtului Kleve și a localității Weeze în prezent reiese în mod clar din structura acționariatului, întrucât districtul Kleve (52 %) și municipalitatea Weeze (48 %) sunt singurii acționari ai întreprinderii EEL GmbH. De asemenea, Consiliul de administrație al întreprinderii EEL GmbH este format din doi reprezentanți ai organismelor publice, și anume primarul localității Weeze și președintele administrației (*Landrat*) districtului Kleve.
- (144) Influența decisivă a autorităților publice asupra întreprinderii EEL GmbH este, de asemenea, de natură financiară, datorită faptului că, astfel cum s-a menționat mai sus, în cursul anilor 2004-2005, întreprinderea EEL GmbH a primit diverse subvenții din partea acționarilor săi („beneficii de lichiditate” și injecții de capital). Astfel, administrația publică a acordat un sprijin financiar direct întreprinderii EEL GmbH.
- (145) Prin urmare, Comisia consideră că întreprinderea EEL GmbH este o întreprindere publică și că resursele acesteia trebuie considerate ca fiind resurse de stat.
- (146) Cu toate acestea, Curtea a hotărât, de asemenea, că, inclusiv în cazul în care statul este în măsură să controleze o întreprindere publică și să exercite o influență dominantă asupra operațiunilor sale, exercitarea efectivă a acestui control într-un caz anume nu poate fi presupusă în mod automat. O întreprindere publică poate acționa într-un mod mai mult sau mai puțin independent, în funcție de gradul de autonomie care îi este acordat de stat. Prin urmare, simplul fapt că o întreprindere publică se află sub controlul statului nu este suficient ca măsurile luate de întreprinderea respectivă, cum ar fi împrumuturile în cauză, să fie considerate a fi imputabile statului. Curtea a indicat că posibilitatea de a imputa statului o măsură de ajutor luată de o întreprindere publică poate fi dedusă dintr-un set de indicatori.
- (147) Printre indicatori se pot număra integrarea întreprinderii în structurile administrației publice, natura activităților sale și exercitarea acestora pe piață, în condiții normale de concurență cu operatori privați, statutul juridic al întreprinderii (în sensul intrării sub incidența dreptului public sau a dreptului întreprinderilor comerciale), intensitatea supravegherii exercitate de autoritățile publice asupra conducerii întreprinderii sau orice alt indicator care indică, în cazul respectiv, o implicare a autorităților publice în procesul de adoptare a unei măsuri sau improbabilitatea neimplicării acestora, ținând seama, de asemenea, de amploarea măsurii, de conținutul acesteia sau de condițiile pe care le prevede aceasta.
- (148) În primul rând, trebuie subliniat faptul că proiectele de investiții semnificative care afectează un aeroport prezintă interes pentru autoritățile locale, care sunt adesea implicate într-o anumită măsură în astfel de proiecte. Acest lucru se datorează faptului că un aeroport poate juca un rol fundamental în mai multe politici, și anume: politica de transport, politica de dezvoltare economică regională sau națională sau politica de planificare urbană și rurală. În speță, aeroportul este exploatat de fapt de o întreprindere privată. Cu toate acestea, decizia de a transforma fostul aeroport militar într-un aeroport civil și de a-l vinde unui investitor privat a fost o decizie politică. De asemenea, districtul Kleve și municipalitatea Weeze au jucat un rol esențial în această transformare.
- (149) Comisia constată că întreprinderea EEL GmbH a fost fondată de cele două organisme publice locale pentru pregăti bunurile imobile ale aeroportului pentru a fi utilizate în continuare în scopuri comerciale ca aeroport civil și pentru a gestiona bunurile imobile până la preluarea de către un investitor privat, în conformitate cu articolul 2 din actul de înființare (*Gesellschaftsvertrag*) ⁽⁴¹⁾ din 16 decembrie 1999. Astfel cum se explică în considerentul 32, această activitate a încetat până la relansarea activității întreprinderii în aprilie 2003. Din acel moment, natura activităților întreprinderii EEL GmbH este limitată la direcționarea noilor investiții către aeroportul Niederrhein-Weeze, aceasta fiind în continuare în concordanță cu misiunea sa inițială.

⁽⁴⁰⁾ Directiva 2006/111/CE a Comisiei din 16 noiembrie 2006 privind transparența relațiilor financiare dintre statele membre și întreprinderile publice, precum și transparența relațiilor financiare din cadrul anumitor întreprinderi (JO L 318, 17.11.2006, p. 17).

⁽⁴¹⁾ „Scopul întreprinderii este dezvoltarea și deschiderea fostului aerodrom NATO, Weeze-Laarbruch în ceea ce privește facilitățile de tehnică și infrastructură necesare și întreținerea și renovarea amplasamentului, în vederea utilizării ulterioare în scopuri comerciale.”

- (150) De asemenea, între 1999 și 2001, aeroportul a fost exploatat de districtul Kleve și de municipalitatea Weeze (prin intermediul întreprinderii FN GmbH, aflată atunci în proprietate publică), întreprinderea EEL GmbH fiind înființată special pentru a asigura funcționarea viitoare a aeroportului civil.
- (151) Rezultă din cele de mai sus că întreprinderea EEL GmbH ar trebui considerată o entitate, definită anterior în considerentul 109, înființată de districtul Kleve și de municipiul Weeze pentru a atinge obiectivele de politică publică ale acestora în ceea ce privește aeroportul Niederrhein-Weeze și, în special, transformarea acestuia din aeroport utilizat în scopuri militare în aeroport utilizat în scopuri civile, pe care măsurile în cauză trebuiau să le finanțeze și să le însoțească. Acestea reprezintă indicii clare că măsurile în cauză sunt imputabile districtului Kleve și localității Weeze.
- (152) De asemenea, decizia de a acorda împrumuturi și prelungiri ale acestora întreprinderii FN GmbH prin intermediul întreprinderii EEL GmbH a fost luată de acționarii întreprinderii EEL GmbH, care reprezintă autoritățile publice. De asemenea, Comisia remarcă faptul că cei doi acționari publici au stabilit domeniul de aplicare, conținutul și condițiile pentru fiecare dintre împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH, astfel cum s-a subliniat în procesul-verbal al adunării generale a întreprinderii EEL GmbH.
- (153) De asemenea, toate împrumuturile acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii de exploatare a aeroportului, FN GmbH, au fost refinanțate de districtul Kleve ⁽⁴²⁾. Acesta este un indiciu suplimentar al faptului că deciziile de a acorda împrumuturi și refinanțări întreprinderii FN GmbH aparțineau de fapt autorităților publice.
- (154) De asemenea, întreprinderea EEL GmbH nu are un consiliu de administrație. Ambii directori generali sunt reprezentanți ai acționarilor publici. Un director general al întreprinderii este președintele administrației (*Landrat*) a districtului Kleve, iar celălalt director general este primarul localității Weeze. De asemea, întreprinderea EEL GmbH nu are personal permanent și este gestionată de un singur funcționar public din districtul Kleve. Rezultă din aceste elemente că orice decizie luată de întreprinderea EEL GmbH este adoptată de fapt de reprezentanții acționarilor publici, care asigură conducerea curentă a acesteia pe lângă faptul că fac parte din organele sale de conducere. Acest lucru confirmă faptul că măsurile în cauză sunt imputabile acționarilor publici.
- (155) De asemenea, în pofida faptului că întreprinderea EEL GmbH are forma juridică a unei întreprinderii private, aceasta este supusă normelor de contabilitate publică ⁽⁴³⁾.
- (156) În cele din urmă, este prevăzută dizolvarea întreprinderii EEL GmbH de îndată ce întreprinderea FN GmbH a rambursat toate împrumuturile și dobânzile pe care le datorează. Prin urmare, astfel cum susține Germania, întreprinderea EEL GmbH ar trebui văzută ca un vehicul creat de cei doi acționari publici ai săi a cărui funcție unică este punerea în comun a resurselor care trebuie direcționate către întreprinderea FN GmbH pentru investiții. Astfel se confirmă, de asemenea, faptul că măsurile pot fi imputate respectivilor acționari publici.
- (157) Prin urmare, Comisia consideră că deciziile întreprinderii EEL GmbH de a acorda împrumuturi întreprinderii FN GmbH și de a prelungi termenul de rambursare al acestora, care constituie măsura 1, reprezintă un transfer de resurse de stat și sunt imputabile statului.

8.3.3. Avantaj economic selectiv – principiul investitorului/creditorului în economia de piață

- (158) Pentru a verifica dacă o întreprindere a beneficiat de un avantaj economic conferit prin acordarea unui împrumut în condiții privilegiate, Comisia aplică criteriul „principiului operatorului în economia de piață”. Potrivit acestui principiu, capitalul pus în mod direct sau indirect la dispoziția unei întreprinderi de către stat în circumstanțe care corespund condițiilor normale ale pieței, nu trebuie să fie considerat ajutor de stat ⁽⁴⁴⁾.
- (159) Prin urmare, Comisia trebuie să evalueze în primul rând dacă condițiile celor patru împrumuturi și ale celor două prelungiri ale împrumuturilor acordate de întreprinderea EEL GmbH în favoarea întreprinderii FN GmbH au conferit acesteia din urmă un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață. În speță, Germania a explicat în ceea ce privește cele patru împrumuturi că existența unor angajamente de creditare din partea băncilor comerciale în favoarea întreprinderii FN GmbH era foarte puțin probabilă la momentul respectiv (20032005), astfel cum s-a explicat mai sus.

⁽⁴²⁾ Unicul sprijin financiar al localității Weeze a constat în injecția inițială de capital, la crearea întreprinderii EEL GmbH, dar aceasta a susținut toate deciziile luate de întreprinderea EEL GmbH și de districtul Kleve.

⁽⁴³⁾ În temeiul articolului 53 din Haushaltsgrundsatzgesetz (HGrG), care definește obiectivele și principiile bugetare și contabile ale entităților publice din Germania.

⁽⁴⁴⁾ Comunicarea Comisiei către statele membre: aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 5 din Directiva 80/723/CEE a Comisiei în cazul întreprinderilor publice din industria prelucrătoare (JO C 307, 13.11.1993, p. 3, punctul 11). Comunicarea vizează industria prelucrătoare, dar este aplicabilă celorlalte sectoare economice. A se vedea cauza T-16/96 *Cityflyer*, Rec., 1998, p. II-757, punctul 51.

- (160) Determinarea elementului de ajutor al măsurilor se referă la noțiunea de ajutor de stat și, astfel cum a afirmat în mod constant Curtea de Justiție, „noțiunea de ajutor de stat corespunde unei situații obiective care trebuie apreciată la data la care Comisia a adoptat decizia”. Pentru a evalua dacă împrumuturile din surse publice au fost acordate în condițiile pieței sau dacă acestea implică un avantaj pentru creditor, în cazul în care nu există o rată de piață comparabilă, Comisia poate să se bazeze pe indicatorii ratei de referință. Prin urmare, Comisia consideră că metoda potrivită pentru stabilirea elementului de ajutor este metoda prevăzută în Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont („Comunicarea din 2008 privind ratele de referință”) ⁽⁴⁵⁾, care a intrat în vigoare la 1 iulie 2008. Comisia își propune să examineze măsurile în discuție luând în considerare comunicarea menționată ⁽⁴⁶⁾.
- (161) În conformitate cu Comunicarea din 2008 privind rata de referință, marja ratei dobânzii unui împrumut depinde de nivelul de colateralizare și de ratingul de credit al debitorului. Prin urmare, pentru a stabili rata dobânzii conformă cu piața corespunzătoare, Comisia trebuie să țină cont de ratingul de credit al întreprinderii FN GmbH și de valoarea garanției cu care a fost garantat împrumutul.

Ratingul de credit al întreprinderii FN GmbH

- (162) În perioada în care primele patru împrumuturi au fost acordate, întreprinderea FN GmbH nu a fost evaluată de o agenție de rating de credit, nefiind disponibil niciun rating intern din partea băncii. Din acest motiv, Germania a solicitat firmei de consultanță [...] (denumită în continuare „consultantul”) să estimeze un rating al întreprinderii FN GmbH pentru fiecare dintre anii în care au fost acordate împrumuturile 1 și 4. Consultantul a furnizat o estimare a probabilității anuale de neplată (PD) și a ratingului. Ulterior estimările au fost verificate și confirmate de întreprinderea de audit [...].
- (163) Estimările consultantului sunt realizate pe baza Regulamentului privind solvabilitatea din 2006 ⁽⁴⁷⁾, care pune în aplicare în Germania normele Basel II. Conform Regulamentului privind solvabilitatea, băncile ar trebui să calculeze probabilitatea de neplată pentru un an în cadrul așa-numitei abordări bazate pe modele interne de rating (IRB). Cu toate acestea, unele tipuri de finanțare, denumite *Spezialfinanzierungen*, sunt excluse de la obligația de a calcula probabilitatea de neplată. Pentru aceste tipuri de finanțare, Regulamentul privind solvabilitatea prevede, în schimb, o simplă evaluare a riscurilor. Consultantul și-a bazat estimarea probabilității de neplată și a ratingului pe această metodă de evaluare simplificată. Conform acestei metode, sunt evaluați următorii cinci factori: puterea financiară a debitorului; mediul politic și juridic; caracteristicile activității economice; puterea proprietarului; colateralizarea.
- (164) Conform evaluării, probabilitatea de neplată pentru fiecare împrumut este cuprinsă între [0,5-3] % și [1-5] %. Potrivit consultantului, această probabilitate de neplată corespunde unui rating de [...]. Trebuie remarcat faptul că această evaluare a ratingului include o estimare a nivelului garanției, prin urmare, inclusiv pierderea în caz de nerambursare (LGD) asociată fiecărui împrumut. Aceasta înseamnă că ratingul furnizat de consultant include deja o treaptă potențială pentru constituirea garanției și reprezintă ratingul de emisiune (spre deosebire de ratingul emitentului). Cu toate acestea, raportul consultantului nu include informații cu privire la valoarea garanțiilor constituite pentru împrumuturile în cauză și nu furnizează informații cu privire la nivelul real al pierderii în caz de nerambursare (LGD) asociate fiecărui împrumut.
- (165) Dacă sunt luați în considerare numai primii patru factori pe care consultantul i-a evaluat (iar ultimul, „colateralizarea”, este exclus), atunci estimările consultantului trebuie să furnizeze un rating apropiat de ratingul emitentului. De exemplu, media punctajelor pentru primii patru factori este [1-5], care ar putea fi considerată ca fiind apropiată de un rating de [...]. Ratingul emitentului se aplică împrumutului 1, 2 și 3. Conform acestei abordări, ratingul emitentului estimat pentru împrumutul 4 este de [...].
- (166) Comisia constată că raportul elaborat de consultant dă naștere la o serie de îndoieli în ceea ce privește calitatea evaluării ratingului. De asemenea, această estimare a ratingului trebuie privită cu o oarecare prudență, întrucât consultantul nu are nicio relație de credit cu debitorul. Cu toate acestea, estimarea ratingului are o valoare destul de redusă pe scala de rating utilizată de agențiile de rating de credit și nu pare să fie incompatibilă cu estimarea ratingului de credit realizată de [banca] pentru o perioadă ulterioară.

⁽⁴⁵⁾ Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont (JO C 14, 19.1.2008, p. 6).

⁽⁴⁶⁾ Comunicarea din 2008 privind ratele de referință stabilește o metodă de determinare a ratelor de referință și de scont care sunt aplicate ca un indicator al ratei pieței monetare. În pofida faptului că rata de referință a Comisiei reprezintă numai un indicator, Comisia nu este în posesia altor date concludente pentru a determina rata dobânzii pe care debitorul ar putea să o obțină pe piață.

⁽⁴⁷⁾ Solvabilitätsverordnung – SolvV din 14 decembrie 2006, publicată la 20 decembrie 2006 în Monitorul Oficial Federal (*Bundesgesetzblatt*) (partea I, nr. 61, p. 2926).

(167) De asemenea, Germania a furnizat estimarea probabilității anuale de neplată (PD) a întreprinderii FN GmbH utilizată de [bancă] pentru 2009 și 2010. În 2009, [banca] a acordat întreprinderii FN GmbH un împrumut pe o perioadă de doi ani în valoare de [4-10] milioane EUR. [banca] a estimat probabilitatea de neplată pe un an ca fiind de [1-5] % atât în 2009, cât și în 2010. Conform estimărilor probabilităților de neplată medii publicate de agențiile de rating ⁽⁴⁸⁾, o probabilitate de neplată pe un an de [1-5] % corespunde unui rating cuprins între [...] și [...].

Garanțiile și pierderea în caz de nerambursare (LGD) ⁽⁴⁹⁾

(168) La momentul acordării împrumutului (11 aprilie 2003), primul împrumut era garantat cu următoarele garanții:

- (a) taxe pe terenul și clădirile aeroportului (aproximativ 6,2 milioane mp). Întreprinderea FN GmbH a cumpărat terenul de la statul german în 2002 la prețul de [5-20] milioane EUR. Un raport realizat de un evaluator independent în septembrie 2002 indică faptul că valoarea de piață a terenului este de aproximativ [5-20] milioane EUR. Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului la sfârșitul anului 2002 (inclusiv investițiile în terenuri și clădiri) era de aproximativ [5-20] milioane EUR. La data acordării împrumutului 1, asupra terenului exista o ipotecă prioritară în favoarea [...] pentru suma de [1-6] milioane EUR;
- (b) garanția personală a domnului [...]; Germania nu a furnizat informații cu privire la valoarea proprietății personale a garantului;
- (c) garanție asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network (AV) B.V. la întreprinderea Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni;
- (d) garanție constituită asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH la întreprinderea FN GmbH; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni.

(169) În cazul în care este luată în considerare valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului ([5-20] milioane EUR) și creanța prioritară de [...] se scade din ([1-6] milioane EUR), rămân aproximativ [5-15] milioane EUR pentru a acoperi creanțele creditorului ([5-15] milioane EUR). Prin urmare, pierderea în caz de nerambursare este estimată la aproximativ [...] % ⁽⁵⁰⁾. Aceasta reprezintă cel mai probabil o estimare prudentă a pierderii în caz de nerambursare, întrucât o valoare suplimentară ar putea fi atribuită, de asemenea, garanției personale și garanției constituite asupra acțiunilor pentru care lipsesc informații.

(170) La momentul acordării împrumutului (17 iunie 2004), al doilea împrumut era garantat cu următoarele garanții:

- (a) Garanție constituită asupra terenului și clădirilor aeroportului. Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului la sfârșitul anului 2003 (inclusiv investițiile în terenuri și clădiri) a fost de aproximativ [20-40] milioane EUR. La data acordării împrumutului 2, asupra terenului exista o ipotecă prioritară în favoarea [...] pentru suma de [1-6] milioane EUR și o ipotecă prioritară în favoarea întreprinderii EEL GmbH pentru primul împrumut de [11-20] milioane EUR (a se vedea punctul 1 de mai sus);
- (b) Garanția constituită asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network (AV) B.V. la întreprinderea Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH. Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni;
- (c) Garanția constituită asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH la întreprinderea FN GmbH. Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni.

(171) În cazul în care este luată în considerare valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului ([20-40] milioane EUR) și se scad cele două creanțe prioritare de ([1-6] milioane EUR) și, respectiv, [11-20] milioane EUR ale [...] și ale întreprinderii EEL GmbH, rămân aproximativ [10-25] milioane EUR pentru a acoperi creanțele întreprinderii EEL GmbH corespunzătoare împrumutului 2 ([1-5] milioane EUR). Rata de recuperare estimată în acest caz este de aproximativ [...] %. Prin urmare, pierderea în caz de nerambursare este estimată la [...].

⁽⁴⁸⁾ A se vedea „2012 Annual Global Corporate Default Study and Rating Transitions” („Studiul global anual pentru 2012 privind incapacitatea de plată a întreprinderilor și tranzițiile de rating”), realizat de Standard and Poor, 18 martie 2013, p. 29 și „Corporate Default and Recovery Rates 1920-2010” („Incapacitate de plată a întreprinderilor și ratele de recuperare (1920-2010)”), realizat de Moody, 28 februarie 2011, p. 31.

⁽⁴⁹⁾ Nivelul garanțiilor poate fi măsurat ca pierdere datorată nerambursării (*Loss Given Default* – LGD), care este pierderea preconizată, exprimată în procente, din expunerea la riscul de nerambursare al persoanei creditate ținând seama de sumele care pot fi recuperate din garanție și din activele de faliment; prin urmare, pierderea datorată nerambursării este invers proporțională cu valabilitatea garanțiilor.

⁽⁵⁰⁾ Pierderea în caz de nerambursare = 1 – rata de recuperare = 1 – [...] milioane EUR/[...] milioane EUR = [...] %.

- (172) La momentul acordării împrumutului (28 iulie 2004), al treilea împrumut era garantat cu următoarele garanții:
- (a) garanția constituită asupra terenului și clădirilor aeroportului. Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului la sfârșitul anului 2003 (inclusiv investițiile în terenuri și clădiri) a fost de aproximativ [20-40] milioane EUR. La data acordării împrumutului 3, asupra terenului exista o ipotecă prioritară în favoarea [...] pentru suma de [1-6] milioane EUR și o ipotecă prioritară în favoarea creditorului pentru primul și a doilea împrumut cu o valoare totală de [10-20] milioane EUR;
  - (b) garanția constituită asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network (AV) B.V. la întreprinderea Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH. Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni;
  - (c) garanția constituită asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH la întreprinderea FN GmbH. Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni;
  - (d) garanția întreprinderii FN GmbH. Nu există nicio informație cu privire la valoarea acestei garanții.
- (173) În cazul în care este luată în considerare valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului ([20-40] milioane EUR) și se scad cele două creanțe prioritare de ([1-6] milioane EUR) și, respectiv, [10-20] milioane EUR ale [...] și ale întreprinderii EEL GmbH se scad EUR, rămân aproximativ [10-20] milioane EUR pentru a acoperi creanțele întreprinderii EEL GmbH corespunzătoare împrumutului 3 ([2-5] milioane EUR). Rata de recuperare în acest caz este de aproximativ [...] %. Prin urmare, pierderea în caz de nerambursare este estimată la [...].
- (174) La momentul acordării împrumutului 4 (1 iulie 2005), toate împrumuturile anterioare împreună cu dobânzile datorate și neachitate încă de aproximativ [0,5-3] milioane EUR au fost prelungite, având aceeași scadență (31 decembrie 2010). Valoarea totală a împrumutului se ridică la [20-30] milioane EUR plus [0,5-3] milioane EUR pentru dobânda neachitată. Garanțiile convenite pentru a garanta creanțele întreprinderii EEL GmbH au fost următoarele:
- (a) garanția constituită asupra terenului și clădirilor aeroportului. Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului la sfârșitul anului 2004 (inclusiv investițiile în terenuri și clădiri) era de aproximativ [20-40] milioane EUR. La data acordării împrumutului 4, exista o creanță prioritară în favoarea creditorului pentru primul, al doilea și al treilea împrumut pentru suma totală de [10-25] milioane EUR. Nu mai exista nicio creanță prioritară pentru împrumutul acordat de [...] ⁽⁵¹⁾;
  - (b) garanția asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network (AV) B.V. la întreprinderea Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni;
  - (c) garanția constituită asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH la întreprinderea FN GmbH; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni;
  - (d) de asemenea, pentru a garanta toate creanțele întreprinderii EEL GmbH, pentru toate împrumuturile [...] a furnizat o garanție cu caracter personal la 1 iulie 2005. Garanția respectivă a prelungit garanția anterioară oferită pentru împrumutul 1 de către [...] la 8 iunie 2003. Germania a furnizat o estimare a valorii averii personale a [...], excluzând valoarea acțiunilor deținute la întreprinderile Airport Niederrhein Holding GmbH și FN GmbH pentru a evita dubla contabilizare a garanțiilor. La sfârșitul anului 2004, valoarea averii personale al garantului era estimată la aproximativ [20-40] milioane EUR ⁽⁵²⁾.
- (175) Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului ([20-40] milioane EUR) și garanția personală de [...] ([20-40] milioane EUR) acoperă mai mult de 100 % din valoarea totală a împrumutului și a dobânzilor datorate ([20-30] milioane EUR plus [0,5-3] milioane EUR). Prin urmare, rata de recuperare este de [...] %, iar pierderea în caz de nerambursare este de [...].
- (176) La 29 noiembrie 2010, toate împrumuturile acordate în valoare totală de [20-30] milioane EUR plus dobânda acumulată și datorată, în valoare de [5-10] milioane EUR au fost prelungite pentru încă 6 ani, până la 31 decembrie 2016. Suma datorată a fost garantată cu următoarele garanții:
- (a) garanția constituită asupra terenului și clădirilor aeroportului. Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului la sfârșitul anului 2009 (inclusiv investițiile în terenuri și clădiri) nu este cunoscută de Comisie. Cea mai recentă valoare contabilă a activelor pe termen lung cunoscută este de [20-40] milioane EUR la sfârșitul anului 2005. La sfârșitul anului 2010, Germania a raportat o valoare contabilă a terenurilor și clădirilor de [30-70] milioane EUR ⁽⁵³⁾. Întrucât această valoare a fost înregistrată în registre la scurt timp

⁽⁵¹⁾ A se vedea punctele 22 și 23 din contractul de împrumut din 1 iulie 2005.

⁽⁵²⁾ A se vedea punctul 2 din anexa 2 la scrisoarea Germaniei din 23 mai 2014.

⁽⁵³⁾ Creșterea valorii din perioada 2005-2010 se datorează în principal [...].

după prelungirea celui de al doilea împrumut, aceasta poate fi acceptată ca valoarea garanției disponibile. La acea dată asupra terenului și clădirilor exista o ipotecă de prim rang pentru a garanta creanțele [banca] în valoare de [0,5-3] milioane EUR;

- (b) garanția asupra acțiunilor deținute de întreprinderea Airport Network B.V. la întreprinderea Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni la data celei de a doua prelungiri;
- (c) garanția asupra acțiunilor deținute de întreprinderea ANH GmbH la întreprinderea FN GmbH; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni la data celei de a doua prelungiri;
- (d) garanția asupra acțiunilor deținute de întreprinderea FN GmbH la întreprinderile FN Gewerbe GmbH și FN Grundbesitzgesellschaft; Germania nu a furnizat informații privind valoarea acestor acțiuni la data celei de a doua prelungiri;
- (e) garanția personală oferită de [...] cu o valoare estimată de aproximativ [30-70] milioane EUR ⁽⁵⁴⁾.
- (177) Valoarea contabilă a activelor pe termen lung ale aeroportului ([30-70] milioane EUR) și garanția personală cu o valoare estimată de [30-70] milioane minus garanția de prim rang în favoarea [banca] de ([0,5-3] milioane EUR) acoperă aproximativ [...] % din valoarea totală a împrumutului și dobânzile datorate ([20-30] milioane EUR plus [5-10] milioane EUR), ceea ce înseamnă o pierdere în caz de nerambursare de [...].
- (178) Tabelul de mai jos sintetizează informațiile referitoare la rating și garanții pentru fiecare împrumut:

Tabelul 6

Rating-ul și garanțiile pentru fiecare împrumut

Împrumut	Data	Suma în milioane EUR (împrumutul + dobânda datorată)	Ratingul emitentului	Valoarea garanțiilor (terenuri și clădiri și garanția personală)	Creanța prioritară [...]	Creanța prioritară [banca]	Rata de recuperare	Pierdere în caz de nerambursare
Împrumutul 1	11.4.2003	[11-20]	[...]	[5-20]	[1-6]	[...]	[...]	[...]
Împrumutul 2	17.6.2004	[2-5]	[...]	[20-40]	[1-6]	[...]	[...]	[...]
Împrumutul 3	28.7.2004	[2-5]	[...]	[20-40]	[1-6]	[...]	[...]	[...]
Împrumutul 4 și prelungirea 1	1.7.2005	[20-33]	[...]	[40-100]	[...]	[...]	[...]	[...]
Prelungirea 2	29.11.2010	[24-40]	[...]	[70-120]	[...]	[1-3]	[...]	[...]

- (179) Conform Comunicării privind rata de referință din 2008, ratele dobânzii de referință se determină prin adăugarea unei prime de risc adecvate la rata de bază pe o perioadă de 1 an. Primele de risc adecvate sunt stabilite în grila prevăzută în Comunicarea privind rata de referință din 2008 și iau în considerare ratingul debitorului și nivelul de colateralizare al împrumutului. De exemplu, prelungirea celui de al doilea împrumut a fost acordată cu un nivel ridicat de colateralizare, ratingul întreprinderii FN GmbH fiind cuprins între [...] și [...]. Pentru a fi prudentă, Comisia ia în considerare un rating de [...]. Prin urmare, întreprinderea FN GmbH face parte din grupul care are un rating evaluat drept „slab” ([...]) ⁽⁵⁵⁾ în grila stabilită în Comunicarea privind ratele de referință din 2008. Marja de risc, care corespunde acestui grup de rating și nivelului ridicat de colateralizare, este de [...] puncte de bază. Rata de bază aplicabilă la data la care a fost acordată prelungirea împrumutului (la 29 noiembrie 2010) este de 1,24 % ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵⁴⁾ A se vedea punctul 2 din anexa 2 la Mitteilung din 23 mai 2014.

⁽⁵⁵⁾ Grupul cuprinde ratinguri de [...].

⁽⁵⁶⁾ O listă a ratelor de bază aplicabile este publicată de Comisie pe site-ul: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/base_rates_en27_en.pdf.

- (180) Tabelul următor sintetizează informațiile privind ratele de referință efective ale împrumutului și ratele de referință aplicabile la momentul acordării împrumuturilor conform Comunicării privind ratele de referință din 2008:

Tabelul 7

Ratele dobânzii de referință comparativ cu ratele dobânzii percepute

Împrumut	Data	Durata	Ratingul emitentului	Pierdere în caz de nerambursare	Rata de bază EURIBOR pe 1 an (mediile pe 3 luni) (%)	Marja de risc CRR (Comunicarea privind rata de referință din 2008)	Rata de referință a dobânzii totale	Rata dobânzii percepute
Împrumutul 1	11.4.2003	[...]	[...]	[...]	2,50	[...]	[1-6]	[3-7]
Împrumutul 2	17.6.2004	[...]	[...]	[...]	2,30	[...]	[1-6]	[3-7]
Împrumutul 3	28.7.2004	[...]	[...]	[...]	2,35	[...]	[1-6]	[6-9]
Împrumutul 4 și prelungirea 1	1.7.2005	[...]	[...]	[...]	2,20	[...]	[1-6]	[1-5]
Prelungirea 2	29.11.2010	[...]	[...]	[...]	2,20	[...]	[1-6]	[1-5]

- (181) Conform estimărilor de mai sus, împrumuturile 1, 2 și 3 au fost acordate la rate cu mult peste rata de referință aplicabilă. Prin urmare, Comisia consideră că întreprinderea FN GmbH nu a primit niciun avantaj economic prin măsurile respective.
- (182) În ceea ce privește prelungirea 2, datele de mai sus sugerează, de asemenea, că aceasta a fost acordată în condițiile pieței, întrucât rata dobânzii pentru prelungirea în cauză este mai mare decât rata de referință a dobânzii estimate. Cu toate acestea, diferite elemente generează îndoieli cu privire la absența ajutorului de stat în cazul prelungirii 2, cum ar fi, de exemplu, faptul că beneficiarul nu rambursase încă împrumuturile anterioare, existența unui ajutor în cazul împrumutului 4 și al prelungirii 1 și perioada scurtă dintre acordarea prelungirii 2 și încheierea acordului preliminar între autoritățile publice și întreprinderea FN GmbH în ceea ce privește conversia creanțelor în acțiuni menționată în considerentul 45. În orice caz, Comisia consideră că, din aceleași motive expuse în secțiunea 9.4 privind compatibilitatea cu piața internă a ajutorului implicat în prelungirea 1, în cazul în care prelungirea 2 este considerată ajutor de stat, acesta poate fi considerat compatibil cu piața internă.
- (183) Împrumutul 4 și prelungirea 1 sunt acordate la o rată a dobânzii sub rata de referință cu o diferență de [...] puncte de bază. Prin urmare, în ceea ce privește împrumutul 4 și prelungirea 1, Comisia consideră că întreprinderea FN GmbH a beneficiat de un avantaj economic de care aceasta nu ar beneficia în condiții normale de piață⁽⁵⁷⁾.

8.3.4. *Selectivitate*

- (184) În speță, Comisia constată că măsura 1 (împrumutul 4, prelungirea 1 și, posibil, prelungirea 2) constituie o măsură de ajutor individual, care a fost acordată numai întreprinderii FN GmbH și nu este o măsură generală.
- (185) Prin urmare, avantajul acordat întreprinderii FN GmbH prin măsura 1 (împrumutul 4, prelungirea 1 și, posibil, prelungirea 2) este selectiv.

⁽⁵⁷⁾ Diferența de [...] puncte de bază dintre ratele dobânzii reprezintă un avantaj care se ridică la aproximativ [...] EUR pe durata împrumutului 4 și a prelungirii 1.

8.3.5. Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale

- (186) În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, sprijinul financiar denaturează concurența în măsura în care acesta consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi ⁽⁵⁸⁾. În general, atunci când un avantaj acordat de un stat membru consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente pe o anumită piață a Uniunii, schimburile comerciale dintre statele membre trebuie considerate ca fiind afectate de avantajul respectiv ⁽⁵⁹⁾.
- (187) Administratorii aeroporturilor concurează la nivel european pentru atragerea companiilor aeriene, pentru ca acestea să deschidă noi rute pe aeroporturile lor sau să adauge noi frecvențe pe rutele existente. Atunci când aleg aeroporturile unde deschid rute sau adaugă noi frecvențe pe rutele existente, companiile aeriene compară aeroporturile pe baza unor factori precum tipul de servicii aeroportuare furnizate și clienții vizați, populația sau activitatea economică, congestia traficului, existența accesului terestru, precum și nivelul taxelor și condițiile comerciale generale de utilizare a infrastructurii și serviciilor aeroportuare ⁽⁶⁰⁾. Prin acordarea de finanțare întreprinderii FN GmbH în condiții mai favorabile decât condițiile normale de piață, Germania i-a permis acesteia să concureze mai agresiv împotriva altor administratori de aeroporturi pentru atragerea companiilor aeriene decât dacă întreprinderea ar fi plătit un cost de capital conform cu condițiile normale de piață.
- (188) Prin urmare, măsura 1 (împrumutul 4 și prelungirea 1 și, posibil, prelungirea 2) a avut potențialul de a denatura concurența și de a afecta schimburile comerciale din UE.

8.3.6. Concluzie

- (189) Compararea ratelor efective ale împrumutului cu ratele de referință derivate din Comunicarea privind ratele de referință din 2008 arată că toate împrumuturile și prelungirile în afară de împrumutul 4 și prelungirea 1 au fost acordate la rate mai mari decât ratele de referință.
- (190) Prin urmare, Comisia poate concluziona că împrumuturile 1, 2, 3 au fost acordate în conformitate cu condițiile pieței, în timp ce împrumutul 4 și prelungirea 1 nu au fost acordate în conformitate cu condițiile pieței. Comisia lasă deschisă chestiunea dacă prelungirea 2 a fost acordată în conformitate cu condițiile pieței.
- (191) Întrucât criteriile cumulative prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE sunt îndeplinite, Comisia consideră că împrumutul 4, prelungirea 1 și, posibil, prelungirea 2 din cadrul măsurii 1 conțin ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

8.4. Existența ajutorului de stat în ceea ce privește sprijinul primit de Landul Renania de Nord-Westfalia (Măsura 2)

8.4.1. Noțiunea de întreprindere și de activitate economică

- (192) Se aplică același raționament utilizat pentru a demonstra caracterul de ajutor al măsurii 1 (a se vedea secțiunea 8.3.1 de mai sus), cu toate că Germania a susținut că acesta constituie ajutor existent (a se vedea considerentul 102). În ceea ce privește construcția infrastructurii aeroportuare, Curtea de Justiție a confirmat în hotărârea *Leipzig Halle* că aceasta ar trebui, de asemenea, să intre sub incidența normelor privind ajutoarele de stat începând cu anul 2000, și anume înainte de data acordării măsurii 2, la 15 octombrie 2002. Prin urmare, Comisia consideră că măsura constituia ajutor la momentul punerii sale în aplicare. Contrar afirmațiilor Germaniei, faptul că măsura a fost adoptată prin decretul din 1993 nu afectează această apreciere. Decretul din 1993 a furnizat numai un temei juridic pentru a permite acordarea unor posibile măsuri de sprijin aeroporturilor regionale pe care Landul Renania de Nord-Westfalia le-a avut în vedere începând cu anul 1993. Acesta nu prevedea însă un angajament irevocabil față de întreprinderea FN GmbH de a acorda măsura 2 și nici nu crea de la sine un drept legal pentru beneficiar (astfel cum este prevăzut în mod explicit la articolul 1 din decretul din 1993). Măsura 2 constituie în realitate o aplicare individuală a schemei instituite prin decretul din 1993.
- (193) Prin urmare, Comisia concluzionează că are dreptul să examineze măsura 2 pusă sub semnul întrebării în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat, întrucât, la momentul acordării acesteia, era clar că întreprinderea FN GmbH era angajată într-o activitate economică.

⁽⁵⁸⁾ *Italia/Comisia*, C-99/02, Rec., ECLI:EU:C:2004:207, punctul 65.

⁽⁵⁹⁾ *Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (hotărârea „Altmark”), Rec., ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁶⁰⁾ Orientările din 2014 privind sectorul aviației, punctul 43.

8.4.2. Resurse de stat și imputabilitatea statului

- (194) Astfel cum se menționează în considerentul 111 din decizia de inițiere a procedurii, sprijinul public a fost plătit direct de la bugetul Landului Renania de Nord-Westfalia sub forma unui grant direct în favoarea întreprinderii FN GmbH. Prin urmare, finanțarea a fost acordată de Landul Renania de Nord-Westfalia prin intermediul resurselor de stat și este imputabilă statului.

8.4.3. Avantajul economic

- (195) Pentru a determina dacă o măsură de stat constituie ajutor, este necesar să se stabilească dacă întreprinderea beneficiară obține un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață.
- (196) În cazul examinat, Landul Renania de Nord-Westfalia a acordat fonduri publice sub formă de granturi directe pentru a sprijini investițiile în infrastructura aeroportului. Fondurile au fost primite prin intermediul întreprinderii FN GmbH în calitate de administrator al aeroportului pentru a finanța investițiile din aeroport. Comisia constată că niciun investitor de pe piață nu ar oferi un astfel de împrumut fără o remunerație și fără nicio posibilitate de rambursare.
- (197) Prin urmare, grantul pentru investiții reduce costurile de investiție pe care administratorul aeroportului ar trebui să le suporte în mod normal, fără nicio remunerație, conferind astfel un avantaj economic întreprinderii FN GmbH.

8.4.4. Selectivitate

- (198) În speță, Comisia constată că măsura 2 reprezintă o aplicare individuală a unei scheme în temeiul căreia au fost acordate avantaje nu numai aeroportului Niederrhein-Weeze, ci și altor aeroporturi situate în Landul Renania de Nord-Westfalia. Cu toate acestea, schema în cauză nu constituie o măsură generală pentru toate aeroporturile din Landul Renania de Nord-Westfalia, întrucât aeroporturile mai mari Düsseldorf și Köln/Bonn nu sunt eligibile pentru această măsură de sprijin din partea landului. În orice caz, dacă toate aeroporturile din Landul Renania de Nord-Westfalia ar fi fost eligibile, măsura sectorială ar fi trebuit considerată selectivă, întrucât aceasta a avantajat numai un anumit sector dintr-o anumită regiune.
- (199) Prin urmare, avantajul acordat întreprinderii FN GmbH prin măsura 2 este selectiv.

8.4.5. Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale

- (200) În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, sprijinul financiar denaturează concurența în măsura în care acesta consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi ⁽⁶¹⁾. În general, atunci când un avantaj acordat de un stat membru consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente pe o anumită piață a Uniunii, schimburile comerciale dintre statele membre trebuie considerate ca fiind afectate de avantajul respectiv ⁽⁶²⁾.
- (201) Administratorii aeroporturilor concurează la nivel european pentru atragerea companiilor aeriene, pentru ca acestea să deschidă noi rute pe aeroporturile lor sau să adauge noi frecvențe pe rutele existente. Atunci când aleg aeroporturile unde deschid rute sau adaugă noi frecvențe pe rutele existente, companiile aeriene compară aeroporturile pe baza unor factori precum tipul de servicii aeroportuare furnizate și clienții vizați, populația sau activitatea economică, congestia traficului, existența accesului terestru, precum și nivelul taxelor și condițiile comerciale generale de utilizare a infrastructurii și serviciilor aeroportuare ⁽⁶³⁾. Prin acordarea de finanțare întreprinderii FN GmbH în condiții mai favorabile decât condițiile normale de piață, Germania i-a permis acesteia să concureze mai agresiv împotriva altor administratori de aeroporturi pentru atragerea companiilor aeriene decât dacă întreprinderea ar fi plătit un cost de capital conform cu condițiile normale de piață.
- (202) Prin urmare, măsura 2 a avut potențialul de a denatura concurența și de a afecta schimburile comerciale din UE.

8.4.6. Concluzie

- (203) Măsura 2 constituie ajutor acordat întreprinderii FN GmbH în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

⁽⁶¹⁾ *Italia/Comisia*, C-99/02, ECLI:EU:C:2004:207, punctul 65.

⁽⁶²⁾ Hotărârea „Altmark”, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁶³⁾ Orientările din 2014 privind sectorul aviației, punctul 43.

8.5. Existența ajutorului de stat în ceea ce privește sprijinul primit de la districtul Kleve (măsura 3)

8.5.1. Noțiunea de întreprindere și de activitate economică

- (204) Se aplică același raționament utilizat pentru a demonstra caracterul de ajutor al împrumuturilor acordate de întreprinderea cu capital de stat EEL GmbH (a se vedea secțiunea 8.3.1 de mai sus). Într-adevăr, diferitele măsuri care au constituit măsura 3 au fost acordate la 14 martie 2002, și anume după pronunțarea hotărârii în cauza *Aéroports de Paris*. În conformitate cu articolul 1 alineatul (4) din acordul de împrumut, data acordării măsurii este data la care beneficiarul încheie contractul de cumpărare a infrastructurii aeroportuare cu guvernul federal al Germaniei, și anume 14 martie 2002.
- (205) Prin urmare, Comisia concluzionează că are dreptul să examineze măsura 3 pusă sub semnul întrebării în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat, întrucât, la momentul acordării acesteia, era clar că întreprinderea FN GmbH era angajată într-o activitate economică.

8.5.2. Resurse de stat și imputabilitatea statului

- (206) Sprijinul a fost acordat întreprinderii FN GmbH direct de la bugetul districtului Kleve. Prin urmare, măsurile în cauză sunt finanțate prin intermediul resurselor de stat și sunt imputabile statului.

8.5.3. Avantajul economic

- (207) Pentru a determina dacă o măsură de stat constituie ajutor, este necesar să se stabilească dacă întreprinderea beneficiară obține un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață. În acest sens, Comisia trebuie să analizeze dacă districtul Kleve a acționat ca un investitor în economia de piață atunci când a scutit întreprinderea FN GmbH de la plata unei tranșe din creditul „punte” acordat anterior.
- (208) Comportamentul unui investitor într-o economie de piață este ghidat de perspective de rentabilitate ⁽⁶⁴⁾. Principiul investitorului privat în economia de piață este respectat, în mod normal, atunci când se așteaptă ca structura și perspectivele viitoare ale întreprinderii să permită o rentabilitate normală, prin plata dividendelor sau printr-o apreciere a capitalului prin referire la o întreprindere privată, într-o perioadă de timp rezonabilă.
- (209) În cazul de față, districtul Kleve a acordat întreprinderii FN GmbH un împrumut cu dobândă zero în valoare de [4-10] milioane EUR și a scutit întreprinderea FN GmbH de obligația de a rambursa o tranșă, în valoare de [2-5] milioane EUR, fără a primi o altă remunerație. Această ultimă decizie a reprezentat, de fapt, punerea în aplicare a clauzei prevăzute la articolul 4 alineatul (1) din acordul de împrumut, conform căreia tranșa în cauză nu se rambursează dacă este atins obiectivul de creșterea a 350 de locuri de muncă. Prin urmare, Comisia constată că niciun investitor în economia de piață nu ar fi acordat un împrumut cu dobândă zero și nu ar fi renunțat la rambursarea unei părți semnificative din acesta fără nicio remunerație.
- (210) De asemenea, evaluarea investitorului în economia de piață nu ar trebui să ia în considerare efectele pozitive asupra situației economice a regiunii în care este situat aeroportul, inclusiv asupra creării de locuri de muncă, întrucât Comisia evaluează dacă măsura în cauză constituie un ajutor analizând dacă „în împrejurări asemănătoare, un acționar privat, având în vedere posibilitatea previzibilă a acestuia de a obține un profit și făcând abstracție de toate considerentele de ordin social, sectorial și de politică regională, ar fi subscris capitalul în cauză” ⁽⁶⁵⁾. În speță, singura compensație pentru scutirea de obligația de rambursare a fost atingerea unui anumit nivel în ceea ce privește locurile de muncă create. Cu toate acestea, crearea de locuri de muncă nu ar trebui să fie luată în considerare în contextul principiului operatorului în economia de piață. Cu alte cuvinte, niciun investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să renunțe la rambursarea sumei de [2-5] milioane EUR pe baza unor considerente legate de crearea de locuri de muncă în regiune.

⁽⁶⁴⁾ Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2000, *Alitalia/Comisia*, T-296/97, Rec., EU:T:2000:289, punctul 84; *Italia/Comisia*, C-305/89, Rec., ECLI:EU:C:1991:142, punctul 20.

⁽⁶⁵⁾ A se vedea Orientările din 2005 privind sectorul aviației, punctul 46.

- (211) Prin urmare, împrumutul fără dobândă și scutirea acordată de districtul Kleve reduc costurile pe care administratorul aeroportului ar trebui să le suporte în mod normal și, prin urmare, conferă un avantaj întreprinderii FN GmbH pe care aceasta nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață.

8.5.4. *Selectivitate*

- (212) Avantajul în cauză a fost acordat numai întreprinderii FN GmbH. Întrucât finanțarea publică a fost destinată unei singure întreprinderi, aceasta este selectivă în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

8.5.5. *Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale*

- (213) Se aplică același raționament precum în cazul denaturării concurenței și al efectului asupra schimburilor comerciale, astfel cum s-a arătat mai sus (a se vedea secțiunea 8.4.5).

8.5.6. *Concluzie*

- (214) Pentru motivele expuse anterior, Comisia consideră că fondurile publice furnizate de districtul Kleve întreprinderii FN GmbH prin acordarea unui credit „punte” pentru o parte dintre costurile de achiziție ale bunurilor imobile ale aeroportului implică ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

8.6. Existența ajutorului de stat în ceea ce privește sprijinul primit de întreprinderea EEL GmbH de la districtul Kleve (măsura 4)

8.6.1. *Noțiunea de întreprindere și de activitate economică*

- (215) Germania susține că întreprinderea EEL GmbH este o entitate creată în scopul direcționării fondurilor către întreprinderea FN GmbH într-o manieră eficientă și economică.
- (216) Astfel cum s-a arătat în considerentul 25, întreprinderea EEL GmbH a fost înființată de districtul Kleve și de municipiul Weeze pentru a gestiona bunurile imobile ale aeroportului înainte de privatizarea acestuia. Ulterior, întreprinderea EEL GmbH s-a angajat în acordarea de împrumuturi întreprinderii FN GmbH. Acordarea de credite părților terțe reprezintă o activitate economică în sine. Prin urmare, atunci când diversele măsuri care constituie măsura 4 au fost acordate întreprinderii EEL GmbH, aceasta din urmă era angajată într-o activitate economică.
- (217) Cu trimitere la articolul 101 din TFUE, noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de statutul său juridic și de modul în care este finanțată. Întreprinderea EEL GmbH acționează numai ca un vehicul al autorităților publice și nu poate, ca atare, să desfășoare activități economice: unicul său scop este punerea în comun a resurselor celor două autorități publice în vederea finanțării dezvoltării aeroporturilor.
- (218) Întrucât criteriile cumulative prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE nu sunt îndeplinite, Comisia consideră că măsura 4 nu conține ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.
- (219) Chiar dacă întreprinderea EEL GmbH ar trebui considerată o întreprindere supusă legislației UE privind concurența pe parcursul perioadei în care au fost acordate măsurile care constituie măsura 4 (ceea ce nu este cazul), evaluarea Comisiei conduce la aceeași concluzie, și anume că măsura 4 nu constituie ajutor de stat, astfel cum se demonstrează în secțiunile de mai jos.

8.6.2. Resurse de stat și imputabilitatea statului

- (220) Întreprinderea EEL GmbH a primit tot capitalul, beneficiile de lichiditate și injecțiile de capital incluse în domeniul de aplicare a măsurii 4 de la acționarii săi, care finanțează măsurile respective prin intermediul bugetelor lor respective. Măsura 4 include, de asemenea, o garanție de 100 % care a fost acordată de municipalitatea Weeze și care a expus bugetul municipalității. Prin urmare, toate măsurile care constituie măsura 4 au fost finanțate prin intermediul resurselor bugetare a două autorități locale, care au decis, de asemenea, să acorde diferitele măsuri.
- (221) Prin urmare, măsura 4 este finanțată prin intermediul resurselor de stat și este imputabilă statului.

8.6.3. Avantajul economic

- (222) Pentru a determina dacă o măsură de stat constituie ajutor, este necesar să se stabilească dacă întreprinderea beneficiară obține un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață.
- (223) În acest sens, Comisia trebuie să analizeze dacă districtul Kleve și municipalitatea Weeze au acționat în același mod cum ar fi acționat în împrejurări asemănătoare operatorii avizați într-o economie de piață, conduși de obiective de rentabilitate⁽⁶⁶⁾ în ceea ce privește măsurile de capital, garanțiile, împrumuturile și prelungirea termenului de rambursare a împrumuturilor care constituie măsura 4 acordate întreprinderii EEL GmbH.
- (224) În primul rând, este important de reamintit, astfel cum se concluzionează în secțiunea 8.3.2, că întreprinderea EEL GmbH reprezintă o entitate temporară cu scop special („SPV”) creată de cei doi acționari publici ai săi pentru a gestiona bunurile imobile ale aeroportului Niederrhein-Weeze și care, începând cu anul 2003, a fost utilizată exclusiv pentru a acorda finanțare aceluiași aeroport. Acest lucru este confirmat de faptul că, în cadrul adunării generale (scrise) din 10 și 11 aprilie 2003, cei doi acționari publici au limitat în mod strict noua activitate de finanțare a întreprinderii EEL GmbH la investițiile în aeroportul Niederrhein-Weeze. Acest obiectiv este în conformitate cu obiectivul întreprinderii EEL GmbH prevăzut la articolul 2 din actul său de înființare (*Gesellschaftsvertrag*) din 16 decembrie 1999⁽⁶⁷⁾. De asemenea, astfel cum s-a explicat în considerentul 153, întreprinderea EEL GmbH nu are un consiliu de administrație. Ambii directori generali sunt reprezentanți ai organismelor publice, și anume un director general este președintele administrației (*Landrat*) a districtului Kleve, iar celălalt director general este primarul localității Weeze. De asemenea, întreprinderea EEL GmbH nu are personal permanent și este gestionată de un singur funcționar public din districtul Kleve. Rezultă din aceste elemente că orice decizie luată de întreprinderea EEL GmbH este adoptată de fapt de reprezentanții acționarilor publici, care asigură conducerea curentă a întreprinderii pe lângă faptul că fac parte din organele sale de conducere. Acest lucru confirmă faptul că măsurile în cauză sunt imputabile acționarilor publici
- (225) În aplicarea principiului operatorului în economia de piață pentru măsura 4, este necesar să se acorde atenția cuvenită faptului că beneficiarul măsurilor de finanțare este o SPV creată și deținută de entitățile de la care provine măsura 4, care este utilizată exclusiv pentru un obiectiv bine definit urmărit de entitățile respective. De asemenea, în acest context, este necesar să se acorde atenția cuvenită obiectivului principal pentru care entitatea cu scop special este utilizată și menținută în funcțiune.
- (226) SPV sunt create și utilizate de regulă de întreprinderi private în diferite circumstanțe. De exemplu, SPV sunt utilizate în cazul în care două întreprinderi independente înființează o întreprindere comună în vederea dezvoltării unui proiect specific sau a desfășurării unei activități sau funcții specifice (de exemplu, cercetare și dezvoltare, producție, distribuție)⁽⁶⁸⁾ în beneficiul ambelor întreprinderi. Prin urmare, entitatea cu scop special este o structură juridică pentru care ambele întreprinderi alocă resurse (finanțare, personal, active etc.) care sunt necesare pentru punerea în aplicare a proiectului, a funcției sau a activității comune a acestora și prin care acestea pun în aplicare proiectul comun sau exercită funcția sau activitatea comună. În anumite situații, de exemplu atunci când entitatea cu scop special are numai o funcție de producție sau de cercetare și dezvoltare, aceasta primește finanțare din partea întreprinderilor-mamă fără să genereze singură profit care poate fi redistribuit acționarilor, de exemplu sub formă de dividende. În loc să genereze profit, aceasta contribuie la efectuarea operațiunilor pe care întreprinderile-mamă le consideră necesare având în vedere obiectivele acestora.

⁽⁶⁶⁾ A se vedea nota de subsol 65.

⁽⁶⁷⁾ A se vedea nota de subsol 49.

⁽⁶⁸⁾ A se vedea Comunicarea jurisdicțională consolidată a Comisiei în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO C 95, 16.4.2008, p. 1), punctul 95.

- (227) Prin urmare, este clar că, atunci când două întreprinderi private independente creează și utilizează un SPV având în vedere un obiectiv bine definit și îi oferă finanțare, acestea nu oferă în mod necesar finanțarea în vederea obținerii unui beneficiu financiar sub formă de dividende sau de plată a unor dobânzi, astfel cum ar proceda un investitor sau o bancă. În schimb, acestea oferă o astfel de finanțare în vederea atingerii obiectivului pentru care entitatea cu scop special este utilizată.
- (228) Având în vedere aceste considerații, comportamentul districtului Kleve și al localității Weeze față de întreprinderea EEL GmbH ar trebui să fie analizat ținând seama de faptul că cele două autorități publice sunt acționarii unici ai întreprinderii EEL GmbH și ținând seama de obiectivul exclusiv atribuit întreprinderii EEL GmbH începând cu anul 2003, și anume de a acorda întreprinderii FN GmbH diferite împrumuturi și prelungiri ale termenului de rambursare care constituiau măsura 1. În acest sens, trebuie reamintit faptul că diferitele măsuri care constituie măsura 1 sunt imputabile în mod clar districtului Kleve și localității Weeze, astfel cum se menționează în secțiunea 8.3.2. Cu alte cuvinte, cele două autorități publice au conceput măsura 1 și au decis să o pună în aplicare utilizând întreprinderea EEL GmbH în acest scop.
- (229) Prin urmare, în aplicarea principiului operatorului în economia de piață pentru măsura 4, faptul că districtul Kleve și municipalitatea Weeze au decis să pună în aplicare măsura 1 și să utilizeze întreprinderea EEL GmbH în acest scop ar trebui considerat ca punct de plecare. Întrebarea relevantă la care Comisia trebuie să răspundă este următoarea: în cazul în care doi potențiali operatori în cadrul economiei de piață ar fi decis să pună în aplicare măsuri precum cele care fac parte din măsura 1, ar fi utilizat aceștia un SPV precum întreprinderea EEL GmbH și i-ar fi oferit acesteia o finanțare similară celei care rezultă din măsura 4 în vederea atingerii acestui obiectiv?
- (230) În acest context, faptul că anumite împrumuturi au fost acordate întreprinderii EEL GmbH de către acționarii săi la rate ale dobânzii mai mici decât ratele normale de pe piață, faptul că a fost acordată o garanție cu titlu gratuit sau că injecția de capital a fost efectuată fără a exista perspective clare de beneficii financiare nu conduce neapărat la concluzia că districtul Kleve și municipiul Weeze nu au acționat față de întreprinderea EEL GmbH în același mod cum ar fi acționat operatorii în cadrul economiei de piață. Astfel, întrebarea relevantă este dacă finanțarea acordată întreprinderii EEL GmbH în temeiul măsurii 4 este rezonabilă, din perspectiva unui investitor în economia de piață, având în vedere obiectivul urmărit de acționarii întreprinderii EEL GmbH, și anume punerea în aplicare a măsurii 1.
- (231) Doi operatori avizați într-o economie de piață care urmăresc același obiectiv ca și acționarii publici ai întreprinderii EEL GmbH ar fi avut, în principal, două opțiuni: să creeze o entitate cu scop special similară întreprinderii EEL GmbH (opțiunea 1) sau să acorde împrumuturi direct întreprinderii FN GmbH fără a recurge la un organism dedicat (opțiunea 2). Un operator rațional de piață nu ar fi luat în considerare nicio altă opțiune, cum ar fi utilizarea de intermediari financiari privați, care ar fi perceput o taxă pentru furnizarea unui astfel de serviciu. Această opțiune ar fi avut ca efect majorarea costului de direcționare a fondurilor către întreprinderea FN GmbH datorită unor astfel de taxe.
- (232) Comisia constată că, prin luarea deciziei de a finanța ei înșiși întreprinderea EEL GmbH în loc să recurgă la intermediari financiari, acționarii publici și-au limitat expunerea financiară la ceea ce era strict necesar pentru finanțarea întreprinderii FN GmbH în temeiul măsurii 1:
- (a) nivelul finanțării furnizate direct de către acționarii publici ai întreprinderii EEL GmbH până în anul 2010 ([20-40] milioane EUR) ⁽⁶⁹⁾ a fost proporțional cu sumele împrumutate de întreprinderea FN GmbH de la întreprinderea EEL GmbH ([20-40] de milioane EUR ⁽⁷⁰⁾);
- (b) condițiile de finanțare a întreprinderii EEL GmbH (data, cuantumul și scadența) au fost aliniate la finanțarea întreprinderii FN GmbH de către întreprinderea EEL GmbH:

Volum (în milioane EUR)	Data acordului de împrumut acordat întreprinderii FN GmbH de întreprinderea EEL GmbH	Data măsurilor publice acordate de Germania în favoarea întreprinderii EEL GmbH	Volum (în milioane EUR)
[11-20]	11.4.2003	11.4.2003.	[5-15] (+ [2-5] primite prin intermediul unui împrumut bancar la 2 mai 2003)
[2-5]	17.6.2004	16.6.2004	[2-5]

⁽⁶⁹⁾ A se vedea considerentul 53.

⁽⁷⁰⁾ A se vedea tabelul 3.

Volum (în milioane EUR)	Data acordului de împrumut acordat întreprinderii FN GmbH de întreprinderea EEL GmbH	Data măsurilor publice acordate de Germania în favoarea întreprinderii EEL GmbH	Volum (în milioane EUR)
[2-5]	28.7.2004	28.7.2004	[2-5]
Refinanțarea împrumutului până la 31.12.2010	1.7.2005	1.7.2005	Refinanțarea împrumutului până la 31.12.2010 și restructurarea datoriilor
Refinanțarea împrumutului până la 31.12.2016	29.11.2010	29.11.2010	Refinanțarea împrumutului până la 31.12.2016

- (c) întreprinderea EEL GmbH nu are alte bunuri materiale în bilanțul său decât creanțele întreprinderii FN GmbH. Profiturile (mici) obținute din activitățile de finanțare a întreprinderii FN GmbH figurează numai în conturile întreprinderii EEL GmbH, dar acestea nu corespund unui numerar sau unei lichidități, întrucât întreprinderea FN GmbH nu și-a achitat datoria față de întreprinderea EEL GmbH;
- (d) într-adevăr, având în vedere strategia utilizată de întreprinderea EEL GmbH pentru finanțarea întreprinderii FN GmbH, dobânzile sunt menite numai să permită întreprinderii EEL GmbH să atingă pragul de rentabilitate și să achite dobânzile împrumuturilor refinanțate acordate de acționarii publici și de [bancă], astfel cum reiese din procesele-verbale ale adunărilor generale ale întreprinderii EEL GmbH;
- (e) prin urmare, întreprinderea EEL GmbH nu este capabilă să îi ramburseze pe cei doi acționari ai săi și [banca] atât timp cât întreprinderea FN GmbH nu a rambursat împrumuturile și a dobânzile datorate întreprinderii EEL GmbH. Aceasta înseamnă că, astfel cum a susținut Germania, întreprinderea EEL GmbH nu poate desfășura alte activități economice.
- (233) Prin urmare, Comisia consideră că alegerea opțiunii 1 de către cei doi acționari a fost în concordanță cu obiectivul lor declarat de a dedica resursele întreprinderii EEL GmbH pentru finanțarea exclusivă a întreprinderii FN GmbH.
- (234) De asemenea, Comisia consideră că, în cazul opțiunii 1, costurile de administrare și gestionare a unei entități cu scop special precum întreprinderea EEL GmbH sunt reduse strict la minim (nu există nicio altă imobilizare de active decât creanțele întreprinderii FN GmbH, nu există personal sau conducere permanentă și aproape niciun fel de costuri de exploatare sau alte cheltuieli financiare decât rambursarea împrumutului acordat de [bancă]). Această concluzie este valabilă cu atât mai mult cu cât, la momentul la care cei doi acționari publici au decis să pună în aplicare măsura 1, întreprinderea EEL GmbH exista deja ca structură latentă și nu ar fi trebuit să fie înființată *ex nihilo*. De asemenea, alegerea unui SPV facilitează gestionarea tranzacțiilor financiare cu părțile terțe (precum întreprinderea FN GmbH sau o bancă privată), reducând în același timp costurile tranzacțiilor dintre cei doi acționari. Dimpotrivă, alegerea opțiunii 2 ar conduce la suprapunerea mecanismelor instituite pentru a sprijini întreprinderea FN GmbH, ceea ce ar genera creșterea costurilor administrative și juridice de direcționare a fondurilor către întreprinderea FN GmbH (de exemplu, suprapunerea contractelor legale) și ar putea afecta calitatea supravegherii și coordonării proiectelor.
- (235) Prin urmare, ar fi fost rațional pentru doi operatori avizați într-o economie de piață, conduși de obiective de rentabilitate pe termen mediu și lung și care acționează în locul acționarilor publici ai întreprinderii EEL GmbH, să aleagă mai degrabă opțiunea 1 decât opțiunea 2. Comisia consideră că este respectat principiul investitorului în economia de piață și că nu există niciun avantaj economic acordat în favoarea întreprinderii EEL GmbH.

8.6.4. Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale

- (236) Începând cu anul 2003, activitatea întreprinderii EEL GmbH a fost strict limitată la furnizarea de finanțare întreprinderii FN GmbH. Întreprinderea EEL GmbH nu poate desfășura nicio altă activitate. De exemplu, aceasta nu poate acorda împrumuturi niciunei alte entități.
- (237) Prin urmare, singura activitate a cărei dinamică concurențială ar fi putut fi afectată este acordarea de finanțare întreprinderii FN GmbH. Aceste efecte concurențiale ar fi existat dacă, în absența măsurii 4, alți furnizori de finanțare decât întreprinderea EEL GmbH, cum ar fi băncile sau alți investitori, ar fi beneficiat de o oportunitate mai mare de a furniza finanțare întreprinderii FN GmbH, cu scopul de a realiza profit.

- (238) Cu toate acestea, astfel cum s-a precizat în secțiunea 8.5.3, intenția clară a districtului Kleve și a localității Weeze a fost de a pune ele însele în aplicare măsura 1, pentru a oferi finanțare întreprinderii FN GmbH. Într-adevăr, singura justificare pentru măsura 4 este punerea în aplicare a măsurii 1.
- (239) În absența măsurii 4, întreprinderea EEL GmbH nu ar fi putut să pună în aplicare măsura 1. Cu toate acestea, absența măsurii 4 ar însemna pur și simplu că districtul Kleve și municipalitatea Weeze au decis să pună în aplicare măsura 1 fără a utiliza întreprinderea EEL GmbH, de exemplu, prin intermediul unei legături juridice directe între acestea și întreprinderea FN GmbH. Prin urmare, în absența măsurii 4, băncile sau alți investitori nu ar fi beneficiat de o posibilitate mai mare de a acorda finanțare întreprinderii FN GmbH cu scopul de a realiza profit, întrucât fondurile necesare ar fi fost furnizate oricum de districtul Kleve și de municipalitatea Weeze.
- (240) Prin urmare, presupunând că măsura 4 ar implica un avantaj economic în favoarea întreprinderii EEL GmbH (*quod non*), avantajul respectiv nu ar avea niciun efect asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale și, prin urmare, nu ar constitui ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

8.6.5. Concluzie

- (241) Pentru motivele expuse mai sus, măsura 4 nu implică ajutor de stat acordat întreprinderii EEL GmbH în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

8.7. Ajutor nou sau ajutor existent

- (242) Situațiile în care o măsură constituie ajutor existent sunt enumerate exhaustiv la articolul 1 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 ⁽⁷¹⁾.
- (243) Este indiscutabil faptul că măsurile contestate nu au fost puse în aplicare înainte de aderarea Germaniei la UE [litera (b) punctul (i) din articolul menționat], că acestea nu pot fi considerate ca fiind autorizate ca urmare a nerespectării de către Comisie a obligației de a lua o decizie în termenele procedurale prevăzute [litera (b) punctul (iii)] și nu pot fi considerate ajutor existent din cauza expirării termenului de prescripție [litera (b) punctul (iv)]. Acestea nu au devenit ajutoare datorită evoluției pieței comune și fără să fi fost modificate de statul membru [litera (b) punctul (v) primul paragraf] ⁽⁷²⁾.
- (244) Această evaluare este valabilă în special pentru măsura 2, cu toate că Germania a argumentat că aceasta constituie ajutor existent (a se vedea considerentul 102). În ceea ce privește construcția infrastructurii aeroportuare, Curtea de Justiție a confirmat în hotărârea *Leipzig Halle* că aceasta ar trebui, de asemenea, să intre sub incidența normelor privind ajutoarele de stat începând cu anul 2000 ⁽⁷³⁾, și anume înainte de data acordării măsurii 2, la 15 octombrie 2002 (a se vedea considerentul 46). Prin urmare, Comisia consideră că măsura constituia ajutor la momentul punerii sale în aplicare. Contrar afirmațiilor Germaniei, faptul că măsura a fost adoptată prin decretul din 1993 nu afectează această apreciere. Decretul din 1993 a furnizat numai un temei juridic pentru a permite acordarea unor posibile măsuri de sprijin aeroporturilor regionale pe care Landul Renania de Nord-Westfalia le-a avut în vedere începând cu anul 1993, dar acesta nu creează de la sine un drept legal pentru aeroporturile în cauză, astfel cum este prevăzut în mod explicit la articolul 1 din decretul din 1993.
- (245) Prin urmare, data acordării măsurii 2 este 15 octombrie 2002, și anume după pronunțarea hotărârii în cauza *Aéroports de Paris*. Prin urmare, măsura 2 constituia deja ajutor de stat atunci când a fost acordată, astfel cum se arată în secțiunea 8.4.6 și nu a devenit ajutor de stat ulterior, ca urmare a evoluției pieței comune. De asemenea, măsura 2 a fost acordată cu mai puțin de zece ani înainte de data la care Comisia a inițiat procedura oficială de investigare cu privire la aceasta, prin urmare, aceasta nu a devenit ajutor existent după expirarea termenului de prescripție. Prin urmare, măsura 2 nu poate fi considerată ajutor existent.

⁽⁷¹⁾ Articolul 1 litera (b) punctul (v) a doua teză din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 prevede: „Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul comunitar, aceste măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data stabilită pentru liberalizare”.

⁽⁷²⁾ „Ajutorul este considerat ajutor existent întrucât se poate dovedi că, la momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței comune și fără să fi fost modificat statul membru” ... „Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul comunitar, aceste măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data stabilită pentru liberalizare.”

⁽⁷³⁾ Considerentele 38 și 39.

8.8. Legalitatea ajutorului

- (246) În temeiul articolului 108 alineatul (3) din TFUE, statele membre trebuie să notifice orice planuri privind acordarea sau modificarea unui ajutor și nu pot pune în aplicare măsurile propuse înainte de pronunțarea unei decizii finale în cadrul procedurii de notificare.
- (247) Având în vedere că Germania nu a notificat toate măsurile publice care fac obiectul analizei, măsurile 1, 2 și 3 constituie ajutor ilegal.

9. COMPATIBILITATE

9.1. Aplicabilitatea Orientărilor din 2014 și din 2005 privind sectorul aviației

- (248) Măsurile în cauză trebuie evaluate în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE care prevede că: „ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun” pot fi considerate compatibile cu piața internă.
- (249) În această privință, Orientările din 2014 privind sectorul aviației asigură un cadru pentru a evalua dacă ajutoarele acordate aeroporturilor pot fi declarate compatibile în temeiul articolului 107 alineatul (3) din TFUE.
- (250) În temeiul Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației, Comisia consideră că dispozițiile prevăzute în comunicarea sa privind stabilirea normelor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal nu trebuie să se aplice cazurilor nesoluționate care vizează ajutoarele de exploatare ilegale acordate aeroporturilor înainte de 4 aprilie 2014. În schimb, Comisia va aplica principiile menționate în Orientările din 2014 în toate cazurile care vizează ajutoarele de exploatare (notificări în curs și ajutoare ilegale nenotificate) acordate aeroporturilor, chiar dacă acestea au fost acordate înainte de data de 4 aprilie 2014 și de începutul perioadei de tranziție ⁽⁷⁴⁾.
- (251) În ceea ce privește ajutoarele pentru investiții acordate aeroporturilor, Comisia, în conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea normelor aplicabile evaluării ajutoarelor de stat ilegale, va aplica normele în vigoare la momentul acordării ajutoarelor. Prin urmare, Comisia va aplica principiile prevăzute în Orientările din 2005 privind sectorul aviației în cazul ajutoarelor ilegale pentru investiții acordate aeroporturilor înainte de 4 aprilie 2014 ⁽⁷⁵⁾.
- (252) Comisia a concluzionat deja că măsurile 2 și 3 constituie ajutor de stat ilegal acordat înainte de 4 aprilie 2014, în timp ce măsurile 1 și 4 nu constituie ajutor de stat.
- (253) Având în vedere dispozițiile Orientărilor din 2014 la care se face referire în considerentele 250 și 251, Comisia este obligată, prin urmare, să stabilească dacă măsurile în cauză constituie ajutor ilegal de exploatare sau ajutor pentru investiții.

9.2. Ajutor pentru investiții sau ajutor de exploatare

9.2.1. Măsura 1

- (254) Astfel cum s-a concluzionat în secțiunea 8.3.6, întreprinderea FN GmbH a beneficiat de ajutor de stat inclus în împrumutul din 4 și prelungirea 1 și, posibil, în prelungirea 2 care fac parte din măsura 1. Comisia va evalua separat natura fiecărei submăsuri.
- (255) Comisia constată că împrumutul 4 a fost acordat în scopul finanțării investițiilor realizate de întreprinderea FN GmbH: astfel cum s-a menționat în considerentul 39, articolul 1 alineatul (2) din acordul de împrumut semnat la 1 iulie 2005 prevede că împrumutul este destinat numai pentru investiții. Comisia observă că întreprinderea EEL GmbH a instituit mecanismele de control prevăzute la articolul 2 din acordul de împrumut, care prevedea obligația întreprinderii FN GmbH (și a întreprinderii EEL GmbH la solicitarea acesteia) de a verifica dacă facturile

⁽⁷⁴⁾ Considerentul 172 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

⁽⁷⁵⁾ Considerentul 173 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

erau strict legate de finalizarea aeroportului și de obligația întreprinderii EEL GmbH (nu și a întreprinderii FN GmbH) de a plăti facturile corespunzătoare împrumutului. Aceste mecanisme de control s-au dovedit eficiente, având în vedere faptul că Germania a putut demonstra că tranșele plătite din împrumutul respectiv au contribuit exclusiv la acoperirea costurilor de investiții. Prin urmare, Comisia consideră că împrumutul 4 constituie ajutor ilegal pentru investiții acordat înainte de 4 aprilie 2014, iar compatibilitatea acestuia trebuie evaluată în conformitate cu Orientările din 2005 privind sectorul aviației.

- (256) În ceea ce privește prelungirea 1, Comisia constată că aceasta reprezintă o refinanțare a împrumuturilor 1, 2 și 3. Prolungirea în sine nu vizează finanțarea unor noi investiții, fapt pe care Germania nu a reușit să îl demonstreze. Comisia consideră, mai degrabă, că prelungirea a fost acordată exclusiv pentru a scuti întreprinderea FN GmbH de obligația pe termen scurt de a rambursa toate împrumuturile și dobânzile acumulate. Procedând astfel, întreprinderea EEL GmbH și acționarii săi publici au dorit să garanteze că întreprinderea FN GmbH nu va rămâne fără lichidități, fapt care l-ar fi putut determina pe beneficiarul ajutorului să își reducă investițiile sau care ar fi transformat-o într-o întreprindere aflată în dificultate. Pentru aceste motive, Comisia consideră că prelungirea 1 constituie ajutor ilegal de exploatare acordat înainte de 4 aprilie 2014, iar compatibilitatea acesteia trebuie evaluată în temeiul Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației.
- (257) Considerații similare se aplică, de asemenea, în cazul prelungirii 2, dacă aceasta ar fi considerată ajutor de stat.

9.2.2. Măsura 2

- (258) Întreprinderea FN GmbH a beneficiat de măsura 2 pentru a compensa costurile de achiziție și instalare a activelor imobilizate descrise în considerentul 46. În conformitate cu punctul 25 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, „ajutoarele pentru investiții» reprezintă ajutoarele menite să finanțeze active imobilizate, în mod specific, să acopere deficitul de finanțare a costurilor de capital”. Prin urmare, toate costurile sprijinite în temeiul măsurii 2 reprezintă costuri de investiție. În consecință, măsura 2 constituie ajutor ilegal pentru investiții acordat înainte de 4 aprilie 2014, iar compatibilitatea acesteia trebuie evaluată în conformitate cu Orientările din 2005 privind sectorul aviației.

9.2.3. Măsura 3

- (259) Astfel cum se descrie în secțiunea 3.3, măsura 3 a vizat acordarea unui credit „punte” întreprinderii FN GmbH pentru o parte dintre costurile de achiziție a bunurilor imobile ale aeroportului (615 ha și aproximativ 650 de clădiri de diferite tipuri pentru reconfigurarea acestuia în aeroport civil). Astfel cum se prevede la punctul 3 din preambul și la articolul 1 din acordul de împrumut din 14 martie 2002, creditul „punte” a fost acordat prin intermediul unui împrumut fără dobândă alocat în mod explicit pentru finanțarea cheltuielilor de investiții necesare pentru finalizarea EuZZLG (a se vedea considerentul 21).
- (260) Prin urmare, creditul „punte” constituie ajutor ilegal pentru investiții acordat înainte de 4 aprilie 2014, iar compatibilitatea acestuia trebuie evaluată în conformitate cu Orientările din 2005 privind sectorul aviației.

9.2.4. Concluzie

- (261) Astfel cum s-a explicat mai sus, Comisia consideră că împrumutul 4 din cadrul măsurii 1, măsura 2 și măsura 3 constituie ajutor de stat pentru investiții, în timp ce prelungirea 1 și, posibil, prelungirea 2 din cadrul măsurii 1 trebuie considerate ajutoare de exploatare.

9.3. Compatibilitatea măsurilor de ajutor pentru investiții

- (262) În conformitate cu punctul 61 din Orientările din 2005, Comisia trebuie să examineze dacă:
- construcția și exploatarea infrastructurii îndeplinește un obiectiv de interes general definit în mod clar (dezvoltare regională, accesibilitate etc.);
  - infrastructura este necesară și proporțională cu obiectivul stabilit;
  - infrastructura are perspective satisfăcătoare de utilizare pe termen mediu, în special în ceea ce privește utilizarea infrastructurii existente;

- (d) toți potențialii utilizatori ai infrastructurii au acces la ea în mod egal și nediscriminatoriu;
- (e) dezvoltarea schimburilor comerciale nu este afectată într-o măsură contrară interesului comunitar.
- (263) Pe lângă cerința de a îndeplini criteriile specifice de compatibilitate prevăzute în Orientările din 2005 privind sectorul aviației, ajutorul de stat pentru aeroporturi, ca orice altă măsură de ajutor de stat, ar trebui să fie necesar și proporțional în raport cu obiectivul legitim urmărit, pentru a fi autorizat drept ajutor compatibil ⁽⁷⁶⁾.
- 9.3.1. *Construcția și exploatarea infrastructurii îndeplinesc un obiectiv de interes general definit în mod clar (dezvoltare regională, accesibilitate etc.)*
- (264) Măsurile de ajutor pentru investiții care fac obiectul evaluării au vizat finanțarea transformării în aeroport civil a fostei baze militare britanice Weeze, precum și dezvoltarea substanțială a aeroportului. Măsurile au avut o contribuție importantă la dezvoltarea regională și la crearea de noi locuri de muncă în zona afectată din punct de vedere economic de închiderea bazei militare britanice. Astfel cum a subliniat Germania, închiderea bazei militare britanice a condus la părăsirea zonei de către aproximativ 6 300 de persoane, determinând pierderea de către populația civilă a 400 de locuri de muncă legate direct de funcționarea bazei militare și pierderea unor venituri care se ridică la aproximativ 102 milioane EUR pentru aproximativ 80 de întreprinderi. De asemenea, prin plecarea trupelor britanice, 1 600 de unități rezidențiale au rămas neocupate, ceea ce reprezintă mai mult de 30 % numai din fondul locativ al comunității Weeze.
- (265) Comisia notează că, potrivit Germaniei, crearea și dezvoltarea aeroportului civil au condus la crearea a peste 1 200 de locuri de muncă în zona districtului Kleve și la gruparea întreprinderilor de servicii în incinta parcului de afaceri al aeroportului.
- (266) Astfel cum a subliniat Germania, contribuția acestui proiect la dezvoltarea economică regională – și, astfel, la coeziunea economică, care reprezintă un obiectiv important al Uniunii – a fost deja recunoscută, într-o anumită măsură, de către Comisie. Într-adevăr, Comisia a acordat fonduri structurale Landului Renania de Nord-Westfalia în cadrul programului Konver II, care prevede explicit finanțarea transformării fostelor baze militare din Kleve.
- (267) Măsurile de ajutor pentru investiții au contribuit, de asemenea, la îmbunătățirea accesibilității din zonă. Într-adevăr, cele mai apropiate aeroporturi de aeroportul Niederrhein-Weeze sunt Düsseldorf (situat la 76 km de aeroport, distanță care poate fi parcursă cu autoturismul în 51 minute) și Eindhoven, NL (88 km, distanță care poate fi parcursă cu autoturismul într-o oră și 12 minute) ⁽⁷⁷⁾.
- (268) Traficul de pe aeroporturile Düsseldorf și Eindhoven a crescut încontinuu începând cu anul 2003; traficul pe aeroportul Düsseldorf a crescut de la 14,3 milioane de persoane în 2003 la aproximativ 21 de milioane în 2013, în timp ce traficul de pe aeroportul Eindhoven a crescut de la 0,4 milioane în 2003 la 3,4 milioane în 2013. Creșterea constantă nu a fost afectată în perioada respectivă decât de propriile probleme legate de congestia traficului și de constrângerile de capacitate (în special, numărul insuficient de sloturi orare disponibile în Düsseldorf). Aeroportul Düsseldorf a atins capacitatea sa maximă de 22 de milioane de pasageri în 2013, în timp ce aeroportul Eindhoven putea deservi numai 2,5 de milioane de pasageri în 2012. În pofida creșterii traficului pe aeroportul Niederrhein-Weeze, Comisia observă că în 2012 au fost finalizate sau au început lucrări de extindere în vederea extinderii capacității celor două aeroporturi ⁽⁷⁸⁾.
- (269) Prin urmare, Comisia concluzionează că investiția în Niederrhein-Weeze nu constituie o dublare a infrastructurii non-profit existente. Dimpotrivă, aeroportul Niederrhein-Weeze a jucat un rol important în decongestionarea aeroportului Düsseldorf, fără a limita planurile de extindere a aeroporturilor Düsseldorf și Eindhoven. În lipsa proiectului, exista riscul ca regiunea să fie insuficient deservită.
- (270) Prin urmare, Comisia poate concluziona că, prin construcția și exploatarea infrastructurii în cauză, este îndeplinit un obiectiv bine definit de interes comun, și anume dezvoltarea economică și regională și îmbunătățirea accesibilității regiunii.

⁽⁷⁶⁾ A se vedea, de exemplu, cazul SA.34586 (12/N) – Grecia – Modernizarea aeroportului Chania, punctul 49.

⁽⁷⁷⁾ Deși din punct de vedere geografic aeroportul Maastricht este situat la o distanță mai mică de 100 km (98 km) de aeroportul Niederrhein-Weeze, distanța până la acesta poate fi parcursă cu autoturismul într-o oră și 14 minute. Comisia consideră că aeroportul Maastricht nu ar trebui considerat ca fiind inclus în zona deservită de aeroportul Niederrhein-Weeze.

⁽⁷⁸⁾ După extinderea din perioada 2012-2013, capacitatea aeroportului Eindhoven a fost majorată la 5 milioane de pasageri; se preconizează începerea lucrărilor de extindere la aeroportul Düsseldorf în vara anului 2014.

9.3.2. Infrastructura este necesară și proporțională cu obiectivul stabilit

- (271) Potrivit Germaniei, modernizarea planificată a aeroportului Niederrhein-Weeze era necesară pentru a finaliza transformarea unei foste baze militare aeriene în aeroport pentru aviația civilă. Construcția și modernizarea căii de rulare și a platformelor erau necesare pentru începerea operațiunilor de zbor civil.
- (272) Astfel cum susține Germania, proiectul de infrastructură a fost realizat numai în măsura în care acesta era necesar pentru atingerea obiectivelor stabilite: în timp ce infrastructura a fost construită pentru un trafic maxim de pasageri de 3,5 milioane de pasageri, statisticile de trafic care figurează în tabelul 1 indică faptul că traficul a crescut în mod constant până în 2010, atingând un record de 2,9 milioane de pasageri, înainte de scădea până la 2,2 milioane în 2012. Aceasta înseamnă că cererea de trafic preconizată a satisfăcut în mare măsură cererea reală și că proiectul nu este disproporționat de mare sau de complex.
- (273) Prin urmare, Comisia poate concluziona că infrastructura în cauză este necesară și proporțională cu obiectivele care au fost stabilite.

9.3.3. Infrastructura are perspective satisfăcătoare de utilizare pe termen mediu, în special în ceea ce privește utilizarea infrastructurii existente

- (274) Astfel cum s-a explicat anterior, aeroportul Niederrhein-Weeze a atins în anul 2010 un număr de pasageri (2,9 milioane pasageri) aproape de capacitatea maximă (3,5 milioane de pasageri). Traficul respectiv a fost atins în numai 6 ani de operațiuni, mult mai repede decât alte aeroporturi germane dedicate aceleiași strategii LCC (cum ar fi Cassel sau Hahn). Creșterea semnificativă a aeroportului Niederrhein-Weeze rezultă din rolul important al aeroportului în decongestionarea aeroporturilor Düsseldorf și Eindhoven și din densitatea populației din zona deservită (mai mult de 35 de milioane de locuitori).
- (275) Pe baza datelor menționate mai sus privind numărul de pasageri pe termen mediu, proiectul de dezvoltare al aeroportului Niederrhein-Weeze a oferit perspective bune de utilizare, în special în ceea ce privește infrastructura militară inițială a aeroportului, pe care lucrările de investiții inițiale au transformat-o într-o platformă civilă.

9.3.4. Toți potențialii utilizatori ai infrastructurii au acces la ea în mod egal și nediscriminatoriu

- (276) Comisia observă că infrastructurile civile construite au fost întotdeauna deschise tuturor utilizatorilor potențiali în mod nediscriminatoriu.

9.3.5. Dezvoltarea comerțului nu este afectată într-o măsură contrară interesului UE

- (277) La momentul acordării ajutorului, la 15 octombrie 2002, aeroportul Niederrhein-Weeze deservea mai puțin de 1 milion de pasageri pe an, acesta fiind considerat în conformitate cu Orientările din 2005 în domeniul aviației un aeroport regional mic (categoria D) ⁽⁷⁹⁾.
- (278) Zona deservită de aeroportul Niederrhein-Weeze cuprinde zona de vest a Germaniei și zona de est din Țările de Jos. Astfel cum s-a explicat anterior, aeroportul Niederrhein-Weeze nu a afectat în mod semnificativ concurența în zona deservită, și anume aeroporturile Düsseldorf și Eindhoven, care au fost afectate de problemele de congestie a traficului și de numărul insuficient de sloturi orare (a se vedea considerentul 268).
- (279) De asemenea, spre deosebire de cei doi concurenți ai săi, aeroportul Niederrhein-Weeze nu este deservit printr-o conexiune feroviară și nici printr-o conexiune la sistemul de autostrăzi.
- (280) În continuare, Comisia constată că segmentul călătoriilor de afaceri ocupă o cotă de piață semnificativă de 40 % la aeroportul Düsseldorf, în timp ce acesta nu reprezintă decât 7 % la aeroportul Niederrhein-Weeze.
- (281) În ceea ce privește Aeroportul Eindhoven, Comisia observă că instalația deservește atât operațiunile de zbor civil, cât și pe cele de zbor militar și că, prin urmare, finanțarea costurilor infrastructurii este partajată între administratorii aeroportului civil și personalul militar neerlandez. În 2010 și 2011, aeroportul Eindhoven a plătit aproximativ 1 milion EUR anual pentru a compensa personalul militar neerlandez, în principal pentru a acoperi costul de întreținere a infrastructurii, de securitate, de control aerian, dar acesta nu a suportat costurile investițiilor inițiale pe care aeroportul Niederrhein-Weeze a trebuit să le suporte (parțial).

⁽⁷⁹⁾ A se vedea punctul 15.

- (282) De asemenea, intensitatea ajutorului în ceea ce privește proiectul global (a se vedea secțiunea privind necesitatea și proporționalitatea ajutorului de mai jos) este limitată la deficitul de finanțare. Acționarii operatorului aeroportului vor finanța mai mult de 50 % din costurile de investiții.
- (283) Pe baza celor de mai sus, Comisia, poate concluziona, prin urmare, că dezvoltarea comerțului nu este afectată într-o măsură care contravine interesului comun.

9.3.6. Necesitatea și proporționalitatea ajutorului

- (284) Comisia trebuie să stabilească dacă ajutorul de stat acordat întreprinderii FN GmbH a schimbat comportamentul întreprinderii beneficiare, determinând-o să se angajeze într-o activitate care contribuie la realizarea unui obiectiv de interes general pe care (i) nu ar realiza-o fără ajutor, sau (ii) ar realiza-o într-un manieră mai limitată sau diferită. De asemenea, ajutorul este considerat proporțional numai dacă același rezultat nu putea fi obținut cu mai puțin ajutor și mai puține denaturări. Aceasta înseamnă că suma și intensitatea ajutorului trebuie să se limiteze la minimumul necesar pentru ca activitatea care beneficiază de ajutor să aibă loc.
- (285) Potrivit Germaniei, ajutorul a fost necesar, întrucât dezvoltarea aeroportului ar fi fost periclitată datorită situației financiare delicate a întreprinderii FN GmbH la momentul acordării ajutorului. Germania adaugă, de asemenea, că, dacă proiectul ar fi fost realizat direct de autoritățile publice, acestea ar fi trebuit să acopere costurile de construcție, precum și pierderile operaționale inițiale. Comisia împărtășește acest punct de vedere și constată că sprijinul public a fost acordat într-o perioadă în care acționarii privați ai întreprinderii FN GmbH au realizat investiții semnificative în materie de infrastructură în faza de pornire a proiectului ([20-60] milioane EUR în perioada 2002-2003), în timp ce suportau pierderile operaționale inițiale ale aeroportului. Este îndoielnic faptul că autorități locale cu resurse financiare limitate precum districtul Kleve și municipalitatea Weeze ar fi putut să suporte sarcina financiară a acestui proiect de mare anvergură pe cont propriu, în condițiile în care acestea ar fi putut ajunge la același rezultat cu o implicare limitată prin susținerea unei inițiative private. Având în vedere natura riscantă a proiectului, care reprezintă unul dintre puținele aeroporturi private din Europa, existența unui sprijin public limitat în faza de pornire pare, prin urmare, justificată.
- (286) Potrivit Germaniei, fără ajutor investiția nu ar fi fost realizată la același nivel în absența măsurii 1, 2 și 3. Astfel cum a susținut pe bună dreptate Germania, ar fi putut fi realizate numai un număr limitat de investiții, cum ar fi extinderea pistei. Ar fi fost necesară întârzierea considerabilă a anumitor investiții, cauzând astfel aeroportului serioase dificultăți operaționale sau împiedicându-l să satisfacă cererea preconizată de pasageri a companiilor de aeriene în zona de deservire. Prin urmare, se poate concluziona că măsurile de ajutor 1, 2 și 3 au un efect stimulant, întrucât iau permis beneficiarului să realizeze investiția.
- (287) În ceea ce privește evaluarea proporționalității măsurii 2, finanțarea publică acordată efectiv aeroportului s-a ridicat la [2-5] milioane EUR. Astfel cum se explică în considerentul 46, măsura de sprijin corespunde finanțării a 50 % din costurile eligibile în temeiul decretului din 1993. Suma rămasă ([2-5] milioane EUR) a fost finanțată de întreprinderea FN GmbH. Prin urmare, intensitatea ajutorului se ridică la 50 %.
- (288) Întrucât Orientările din 2005 privind sectorul aviației lasă deschisă chestiunea intensității ajutoarelor, valoarea maximă admisă a ajutorului trebuie să se limiteze la ceea ce este strict necesar. Comisia constată că investițiile sprijinite de măsura 2 au fost finanțate în condiții *pari passu*. Prin urmare, intensitatea ajutorului de 50 % pare justificată în cazul de față.
- (289) În ceea ce privește caracterul proporțional al împrumutului 4, al măsurii 1 și al măsurii 3, Comisia constată că acordarea unui împrumut cu dobândă redusă sau fără dobândă constituie o măsură care denaturează mai puțin concurența decât un grant direct. De asemenea, întrucât autoritățile publice au garantat integral împrumuturile, implicarea financiară a fost foarte limitată. În ceea ce privește proporționalitatea scutirii de obligația de a rambursa jumătate din creditul „punte”, Comisia este de acord cu Germania asupra faptului că o condiție de a crea 350 locuri de muncă constituie un stimulent pentru proprietarii privați ai aeroportului pentru a finaliza construcția și dezvoltarea infrastructurii aeroportuare. Comisia constată că acest stimulent a fost eficace, întrucât 445 de locuri de muncă au fost create la momentul acordării scutirii (în anul 2004), cu mult înainte de expirarea termenului contractual (la sfârșitul anului 2007).

9.3.7. Concluzie privind măsura 1 (împrumutul 4), 2 și 3

- (290) Având în vedere evaluarea de mai sus, Comisia concluzionează că măsurile 1 (împrumutul 4), 2 și 3 sunt compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat.

9.4. Compatibilitatea măsurii de ajutor de exploatare

- (291) Secțiunea 5.1.2. din Orientările din 2014 privind sectorul aviației stabilește criteriile pe care Comisia le va aplica în evaluarea compatibilității ajutoarelor de exploatare cu piața internă în conformitate cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE. În special, în temeiul punctului 172 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, Comisia va aplica aceste criterii în toate cazurile care vizează ajutoarele de exploatare acordate aeroportului, inclusiv notificărilor în curs și ajutoarelor ilegale nenotificate, chiar dacă ajutorul a fost acordat înainte de 4 aprilie 2014, și anume înainte de intrarea în vigoare a Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației. Criteriile de compatibilitate pentru ajutoarele de exploatare, care pot fi acordate pentru o perioadă de tranziție de 10 ani începând de la data publicării Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației, sunt:
- (a) *contribuția la un obiectiv de interes comun bine definit*: această condiție este îndeplinită, *inter alia*, în cazul în care ajutorul sporește mobilitatea cetățenilor Uniunii Europene și conectivitatea regiunilor sau facilitează dezvoltarea regională ⁽⁸⁰⁾;
  - (b) *necesitatea unei intervenții din partea statului*: ajutoarele de stat ar trebui să vizeze situațiile în care astfel de ajutoare pot determina o îmbunătățire substanțială pe care piața nu este în măsură să o furnizeze prin mijloace proprii ⁽⁸¹⁾;
  - (c) *existența unui efect stimulat*: această condiție este îndeplinită în cazul în care este probabil ca nivelul activității economice a aeroportului în cauză să se reducă în mod semnificativ, în absența ajutoarelor de exploatare și luând în considerare posibila prezență a unor ajutoare pentru investiții și nivelul traficului ⁽⁸²⁾;
  - (d) *proporționalitatea valorii ajutorului (ajutorul limitat la minimum necesar)*: pentru a fi proporțional, ajutorul de exploatare acordat aeroporturilor trebuie să fie limitat la minimumul necesar pentru ca activitatea care beneficiază de ajutor să aibă loc ⁽⁸³⁾;
  - (e) *evitarea efectelor negative nejustificate asupra concurenței și a schimburilor comerciale* ⁽⁸⁴⁾.
- (292) Având în vedere faptul că ajutoarele de exploatare constituite prin prelungirea 1 și, posibil, prelungirea 2 a măsurii 1 au fost acordate în totalitate înainte de intrarea în vigoare a Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației, criteriile de compatibilitate sunt aplicate ținând seama de considerațiile prevăzute la punctul 137 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației (și anume, unele condiții nu se aplică).

9.4.1. Ajutorul de exploatare contribuie la un obiectiv de interes comun bine definit

- (293) Ajutoarele de exploatare care fac obiectul evaluării au avut obiectivul de a menține nivelul adecvat de exploatare al aeroportului Niederrhein-Weeze.
- (294) În conformitate cu punctul 113 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, se va considera că ajutoarele de exploatare acordate aeroporturilor contribuie la realizarea unui obiectiv de interes comun în cazul în care acestea sporesc mobilitatea cetățenilor Uniunii Europene și conectivitatea regiunilor, combat congestia traficului aerian pe aeroporturile mari din Uniune care funcționează ca noduri aeriene sau facilitează dezvoltarea regională.
- (295) Astfel cum s-a concluzionat în considerentul 270, construcția și exploatarea aeroportului Niederrhein-Weeze îndeplinesc un obiectiv de interes comun bine definit, și anume dezvoltarea economică regională și îmbunătățirea accesibilității din regiune.

9.4.2. Necesitatea intervenției statului

- (296) În conformitate cu punctul 116 și următoarele din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, ajutoarele de exploatare acordate aeroporturilor vor fi considerate necesare în cazul în care acestea aduc o îmbunătățire substanțială pe care piața nu este în măsură să o furnizeze. În orientări se recunoaște, de asemenea, că nevoia de finanțare publică pentru finanțarea costurilor de exploatare va fi, în mod normal, proporțional mai mare pentru aeroporturile mai mici din cauza costurilor fixe ridicate și că aeroporturile cu trafic anual de pasageri cuprins între 200 000 și 700 000 de pasageri riscă să nu își poată acoperi în mare măsură cheltuielile de exploatare.

⁽⁸⁰⁾ Punctele 137 și 113 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

⁽⁸¹⁾ Punctele 137 și 116 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

⁽⁸²⁾ Punctele 137 și 124 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

⁽⁸³⁾ Punctele 137 și 125 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

⁽⁸⁴⁾ Punctele 137 și 131 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației.

- (297) De la începutul operațiunilor noului terminal în 2003, numărul anual de pasageri al aeroportului Niederrhein-Weeze a ajuns la 207 992 în 2003, 796 745 în 2004 și 591 744 în 2005 (a se vedea tabelul 1). Comisia observă că traficul de călători a înregistrat variații foarte mari în faza de pornire, în special, o scădere semnificativă, de 34 %, în perioada 2004-2005. Prin urmare, Comisia consideră că, în cei 3 ani, traficul de călători a fost cuprins în medie între 200 000 și 700 000. În același timp, Comisia constată, de asemenea, că întreprinderea FN GmbH a înregistrat întotdeauna pierderi (a se vedea tabelul 5), și nu a putut acoperi costurile de exploatare (EBITDA ajustat este negativ în 2004 și 2005), ceea ce, conform Orientărilor din 2014 privind sectorul aviației, constituie o situație tipică pentru aeroporturile de această dimensiune.
- (298) Prin urmare, Comisia consideră că ajutorul de exploatare acordat aeroportului Niederrhein-Weeze este necesar.

9.4.3. Caracterul adecvat al ajutorului de stat ca instrument de politică

- (299) În conformitate cu punctul 120 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, ajutorul de exploatare trebuie să fie un instrument de politică adecvat pentru atingerea obiectivului urmărit sau pentru soluționarea problemei care trebuie abordată. Întrucât aeroportul Niederrhein-Weeze înregistrează pierderi la nivel operațional, singurul instrument adecvat este ajutorul de exploatare, care permite aeroportului să își continue activitatea, asigurând conectivitatea în zona Niederrhein. Alte instrumente, cum ar fi ajutoarele pentru investiții sau măsurile de reglementare, nu par a fi adecvate pentru soluționarea problemelor financiare la nivel operațional ale aeroportului Niederrhein-Weeze. Prin urmare, Comisia consideră că ajutorul de exploatare acordat aeroportului Niederrhein-Weeze constituie un instrument adecvat.

9.4.4. Existența efectului stimulat și proporționalitatea ajutoarelor (ajutoare limitate la minimumul necesar)

- (300) În conformitate cu punctul 124 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, ajutoarele de exploatare au un efect stimulat în cazul în care este probabil ca, în absența lor și luând în considerare posibilă prezență a unor ajutoare pentru investiții și nivelul traficului, nivelul activității economice a aeroportului în cauză să se reducă în mod semnificativ.
- (301) Aeroportul Niederrhein-Weeze a primit ajutoare pentru investiții pentru construcția unui terminal nou și pentru a pune în aplicare noi cerințe în materie de siguranță și securitate. Acest lucru a permis aeroportului să satisfacă nevoile de conectivitate și de transport ale regiunii Niederrhein, care, exprimate în număr de pasageri, au crescut în ultimii ani. În pofida faptului că aeroportul înregistrează mai degrabă o creștere a numărului de pasageri, acesta nu poate să își acopere cheltuielile de exploatare. În absența ajutorului de exploatare din partea statului, aeroportul nu și-ar putea menține nivelul actual al traficului, investițiile și activitatea sa economică fiind reduse. În același timp, ajutorul nu depășește suma necesară pentru acoperirea pierderilor operaționale, prin urmare, valoarea ajutorului este limitată la minimumul necesar.
- (302) În consecință, Comisia consideră că ajutorul de exploatare acordat aeroportului Niederrhein-Weeze are efect stimulat și este proporțional.

9.4.5. Evitarea efectelor negative nejustificate asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale

- (303) În conformitate cu punctul 131 din Orientările din 2014 privind sectorul aviației, la evaluarea compatibilității ajutoarelor de exploatare acordate aeroportului, Comisia va ține cont de denaturarea concurenței și de efectele asupra comerțului. O indicație privind potențialele denaturări ale concurenței sau efectul asupra schimburilor comerciale poate fi faptul că aeroportul este situat în aceeași zonă de deservire ca un alt aeroport care dispune de o capacitate neutilizată.
- (304) Astfel cum s-a arătat în considerentul 276 și în următoarele de mai sus, Comisia a concluzionat deja că dezvoltarea schimburilor comerciale nu este afectată într-o măsură care contravine interesului comun.

9.5. Concluzii privind compatibilitatea ajutoarelor acordate

- (305) Toate măsurile care fac obiectul prezentei investigații și se califică drept ajutor de stat sunt compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat. Această concluzie nu prejudiciază în niciun fel evaluarea altor măsuri de ajutor de stat pe care autoritățile publice le-au acordat întreprinderii FN GmbH și pe care Comisia le poate realiza în viitor.

10. VERSIUNEA LINGVISTICĂ

(306) Prin scrisoarea din 18 iunie 2014, Germania a acceptat ca prezenta decizie să fie adoptată în limba engleză. Prin urmare, numai versiunea în limba engleză este autentică.

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Împrumuturile acordate de întreprinderea FN GmbH întreprinderii EEL GmbH la 11 aprilie 2004, 17 iunie 2004 și 28 iulie 2004 și măsurile de sprijin acordate de districtul Kleve și de municipalitatea Weeze întreprinderii EEL GmbH nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 2

(1) Împrumutul acordat de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH la 1 iulie 2005, precum și refinațarea acordată la 1 iulie 2005 pentru toate împrumuturile existente acordate de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH, măsura de sprijin acordată de Landul Renania de Nord-Westfalia întreprinderii FN GmbH și măsura de sprijin acordată direct de districtul Kleve întreprinderii FN GmbH pentru achiziționarea bunurilor imobile ale aeroportului Niederrhein-Weeze constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, fiind compatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(2) Refinanțarea împrumuturilor existente acordată de întreprinderea EEL GmbH întreprinderii FN GmbH la 29 noiembrie 2010 reprezintă, în cazul în care constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, un ajutor compatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 3

Prezenta decizie se adresează Republicii Federale Germania.

Adoptată la Bruxelles, 23 iulie 2014.

Pentru Comisie
Joaquín ALMUNIA
Vicepreședinte

DECIZIA (UE) 2015/1825 A COMISIEI**din 31 iulie 2014****privind ajutorul de stat nenotificat SA.34791 (2013/C) (ex 2012/NN) – Belgia – Ajutor pentru salvarea întreprinderii Val Saint-Lambert SA***[notificată cu numărul C(2014) 5402]***(Numai textul în limba franceză este autentic)****(Text cu relevanță pentru SEE)**

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezente observațiile în conformitate cu dispozițiile articolelor menționate anterior ⁽¹⁾,

întrucât:

1. PROCEDURA

- (1) La 11 mai 2012, Belgia a trimis Comisiei o notificare prealabilă cu privire la un ajutor pentru salvarea întreprinderii Val Saint-Lambert SA (denumită în continuare „VSL”) sub forma unui împrumut subvenționat în valoare de 1 milion EUR. Constatând că o parte din ajutorul pentru salvare, și anume 400 000 EUR, fusese deja acordată la 3 aprilie 2012, Comisia a înregistrat cazul în registrul ajutoarelor nenotificate. Ajutorul respectiv a rămas nenotificat și nu a făcut obiectul unei notificări ulterioare.
- (2) La 3 octombrie 2012, autoritățile belgiene au notificat un ajutor pentru restructurare în favoarea întreprinderii VSL. Acesta constă în prelungirea împrumutului de 1 milion EUR pentru o perioadă de 10 ani.
- (3) Prin scrisoarea din 1 februarie 2013, Comisia a informat Belgia despre decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”) cu privire la cele două ajutoare și la alte măsuri în favoarea VSL.
- (4) Decizia Comisiei de a iniția procedura a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽²⁾ (denumită în continuare „decizia de inițiere a procedurii”). Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la ajutorul și măsurile în cauză.
- (5) Comisia nu a primit observații în acest sens din partea unor părți terțe.
- (6) Belgia și-a prezentat observațiile privind decizia de inițiere a procedurii la 21 martie 2013.
- (7) Prin scrisoarea din 14 noiembrie 2013, autoritățile belgiene au informat Comisia că doresc să retragă notificarea privind ajutorul de restructurare. Prin urmare, măsura respectivă nu este analizată în prezenta decizie.
- (8) Prin scrisorile din 17 octombrie și 14 noiembrie 2013, precum și prin e-mail-ul din 10 decembrie 2013, Comisia a invitat autoritățile belgiene să ofere informații suplimentare. Autoritățile belgiene au răspuns prin scrisoarea din 12 decembrie 2013 și prin e-mail-ul din 11 decembrie 2013. Acestea au solicitat un termen suplimentar pentru a răspunde la cererea de informații din 14 noiembrie 2013. Prelungirea a fost acordată prin scrisoarea din 19 decembrie 2013. Răspunsul autorităților belgiene a fost primit în cele din urmă la 6 ianuarie 2014. Comisia a trimis o nouă cerere de informații la 7 februarie 2014. Autoritățile belgiene și avocatul

⁽¹⁾ Ajutorul de stat SA.34791 (20..)/C) (ex 2012/NN) – Belgia – Ajutor pentru salvarea întreprinderii Val Saint-Lambert și Ajutorul de stat SA.35528 20..)/C) (ex 2012/N) – Belgia – Ajutor pentru restructurarea întreprinderii Val Saint-Lambert – Invitație de a prezenta observații în temeiul articolului 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO C 213, 26.7.2013, p. 38).

⁽²⁾ A se vedea nota de subsol 1.

întreprinderii Société Wallonne de Gestion et de Participations (denumită în continuare „SOGEPA”) au răspuns la 25 și, respectiv, 27 februarie 2014. O nouă cerere de informații a fost trimisă autorităților belgiene la 11 aprilie 2014. Prin scrisoarea din 30 aprilie 2014, Comisia a prelungit termenul de răspuns acordat autorităților belgiene până la 23 mai 2014. Răspunsul acestora a fost primit efectiv de către Comisie la data respectivă.

- (9) Prin scrisoarea din 18 iunie 2014, autoritățile belgiene au autorizat Comisia să adopte și să notifice prezenta decizie numai în limba franceză.

2. DESCRIEREA MĂSURILOR ȘI A AJUTOARELOR

2.1. Beneficiarul

- (10) VSL produce obiecte din cristal de calitate superioară sau de lux. Întreprinderea are sediul în Seraing, în Valonia, are 52 de angajați și o cifră de afaceri anuală de circa 2 milioane EUR. Produsele acesteia au o bună reputație, însă trecutul său este marcat de mai multe falimente. În special, în 2002, societatea pe acțiuni Cristallerie du Val Saint-Lambert a dat faliment și activitățile sale au fost preluate de societatea pe acțiuni La Cristallerie du Val Saint-Lambert (denumită în continuare „CVSL”), care a fost înființată la 19 decembrie 2002. Ulterior, Tribunalul comercial din Liège a declarat falimentul CVSL prin hotărârea din 11 august 2008. Activitatea a fost preluată de doi acționari privați: Châteaux Finances Corporation (denumită în continuare „CFC”), o societate holding care deține mai multe societăți imobiliare sau legate de vin și gastronomie, și Société de Promotion d’Espaces Commerciaux et Industriels (denumită în continuare „SPECI”), o întreprindere care gestionează și dezvoltă bunuri imobile.
- (11) Inițial, CFC și SPECI dețineau 70 % și, respectiv, 30 % din VSL. În martie 2011, CFC și Regiunea Valonă au realizat o majorare de capital la care SPECI nu a participat. În prezent, VSL este deținută în proporție de 76 % de către CFC, în proporție de 17 % de către Regiunea Valonă și în proporție de 7 % de către SPECI.
- (12) Începând cu 14 octombrie 2013, VSL se află din nou în procedură de faliment.
- (13) VSL deține licența exclusivă pentru utilizarea mărcilor, a desenelor și a schițelor VSL. Licența i-a fost acordată din ianuarie 2009 de către Regiunea Valonă, proprietara actuală a mărcilor. Anterior, mărcile VSL au fost deținute până în octombrie 2005 de Compagnie financière du Val (denumită în continuare „CFV”), care a înlocuit Société de Gestion des marques du Val Saint-Lambert, deținută în proporție de 100 % de SOGEPA (deținută, la rândul său, în proporție de 100 % de Regiunea Valonă).
- (14) Prin contractul de cesiune din 5 octombrie 2005, CFV a cedat mărcile respective societății pe acțiuni Interagora, societatea-mamă a CVSL, în schimbul sumei de [500 000-800 000] EUR (*). La 11 august 2008, societatea pe acțiuni Interagora, devenită societatea pe acțiuni Val Saint-Lambert International (denumită în continuare „VSLI”) a intrat în faliment, CFV rămânând cu o creanță de 280 000 EUR. Regiunea Valonă și-a utilizat ulterior dreptul de preempțiune și a devenit proprietară a mărcilor în schimbul sumei de [700 000-1 000 000] EUR în 2008.

2.2. Descrierea măsurilor și a ajutoarelor

2.2.1. Măsura 1: ajutorul de salvare în valoare de 1 milion EUR acordat la 3 aprilie 2012

- (15) Ajutorul pentru salvarea întreprinderii VSL constă într-un împrumut subvenționat de 1 milion EUR acordat la 3 aprilie 2012 de Regiunea Valonă, reprezentată de SOGEPA (SOGEPA acționează în numele regiunii pentru toate măsurile care implică o intervenție din partea SOGEPA), pentru o perioadă de 6 luni, la rata de 3,07 % (rata de bază 2,07 + 100 puncte). Rata a fost majorată ulterior la 4,07 %, cu o marjă de 100 de puncte de bază, cu titlu de compensare a cheltuielilor suportate de SOGEPA. O parte din împrumutul de 1 milion EUR, și anume 400 000 EUR, a fost acordată în aceeași zi în care s-a încheiat contractul de credit din 3 aprilie 2012, fără notificarea prealabilă a Comisiei în temeiul articolului 108 alineatul (3) din TFUE. Restul împrumutului, și anume 600 000 EUR, a fost acordat la o dată ulterioară, care nu a fost adusă la cunoștința Comisiei. Cu toate acestea, Comisia consideră că împrumutul de 1 milion EUR a fost acordat integral, întrucât suma respectivă a fost menționată în declarația de creanță trimisă Tribunalului comercial din Liège în cadrul falimentului VSL, pronunțat de această instanță la 14 octombrie 2013.

(*) Informații confidențiale.

2.2.2. Măsura 2: ajutorul de restructurare

- (16) La 3 octombrie 2012, autoritățile belgiene au notificat un ajutor de restructurare. Acesta consta în prelungirea împrumutului de 1 milion EUR (măsura 1) pentru o perioadă de 10 de ani. Cu toate acestea, prin scrisoarea din 14 noiembrie 2013, autoritățile belgiene au informat Comisia că își retrag notificarea privind ajutorul de restructurare. Autoritățile belgiene au confirmat, prin scrisoarea din 12 decembrie 2013, că măsura de ajutor nu a fost pusă în aplicare. Prin urmare, ajutorul respectiv nu face obiectul prezentei decizii.

2.2.3. Măsurile 3-8

- (17) Înainte de acordarea ajutorului de salvare menționat mai sus (măsura 1), Regiunea Valonă, reprezentată de SOGEPA și de alte organisme publice deținute de regiune și acționând în numele acesteia, precum CFV, a intervenit de șase ori în favoarea VSL în perioada 2008-2011 în următoarele moduri: o garanție de 150 000 EUR (măsura 3), utilizarea și cesiunea mărcilor Val Saint-Lambert (măsura 4), un împrumut în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 5), o majorare de capital în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 6), ajutoare cu valoare redusă (măsura 7) și finanțarea lucrărilor de depoluare în cadrul proiectului Cristal Park (măsura 8).

Măsura 3: garanția în valoare de 150 000 EUR din septembrie 2008

- (18) CVSL, care administra fabrica de obiecte din cristal înaintea VSL, a fost declarată în faliment la 11 august 2008 de către Tribunalul comercial din Liège. Pentru a asigura continuitatea activității, în pofida falimentului, cu scopul de a găsi un cumpărător, Regiunea Valonă a autorizat SOGEPA, prin decizia din 28 august 2008, să emită o garanție în valoare de 150 000 EUR pentru un împrumut în valoare de 300 000 EUR acordat de ING grupului de administratori judiciari ai CVSL. Garanția a fost acordată la 24 septembrie 2008 grupului de administratori judiciari ai CVSL, fără plată.

Măsura 4: cesiunea și utilizarea mărcilor Val Saint-Lambert – ianuarie 2009

- (19) Astfel cum s-a arătat mai sus, CFV era, până în octombrie 2005, proprietara mărcile VSL.
- (20) Prin contractul de cesiune din 5 octombrie 2005, CFV a cedat mărcile societății pe acțiuni Interagora în schimbul sumei de [500 000-800 000] EUR. Suma de 700 000 EUR urma să fie plătită într-o tranșă de [100 000-500 000] EUR și zece rate anuale de [10 000-50 000] EUR. Articolul 7 din contract acorda Regiunii Valone un drept de preempțiune în cazul în care, înainte de 5 octombrie 2010, societatea pe acțiuni Interagora sau succesorii în drepturi ai acesteia ar fi avut intenția să cedeze mărcile, desenele și modelele care făceau obiectul cesiunii.
- (21) La 11 august 2008, societatea pe acțiuni Interagora, devenită VSLLI, a intrat în faliment, rămânând cu o datorie de 280 000 EUR față de CFV.
- (22) La 1 octombrie 2008, grupul de administratori judiciari ai CVSL au semnat un memorandum de înțelegere cu CFC și SPECI (care au preluat activitățile CVSL), care includea, de asemenea, răscumpărarea mărcilor Val Saint-Lambert de la VSLLI la prețul de [700 000-1 000 000] EUR. Regiunea Valonă și-a utilizat dreptul de preempțiune (articolul 7 din contractul din 5 octombrie 2005) pentru același preț și a notificat grupul de administratori judiciari la 7 noiembrie 2008. Ulterior, aceasta a impus următoarele condiții în contractul din 29 ianuarie 2009, încheiat între CFV și VSL:

— acordă VSL o licență exclusivă, nelimitată și globală de utilizare a drepturilor de proprietate intelectuală legate exclusiv de mărcile, logourile și inscripțiile „Val Saint-Lambert”, a cărora proprietară rămâne Regiunea Valonă. Această licență este acordată în schimbul unei remunerații echivalente cu 1,5 % din rezultatul calculat înainte de deducerea cheltuielilor cu dobânzi, impozite și amortizări (EBITDA) în primii 5 ani fiscali și cu 5 % începând cu al șaselea an fiscal. Acordarea licenței încetează în cazul falimentului VSL, al lichidării judiciare a acesteia sau a încheierii unui concordat de către aceasta, precum și în cazul în care contractul este reziliat pe motiv că VSL nu și-a îndeplinit obligațiile;

— oferă VSL o opțiune de cumpărare a drepturilor de proprietate intelectuală. VSL poate exercita această opțiune începând cu al patrulea an de la semnarea contractului până în ultima zi a celui de al cincilea an, la prețul de [700 000-1 000 000] EUR (prețul propus de cumpărătorii în temeiul protocolului de preluare de la 1 octombrie). VSL poate, de asemenea, să exercite această opțiune la același preț de 800 000 EUR, raportat la indicele prețurilor de consum din Belgia, în intervalul dintre cel de al șaselea și cel de al zecelea an. Începând cu al unsprezecelea an, Regiunea Valonă poate cere VSL să răscumpere drepturile de proprietate intelectuală la același preț de [700 000-1 000 000] EUR indexat;

— în cazul exercitării opțiunii de cumpărare, VSL trebuie să plătească toate sumele restante datorate CFV (și la care se face referire în considerentul 21).

- (23) În observațiile lor, autoritățile belgiene au informat Comisia că, în urma procedurii de reorganizare judiciară ⁽³⁾ inițiată la 28 februarie 2012, suma restantă datorată nu mai era de 280 000 EUR, ci de 61 250 EUR, ca urmare a reducerii de 43 750 EUR stabilite în cadrul procedurii de reorganizare judiciară și ca urmare a rambursării sumei de 105 000 EUR, efectuată înainte de punerea în aplicare a procedurii respective.

Măsura 5: împrumutul de 1,5 milioane EUR – august 2009

- (24) La 31 august 2009, Regiunea Valonă, reprezentată de SOGEPa, a acordat întreprinderii VSL un împrumut de 1,5 milioane EUR cu dobândă de 4,7 % pe o perioadă de 7 ani, pentru a permite întreprinderii să achiziționeze cuptoare noi. Împrumutul a fost garantat cu o ipotecă de rang 1 pe imobilele VSL, care ar avea o valoare mai mare decât cea a împrumutului, potrivit autorităților belgiene.

Măsura 6: majorarea de capital de 1,5 milioane EUR – martie 2011

- (25) La 17 martie 2011, Regiunea Valonă a hotărât efectuarea unei injecții de capital de 1,5 milioane EUR în întreprinderea VSL, pentru a-i permite acesteia să achiziționeze un cuptor nou. În perioada 25 mai 2009-29 martie 2011, CFC (acționar majoritar al VSL) a efectuat o contribuție la capital, sub forma unei creanțe, în valoare totală de 5,2 milioane EUR.

Măsura 7: ajutoare anterioare cu valoare redusă

- (26) În perioada februarie 2010-noiembrie 2012, VSL a primit 197 503 EUR prin diverse ajutoare cu valoare redusă. La 25 martie 2011, SOGEPa a acordat un ajutor în valoare de 97 785 EUR pentru un director interimar. Cu toate acestea, la 25 septembrie 2012, SOGEPa a solicitat restituirea sumei respective, cu dobândă, atunci când a realizat că s-a depășit plafonul de 200 000 EUR prevăzut în Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei ⁽⁴⁾.

Măsura 8: depoluarea clădirilor VSL în cadrul proiectului Cristal Park și punerea la dispoziția VSL, cu titlu gratuit, a unor clădiri de către SPAQUE

- (27) Proiectul Cristal Park prevedea depoluarea din fonduri publice a unor clădiri aparținând VSL.
- (28) Prin scrisoarea din 20 august 2012, Spaque (Société Publique d'Aide à la Qualité de l'Environnement) a trimis VSL o ofertă condiționată de cumpărare a clădirilor pentru suma de 2 040 000 EUR, minus costurile de depoluare, care nu fuseseră stabilite încă. Prețul de 2 040 000 EUR a fost stabilit de firma de consultanță Cushman & Wakefield la 29 martie 2012, aceasta declarând că nu este în măsură să evalueze costul reabilitării. Prin scrisoarea din 5 septembrie 2012, VSL a comunicat întreprinderii Spaque costul depoluării, stabilit la 219 470 EUR în august 2012 de către societatea GEOLYS. VSL a informat întreprinderea Spaque, în aceeași scrisoare, că este de acord cu vânzarea clădirilor la prețul de 2 040 000 EUR minus 220 000 EUR. La 13 decembrie 2012, clădirile în cauză au fost vândute întreprinderii Spaque la prețul de 2 040 000 EUR, minus costurile depoluării evaluate la 220 000 EUR, ceea ce înseamnă 1 820 000 EUR. Între timp, într-o notă din 1 decembrie 2011, transmisă de autoritățile belgiene, costul depoluării fusese evaluat totuși la mai multe milioane de euro.
- (29) Înainte de vânzarea din 13 decembrie 2012, în cadrul ședinței Consiliului municipal din 10 septembrie 2012, Consiliul municipal al orașului Seraing a aprobat două proiecte de contract de opțiuni, primul între întreprinderea Spaque și orașul Seraing, iar al doilea între orașul Seraing și SPECI. Proiectele descriu condițiile viitorului transfer între cele trei entități al clădirilor vândute întreprinderii Spaque după depoluare.
- (30) Până în prezent, numai vânzarea din 13 decembrie 2012 a fost realizată. Operațiunile prevăzute în proiectele de acord aprobate de Consiliul municipal al orașului Seraing și menționate în considerentele anterioare (28 și 29) nu au fost puse în aplicare. Lucrările de depoluare nu au fost inițiate.

⁽³⁾ Procedura de reorganizare judiciară are ca scop menținerea, sub control judiciar, a continuității integrale sau parțiale a întreprinderii aflate în dificultate sau a activităților acesteia. Aceasta a precedat hotărârea judecătorească privind falimentul din 14 octombrie 2013.

⁽⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor *de minimis* (JO L 379, 28.12.2006, p. 5).

- (31) În plus, întreprinderile Spaque și VSL au semnat, la 11 decembrie 2012, un contract de punere la dispoziție temporară a unei părți a sitului fabricii producătoare de obiecte din cristal Val Saint-Lambert. Prin contract, întreprinderea Spaque pune la dispoziția VSL, pentru o perioadă determinată și cu titlu gratuit, o anumit număr de construcții asupra cărora a dobândit drept de proprietate (a se vedea considerentul 27). În schimb, VSL se angajează să colaboreze cu întreprinderea Spaque pentru a transmite toate informațiile utile și necesare pentru lucrările de renovare și de reabilitare care trebuie efectuate pe situl respectiv.

2.3. Motivele pentru inițierea procedurii oficiale de investigare

- (32) Comisia a considerat că ansamblul măsurilor investigate constituie ajutor de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. În ceea ce privește măsurile 1 (ajutor de salvare), 3 (garanție fără plată) și 4 (utilizarea și cesiunea mărcilor), Comisia avea îndoieli în ceea ce privește conformitatea acestora cu principiul investitorului în economia de piață. În ceea ce privește măsura 5 (împrumut în valoare de 1,5 milioane EUR), Comisia avea îndoieli că rata dobânzii împrumutului nu implica un ajutor. De asemenea, Comisia avea îndoieli în ceea ce privește caracterul *pari passu* al măsurii 6 (injecția de capital) și conformitatea acesteia cu principiul investitorului în economia de piață. În ceea ce privește măsura 7, care cuprinde măsurile cu valoare redusă, Comisia nu avea certitudinea că toate măsurile respective îndeplinesc condițiile prevăzute în regulamentul menționat ⁽⁵⁾. În cele din urmă, în ceea ce privește măsura 8 (vânzarea clădirilor și punerea la dispoziție, cu titlu gratuit, a anumitor clădiri), Comisia avea îndoieli că prețul de vânzare al terenurilor cedate de către VSL întreprinderii Spaque nu implica un ajutor, dată fiind incertitudinea legată de evaluarea costurilor depoluării. De asemenea, Comisia se întreba dacă operațiunea prin care întreprinderea Spaque a pus la dispoziția VSL anumite clădiri cu titlu gratuit nu a implicat un ajutor. În ceea ce privește măsura 3, Comisia se întreba, de asemenea, dacă a existat o continuitate economică între CVSL și VSL. În sfârșit, Comisia avea îndoieli cu privire la compatibilitatea tuturor acestor măsuri cu piața internă și, în special, cu Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate ⁽⁶⁾ (denumite în continuare „liniile directoare privind salvarea și restructurarea”) (măsurile 1, 2 și 3).

3. OBSERVAȚIILE BELGIEI PRIVIND DECIZIA DE ÎNȚIERE A PROCEDURII

3.1. Cu privire la calitatea de întreprindere aflată în dificultate a VSL

- (33) Autoritățile belgiene nu contestă calitatea de întreprindere aflată în dificultate a VSL începând cu 8 februarie 2012, data de depunere a cererii de reorganizare judiciară (fapt care, după cum se va vedea, este relevant pentru analiza mai multora dintre măsurile în cauză). Cu toate acestea, autoritățile belgiene apreciază că, anterior, VSL nu putea fi considerată drept întreprindere în dificultate deoarece era o întreprindere nouă care beneficia de sprijinul necondiționat al acționarului său majoritar, și anume CFC, în conformitate cu punctele 10 și 11 din liniile directoare privind salvarea și restructurarea, precum și cu practica decizională a Comisiei ⁽⁷⁾.

3.2. Ajutorul de salvare (măsura 1)

- (34) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a considerat că împrumutul acordat fără nicio garanție unei întreprinderi aflate în dificultate poate constitui un ajutor, întrucât VSL nu ar fi putut obține un împrumut în aceste condiții de la o bancă privată.
- (35) În observațiile acestora, autoritățile belgiene nu contestă faptul că împrumutul subvenționat de 1 milion EUR, acordat la 3 aprilie 2012 de Regiunea Valonă, constituie ajutor de stat. Cu toate acestea, ele consideră că măsura în cauză constituie un ajutor de salvare în conformitate cu punctul 13 din liniile directoare privind salvarea și restructurarea, în sensul că dificultățile cu care se confrunta VSL sunt intrinsece și nu sunt rezultatul unei alocări arbitrare a costurilor în cadrul grupului și că aceste dificultăți sunt prea grave pentru a fi rezolvate de către grup. Autoritățile belgiene explică faptul că întreprinderea CFC nu putea să aloce VSL toate resursele sale datorită diversității activităților și a participațiilor sale. Activele lichide ale CFC au scăzut în mod semnificativ de la sfârșitul anului 2011 și se ridicau la doar 130 000 EUR la 19 octombrie 2012. Autoritățile belgiene amintesc, de asemenea, că, având în vedere frecvența cu care CFC a alocat fonduri întreprinderii VSL (9,5 milioane EUR de la crearea VSL) și recurența rezultatelor financiare dezamăgitoare ale VSL, întreprinderea CFC nu mai putea să rezolve dificultățile VSL utilizând resursele grupului.

⁽⁵⁾ A se vedea nota de subsol 4.

⁽⁶⁾ JO C 244, 1.10.2004, p. 2.

⁽⁷⁾ Decizia din 8 februarie 2010, N541/2009 – Suedia – Garanție de stat în favoarea Saab Automobile AB.

- (36) De asemenea, în ceea ce privește principiul „prima și ultima dată” conform căruia măsura 1 ar fi incompatibilă cu punctul 72 și următoarele din liniile directoare privind salvarea și restructurarea deoarece măsurile 3, 5, 6 și 7 constituie ajutoare de salvare sau de restructurare, autoritățile belgiene consideră, dimpotrivă, că:
- măsura 3 (garanția de 150 000 EUR) a fost acordată grupului de administratori judiciari ai CVSL, aflată în insolvență, în septembrie 2008, și nu întreprinderii VSL. Autoritățile belgiene consideră, de asemenea, că nu a existat o continuitate economică între VSL și CVSL;
  - măsura 5 (împrumut în valoare de 1,5 milioane EUR) nu conține niciun element de ajutor, având în vedere rata dobânzii aplicată și calitatea garanțiilor;
  - măsura 6 (majorare de capital de 1,5 milioane EUR) nu conține niciun element de ajutor, întrucât aceasta a intervenit concomitent cu o injecție de capital de 5,2 milioane EUR realizată de CFC sub forma unei conversii de creanțe;
  - ajutoarele cu valoare redusă nu au fost acordate unei întreprinderi aflate în dificultate și nu trebuie să fie luate în considerare în analiza principiului „prima și ultima dată”. De asemenea, acestea sunt cu mult mai mici decât sumele acordate de CFC începând cu anul 2009.

3.3. Ajutorul de restructurare (măsura 2)

- (37) Întrucât notificarea măsurii respective a fost retrasă și având în vedere că măsura nu a fost pusă în aplicare de către autoritățile belgiene, măsura menționată nu face obiectul prezentei decizii și, prin urmare, observațiile autorităților belgiene în această privință nu sunt aplicabile.

3.4. Garanția în valoare de 150 000 EUR (măsura 3)

- (38) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a arătat că garanția de 150 000 EUR a fost acordată fără plată unei întreprinderi aflate în dificultate, CVSL fiind la acel moment în insolvență. În acest sens, garanția pare să confere un avantaj întreprinderii CVSL, întrucât niciun investitor privat nu ar fi acordat o asemenea garanție fără plată.
- (39) Autoritățile belgiene nu se pronunță cu privire la faptul dacă măsura constituie sau nu ajutor de stat.
- (40) De asemenea, acestea au declarat că garanția a fost acordată grupului de administratori judiciari și nu întreprinderii CVSL aflate în insolvență. Cu toate acestea, autoritățile belgiene susțin că nu a existat o continuitate economică între CVSL și VSL și consideră că au demonstrat în mod suficient întreruperea continuității economice între CVSL și VSL. Acestea subliniază că sfera activelor transferate VSL este mai largă decât cea deținută de CVSL și complet separată de aceasta, prin urmare, orice continuitate trebuie să fie exclusă.
- (41) Autoritățile belgiene amintesc, de asemenea, că noii acționari ai VSL au dorit dintotdeauna să sprijine preluarea CVSL în cadrul unui proiect imobiliar și turistic de mare amploare, Cristal Park. Prin urmare, acestea consideră că logica economică a preluării este complet diferită de gestionarea de către CVSL a fabricii producătoare de obiecte din cristal, bazată exclusiv pe producția de cristal.

3.5. Utilizarea și cesiunea mărcilor Val Saint-Lambert (măsura 4)

- (42) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a observat că mecanismul de remunerare a cesiunii în favoarea VSL, bazat pe câștigurile viitoare realizate de VSL înainte de deducerea dobânzilor, a taxelor, a deprecierei și a amortizării (EBITDA), pare să implice un avantaj economic. Într-adevăr, Regiunea Valonă cedează un activ valoros fără nicio garanție de remunerare, întrucât venitul EBITDA al VSL ar putea fi negativ, ca și în anii precedenți, și fără să se aștepte la profit la încheierea perioadei de cesiune, cu excepția unei ajustări la inflație (indice), care, în plus, ar interveni abia începând cu cel de al șaselea an. Un operator privat ar fi ales, cel mai probabil, o remunerație incluzând cel puțin o bază fixă și sigură. De asemenea, decizia de inițiere a procedurii analiza posibilitatea existenței unui ajutor de stat în condițiile de cesiune a mărcii.

- (43) Autoritățile belgiene consideră că trimiterea făcută de Comisie la rezultatele slabe ale predecesorilor VSL în scopul de a critica modul de calcul al remunerației primite de Regiunea Valonă în schimbul acordării drepturilor asupra mărcilor nu este fondată.
- (44) Dimpotrivă, acestea consideră că modalitatea de calculare a remunerației pentru utilizarea mărcilor pe baza EBITDA nu este o alegere lipsită de logică comercială. Această alegere este justificată, în opinia lor, deoarece EBITDA reprezintă unul dintre indicii contabili care permit autorităților valone să evalueze succesul comercial al vânzării produselor ale căror mărci le dețin.
- (45) Autoritățile belgiene nu au transmis nicio observație cu privire la condițiile vânzării viitoare a mărcilor către VSL.

3.6. Împrumutul în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 5)

- (46) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la calitatea garanției. Într-adevăr, din documentele transmise Comisiei reieșea că ipoteca viza cel puțin parțial bunuri imobile ale VSL care urmau să fie reabilitate. Cu toate acestea, valoarea reală a terenurilor nu era cunoscută și ar fi putut să fie negativă. Prin urmare, se pare că rata dobânzii, stabilită la 4,7 %, era prea scăzută. Într-adevăr, având în vedere calitatea garanțiilor, ar trebui să se adauge la rata de bază de 1,778 % între 400 și 1 000 de puncte de bază.
- (47) Autoritățile belgiene consideră că valoarea garanțiilor era excelentă, întrucât aceasta viza valoarea totală a împrumutului. Evaluarea acestora s-a bazat pe expertiza realizată de biroul Marengo în ianuarie și februarie 2009.

3.7. Majorarea de capital de 1,5 milioane EUR (măsura 6)

- (48) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a constatat că majorarea de capital nu a fost efectuată pe baza unui plan de afaceri, ci se întemeiază pe o simplă proiecție financiară. Aceasta nu oferă nicio explicație cu privire la modul în care întreprinderea intenționează să se redreseze și nici cu privire la remunerația care revine furnizorului de capital, și anume Regiunea Valonă. În plus, Regiunea Valonă și CFC nu par să fie în aceeași situație și nici să se confrunte cu aceleași riscuri. Regiunea Valonă nu era acționar al întreprinderii VSL înainte de măsura în cauză și nu are niciun interes economic față de aceasta. Dimpotrivă, CFC este acționar al VSL și are interesul de a redresa întreprinderea sau, cel puțin, de a-i limita pierderile.
- (49) Autoritățile belgiene consideră că VSL nu se afla în dificultate în momentul introducerii măsurii respective, având în vedere că filiala sa se bucura de încrederea deplină și sprijinul financiar al acționarilor majoritari.
- (50) Acestea consideră că Comisia că s-a bazat pe rentabilitatea ex post a unei investiții pentru a aprecia dacă există sau nu un ajutor de stat, o astfel de practică fiind contrară jurisprudenței europene.
- (51) Acestea susțin că injecția de capital a fost de importanță mai mică și concomitentă cu cea realizată de acționarii CFC. În plus, chiar dacă Regiunea Valonă nu era acționar al VSL, aceasta avea un avantaj economic prin majorarea capitalului, întrucât, din punctul său de vedere, avea interesul să sprijine activitatea în scopul redresării întreprinderii și al rambursării ulterioare a împrumutului.

3.8. Ajutoarele de minimis (măsura 7)

- (52) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a considerat că VSL pare să se fi aflat în dificultate din 2009 până în prezent și, prin urmare, nu era eligibilă pentru acest tip de ajutor.
- (53) Potrivit autorităților belgiene, VSL nu poate să aibă calitatea de întreprindere aflată în dificultate, întrucât aceasta este o întreprindere recent înființată, de mai puțin de trei ani, și s-a bucurat de încrederea acționariatului său majoritar până la procedura de reorganizare judiciară. Prin urmare, măsurile în cauză intră în domeniul de aplicare a Regulamentului de minimis și, în consecință, nu pot fi considerată drept ajutor.

3.9. Depoluarea clădirilor VSL în cadrul proiectului Cristal Park și punerea la dispoziția VSL cu titlu gratuit a unor clădiri de către întreprinderea Spaque (măsura 8).

- (54) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a considerat că întreprinderea Spaque s-a angajat să achiziționeze clădiri fără a cunoaște costurile legate de depoluarea acestora.
- (55) Autoritățile belgiene menționează că, în ceea ce privește costurile de depoluare, legislația valonă limitează obligațiile proprietarului unei clădiri poluate în cazul în care este vorba despre poluare istorică și în funcție de zona în care se află clădirea poluată în conformitate cu planurile de amenajare a teritoriului. De asemenea, acestea consideră că, inclusiv dacă s-ar considera că VSL are obligația de a reabilita clădirile poluate, acestea nu i se poate solicita să reabiliteze situl pentru a-l face compatibil cu utilizarea care-i este atribuită conform planului de amenajare a zonei în care se află, și anume, utilizarea în scopuri industriale. Prin urmare, costurile de depoluare a unui sit trebuie să fie evaluate în conformitate cu afectarea acestuia în momentul vânzării, și anume, în cazul de față, utilizarea în scopuri industriale. Autoritățile belgiene consideră că evaluarea costurilor s-a realizat prin raportul GEOLYS. Costurile au fost deduse în consecință din prețul de vânzare.
- (56) Potrivit explicațiilor autorităților belgiene, în urma achiziției imobilelor de către întreprinderea SPAQUE, lucrările de depoluare a clădirilor vor fi realizate din fonduri publice de către o autoritate publică, întreprinderea SPAQUE. În conformitate cu liniile directoare privind ajutorul de stat pentru protecția mediului, lucrările de depoluare realizate de către o autoritate publică pe unul sau mai multe terenuri care îi aparțin nu constituie ajutor de stat.
- (57) În ceea ce privește punerea la dispoziția VSL a clădirilor cu titlu gratuit, autoritățile belgiene consideră că este vorba despre clădiri deținute de SPECI, o întreprindere pe acțiuni cu capital privat.

4. OBSERVAȚII DIN PARTEA TERȚILOR CU PRIVIRE LA DECIZIA DE INIȚIERE A PROCEDURII

- (58) Comisia nu a primit nicio observație.

5. EVALUAREA AJUTORULUI

5.1. Evaluarea prezenței ajutorului de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din TFUE

- (59) Conform articolului 107 alineatul (1) din TFUE, sunt incompatibile cu piața internă, în măsura în care afectează schimburile comerciale între statele membre, ajutoarele acordate de către stat sau prin resurse de stat, în orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența, favorizând anumite întreprinderi.
- (60) Din această dispoziție rezultă că, pentru a fi considerate ajutoare de stat, măsurile în cauză trebuie: (i) să provină de la stat, adică să implice resurse de stat și să fie imputabile statului; (ii) să confere un avantaj economic beneficiarului acestora; (iii) să fie selective; și (iv) să fie susceptibile de a denatura concurența și să afecteze schimburile comerciale între statele membre.
- (61) Belgia nu a contestat calitatea de ajutor de stat pentru ajutorul de salvare (măsura 1). Comisia a luat notă de acest lucru încă din decizia de inițiere a procedurii. În ceea ce privește măsura 2, Belgia și-a retras notificarea după inițierea procedurii oficiale de investigare. Prin urmare, aceasta nu este analizată în prezenta decizie. Belgia contestă însă calitatea de ajutor de stat pentru măsurile 3, 4, 5, 6, 7 și 8, afirmând că măsurile respective nici nu oferă un avantaj economic beneficiarului, nici nu sunt măsuri *de minimis*.

5.1.1. Prezența resurselor de stat

Măsurile 1, 3, 5 și 6

- (62) Măsura 1 (împrumutul în valoare de 1 milion EUR), măsura 3 (garanția în valoare de 150 000 EUR), măsura 5 (împrumutul în valoare de 1,5 milioane EUR) și măsura 6 (majorarea de capital de 1,5 milioane EUR) au fost aplicate de SOGEPa în numele Regiunii Valone. Întrucât aceasta este integral o întreprindere publică, resursele sale pot fi considerate ca fiind resurse de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din TFUE ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ A se vedea hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, Rec., p. I-4397, EU:C:2002:294, punctul 38.

Măsura 4

- (63) Comisia observă că contractul care acordă întreprinderii VSL drepturi exclusive și nelimitate de utilizare a mărcilor Val Saint-Lambert și care reglementează cesiunea acestora a fost încheiat între VSL și Regiunea Valonă. Această măsură, precum și condițiile de vânzare a mărcilor în viitor, implică prezența resurselor de stat.

Măsura 7

- (64) Potrivit informațiilor furnizate de autoritățile belgiene, se pare, de asemenea, că ajutorul clasificat de acestea ca ajutor *de minimis* a fost acordat, la rândul său, de o autoritate sau o întreprindere publică, însă autoritățile belgiene nu precizează de fiecare dată dacă este vorba despre Regiunea Valonă sau despre SOGEPA. În orice caz, sunt implicate resurse de stat și, de altfel, autoritățile belgiene nu contestă faptul că statul este la originea acestor măsuri.

Măsura 8

- (65) Comisia constată că Spaque este o întreprindere cu capital public, o filială a Société régionale d'Investissement de Wallonie (SRIW) și că fondurile alocate pentru depoluarea clădirilor VSL i-au fost deja acordate de guvernul valon⁽⁹⁾. Achiziționarea terenurilor de la VSL de către întreprinderea Spaque și punerea la dispoziție cu titlu gratuit a unora dintre acestea implică prezența resurselor de stat.

5.1.2. Criteriul imputabilității

- (66) Pentru a evalua imputabilitatea, Curtea de Justiție se întemeiază pe „un set de indicatori care decurg din circumstanțele cauzei respective și din contextul în care s-a luat acea măsură”⁽¹⁰⁾.
- (67) Două organisme publice din Regiunea Valonă, care acționează în numele acesteia, SOGEPA și întreprinderea Spaque, au acordat măsurile enumerate la punctul 2.2 de mai sus.
- (68) SOGEPA, Société Wallonne de Gestion et de Participations, este o întreprindere pe acțiuni cu capital public, deținută în proporție de 100 % de Regiunea Valonă. Aceasta asigură punerea în aplicare a deciziilor adoptate de guvernul valon în ceea ce privește intervențiile în întreprinderile comerciale și gestionarea unor astfel de intervenții. SOGEPA fost creată în 1999 prin fuziunea Société Wallonne pour la Sidérurgie (SWS) și a Société pour la gestion de participations de la Région wallonne dans des sociétés commerciales (SOWAGEP).
- (69) SOGEPA acționează la cererea guvernului valon. La articolul 3 alineatul (1) din actul său constitutiv se precizează că „Întreprinderea are ca obiect de activitate toate îndatoririle și sarcinile care îi sunt încredințate de guvernul valon, (...). În acest context, aceasta asigură, în special, punerea în aplicare a deciziilor luate de guvernul valon de a interveni în întreprinderile comerciale și gestionarea acțiunilor, obligațiilor, avansurilor sau dobânzilor pe Regiunea Valonă însăși le poate deține în cadrul acestor întreprinderi”.
- (70) Înființată în 1991, întreprinderea Spaque se ocupă cu depoluarea depozitelor de deșeuri și a siturilor industriale defazefectate poluate. Aceasta are însărcinarea de a efectua un inventar al siturilor contaminate din Valonia. Spaque este o filială a Société Régionale d'Investissement de la Wallonie (SRIW), deținută în proporție de 98,66 % de Regiunea Valonă, care are sarcina de a contribui la dezvoltarea economiei valone, prin sprijinirea din punct de vedere financiar a întreprinderilor valone sau situate în Valonia, care desfășoară proiecte industriale sau servicii care generează valoare adăugată.
- (71) Conform contractului de gestiune încheiat în iulie 2007 între guvernul valon și întreprinderea Spaque pentru perioada 2008-2012 și reînnoit în octombrie 2012 pentru o perioadă suplimentară de șase luni, întreprinderea Spaque desfășoară acțiuni în cadrul unor misiuni delegate care îi sunt încredințate de Regiunea Valonă. În acest context, Spaque acționează pe baza instrucțiunilor primite din partea Regiunii Valone. Regiunea stabilește, în principal, o listă a siturilor prioritare și mandate specifice de reabilitare.
- (72) Având în vedere aceste informații, Comisia consideră că Regiunea Valonă ia decizii care sunt puse în aplicare ulterior de SOGEPA. În ceea ce privește întreprinderea Spaque, se pare că Regiunea Valonă, prin intermediul misiunilor delegate, este în măsură să acționeze în mod direct asupra activităților desfășurate de întreprinderea Spaque.

⁽⁹⁾ Prin decizia din 27 aprilie 2012 a Ministrului amenajării teritoriului.

⁽¹⁰⁾ Hotărârea din 16 mai 2002, Republica Franceză/Comisia, cauza C-482/99, citată mai sus.

- (73) Prin urmare, Comisia concluzionează în acest stadiu al procedurii că măsurile în cauză implică resurse de stat și sunt imputabile statului.

5.1.3. Criteriul selectivității

- (74) Condiția referitoare la selectivitate este îndeplinită cu ușurință. Comisia a constatat în decizia de inițiere a procedurii că măsurile în cauză au fost acordate în favoarea unei singure întreprinderi, VSL, sau grupului de administratori judiciari ai CVSL pentru măsura 3 (garanția de 150 000 EUR).

5.1.4. Prezența unui avantaj economic

- (75) Este necesar să se analizeze în acest stadiu criteriul avantajului economic, atât pentru ajutorul de salvare, cât și pentru celelalte măsuri examinate, având în vedere observațiile prezentate de autoritățile belgiene la decizia de inițiere a procedurii.

Măsura 1: Ajutorul de salvare de 1 milion EUR

- (76) Ajutorul de salvare acordat sub forma unui împrumut în valoare de 1 milion EUR, cu o rată a dobânzii de 3,07 % plus 100 de puncte de bază ca remunerație pentru SOGEPA oferă un avantaj economic întreprinderii VSL. Într-adevăr, împrumutul a fost acordat fără nicio garanție unei întreprinderi aflate în dificultate, care cu două luni anterior prezentase o cerere de reorganizare judiciară (a se vedea punctul 5.2.1). Astfel cum au recunoscut și autoritățile belgiene, VSL – ca întreprindere aflată în dificultate – nu ar fi putut obține un împrumut de la o bancă privată. Prin urmare, măsura a conferit întreprinderii VSL un avantaj corespunzător sumei de 1 milion EUR (valoarea împrumutului).

Măsura 3: Garanția de 150 000 EUR

- (77) Comisia și-a exprimat îndoielile cu privire la conformitatea acestei intervenții a statului cu principiul investitorului în economia de piață.
- (78) În observațiile acestora, autoritățile belgiene nu au abordat criteriul avantajului economic și nu au discutat decât faptul dacă există o continuitate economică între CVSL și VSL
- (79) Conform informațiilor de care dispune în final Comisia, garanția a vizat un împrumut în valoare de 300 000 EUR acordat de ING grupului de administratori judiciari ai CVSL. Garanția oferită a fost de 150 000 EUR, fără remunerație. Împrumutul a urmărit să asigure menținerea activității CVSL până la eventuala preluare a întreprinderii.
- (80) Comisia observă că autoritățile belgiene i-au adus la cunoștință faptul că, în momentul acordării garanției, nu s-a întocmit și nu s-a semnat niciun acord de garanție între părțile interesate. Prin urmare, singurul element de care dispune aceasta este o scrisoare a SOGEPA din 24 septembrie 2008, adresată ING, în care SOGEPA confirmă că garanția va acoperi eventualele pierderi rezultate din continuarea activităților până la o valoare maximă de 150 000 EUR. Prin urmare, Comisia ia notă că SOGEPA a acordat o garanție grupului de administratori judiciari ai unei întreprinderi aflate în faliment, fără remunerație. De asemenea, autoritățile belgiene au indicat faptul că ING a condiționat acordarea împrumutului de obținerea garanției. Prin urmare, având în vedere aceste elemente, Comisia consideră că, fără intervenția publică, împrumutul nu ar fi fost acordat în întregime. În plus, Comisia observă că Regiunea Valonă nu avea legături comerciale sau juridice directe cu CVSL. Aceasta nu era, nici direct, nici indirect – prin intermediul SOGEPA –, acționar al CVSL. Prin urmare, Regiunea Valonă nu avea niciun interes comercial să acorde CVSL această garanție fără plată.
- (81) Comisia concluzionează că acordarea garanției fără plată a conferit un avantaj întreprinderii CVSL. Avantajul corespunde primei pe care o întreprindere privată ar fi solicitat-o pentru acordarea garanției în circumstanțe similare, primă la care SOGEPA a renunțat.
- (82) Autoritățile belgiene au declarat că împrumutul de 300 000 EUR a fost rambursat integral la 28 iulie 2009 de către grupul de administratori judiciari ai întreprinderii aflate în faliment din fondurile disponibile și din garanția de 150 000 EUR.

- (83) Prin urmare, valoarea ajutorului corespunde diferenței dintre rata dobânzii împrumutului pe care grupul de administratori judiciari ai CVSL ar fi plătit-o pe piață în lipsa garanției de stat și rata dobânzii efectiv plătite în prezența garanției.
- (84) Această abordare este în conformitate cu punctul 4.2 din Comunicarea Comisiei cu privire la aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții ⁽¹¹⁾: „În ceea ce privește garanția individuală, echivalentul-subvenție, sub formă de numerar, al garanției se calculează ca diferența dintre prețul de piață al garanției și prețul plătit efectiv. În cazul în care piața nu oferă garanții pentru acel tip de operațiune, nu există un preț de piață pentru garanție. În acest caz, elementul de ajutor se calculează în același mod ca echivalentul-subvenție al creditului în condiții preferențiale, și anume ca diferența dintre rata dobânzii de pe piață pe care compania ar fi suportat-o în absența garanției și rata dobânzii obținută în temeiul garanției de stat, după calcularea primelor plătite”.
- (85) Această sumă se calculează după următoarea formulă:

$$\text{Valoarea ajutorului} = (14,59 \% - 10,75 \%) \times 300\ 000 \times 343/365 = 10\ 825,64$$

- (86) Procentul de 14,59 % se obține după cum urmează: 4,59 % (rata de bază pentru Belgia în august 2008 ⁽¹²⁾), la care se adaugă 1 000 de puncte de bază datorită situației CVSL (întreprindere cu rating JRC cu nivel scăzut al garanțiilor ⁽¹³⁾). 10,75 % reprezintă rata pentru împrumutul ING, iar 343 de zile reprezintă perioada pentru care a fost acordat împrumutul sau numărul de zile până la termenul la care acesta trebuie să fie rambursat.

Măsura 4: Cesiunea și utilizarea mărcilor Val Saint-Lambert

- (87) Comisia și-a exprimat rezervele legate de conformitatea cu principiul investitorului în economia de piață a condițiilor legate de vânzare și remunerație și a condițiilor de utilizare a mărcilor de către VSL (remunerație echivalentă cu 1,5 % din EBITDA în primii 5 ani fiscali și cu 5 % începând cu al șaselea an fiscal) ⁽¹⁴⁾.
- (88) Contractul din 29 ianuarie 2009 între Compagnie financière du Val deținută de Regiunea Valonă și VSL prevede acordarea drepturilor exclusive de utilizare a mărcilor și condițiile de achiziționare a mărcilor de către VSL (a se vedea considerentul 19 și următoarele).
- (89) Comisia observă că licența exclusivă de utilizare a mărcilor face obiectul unor condiții care nu ar fi fost impuse de un operator privat. Într-adevăr, Regiunea Valonă a formulat următoarea condiție pentru VSL: „Prezenta licență de utilizare va putea fi reziliată în orice moment cu drepturi depline și fără preaviz de către Regiunea Valonă în cazul în care VSL (sau succesorii în drepturi ai acesteia) nu fac dovada producerii în situl întreprinderii Val Saint-Lambert de la Seraing a unor articole din cristal cu valoare adăugată semnificativă, menținând în activitate cel puțin 60 % din forța de muncă (calculul se face în echivalent normă întreagă), cu excepția șomajului economic existent la data intrării în insolvență a CVSL (...)”. Comisia observă că regiunea impune VSL, în schimbul acordării licenței exclusive, obligația de a menține producția în situl de la Seraing și obligația de a menține un anumit nivel de ocupare a forței de muncă stabilit *a priori*. Aceste condiții au avut un impact asupra remunerației licenței și asupra prețului la care se vor vinde mărcile în viitor.
- (90) Comisia consideră că, din cauza condițiilor de ordin politic (menținerea activității la Seraing și menținerea unui anumit nivel de ocupare a forței de muncă), s-a redus remunerația pentru utilizarea licenței, precum și prețul de vânzare. În consecință, remunerația de 1,5 % din EBITDA în primii 5 ani fiscali și de 5 % începând cu cel de al 6-lea an fiscal nu poate fi considerată o remunerație echivalentă cu prețul pieței. Prețul de [700 000-1 000 000] EUR, propus de cumpărători în octombrie 2008 în cadrul procedurii de preluare, nu poate fi considerat un preț de piață din cauza prezenței condițiilor menționate mai sus, pe care un investitor privat într-o economie de piață nu le-ar fi impus și care ar putea descuraja anumiți investitori să prezinte o ofertă.
- (91) Valoarea ajutorului care rezultă din utilizarea mărcilor este egală cu diferența dintre remunerația pe care un investitor privat ar fi propus-o în lipsa condițiilor de ordin politic impuse de Regiunea Valonă și remunerația aplicată efectiv. În contextul procedurii de recuperare, autoritățile belgiene vor desemna un expert independent

⁽¹¹⁾ JO C 155, 20.6.2008, p. 10.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/base_rates_eu27_en.pdf

⁽¹³⁾ Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont (JO C 14, 19.1.2008, p. 6).

⁽¹⁴⁾ A se vedea considerentele 21-23.

calificat să efectueze o astfel de evaluare, selectat în urma unei proceduri deschise și transparente și numit de comun acord cu Comisia. Expertul va realiza un studiu pentru a stabili remunerația în conformitate cu metodele utilizate în mod obișnuit și acceptate pentru gestionarea activelor de proprietate intelectuală.

- (92) Măsura privind cesiunea nu a fost pusă în aplicare din cauza falimentului VSL. Cesiunea mărcilor nu a avut loc și Regiunea Valonă este în continuare proprietar al mărcilor. În consecință, Comisia consideră că nu este necesar să se dispună recuperarea acesteia, întrucât măsura nu a fost pusă în aplicare.

Măsura 5: împrumutul de 1,5 milioane EUR

- (93) Rezervele exprimate de Comisie au vizat valoarea acordată garanției reale a împrumutului și rata dobânzii. Într-adevăr, Comisia a considerat că valoarea reală a terenurilor care servesc drept garanție putea fi mai scăzută sau chiar negativă, întrucât terenurile sau o parte dintre acestea trebuiau să fie depoluate.
- (94) Comisia observă, într-adevăr, din documentele care i-au fost prezentate că ipoteca viza parțial clădiri ale VSL care trebuiau să fie reabilitate și depoluate în cazul în care ar fi fost vândute. Autoritățile belgiene au răspuns că, la data întocmirii raportului de expertiză, proprietarul clădirilor în cauză nu avea nicio obligație juridică. În consecință, valoarea clădirilor nu trebuia să țină seama de eventualele costuri ale depoluării.
- (95) În observațiile formulate cu privire la decizia de inițiere a procedurii, autoritățile belgiene au prezentat un raport de expertiză realizat de cabinetul de expertiză Marengo în ianuarie și februarie 2009, conform căruia valoarea de piață a activelor imobiliare acoperite de ipotecă a fost evaluată la 3 137 000 EUR. În caz de licitație publică voluntară, valoarea activelor ar fi de 2 871 000 EUR și de 1 915 000 EUR în cazul unei vânzări publice accelerate. Autoritățile belgiene au concluzionat că valoarea garanției reale era excelentă, întrucât aceasta acoperea valoarea totală a împrumutului în cauză.
- (96) De asemenea, raportul de gestiune al Consiliului de administrație, anexat la situațiile financiare anuale pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2009, explică faptul că raportul elaborat în cadrul studiului Marengo, care vizează evaluarea activelor imobiliare ale VSL pe parcursul anului 2009, arată că valorile obținute sunt corecte numai în cazul în care terenul și clădirile sunt depoluate, ceea ce nu este cazul deocamdată. Raportul menționează în continuare că VSL a primit o ofertă de cumpărare a tuturor terenurilor și clădirilor „în starea lor actuală” pentru o sumă de 2 000 000 EUR din partea întreprinderii responsabile de dezvoltarea proiectului Cristal Park. Pentru a răspunde mai bine realității, Consiliul de administrație a decis să preia în bilanț numai valoarea care corespunde ofertei de cumpărare intermediare între vânzarea publică accelerată și vânzarea voluntară a terenurilor și clădirilor depoluate.
- (97) Prin urmare, Comisia consideră că, datorită existenței unei evaluări realizate de un expert independent și unei oferte de cumpărare, garanțiile pot fi calificate ca fiind ridicate.
- (98) În plus, Belgia nu a fost în măsură să furnizeze Comisiei o situație contabilă a întreprinderii la 31 august 2009, data la care a fost acordat împrumutul, din cauza unui accident informatic survenit în cursul verii 2009. Fără a cunoaște situația financiară a întreprinderii la 31 august 2009, Comisia a luat cunoștință situația acesteia la 31 decembrie 2009. La data respectivă, VSL înregistra o pierdere de 2 milioane EUR, cu un capital social inițial de 2 milioane EUR. Întreprinderea avea, de asemenea, un stoc important de 3 milioane EUR și 5,759 milioane EUR datorii. EBITDA întreprinderii VSL era negativ. Prin urmare, în lipsa unor informații suplimentare prezentate de statul belgian, Comisia concluzionează că VSL se afla într-o situație financiară dificilă, în pofida injecțiilor regulate de capital din partea acționarului său majoritar. Comisia consideră că, având în vedere informațiile contabile menționate anterior, rating-ul VSL la momentul acordării împrumutului era JRC, în conformitate cu Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont („Comunicarea privind ratele de referință”) ⁽¹⁵⁾.
- (99) Comisia constată că rata dobânzii la împrumutul acordat la 31 august 2009 a fost fixată la 4,7 % de către autoritățile belgiene. Comunicarea privind ratele de referință prevede adăugarea a 400 puncte de bază la rata de 1,77 % ⁽¹⁶⁾ valabilă pentru Belgia în momentul acordării împrumutului unei întreprinderi cu un rating ce ar putea fi calificat drept JRC și care oferă o garanție mai sigură, însemnând o rată de 5,77 % (1,77 % + 400 de puncte de bază).

⁽¹⁵⁾ JO C 14, 19.1.2008, p. 6.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

- (100) Comisia constată că rata împrumutului acordat la 31 august 2009, fixată la 4,7 % de către Regiunea Valonă reprezentată de SOGEPa pentru o perioadă de 7 ani, se află sub pragul de 5,77 % stabilit în comunicare și concluzionează că a existat un element de ajutor de stat în favoarea VSL.
- (101) Elementul de ajutor se ridică la 1,07 %, și anume diferența dintre cele două rate (5,77 % – 4,7 %), adică 16 050 EUR pe an.

Măsura 6: Majorarea de capital în valoare de 1,5 de milioane EUR

- (102) Rezervele exprimate de Comisie au vizat presupusul caracter *pari passu* al măsurii și, în cele din urmă, conformitatea măsurii cu principiul investitorului în economia de piață, având în vedere, pe de o parte, situația economică și financiară a întreprinderii la momentul majorării capitalului și, pe de altă parte, natura foarte sumară a documentelor elaborate de autoritățile belgiene pentru a justifica caracterul adecvat al măsurii.
- (103) În observațiile acestora, autoritățile belgiene consideră că, pentru a caracteriza o măsură drept ajutor de stat, Comisia nu poate invoca rentabilitatea ex-post a unei investiții. De asemenea, acestea consideră că, inclusiv în cazul în care nu ar fi fost acționar al întreprinderii, Regiunea Valonă avea interesul să sprijine activitatea VSL în calitate de creditor important (a se vedea măsura 4).
- (104) Cu toate acestea, Comisia observă că Regiunea Valonă aduce fonduri noi, în timp ce CFC depune o creanță pe care o deține împotriva propriei filiale. Contrar opiniei exprimate de autoritățile belgiene, intervenția regiunii din 17 martie 2011 nu a fost concomitentă cu cea a acționarului CFC. Într-adevăr, injecția de 5,2 de milioane EUR efectuată de CFC este alcătuită în mod real din mai multe plăți efectuate între 25 mai 2009 și 29 martie 2011. În plus, Regiunea Valonă și CFC nu se găsesc în aceeași situație și nu se confruntă cu aceleași riscuri. Regiunea Valonă nu este acționar al VSL înainte de măsura în cauză. Dimpotrivă, CFC este acționar al VSL și are interesul ca întreprinderea să se redreseze sau, cel puțin, să își limiteze pierderile. În consecință, Comisia consideră că majorarea de capital nu poate fi considerată *pari passu*.
- (105) Faptul că Regiunea Valonă a acordat un împrumut cu doi ani în urmă nu este suficient pentru a justifica caracterul prudent al majorării de capital. De asemenea, faptul că Regiunea Valonă, pe de o parte, are o creanță cu un quantum inițial de 280 000 EUR, dar fără îndoială mai scăzută în momentul majorării de capital, întrucât autoritățile belgiene au precizat că respectiva creanță a fost rambursată de VSL cu până la 35 000 EUR pe an din 5 octombrie 2008 și, pe de altă parte, a acordat un împrumut de 1,5 de milioane EUR în 2009, nu justifică caracterul prudent al investiției suplimentare de 1,5 milioane EUR într-o întreprindere a cărei situație financiară a continuat să se deterioreze (a se vedea punctul 5.2.1).

- (106) De asemenea, Comisia constată că majorarea de capital nu a fost decisă pe baza unui plan de afaceri, ci se bazează pe o simplă proiecție financiară de o pagină. Proiecția financiară nu oferă nicio explicație privind modul în care întreprinderea intenționează să se redreseze și nici privind remunerația care ar trebui asigurată furnizorului de capital, și anume Regiunea Valonă. Cu toate acestea, anul financiar 2008-2009 a arătat că întreprinderea se afla într-o situație economică și financiară dificilă (a se vedea măsura 4). Simpla creștere a cifrei de afaceri nu poate să justifice, în sine, o majorare de capital de 1,5 milioane EUR, fără a ține cont de alte criterii precum EBITDA sau nivelul de îndatorare al întreprinderii.
- (107) Prin urmare, majorarea de capital nu poate fi asociată comportamentului unui investitor privat într-o economie de piață, ci unui ajutor în valoare de 1,5 de milioane EUR reprezentând majorarea totală de capital.

Măsura 7: Ajutoare anterioare cu valoare redusă

- (108) Măsura 7 grupează ajutoarele acordate VSL, care însumează 197 503,04 EUR. Comisia este de opinie că acestea ar trebui considerate a nu îndeplini toate condițiile stabilite la articolul 107 alineatul (1) din tratat și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat, ca urmare a intrării în vigoare a Regulamentului (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei⁽¹⁷⁾. Articolul 7 prevede că regulamentul se aplică ajutoarelor acordate înainte de intrarea sa în vigoare în cazul în care ajutoarele îndeplinesc toate condițiile prevăzute în regulamentul.

⁽¹⁷⁾ Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 de aplicare a articolelor 107 și 108 din TFUE ajutoarelor *de minimis* (JO L 352, 24.12.2013, p. 1).

- (109) Beneficiarul nu este o întreprindere a cărei activitate intră în domeniul de aplicare a excepțiilor enumerate la articolul 1 din cadru. În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din regulamentul menționat, autoritățile belgiene au confirmat că suma totală a ajutoarelor acordate de regiune nu depășește suma de 200 000 EUR pe durata a trei ani fiscali. Controlul prevăzut la articolul 6 din regulament a fost efectuat de SOGEP. Comisia concluzionează că măsurile în cauză îndeplinesc condițiile stabilite în regulament. De asemenea, având în vedere forma acestora (subvenții), măsurile în cauză pot fi considerate transparente în înțelesul articolului 4 din regulament. În sfârșit, spre deosebire de regulamentul precedent, regulamentul aflat în vigoare în prezent nu exclude ajutoarele *de minimis* acordate întreprinderilor aflate în dificultate.
- (110) Prin urmare, se consideră că măsurile în cauză nu îndeplinesc toate condițiile de la articolul 107 alineatul (1) din tratat și nu constituie ajutor de stat.

Măsura 8: Depoluarea unor clădiri ale VSL în cadrul proiectului Cristal Park și punerea la dispoziția VSL cu titlu gratuit a anumitor clădiri de către întreprinderea Spaque

- (111) Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la faptul că prețul de vânzare al terenurilor și clădirilor achiziționate de întreprinderea Spaque, și anume 2 040 000 EUR, a fost un preț de piață, având în vedere incertitudinile legate de evaluarea costurilor de depoluare imputate VSL. De asemenea, Comisia și-a exprimat rezervele cu privire la punerea la dispoziția VSL cu titlu gratuit a anumitor clădiri aparținând întreprinderii Spaque.
- (112) Comisia a constatat următoarea succesiune de evenimente:
- aprilie 2011: elaborarea de către Grupul Antea a unui document intitulat: „investigații ale caracterizărilor pentru constituirea priorităților, dosar tehnic, caiet tehnic nr. 6: interpretarea rezultatelor”, care descrie și localizează în detaliu contaminarea solului;
  - decembrie 2011: redactarea notei din 2011, având ca scop „identificarea unor soluții pentru depoluarea terenurilor și a anumitor clădiri aflate în prezent în proprietatea întreprinderii Val Saint-Lambert (VSL SA)”. Lucrările de depoluare și de curățare sunt estimate la aproximativ 7,5 milioane EUR;
  - august 2012: raportul întreprinderii de expertiză agreeate GEOLYS din 23 august 2012, sub forma unei scrisori de o pagină în care se menționează următoarele: „Această evaluare se bazează exclusiv pe studiul preliminar al Antea (martie 2011) și pe următoarele premise: (...)”. Costurile de depoluare sunt estimate la 219 740 EUR;
  - decembrie 2012: achiziționarea clădirilor de către Spaque (întreprindere publică care urmărește îmbunătățirea calității mediului) la prețul de 2 040 000 EUR (evaluare realizată de cabinetul independent Cushman & Wakefield), minus costurile depoluării, evaluate la 220 000 EUR, ceea ce înseamnă 1 820 000 EUR. În același timp, întreprinderea Spaque a oferit orașului Seraing, în baza unui contract redactat, dar încă nesemnat, o opțiune de cumpărare a acelorași clădiri la prețul de 2 090 000 EUR. Orașul Seraing se angaja, printr-un al doilea contract, redactat însă nesemnat, să transfere către SPECI această opțiune de cumpărare;
  - ianuarie 2014: autoritățile belgiene au informat Comisia că lucrările de depoluare și de curățare nu a început și că, în prezent, întreprinderea Spaque lucrează încă la finalizarea studiului de caracterizare a poluării sitului.
- (113) În cazul de față, Comisia se confruntă cu două documente care prezintă două evaluări diferite ale costurilor de depoluare.

- (114) Autoritățile belgiene au invocat următoarele motive pentru respingerea notei din luna decembrie 2011. Acestea susțin, mai întâi, că nota nu se referă la lucrări de curățare și de depoluare menite să asigure securitatea sitului pentru utilizarea sa actuală în scopuri industriale, ci vizează posibilitatea de dezvoltare a unui sat comercial tematic axat pe dotări casnice, decorațiuni și activități de petrecere a timpului liber, care corespunde unei utilizări preconizate a sitului. În opinia acestora, este vorba despre o notă internă care nu este redactată de către un expert autorizat și care se referă în parte la terenuri care nu au fost transferate întreprinderii Spaque. Autoritățile belgiene explică în final faptul că nota se bazează pe un studiu de orientare care constă doar în a verifica existența eventuală a poluării și în a furniza o descriere. Nota precizează, de asemenea, că studiul de caracterizare ⁽¹⁸⁾ era în curs de desfășurare.

⁽¹⁸⁾ Potrivit autorităților belgiene, studiul de caracterizare descrie și localizează în detaliu poluarea solului, pentru a permite astfel administrației să decidă cu privire la necesitatea și modalitățile de depoluare.

- (115) Acestea susțin în continuare că imobilele menționate în nota din decembrie 2011 nu pot fi identificate, apoi explică faptul că, întrucât suprafața totală a acestora este de +/- 67 000 m², este vorba despre o suprafață mai mare decât suprafața totală (50 299 m²) a clădirilor menționate în contractul de vânzare-cumpărare din 13 decembrie 2012. În opinia lor, diferența de 17 000 m² ar justifica nivelul mai scăzut al costurilor de depoluare. De asemenea, autoritățile belgiene au indicat că centrul fostului sit industrial, și anume clădirile nr. 18, 19, 22 și 22A, nu a fost inclus în vânzarea către întreprinderea Spaque și, prin urmare, a rămas în proprietatea VSL. Acestea menționează că în clădirile respective este concentrată poluarea cauzată de activitatea industrială.
- (116) Comisia observă, înainte de toate, că prețul de vânzare a fost evaluat de un cabinet independent de expertiză în mai 2012. Prețul de vânzare a fost evaluat la 2 090 000 EUR. Raportul afirmă, de asemenea, că în prezent costurile de depoluare sunt evaluate de către un birou de studii specializat contractat de actualul proprietar al sitului. Costurile de depoluare au făcut, de asemenea, obiectul evaluării unui expert independent și specializat, GEOLYS.
- (117) În răspunsul lor din 23 mai 2014, autoritățile belgiene au confirmat că terenurile și clădirile evaluate în cadrul raportului GEOLYS au fost aceleași cu cele implicate în vânzarea din 13 decembrie 2012. De asemenea, autoritățile belgiene au indicat că, în caz de poluare istorică și în funcție de zonele în care se află terenurile și clădirile poluate în conformitate cu planul de amenajare a teritoriului, legislația aplicabilă în Valonia limitează obligațiile unui proprietar de terenuri sau clădiri poluate. Prin urmare, doar costurile de depoluare a sitului pentru a-l aduce în conformitate cu afectarea sa în momentul vânzării, și anume utilizarea în scopuri industriale, trebuie să fie luate în considerare și scăzute din valoarea terenului și a clădirilor. Comisia constată că scrisoarea trimisă de GEOLYS prevede în mod expres faptul că evaluarea costurilor a fost efectuată pentru utilizarea în scopuri industriale a sitului.
- (118) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că prețul de vânzare la care clădirile VSL au fost vândute către întreprinderea Spaque (corespunzând prețului de vânzare evaluat de un expert minus costurile de depoluare estimate de GEOLYS) este prețul pieței și nu conține ajutor de stat.
- (119) În ceea ce privește punerea la dispoziție în mod gratuit a unor clădiri de către întreprinderea Spaque, autoritățile belgiene justifică acest lucru prin angajamentul VSL de a colabora cu întreprinderea Spaque pentru a transmite toate informațiile relevante necesare pentru lucrările de renovare și de depoluare care urmează a fi efectuate în cadrul sitului.
- (120) În primul rând, Comisia observă că autoritățile belgiene au indicat în observațiile lor că imobilele sunt deținute de SPECI. Cu toate acestea, contractul de punere la dispoziție în mod gratuit a fost încheiat de Spaque și VSL, SPECI nefiind parte la contract. Autoritățile belgiene nu au demonstrat de altfel că SPECI era proprietarul clădirilor.
- (121) De asemenea, Comisia observă că această justificare nu este însoțită de dovezi pentru a evalua în ce măsură suma constituită din chiriile la care a renunțat întreprinderea Spaque în mod benevol este echivalentă cu angajamentul VSL. Autoritățile belgiene nu oferă, într-adevăr, niciun detaliu cu privire la modul și la eficacitatea punerii în aplicare a angajamentului.
- (122) În consecință, Comisia consideră că punerea la dispoziție în mod gratuit a terenurilor menționate în contractul de punere la dispoziție temporară a unei părți din situl „Cristalleries du Val Saint-Lambert” din 11 decembrie 2012 conferă un avantaj întreprinderii VSL.
- (123) Cuantumul ajutorului este egal cu valoarea chiriilor pe care VSL ar fi fost nevoită să le plătească în condițiile de închiriere de pe piață. Această sumă se calculează pe baza venitului cadastral (indexat) definit de autoritățile belgiene competente (și anume Administration du Cadastre, de l'Enregistrement et des Domaines – ACED) pentru fiecare clădire închiriată și în funcție de perioada de închiriere. Într-adevăr, venitul cadastral (indexat) este calculat în funcție de venitul net mediu pe care un bun imobiliar l-ar aduce proprietarului său într-un an, luând în considerare piața închirierilor și, prin urmare, este considerat de către Comisie ca fiind o bază rezonabilă pentru a estima valoarea locativă a imobilelor în cauză. În contextul procedurii de recuperare, autoritățile belgiene pot, pe baza avizului unui expert independent agreat, care trebuie să fie aprobat de Comisie, să aducă dovezi în sprijinul faptului că este necesar să se aducă corecții sumei respective pentru a ține seama de particularitățile produselor în cauză.

5.1.5. Impactul asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale dintre statele membre

- (124) În ceea ce privește condițiile referitoare la efectul asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale între statele membre, Comisia constată că în UE există numeroși producători de cristal și obiecte din cristal, folosite fie ca accesorii funcționale, fie ca obiecte de artă sau de lux. În conformitate cu informațiile furnizate de către Belgia, se pare că următoarele întreprinderi, de exemplu, au o producție similară celei a VSL, cel puțin în parte: Baccarat (Franța), Saint Louis (Franța), Lalique (Franța), Daum (Franța), Arc International (Franța), Montbronn (Franța) și Bohemian Glassworks (Republica Cehă). Comisia ia act de faptul că produsele acestor întreprinderi și ale altor participanți de pe piață fac obiectul schimburilor comerciale între statele membre.
- (125) În ceea ce privește, în special, măsura 3 (garanția de 150 000 EUR) și măsura 5 (împrumutul de 1,5 milioane EUR), valoarea ajutorului, chiar dacă nu poate fi calculată cu precizie din cauza lipsei anumitor date, este sub pragul ajutoarelor *de minimis*. Cu toate acestea, Comisia consideră că măsura în cauză nu poate fi considerată ajutor *de minimis* și afectează concurența și schimburile comerciale dintre statele membre. Măsurile introduse în 2008 și 2009 nu pot fi calificate drept ajutor *de minimis* deoarece, în temeiul regulamentului anterior în vigoare până la 31 decembrie 2013 ⁽¹⁹⁾, întreprinderile aflate în dificultate nu puteau beneficia de un astfel de ajutor. CVSL se afla în procedură de faliment la momentul acordării garanției. În plus, în temeiul noului regulament în vigoare de la 1 ianuarie 2014 ⁽²⁰⁾, acesta, ca și în regulamentul anterior, se aplică numai ajutoarelor transparente. Cu toate acestea, garanția din cazul de față nu poate fi considerată astfel. Articolul 6 din regulament prevede la articolul 4 alineatul (6) litera (a) că: „ajutoarele care constau în garanții sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente dacă beneficiarul nu este supus unei proceduri de insolvență colectivă (...)”. Astfel cum s-a menționat deja mai sus, CVSL se afla în procedură de faliment la momentul acordării garanției. În ceea ce privește împrumutul, articolul 4 alineatul (3) literele (a) și (b) prevede că „ajutoarele care constau în împrumuturi sunt considerate ajutoare *de minimis* transparente dacă beneficiarul nu este supus unei proceduri de insolvență colectivă (...) și dacă împrumutul este garantat de garanții reale care acoperă cel puțin 50 % din împrumut, iar împrumutul este fie de 1 000 000 EUR (...) pe o perioadă de cinci ani, fie de 500 000 EUR (...) pe o perioadă de zece ani”. Această ultimă condiție nu este îndeplinită de împrumutul în cauză.
- (126) De asemenea, Comisia consideră că definiția ajutorului de stat nu impune ca denaturarea concurenței sau efectul asupra schimburilor comerciale să fie semnificative sau concrete. Faptul că valoarea ajutorului este mică sau întreprinderea beneficiară este de dimensiuni mici nu exclude în sine o denaturare a concurenței sau un risc de denaturare a concurenței, cu condiția ca probabilitatea unei astfel de denaturări să nu fie doar ipotetică. În speță, având în vedere natura pieței descrise în considerentul 124 de mai sus, un asemenea risc nu este ipotetic. Potrivit autorităților belgiene, există aproximativ 40 de întreprinderi producătoare de cristal active atât în Europa, cât și în afara acesteia. VSL este activă pe piața cristalului pentru masă sau pentru decorațiuni. Atunci când consumatorul are posibilitatea de a alege între mai multe produse similare de mărci diferite, de exemplu o carafă VSL sau o carafă produsă de o altă fabrică de cristal, orice ajutor primit de unul dintre producătorii prezenți pe acest segment de piață implică o denaturare a concurenței pentru ceilalți producători.
- (127) Comisia conchide că toate măsurile în discuție, cu excepția măsurii 7, constituie ajutor de stat care poate afecta concurența și schimburile comerciale dintre statele membre.

Concluzie cu privire la prezența unui ajutor de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din TFUE

- (128) Comisia concluzionează că toate măsurile supuse investigării, cu excepția măsurii 7 și a vânzării clădirilor VSL către întreprinderea SPAQUE (o parte din măsura 8) constituie ajutor de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

5.2. Compatibilitatea ajutorului cu piața internă

- (129) Interdicția de acordare a ajutorului de stat prevăzută la articolul 107 alineatul (1) din TFUE nu este nici absolută, nici necondiționată. În special, alineatele (2) și (3) ale articolului 107 din TFUE constituie temeiul juridic pentru a declara că anumite tipuri de ajutor sunt compatibile cu piața internă. În cazul de față, este necesar, în special, să se evalueze dacă măsurile în cauză ar putea fi considerate compatibile în temeiul articolului 107 alineatul (3) din TFUE, în conformitate cu criteriile prevăzute în liniile directoare privind salvarea și restructurarea. În acest scop, este necesar în primul rând să se determine perioadele în care CVSL și VSL pot fi considerate întreprinderi aflate în dificultate.

⁽¹⁹⁾ Regulamentul (CE) nr. 1998/2006.

⁽²⁰⁾ Regulamentul (UE) nr. 1407/2013.

- (130) În plus, pentru măsura 3, introdusă în septembrie 2008, este necesar, de asemenea, să se stabilească dacă a existat o continuitate economică între CVSL aflată în stare de faliment și activitățile care au fost transferate către cumpărătorii care au constituit VSL, cu scopul de a stabili dacă VSL a primit beneficii prin măsura respectivă. Concluziile acestei analize au consecințe, de asemenea, asupra analiza compatibilității măsurilor 3 și 1.

5.2.1. Eligibilitatea întreprinderilor VSL și CVSL în temeiul liniilor directoare

- (131) Ar trebui să se stabilească perioadele în care CVSL și VSL puteau fi considerate întreprinderi aflate în dificultate.
- (132) În observațiile acestora, autoritățile belgiene nu contestă calitatea de întreprindere aflată în dificultate a CVSL atunci când a fost acordată garanția în septembrie 2008 (măsura 3), însă, în opinia acestora, măsura a fost în beneficiul CVSL și nu al VSL.
- (133) De asemenea, acestea consideră că VSL se califică drept întreprindere aflată în dificultate doar începând cu 8 februarie 2012, data de depunere a cererii de reorganizare judiciară. Anterior, VSL nu putea fi calificată drept întreprindere aflată în dificultate deoarece, potrivit autorităților belgiene, VSL era o întreprindere nouă și beneficia de sprijinul necondiționat al acționarului său majoritar, și anume CFC, în conformitate cu punctele 10 și 11 din liniile directoare privind salvarea și restructurarea din practica decizională a Comisiei.
- (134) Comisia constată că, la momentul aplicării măsurii 3, CVSL se afla în faliment în urma hotărârii din 11 august 2008.
- (135) În ceea ce privește măsurile 5, 6 și 8, autoritățile belgiene se bazează pe decizia Saab ⁽²¹⁾ pentru a justifica faptul că VSL nu se afla în dificultate. În special, acestea au elaborat un istoric al situațiilor contabile generale care enumeră fluxurile financiare între VSL și acționarul său majoritar CFC, pentru a demonstra că acest comportament al CFC poate fi similar cu cel al General Motors, care a continuat să sprijine filiala sa Saab prin injecții de capital și de lichidități pentru a compensa pierderile acesteia, ceea ce a determinat Comisia să excludă că Saab era o întreprindere în dificultate în înțelesul liniilor directoare (a se vedea considerentul 59 din decizie).
- (136) Începând cu 25 mai 2009, CFC a injectat regulat, pe lângă capitalul vărsat la preluare, mai mult de 8 milioane EUR, ceea ce demonstrează că VSL nu poate fi considerată, în prima perioadă de după lichidarea activelor CVSL, ca fiind o întreprindere în dificultate, în înțelesul punctelor 12 și 13 din liniile directoare privind salvarea și restructurarea. Într-adevăr, în cursul acestei perioade, acționarul majoritar al VSL a fost în măsură să sprijine întreprinderea prin contribuțiile regulate, demonstrând astfel că dificultățile VSL puteau fi soluționate de către acționarul său majoritar. În consecință, pentru perioada din ianuarie 2009 până în februarie 2012, Comisia consideră că VSL nu putea fi calificată drept o întreprindere aflată în dificultate, în înțelesul liniilor directoare.
- (137) În schimb, VSL s-a aflat din nou în procedură de reorganizare judiciară începând din februarie 2012. În plus, autoritățile belgiene au demonstrat că CFC nu mai era în măsură să-și sprijine filiala astfel cum procedase până atunci. Decizia de inițiere a procedurii indică faptul că nivelul lichidităților CFC era de 1,26 milioane EUR și, în consecință, acordarea unei sume echivalente întreprinderii VSL (minimumul necesar pentru salvarea acesteia) ar fi necesitat aproape toate lichiditățile CFC. În consecință, VSL trebuie fie considerată drept întreprindere aflată în dificultate, în înțelesul punctului 10 litera (c) din liniile directoare privind salvarea și restructurarea, la momentul acordării ajutorului de salvare (măsura 1) în aprilie 2012.
- (138) Pe scurt, Comisia consideră că CVSL s-a aflat în dificultate începând din 11 august 2008 (data hotărârii judecătorești de declarare a falimentului) până la sfârșitul lunii noiembrie 2008 (actul de constituire a VSL). VSL trebuia să fie considerată întreprindere aflată în dificultate de la 9 februarie 2012 (data procedurii de reorganizare judiciară) până la hotărârea judecătorească din 14 octombrie 2013 (data hotărârii judecătorești de declarare a falimentului).
- (139) Prin urmare, CVSL și VSL erau întreprinderi aflate în dificultate la momentul aplicării măsurilor 1 și 3. Prin urmare, evaluarea compatibilității acestora trebuie să fie efectuată pe baza orientărilor.

⁽²¹⁾ SA N 541/09 – Suedia – Garanție de stat în favoarea Saab Automobile AB, 8 februarie 2010.

5.2.2. Compatibilitatea ajutorului (măsurile 1 și 3)

Măsura 1: ajutorul de salvare din 3 aprilie 2012

- (140) Belgia consideră că ajutorul în cauză este compatibil în temeiul liniilor directoare privind salvarea și restructurarea. Dimpotrivă, Comisia consideră că nu s-a respectat condiția „prima și ultima dată” prevăzută la punctul 72 și următoarele din liniile directoare. Într-adevăr, VSL a primit ajutor de salvare incompatibil în septembrie 2008 (a se vedea considerentul 141). În consecință, aceasta nu putea să primească ajutor de salvare înainte de 2018. În plus, autoritățile belgiene au confirmat că împrumutul de 1 milion EUR a făcut obiectul unei declarații de creanță la grupul de administratori judiciari la data de 5 noiembrie 2013, în favoarea SOGEPA. Creanța a fost inclusă în pasivul VSL și nu a fost rambursată până în prezent. Prin urmare, împrumutul nu a fost rambursat în termenul de șase luni de la acordarea acestuia, în conformitate cu punctul 25 litera (a) din orientări. În consecință, Comisia consideră că ajutorul de salvare din 3 aprilie 2012, care corespunde valorii împrumutului, și anume 1 milion EUR, este incompatibil cu piața comună.

Măsura 3: garanția de 150 000 EUR

- (141) Comisia a considerat la punctul 5.2.1 că CVSL era întreprindere în dificultate la momentul acordării garanției. Prin urmare, elementul de ajutor implicat în acordarea gratuită a garanției ar putea fi declarat compatibil numai dacă îndeplinește condițiile prevăzute în liniile directoare privind salvarea și restructurarea. Cu toate acestea, astfel cum s-a menționat, garanția a fost acordată fără remunerație. La punctul 25 litera (a) din liniile directoare privind salvarea și restructurarea se precizează că un sprijin cu lichidități sub forma unor garanții pentru împrumuturi trebuie prezentat „cu o rată a dobânzii cel puțin comparabilă cu cele acordate pentru creditele pentru întreprinderi sănătoase (...)”. În plus, autoritățile belgiene, în pofida unei cereri specifice de informații cu privire la acest aspect, nu au furnizat nicio informație cu privire la respectarea obligației de încetare a garanției după șase luni [punctul 25 litera (a) din orientări]. Pe baza acestor elemente, Comisia consideră că elementul de ajutor rezultat din acordarea gratuită a garanției nu poate fi considerat ajutor de salvare compatibil cu piața comună, și nici nu poate fi declarat compatibil pentru alte motive.
- (142) Prin urmare, întrucât măsura 3 constituie ajutor de stat incompatibil acordat în 2008 înainte de preluarea CVSL, este necesar să se stabilească dacă a existat o continuitate economică între CVSL în stare de faliment și activitățile care au fost transferate către cumpărătorii care au constituit VSL pentru a stabili dacă VSL a primit beneficii din măsura respectivă.

5.2.3. Evaluarea existenței unei continuități economice între CVSL și VSL

- (143) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a formulat întrebări cu privire la posibilitatea de a stabili o continuitate economică între CVSL și VSL, și anume dacă beneficiile provenite din acordarea garanției de 150 000 EUR în septembrie 2008 au fost transmise cumpărătorilor CVSL care au creat VSL. De concluziile acestei analize depind, în egală măsură, următoarele aspecte: identificarea entității căreia îi revine obligația de rambursare în cazul unor ajutoare ilegale și incompatibile, precum și analiza compatibilitatea măsurii 1, în special în ceea ce privește principiul „prima și ultima dată”.
- (144) În această privință, autoritățile belgiene consideră că măsura în cauză a fost în beneficiul CVSL și nu al VSL și că s-a produs o ruptură a continuității economice între CVSL și cumpărătorii.
- (145) Conform jurisprudenței, obligația de recuperare poate fi extinsă la o nouă întreprindere căreia întreprinderea beneficiară i-a transferat activele sale, atunci când transferul permite să se constate o continuitate economică între cele două întreprinderi ⁽²²⁾. Într-adevăr, nu se poate exclude faptul că obligația de recuperare poate fi extinsă către o altă entitate, în cazul în care se stabilește că aceasta din urmă beneficiază efectiv de ajutorul în cauză datorită unei continuități economice între cele două entități.
- (146) Conform hotărârii instanței din 8 mai 2003 în cauzele conexe C-328/99 și C399/00 Italia/Comisia Europeană ⁽²³⁾, analiza continuității economice între o fostă întreprindere și alte structuri noi se efectuează utilizând o serie de indici: în special, obiectul vânzării (active și pasive, menținerea forței de muncă, active grupate), prețul transferului, identitatea acționarilor sau a proprietarilor noii întreprinderi, momentul în care are loc transferul (după începerea anchetei, după deschiderea procedurii oficiale de investigare sau după decizia finală) sau logica economică a operațiunii.

⁽²²⁾ Hotărârea Curții din 28 martie 2012, cauza T-123/09, Ryanair Ltd/Comisia Europeană, EU:T:2012:164, punctul 155.

⁽²³⁾ Rec., p. I-4035.

Evaluarea criteriului referitor la obiectul vânzării (active și pasive, menținerea forței de muncă, active grupate)

- (147) În primul rând, autoritățile belgiene au precizat că activele CVSL au fost dispersate către diverse entități (întreprinderea-mamă VSLL, întreprinderea cu răspundere limitată VSLL din Franța și CVSL). Pentru a facilita preluarea, administratorii judiciari au încheiat, la 23 octombrie 2008, un acord de tranzacție în vederea transferului de la întreprinderea în faliment a activelor distribuite în cadrul diferitelor întreprinderi.
- (148) În conformitate cu protocolul de acord din 1 octombrie 2008 și cu contractul de preluare din 31 august 2009, VSL a preluat toate activele aparținând CVSL, cu excepția activelor circulante: clădirile în care se află atelierele CVSL și spațiile de depozitare, terenurile pe care acestea sunt construite, echipamentul și fondul de comerț al CVSL, și anume echipamentul de producție, mulajele, brevetele și eventualele submărci care aparțineau la acel moment întreprinderii CVSL, comenzile în curs, stocurile, inclusiv cele care fuseseră vândute întreprinderii cu răspundere limitată Val Saint-Lambert International, întreprindere de drept francez, pe care grupul de administratori judiciari s-a angajat să le pună la dispoziția cumpărătorilor.
- (149) Se transferă, de asemenea, o parte a activelor care au aparținut VSLL, și anume mărcile, desenele și modelele, precum și alte drepturi de proprietate intelectuală (elementele menționate în contractul din 5 octombrie 2005, precum și, în plus, planuri, modele, desene, schițe etc.), bunurile imobile construite și neconstruite deținute de VSL în orașul Seraing, stocurile de produse VSL, fondul de comerț din Seraing (salon), stocurile din punctele de vânzare din Seraing și Bruxelles (Sablon).
- (150) Se transferă, de asemenea, întreprinderii VSL deplina proprietate asupra mijloacelor de producție (mașini de tăiere, cuptoare și furnale) care fac obiectul unui leasing.
- (151) VSL s-a angajat să continue, până la deplina descărcare de gestiune a CVSL, toate contractele de muncă încheiate de VSL și aflate în vigoare la 30 septembrie 2008. VSL s-a angajat, de asemenea, să respecte protocoalele sociale, individuale și colective încheiate, rezervându-și posibilitatea de a renegocia paritar anumite prevederi pentru a le adapta la o nouă realitate, dacă este necesar.
- (152) În cele din urmă, VSL a preluat, de asemenea, o datorie de 280 000 EUR, care a rezultat din cesiunea de către CFV a drepturilor de proprietate intelectuală ale CVSL. Conform contractului din 29 ianuarie 2009 dintre SA Compagnie financière du Val și VSL, VSL a înlocuit Interagora și a preluat obligațiile asumate de Interagora față de CFV prin contractul din 5 octombrie 2005. Prin contractul respectiv, CFV a cedat întreprinderii pe acțiunii Interagora toate mărcile, desenele și modelele legate direct sau indirect de CVSL. Prețul convenit a fost achitat parțial până la suma de 280 000 EUR.
- (153) Preluarea activelor CVSL a fost aprobată de Tribunalul comercial din Liège la 20 octombrie 2009.
- (154) Pe baza acestor fapte, Comisia a ajuns la următoarea concluzie în ceea ce privește obiectul vânzării: preluarea vizează quasi-totalitatea activelor CVSL (inclusiv comenzile în curs de execuție), toate contractele de muncă încheiate de întreprinderea aflată în faliment și care erau în vigoare la 30 septembrie 2008, precum și utilizarea mărcilor comerciale și a drepturilor de proprietate intelectuală.
- (155) Prin urmare, Comisia concluzionează că sfera activităților preluate a fost aceeași cu sfera activităților CVSL și că domeniul de aplicare a preluării depășește chiar CVSL și include activele VSLL necesare pentru continuarea activității fabricii producătoare de cristal.

Evaluarea prețului de transfer

- (156) Pentru a stabili dacă există continuitate economică în urma vânzării activelor CVSL, trebuie să se analizeze, de asemenea, dacă vânzarea a fost realizată la prețul de pe piață. Această condiție se aplică în mod egal pentru activele corporale și necorporale.
- (157) Autoritățile belgiene au explicat că, în conformitate cu legislația belgiană în materie de faliment, criteriul decisiv pentru realizarea activelor este interesul creditorilor. Articolul 75 alineatul (3) din Legea privind falimentul permite creditorilor sau întreprinderii aflate în faliment să se opună anumitor realizări ale activelor, în cazul în care consideră că o anumită acțiune riscă să le aducă prejudicii. Autoritățile belgiene au declarat că acordarea garanției publice în valoare de 150 000 EUR a fost motivată de dorința de a menține continuitatea activității și de a valorifica demersurile de transfer al activelor.

- (158) Comisia observă că vânzarea activelor CVSL s-a desfășurat prin intermediul unei proceduri deschise, gestionate de grupul de administratori judiciari ai întreprinderii aflate în lichidare. 36 de oferte au fost transmise administratorilor judiciari, care, după o primă etapă de analiză, au reținut 12 dintre acestea. A fost organizată o bază de date cu informații privind CVSL. Se pare că publicitatea s-a concentrat asupra tuturor activelor, fără să fie definite în prealabil grupuri de active.
- (159) Comisia observă că această procedură permitea *a priori* maximizarea prețului de vânzare al fiecărui activ al CVSL.
- (160) Cu toate acestea, două elemente au determinat Comisia să concluzioneze că numai această procedură nu este suficientă pentru a garanta că prețul oferit de cumpărători corespunde prețului de pe piață.
- (161) Vânzarea activelor CVSL era condiționată de preluarea tuturor contractelor de muncă. Acest lucru arată că vânzarea nu a fost necondiționată, iar această obligație ar fi putut determina scăderea prețului de vânzare.
- (162) În cele din urmă, licența exclusivă pentru utilizarea mărcilor este, de asemenea, supusă unor condiții care nu ar fi fost impuse de un operator privat. În schimb, Regiunea Valonă a impus VSL o condiție inclusă în contractul de noviație din 29 ianuarie 2009 dintre Regiunea Valonă (reprezentată de CFV) și VSL: „Prezența licenței de utilizare va putea fi reziliată în orice moment cu drepturi depline și fără preaviz de către Regiunea Valonă în cazul în care VSL (sau succesorii în drepturi ai acesteia) nu fac dovada producerii în situl întreprinderii Val Saint-Lambert de la Seraing a unor articole din cristal cu valoare adăugată semnificativă, menținând în activitate cel puțin 60 % din forța de muncă (calculul se face în echivalent normă întreagă), cu excepția șomajului economic existent la data intrării în insolvență a CVSL (...).” Comisia observă că Regiunea Valonă impune întreprinderii VSL, în schimbul acordării licenței exclusive, obligația de a menține producția în situl din Seraing și obligația de a menține un anumit nivel de ocupare a forței de muncă stabilit *a priori*. Aceste condiții de ordin politic ar fi putut să scadă prețul de vânzare și să descurajeze alte părți potențial interesate de preluare, ceea ce afectează concurența în cadrul licitației și face ca oferta financiară cea mai avantajoasă să nu corespundă valorii reale de piață ⁽²⁴⁾.
- (163) Având în vedere aceste fapte, Comisia consideră că nu este îndeplinit criteriul prețului de transfer.

Evaluarea criteriului privind logica economică a operațiunii

- (164) Criteriul privind logica economică a operațiunii vizează verificarea faptului dacă cumpărătorul activelor folosește activele transferate în același mod ca cesionarul, pentru a desfășura aceeași activitate economică.
- (165) Autoritățile belgiene consideră că logica urmată de VSL era radical diferită de cea a predecesorilor săi, în special prin sprijinirea proiectului imobiliar Cristal Park la preluarea activităților fabricii producătoare de cristal.
- (166) În cazul de față, Comisia observă că autoritățile belgiene nu au demonstrat existența unei legături directe, începând din octombrie 2008, între preluarea CVSL și proiectul Cristal Park. Cele mai vechi documente referitoare la proiectul Cristal Park, comunicate de autoritățile belgiene, datează din decembrie 2011.
- (167) În orice caz, Comisia observă că cumpărătorii au preluat marca comercială pentru a continua exploatarea acesteia, precum și toate activele și mijloacele de producție. Obiectul social menționat în actul de constituire al VSL din 20 noiembrie 2008 este, într-adevăr, foarte asemănător cu cel al CVSL. Obiectivul VSL este să continue activitatea fabricii producătoare de cristal CVSL cu aceleași resurse umane și de producție. Garanția este acordată, de altfel, pentru a menține continuitatea activității.
- (168) În consecință, pentru motivele expuse mai sus, Comisia concluzionează că există continuitate economică între CVSL și VSL. Preluarea tuturor mijloacelor de producție (la un preț supus unor condiții, care nu corespunde valorii reale de piață) și a contractelor de muncă, precum și utilizarea nelimitată și exclusivă a mărcilor pentru a continua producția de obiecte de cristal constituie elemente decisive pentru a stabili continuitatea economică. Avantajul care rezultă din acordarea garanției întreprinderii CVSL în momentul falimentului a continuat după preluare, iar VSL a păstrat beneficiul acestui avantaj.

⁽²⁴⁾ A se vedea, prin analogie, Decizia 2008/717/CE a Comisiei din 27 februarie 2008 privind ajutorul de stat C 46/07 (ex NN 59/07) pus în aplicare de România pentru Automobile Craiova (fostă Daewoo Romania) (JO L 239, 6.9.2008, p. 12).

5.2.4. *Compatibilitatea măsurilor 4 (cesiunea și utilizarea mărcilor), 5 (împrumut în valoare de 1,5 milioane EUR), 6 (majorarea de capital în valoare de 1,5 milioane EUR) și 8 (punerea la dispoziția VSL a unor anumite clădiri deținute de întreprinderea Spaque)*

- (169) Belgia nu a invocat niciun argument cu privire la compatibilitatea acestor măsuri în observațiile sale la decizia de inițiere a procedurii, iar Comisia nu dispune de elemente pentru a concluziona că ar putea să se aplice vreuna dintre excepțiile prevăzute la articolul 107 alineatele (2) și (3). Prin urmare, Comisia consideră că ajutorul este incompatibil cu piața comună.

5.3. Recuperare

- (170) Comisia reamintește că, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului ⁽²⁵⁾, orice ajutor ilegal și incompatibil cu piața internă trebuie să fie recuperat de la beneficiar.
- (171) În acest caz, rezultă din considerațiile precedente că următoarele măsuri conțin elemente de ajutor de stat, că acest ajutor de stat este ilegal și incompatibil și că, în măsura în care a fost pusă la dispoziția VSL, acesta trebuie să fie recuperat:

Măsura 1: împrumut subvenționat de 1 milion EUR, acordat VSL la 3 aprilie 2012 de Regiunea Valonă, reprezentată de Société Wallonne de gestion et de Participations (SOGEPA).

Valoarea totală a împrumutului reprezintă ajutor de stat. Suma de 400 000 EUR a fost acordată în aceeași zi cu încheierea contractului. Restul de 600 000 EUR a fost plătit la o dată ulterioară, care nu a fost comunicată de către autoritățile belgiene.

Măsura 2: ajutorul pentru restructurare constând în prelungirea împrumutului de 1 milion EUR

Măsura nu a fost pusă în aplicare, prin urmare, nu este necesar să se dispună recuperarea acesteia.

Măsura 3: garanție de 150 000 EUR acordată la 24 septembrie 2008 de SOGEP A grupului de administratori judiciari ai CVSL

Garanția cuprinde un element de ajutor în măsura în care aceasta nu era remunerată la prețul pieței. Elementul de ajutor se calculează conform metodei stabilite în prezenta decizie.

Măsura 4: cesiunea și utilizarea mărcilor Val Saint-Lambert convenită la 29 ianuarie 2009 între CFV și VSL

Măsura privind cesiunea mărcilor nu a fost pusă în aplicare, prin urmare, nu este necesar să se dispună recuperarea acesteia. Elementul de ajutor privind utilizarea mărcii se calculează în conformitate cu metodele utilizate în mod obișnuit și acceptate pentru gestionarea activelor de proprietate intelectuală.

Măsura 5: împrumutul de 1,5 milioane EUR, acordat de SOGEP A întreprinderii VSL la 31 august 2009

Împrumutul conține un element de ajutor în favoarea VSL, calculat ca diferența dintre rata pieței și rata la care a fost acordat împrumutul, și anume 1,07 % (5,77 % – 4,7 %, însemnând 16 050 EUR pe an). Ajutorul a fost acordat în mod ilegal și, prin urmare, trebuie să fie recuperat.

Măsura 6: majorarea de capital în valoare de 1,5 milioane EUR efectuată de Regiunea Valonă în favoarea VSL, hotărâtă la 17 martie 2011

Majorarea de capital constituie în totalitate ajutor de stat în măsura în care aceasta nu poate fi asociată comportamentului unui investitor privat. Ajutor a fost pus în aplicare în mod ilegal și, prin urmare, trebuie să fie recuperat.

Măsura 8: elementul privind punerea la dispoziție cu titlu gratuit a unei părți din situl „Cristalleries du Val Saint-Lambert”

Contractul de punere la dispoziție cu titlu temporar a unei părți din situl „Cristalleries du Val Saint-Lambert”, încheiat la 11 decembrie 2012 între VSL și Spaque, conferă un avantaj întreprinderii VSL, constând în valoarea chiriilor la care întreprinderea Spaque a renunțat în mod benevol. Valoarea exactă a ajutorului va fi calculată astfel cum se arată în considerentul 123.

⁽²⁵⁾ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 83, 27.3.1999, p. 1).

- (172) În scopul recuperării, autoritățile belgiene trebuie să adauge la valoarea ajutorului dobânzile de recuperare calculate de la data la care ajutorul în cauză a fost pus la dispoziția beneficiarului până la data recuperării sale efective, în conformitate cu capitolul V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Consiliului ⁽²⁶⁾.

6. CONCLUZIE

- (173) Comisia constată că Belgia a pus în aplicare în mod ilegal un ansamblu de măsuri care încalcă dispozițiile articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Măsurile în cauză sunt următoarele: ajutorul de salvare de 1 milion EUR (măsura 1), garanția în valoare de 150 000 EUR (măsura 3), cesiunea și utilizarea mărcilor Val Saint-Lambert (măsura 4), împrumutul în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 5), majorarea de capital în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 6) și punerea la dispoziția VSL cu titlu gratuit a unor clădiri deținute de întreprindere SPAQUE (o parte din măsura 8).
- (174) Prin scrisoarea din 18 iunie 2014, autoritățile belgiene au autorizat Comisia să adopte și să notifice prezenta decizie numai în limba franceză.

DECIDE:

Articolul 1

Următoarele măsuri conțin elemente de ajutor care au fost aplicate în mod ilegal de Belgia, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, și sunt incompatibile cu piața internă: ajutorul de salvare de 1 milion EUR (măsura 1), garanția în valoare de 150 000 EUR (măsura 3), cesiunea și utilizarea mărcilor Val Saint-Lambert (măsura 4), împrumutul în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 5), majorarea de capital în valoare de 1,5 milioane EUR (măsura 6) și punerea la dispoziția VSL cu titlu gratuit a unor clădiri deținute de întreprinderea SPAQUE (o parte din măsura 8).

În conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, Belgia și-a retras notificarea cu privire la măsura 2 (ajutor de restructurare) ca urmare a deciziei de inițiere a procedurii oficiale de investigare.

Articolul 2

- (1) Belgia recuperează de la beneficiar ajutoarele menționate la articolul 1.
- (2) Sumele de recuperat generează dobânzi de la data la care au fost puse la dispoziția beneficiarului până la data recuperării lor efective.
- (3) Dobânzile se calculează pe o bază compusă, în conformitate cu capitolul V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 și cu Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei ⁽²⁷⁾ de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004.

Articolul 3

- (1) Recuperarea ajutoarelor menționate la articolul 1 este imediată și efectivă.
- (2) Belgia se asigură că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării.

Articolul 4

- (1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Belgia comunică următoarele informații Comisiei:
  - (a) suma totală (suma principală și dobânda) care urmează a fi recuperată de la beneficiar;
  - (b) o descriere detaliată a măsurilor care au fost deja puse în aplicare și a celor planificate în vederea conformării cu prezenta decizie;
  - (c) documente care să demonstreze că beneficiarul a fost somat să ramburseze ajutorul.

⁽²⁶⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

⁽²⁷⁾ Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei din 30 ianuarie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 82, 25.3.2008, p. 1).

(2) Belgia informează Comisia cu privire la derularea măsurilor naționale adoptate în vederea aplicării prezentei decizii până la recuperarea integrală a ajutoarelor menționate la articolul 1. Belgia transmite imediat, la simpla solicitare a Comisiei, orice informație privind măsurile care au fost deja puse în aplicare și cele planificate în vederea conformării cu prezenta decizie. Aceasta furnizează, de asemenea, informații detaliate privind sumele reprezentând ajutor și dobânzile care au fost deja recuperate de la beneficiar.

Articolul 5

Prezenta decizie se adresează Belgiei.

Adoptată la Bruxelles, 31 iulie 2014.

Pentru Comisie
Joaquín ALMUNIA
Vicepreședinte

DECIZIA (UE) 2015/1826 A COMISIEI**din 15 octombrie 2014****privind ajutorul de stat SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) pus în aplicare de Slovacia în favoarea întreprinderii NCHZ**

[notificată cu numărul C(2014) 7359]

(Numai versiunea în limba slovacă este autentică)

(Text cu relevanță pentru SEE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2),

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

având în vedere deciziile prin care Comisia a hotărât inițierea procedurii prevăzute la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ⁽¹⁾,

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile menționate mai sus și având în vedere observațiile acestora,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

- (1) Prin e-mailul din 13 octombrie 2011, Comisia a primit o reclamație ⁽²⁾ în care se susținea că Slovacia a acordat ajutoare ilegale întreprinderii cu numele Nováckéchemickézávody, a.s. v konkurze (denumită în continuare „NCHZ”).
- (2) Comisia a transmis reclamația autorităților slovace la 17 octombrie 2011, împreună cu o solicitare de informații. Autoritățile slovace au solicitat o versiune în limba slovacă a documentelor, care le-a fost trimisă prin e-mail la 16 ianuarie 2012.
- (3) Autoritățile slovace au comunicat informațiile solicitate prin scrisoarea din 17 februarie 2012. La 22 martie 2012 și la 21 iunie 2012, Comisia a transmis solicitări de informații suplimentare. Slovacia a răspuns la 23 aprilie 2012 și la 11 septembrie 2012.
- (4) Reclamantul a trimis informații suplimentare cu privire la plângerea sa la 14 iunie 2012. La cererea reclamantului, la 24 ianuarie 2013 a avut loc o reuniune între Comisie și reclamant. Reclamantul a transmis informații suplimentare prin e-mail-urile din 8 și 22 martie 2013.
- (5) Prin scrisoarea din 2 iulie 2013, Comisia a informat Slovacia cu privire la decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în ceea ce privește ajutorul în cauză.
- (6) Decizia Comisiei de inițiere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽³⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la presupusa măsură de ajutor.
- (7) Slovacia și-a prezentat observațiile cu privire la decizia de inițiere a procedurii la 3 septembrie 2013 și la 2 și 30 decembrie 2013. La solicitarea autorităților slovace, la 7 octombrie 2013 și la 17 februarie 2014 a avut loc o reuniune între autoritățile slovace și Comisie.
- (8) Comisia a primit două observații de la părțile interesate (ambele la 12 noiembrie 2013). Comisia a transmis observațiile respective Slovaciei la 2 decembrie 2014, împreună cu o serie de întrebări suplimentare. Slovaciei i s-a acordat posibilitatea de a răspunde; comentariile acesteia au fost primite prin scrisoarea din 14 ianuarie 2014.

⁽¹⁾ Decizia Comisiei C(2013) 3555 final din 2 iulie 2013 (JO C 297, 12.10.2013, p. 85).

⁽²⁾ Reclamantul a solicitat ca identitatea să nu îi fie divulgată.

⁽³⁾ A se vedea nota de subsol 1.

- (9) La 2 mai 2014, Comisia a solicitat Slovaciei clarificări suplimentare, care au fost trimise de Slovacia la 14 și 30 mai 2014. De asemenea, Comisia a trimis o nouă solicitare de clarificări prin e-mail uneia dintre părțile interesate terțe la 20 martie 2014, la care partea terță a răspuns în cele din urmă la 6 mai 2014.

2. INFORMAȚII GENERALE ȘI DESCRIEREA MĂSURII

2.1. Beneficiarul

- (10) NCHZ (ale cărei activități sunt desfășurate în prezent de întreprinderea Fortischem, a.s.) a fost un producător de substanțe chimice cu trei divizii. Activitățile principale ale întreprinderii au constat în producția de carbură de calciu și de gaze tehnice, în producția de policlorură de vinil (PVC) și de produse de prelucrare a acestora și – într-o măsură tot mai mare – de substanțe chimice de bază și speciale de tonaj mic.
- (11) NCHZ a exploatat o uzină chimică (înființată în 1940), situată în regiunea Trenčín din vestul Slovaciei, care este o regiune eligibilă pentru asistență în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE. Întreprinderea a fost în proprietate privată ⁽⁴⁾.

2.2. Procedura de faliment a întreprinderii NCHZ

- (12) Întreprinderea NCHZ a intrat în faliment la 8 octombrie 2009, susținând că nu a fost în măsură să își continue activitatea din cauza unei amenzi în valoare de 19,6 milioane EUR aplicată de Comisie pentru participarea la o înțelegere în sectorul carburii de calciu ⁽⁵⁾. Comisia observă, cu toate acestea, că amenda nu a fost singura datorie majoră a NCHZ și că întreprinderea a inițiat procedura de faliment înainte ca amenda să devină scadentă.

2.2.1. Legea privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic

- (13) La o lună după ce întreprinderea NCHZ a intrat în faliment, Slovacia a adoptat Legea nr. 493 din 5 noiembrie 2009 privind unele măsuri în ceea ce privește societățile comerciale importante din punct de vedere strategic, conferind statului un drept de preempțiune la cumpărarea întreprinderilor strategice în faliment și solicitând administratorului judiciar să asigure continuarea activității întreprinderii strategice pe durata procedurii. Guvernul a declarat NCHZ drept o întreprindere strategică în conformitate cu legea respectivă la 2 decembrie 2009, și anume la o zi după intrarea în vigoare a legii. Legea expiră la 31 decembrie 2010. NCHZ a fost singura întreprindere în cazul căreia s-a aplicat legea menționată.

2.2.2. Decizia de continuare a activității întreprinderii aflată în faliment

- (14) În ianuarie 2011, pe baza unei decizii a comitetului creditorilor și a creditorilor garantați, administratorului judiciar al întreprinderii i s-a solicitat să continue activitatea întreprinderii NCHZ aflată în faliment inclusiv după expirarea legii nr. 493 din 5 noiembrie 2009. Decizia s-a bazat pe un raport economic care cuprindea o analiză a situației întreprinderii și concluzionează că rezultatul procedurii de faliment ar fi mai favorabil creditorilor în cazul în care întreprinderea și-ar continua activitatea. Decizia de continuare a activității a fost aprobată, de asemenea, de instanța din Trenčín în februarie 2011.
- (15) Au existat două organisme ale creditorilor relevante implicate în luarea deciziei privind continuarea activității întreprinderii NCHZ: comitetul creditorilor, constând în 5 entități ⁽⁶⁾, dintre care patru private. Singura entitate publică din cadrul comitetului a fost Fondul slovac al proprietății de stat (Fond národného majetku Slovenskej Republiky). De asemenea, întreprinderea NCHZ a avut șase creditori garantați. Dintre cei șase creditori garantați, patru erau entități publice – Fondul proprietății de stat, Fondul de mediu (Environmentálny fond), Banca slovacă de garantare și dezvoltare (Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.) și orașul Nováky.

2.2.3. Vânzarea întreprinderii NCHZ

- (16) În cursul procedurii de faliment, au existat două licitații deschise organizate de administratorul judiciar pentru vânzarea întreprinderii NCHZ. Prima dintre acestea a eșuat, întrucât doar un singur ofertant a participat în etapa finală, oferind suma de 2 milioane EUR. Administratorul judiciar a refuzat oferta, iar licitația a fost anulată

⁽⁴⁾ Proprietarul întreprinderii a fost Disor Holdings Limited, o întreprindere fără activitate comercială declarată înregistrată în Cipru, ai cărei proprietari finali nu sunt cunoscuți în mod public.

⁽⁵⁾ Amenda a fost impusă prin Decizia Comisiei din 22 iulie 2009 în cazul COMP/39.396 – Reactivi pe bază de carbură de calciu și magneziu pentru industriile oțelului și gazului (JO C 301, 11.12.2009, p. 18).

⁽⁶⁾ În conformitate cu normele aplicabile, membrii comitetului creditorilor sunt creditori negaranți, aleși în cadrul reuniunii tuturor creditorilor, în care voturile fiecărui creditor corespund cuantumului creanțelor proprii.

printr-o hotărâre a instanței din Trenčín. Vânzarea a avut loc în urma unei a doua licitații, organizată în 2011. În cadrul acestei licitații, doi ofertanți s-au calificat pentru etapa finală, unul oferind 2 046 000 EUR și celălalt, 2 200 000 EUR. A fost selectat ofertantul cu oferta cea mai ridicată. Ofertantul câștigător a fost o întreprindere cehă numită Via Chem Slovakia. Contractul de vânzare cu Via Chem Slovakia a fost încheiat la 16 ianuarie 2012, iar vânzarea a fost finalizată la 31 iulie 2012. NCHZ a primit suma de [...] (*)), care a fost inclusă în câștigul obținut din vânzare. De asemenea, Via Chem Slovakia a acceptat să preia angajamentele private ale întreprinderii NCHZ din cursul procedurii de faliment, în valoare de [10-13] milioane EUR.

- (17) În conformitate cu condițiile de participare la a doua procedură de licitație, potențialii ofertanți au avut două opțiuni: aceștia puteau să prezinte o ofertă fie cu asumarea „angajamentelor întreprinderii cesionarului” menționate în articolul 1.7 din condițiile de participare la procedura de licitație, fie fără asumarea angajamentelor respective. Angajamentele au inclus următoarele condiții:
- menținerea producției la un nivel de cel puțin 75 % din producția din 2010 pe parcursul unei perioade de cinci ani după achiziționarea întreprinderii NCHZ;
  - efectuarea unei investiții de cel puțin 11 milioane EUR în măsuri de conformare la normele de mediu necesare pentru continuarea producției de substanțe chimice;
  - interdicția cumpărătorului de a revinde sau de a transfera întreprinderea NCHZ în cursul unei perioade de cinci ani într-un mod care ar putea pune în pericol continuarea activității.
- (18) Regulamentul de licitație prevedea că, în cazul în care oferta cea mai ridicată provine de la un ofertant care nu își asumă angajamentele, ofertantul cu oferta cea mai ridicată care și-a asumat angajamentele respective are posibilitatea de a egala oferta cea mai ridicată. Potrivit informațiilor furnizate de Republica Slovacă, niciunul dintre participanții la a doua licitație nu a depus o ofertă cu asumarea angajamentelor. Prin urmare, întreprinderea NCHZ a fost vândută unui ofertant care nu și-a asumat angajamentele.
- (19) La 1 august 2012, la o zi după încheierea tranzacției dintre întreprinderea NCHZ aflată în faliment și Via Chem Slovakia, activitatea principală a NCHZ – divizia de produse chimice – a fost vândută de Via Chem Slovakia întreprinderii Fortischem în schimbul sumei de [...]. Fortischem a preluat, de asemenea, toate angajamentele și contractele diviziei chimice. De asemenea, cea mai mare parte din cei 1 412 angajați ai întreprinderii NCHZ au fost transferați către întreprinderea Fortischem. Slovacia susține că au fost transferate mai puțin de 60 % din bunurile inițiale ale întreprinderii NCHZ, întrucât transferul nu a inclus bunurile imobile. Cu toate acestea, în baza contractului, Fortischem are permisiunea de a utiliza bunurile imobile care au aparținut inițial activității transferate, dar au rămas în proprietatea întreprinderii Via Chem Slovakia.
- (20) Chiar dacă toate activele întreprinderii NCHZ au fost vândute în cursul procedurii de faliment, aceasta nu a fost încă finalizată (un motiv fiind acțiunile în justiție pendinte cu privire la anumite creanțe). În 2012, o parte din creanțele creditorilor publici, în valoare de aproximativ 4 milioane EUR, au fost rambursate din veniturile realizate în urma vânzării activității întreprinderii NCHZ. Cu toate acestea, există în continuare venituri din vânzarea activelor care nu au fost încă repartizate.

2.3. Descrierea măsurilor

- (21) Măsurile în cauză sunt reprezentate de neachitarea unor datorii față de diferitele entități de stat în cursul procedurii de faliment a întreprinderii NCHZ.
- (22) Datoriile restante ale întreprinderii NCHZ față de entitățile publice sau față de întreprinderile de stat din cursul procedurii de faliment se ridicau la 13 353 877,46 EUR la 1 august 2012, data vânzării întreprinderii NCHZ. Datoriile reprezintă doar datoriile din cursul procedurii de faliment (nu reprezintă totalul datoriilor față de stat). Astfel de datorii sunt definite în articolul 87 din legea slovacă privind falimentul (7) drept „creanțe patrimoniale”. Creanțele patrimoniale includ creanțele acumulate după declararea falimentului în ceea ce privește administrarea și lichidarea activelor în faliment și creanțele apărute după declararea falimentului în ceea ce privește impozitele, taxele, drepturile, primele de asigurări de sănătate, primele de asigurări sociale și salariile angajaților întreprinderii în faliment. Orice datorii generate ca urmare a continuării activității întreprinderii în cursul procedurii de faliment, care nu pot fi plătite din veniturile obținute din continuarea activității, sunt tratate, de asemenea, drept creanțe patrimoniale.

(*) Informație confidențială.

(7) Zákon č. 7/2005 Z.z. z 9. decembra 2004 o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Legea nr. 7/2005 din 9 decembrie 2004 privind falimentul și restructurarea și modificarea anumitor legi).

- (23) Datoriile întreprinderii NCHZ către bugetul de stat care au rezultat în cursul procedurii de faliment sunt prezentate în tabelul 1 de mai jos.

Tabelul 1

Datoriile întreprinderii NCHZ către bugetul de stat sau către întreprinderi de stat rezultate în cursul procedurii de faliment (situație la 1 august 2012)

Autorități publice/întreprindere de stat	Valoarea datoriei în EUR
Fondul de asigurări sociale	[...]
Všeobecná zdravotná poisťovňa (compania de asigurări de sănătate deținută de stat)	[...]
Întreprinderea publică de gospodărire a apelor (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.)	[...]
Orașul Nováky (taxă pentru deșeuri, impozit pe proprietăți imobiliare)	[...]
Fondul de mediu	[...]
RTVS, s.r.o.	[...]
Mai multe municipalități (taxă pentru deșeuri, impozit pe proprietăți imobiliare)	[...]
Compania comună de asigurări de sănătate (Spoločná zdravotná poisťovňa)	[...]
Autoritatea fiscală în domeniul autovehiculelor (Daň z motorových vozidiel)	[...]
TOTAL	13 353 877,46

- (24) În temeiul articolului 88 alineatul (5) din legea slovacă privind falimentul, datoriile care decurg din desfășurarea activității sunt achitate de administratorul judiciar din veniturile din exploatare, în ordinea în care devin scadente.
- (25) Din informațiile aflate la dispoziția Comisiei, se pare că cel puțin anumite instituții de stat (de exemplu, compania de asigurări sociale) au încercat să își recupereze creanțele în cadrul procedurii de faliment. Cu toate acestea, continuarea activității întreprinderii NCHZ nu a generat venituri suficiente pentru a acoperi totalitatea costurilor de exploatare, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale și alte creanțe de stat generate în cursul procedurii de faliment. Veniturile întreprinderii NCHZ au fost utilizate, în principal, pentru a acoperi costurile directe legate de desfășurarea activității (aprovizionarea cu materii prime, energie etc.) în vederea menținerii activității comerciale, în timp ce datoriilor față de stat nu au fost plătite și au continuat să crească pe parcursul continuării activității întreprinderii NCHZ în faliment.
- (26) Continuarea activității întreprinderii NCHZ, care a reprezentat principala cauză a acumulării datoriilor, s-a bazat pe două măsuri diferite în cursul procedurii de faliment: pe legea privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic – între decembrie 2009 și decembrie 2010 – și pe decizia creditorilor din ianuarie 2011.

2.3.1. Continuarea activității întreprinderii în temeiul legii privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic

- (27) De la data intrării în vigoare a legii nr. 493 la 1 decembrie 2009 și a deciziei guvernului din 2 decembrie 2009, până la expirarea legii la 31 decembrie 2010, întreprinderea NCHZ a beneficiat de statutul de „întreprindere strategică”. În temeiul legii respective, administratorul judiciar este obligat: i) să asigure continuarea activității unei întreprinderi strategice, chiar și în cazul în care veniturile acesteia nu acoperă în totalitate costurile de exploatare, inclusiv impozitele și contribuțiile la asigurările sociale și (ii) să prevină concedierea colectivă nejustificată a lucrătorilor.

- (28) Legea nr. 493 urma să se aplice societăților comerciale de importanță strategică care au făcut obiectul procedurii de faliment. Scopul legii respective a fost de a continua activitatea întreprinderilor aflate în faliment, dar care au fost declarate de către guvernul slovac ca fiind importante din punct de vedere strategic. De asemenea, legea a conferit guvernului slovac un drept de preempțiune la cumpărarea întreprinderilor strategice care au intrat în faliment.
- (29) Pentru ca o întreprindere să se încadreze în domeniul de aplicare a legii nr. 493, trebuie să fie îndeplinite condițiile următoare în mod cumulativ:
- întreprinderea trebuie să fie o societate comercială ale cărei active au făcut obiectul unei proceduri de faliment declarate;
  - întreprinderea trebuie să fie importantă pentru protejarea sănătății, a securității naționale sau a funcționării eficiente a economiei;
  - întreprinderea trebuie să aibă peste 500 de angajați sau să furnizeze în mod semnificativ energie, gaz, căldură sau produse aferente industriei de rafinare pentru publicul larg, alte industrii și transport la nivel național sau să exploateze infrastructuri de aducțiune a apei, o instalație publică de tratare a apelor reziduale, o rețea publică de canalizare sau o rețea publică de alimentare cu apă;
  - întreprinderea trebuie să fie declarată ca fiind de importanță strategică de către guvernul slovac.
- (30) NCHZ a fost singura întreprindere care a beneficiat de legea respectivă. Legea a fost adoptată la 5 noiembrie 2009 și a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009. La 2 decembrie 2009, guvernul slovac a declarat NCHZ ca fiind o întreprindere strategică prin decizia nr. 534/2009.
- (31) În luarea deciziei privind importanța strategică a întreprinderii NCHZ, guvernul slovac a subliniat faptul că falimentul întreprinderii ar putea conduce la o pierdere de peste 1 700 de locuri de muncă directe și ar putea pune în pericol alte 5 000 de locuri de muncă în cadrul furnizorilor întreprinderii NCHZ din Slovacia. De asemenea, guvernul slovac a declarat că încetarea producției la întreprinderea NCHZ ar afecta în mod negativ performanța și competitivitatea industriei chimice din Slovacia și ar afecta astfel în mod semnificativ poziția întregii economiei slovace ⁽⁸⁾.

2.3.2. Continuarea activității întreprinderii în temeiul deciziei comitetului creditorilor

- (32) După ce legea a expirat la 31 decembrie 2010, administratorul judiciar, care a urmat instrucțiunile comitetului creditorilor, a decis să continue activitatea întreprinderii NCHZ în conformitate cu dispozițiile legii slovace privind falimentul.
- (33) În temeiul legii slovace privind falimentul, deținătorii tuturor creanțelor negarantate înregistrate în cadrul procedurii de faliment trebuie să aleagă un comitet al creditorilor pentru a-și exercita drepturile în cursul procedurii de faliment. Comitetul are competența de a emite instrucțiuni către administratorul judiciar în situațiile prevăzute în mod explicit în legea slovacă privind falimentul, inclusiv în cazul în care costurile de exploatare ale întreprinderilor falimentare depășesc veniturile din exploatare și continuarea activității, prin urmare, conduce la o nouă acumulare de datorii. Într-o astfel de situație, administratorul judiciar trebuie să obțină instrucțiuni în ceea ce privește măsura în care va continua activitatea întreprinderii (articolul 88 din legea slovacă privind falimentul). Instrucțiunile trebuie să fie supuse votului în cadrul reuniunii comitetului creditorilor împreună cu creditorii garantați și ulterior să fie aprobate și să li se confere forță obligatorie de către un tribunal de insolvență.
- (34) În cazul procedurii de faliment a întreprinderii NCHZ, comitetul a fost alcătuit din cinci entități, dintre care patru private ⁽⁹⁾. Entitatea publică din cadrul comitetului a fost Fondul proprietății de stat (Fond národného majetku). De asemenea, conform informațiilor de care dispune Comisia, întreprinderea NCHZ a avut șase creditori garantați. Patru dintre cei șase creditori garantați erau entități publice/deținute de stat: Fondul proprietății de stat, Fondul de mediu (Environmentálny fond), Banca slovacă de garantare și dezvoltare (Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.) și orașul Nováky.

⁽⁸⁾ Expunerea de motive a Deciziei Guvernului nr. 534/2009 din 2 decembrie 2009 de declarare a NCHZ drept întreprindere strategică.

⁽⁹⁾ Membrii privați ai comitetului creditorilor au fost INVEST – KREDIT, s.r.o. –Kredit, s.r.o. (deținută de DISOR HOLDINGS LIMITED, unicul acționar al întreprinderii NCHZ); Novácká Energetika, a.s. (inițial, o filială a întreprinderii NCHZ, acționarul majoritar începând cu luna ianuarie 2011 fiind STUPEFY HOLDINGS LIMITED); M-ENERGO, s.r.o. (acționarul majoritar fiind STUPEFY HOLDINGS LIMITED) și DAKKIABA, s.r.o.

- (35) În temeiul legii slovace privind falimentul, administratorul judiciar a informat atât creditorii garantați, cât și creditorii negarantați (în cadrul reuniunii comune a acestora din 26 ianuarie 2011) că toate costurile de exploatare a întreprinderii NCHZ sunt mai mari decât veniturile din exploatare. De asemenea, la 23 decembrie 2010, administratorul judiciar a pus la dispoziția creditorilor o analiză economică în care au fost identificate o serie de scenarii posibile și au fost comparate costurile și veniturile din punctul de vedere al creditorilor întreprinderii NCHZ. Analiza a concluzionat că este în interesul creditorilor să continue activitatea întreprinderii NCHZ și să o vândă în condiții de asigurare a continuității activității. Analiza administratorului judiciar a fost completată de o prezentare a conducerii întreprinderii NCHZ intitulată „NCHZNováky – Studiu privind fezabilitatea restructurării”, conform căreia, de asemenea, cea mai bună soluție pentru creditorii era să vândă NCHZ ca o întreprindere activă. Ținând cont de studiile respective, toți creditorii din cadrul comitetului creditorilor și toți creditorii garantați au convenit, la 26 ianuarie 2011, să continue activitatea întreprinderii. Decizia a fost aprobată și, prin urmare, a fost declarată obligatorie pentru administratorul judiciar de către instanța din Trenčín prin hotărârea din 23 februarie 2011.
- (36) În urma aprobării de către creditorii și de instanța din Trenčín, întreprinderea NCHZ a continuat să funcționeze fără întrerupere până la vânzarea acesteia, în condiții de asigurare a continuității activității, către întreprinderea Via Chem Slovakia în iulie 2012.

2.3.3. Decizia Comisiei de inițiere a procedurii oficiale de investigare

- (37) În decizia de inițiere a procedurii din 2 iulie 2013 s-a constatat că întreprinderea NCHZ nu a plătit integral contribuțiile la asigurările sociale pentru angajații săi sau orice alte datorii față de diferitele entități de stat în cursul procedurii de faliment. Cuantumul datoriei publice pentru perioada 2009-2011 s-a ridicat la 12,1 milioane EUR. Având în vedere dificultățile financiare ale întreprinderii NCHZ în perioada premergătoare procedurii de faliment, prin faptul că a permis continuarea activității NCHZ, statul s-a expus unui risc real ca NCHZ să acumuleze datorii publice pe care ulterior nu ar mai fi în măsură să le achite. Prin urmare, datoria neachitată ar fi putut fi evitată sau cel puțin redusă în mod semnificativ prin întreruperea activității întreprinderii NCHZ în cursul procedurii de faliment.
- (38) De asemenea, există indicii clare că decizia creditorilor de a continua activitatea întreprinderii NCHZ după expirarea legii nr. 493 este imputabilă statului și a conferit întreprinderii un avantaj economic selectiv necuvenit.
- (39) Prin urmare, Comisia concluzionează în mod preliminar că, întrucât întreprinderii NCHZ i s-a permis să își continue operațiunile și activitățile de piață fără a avea obligația de a plăti contribuțiile la asigurările sociale și alte datorii publice pe o perioadă importantă de timp, acesteia i s-a acordat un avantaj față de concurenții săi, de care nu ar fi beneficiat în condiții normale de piață.
- (40) De asemenea, Comisia și-a exprimat îndoielele cu privire la faptul că procedura de licitație în cadrul căreia a fost vândută NCHZ a fost necondiționată, întrucât unii ofertanți au avut posibilitatea de a-și majora ofertele într-o fază ulterioară, atunci când toate ofertele fuseseră deja prezentate. Prin urmare, Comisia și-a exprimat îndoiala cu privire la faptul că prețul plătit pentru activele întreprinderii de către ofertantul câștigător reprezintă prețul pieței, asigurând creșterea la maximum a veniturilor pentru a achita creanțele creditorilor, inclusiv statul. De asemenea, au existat indicii semnificative că nu a fost întreruptă continuitatea economică între NCHZ și noua entitate. Aceasta ar însemna că orice ajutor de stat incompatibil acordat NCHZ ar putea fi recuperat de la noul proprietar al activității întreprinderii.
- (41) Prin urmare, Comisia a hotărât inițierea procedurii prevăzute la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

3. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

- (42) Două părți terțe au transmis observații cu privire la decizia de inițiere a procedurii: reclamantul și o altă parte interesată terță, care a dorit să rămână anonimă. Ambele părți interesate au aprobat faptele și raționamentul expus de Comisie în decizia de inițiere a procedurii oficiale de investigare.
- (43) Părțile terțe au subliniat legătura temporală evidentă dintre dificultățile economice ale întreprinderii NCHZ și introducerea legii privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic, care a fost adoptată printr-o procedură legislativă accelerată. De asemenea, la numai o zi de la data intrării în vigoare a legii respective, guvernul slovac a adoptat decizia de declarare a NCHZ ca întreprindere strategică, în temeiul legii. Ambele părți interesate au susținut că statul ar fi putut împiedica riscul previzibil de acumulare de datorii publice neachitate dacă nu ar fi acordat întreprinderii NCHZ statutul de societate strategică.

- (44) De asemenea, NCHZ a beneficiat, eventual, de avantajul de a avea statutul unei întreprinderi în măsură să iasă de pe piață de drept și, prin urmare, a rămas un partener de afaceri credibil, în timp ce celelalte întreprinderi aflate în aceeași situație ca NCHZ, și anume în faliment, s-au confruntat cel mai probabil cu deteriorarea relațiilor de afaceri cu proprii furnizori și clienți din cauza posibilității de ieșire de pe piață.
- (45) În ceea ce privește continuarea activității întreprinderii NCHZ în urma deciziei comitetului creditorilor, una dintre părțile interesate susține că membrul deținut de stat al comitetului creditorilor ar fi putut și ar fi trebuit să încerce să obțină un rezultat diferit, convingând ceilalți membri ai comitetului sau cel puțin votând împotriva continuării activității NCHZ. Același raționament se aplică statului, în calitatea sa de creditor garantat, care, potrivit părților interesate, are drept de veto asupra deciziei de aprobare a continuării activității NCHZ. Părțile interesate sunt de opinie că abținerea de la a acționa a însemnat că decizia comitetului creditorilor și a creditorilor garantați ar putea fi imputată statului.
- (46) În orice caz, părțile interesate au susținut, de asemenea, că hotărârea instanței din Trenčín de a permite continuarea activității întreprinderii NCHZ a fost, de asemenea, imputabilă statului.
- (47) Ambele părți interesate au susținut faptul că decizia de continuare a activității întreprinderii NCHZ a avut un efect de denaturare a concurenței, în special în ceea ce privește piața carburii de calciu, și că întreprinderea NCHZ a avut o politică foarte agresivă de prețuri în cursul perioadei respective.
- (48) În ceea ce privește vânzarea întreprinderii NCHZ, una dintre părțile interesate a susținut că angajamentele de licitație au făcut ca rezultatul procedurii să fie nesigur și că acesta este motivul pentru care nu a participat la licitație, deși ar fi fost interesată de achiziționarea întreprinderii NCHZ.
- (49) În cele din urmă, părțile interesate au afirmat că activitatea generală și prezența pe piață a întreprinderii Fortischem au fost, în esență, identice cu activitatea anterioară a întreprinderii NCHZ. Singura schimbare evidentă a fost cea a denumirii și a proprietarului.

4. OBSERVAȚIILE SLOVACIEI

Existența unui avantaj economic pentru întreprinderea NCHZ

- (50) Slovacia a susținut că administratorul judiciar al NCHZ în cadrul procedurii de faliment a fost obligat să continue funcționarea întreprinderii în temeiul legii nr. 493 până la 31 decembrie 2010. În ceea ce privește natura legii respective, Slovacia a afirmat că aceasta constituie o măsură generală care se aplică tuturor întreprinderilor care îndeplinesc condițiile prevăzute.
- (51) Slovacia a declarat că, deși creditorii și instanța nu au luat nicio decizie în prima perioadă, este posibil ca, în lipsa legii în cauză, creditorii să fi decis, în orice caz, continuarea activității întreprinderii NCHZ. Slovacia a făcut referire la faza preliminară de analiză și la declarațiile publice ale administratorului judiciar din octombrie 2009 (și anume, înainte de intrarea în vigoare a legii) care indică o preferință pentru continuarea activității întreprinderii NCHZ. Prin urmare, legea nu a avut niciun efect material, întrucât întreprinderea NCHZ și-ar fi continuat activitatea – chiar și dacă legea nu ar fi fost adoptată – exclusiv pe baza normelor standard în materie de faliment.
- (52) Ulterior, după expirarea legii în decembrie 2010, administratorul judiciar a solicitat instrucțiuni cu privire la continuarea activității întreprinderii din partea comitetului creditorilor. Comitetul a fost de acord și decizia a fost confirmată de instanța din Trenčín⁽¹⁰⁾. Slovacia a prezentat analiza economică care fusese elaborată ca bază pentru decizia comitetului creditorilor. Întreprinderea și-a continuat activitatea până în momentul vânzării în anul 2012.
- (53) Slovacia a furnizat, de asemenea, o analiză ipotetică elaborată de administratorul judiciar pe baza metodologiei utilizate pentru analiza efectuată în a doua perioadă (continuarea activității în temeiul deciziei creditorilor și a hotărârii instanței), care arată că, dacă lichidarea ar fi fost luată în considerare la începutul primei perioade (continuarea activității în temeiul legii), rezultatul analizei ar fi fost același. În pofida unui nivel mai scăzut al datoriilor curente în valoare totală de 8,5 milioane EUR, încasările din lichidare nu ar fi fost mai mari decât costurile și pasivele curente.

⁽¹⁰⁾ Obchodnývestník (Monitorul Comercial) nr. 37B, 23.2.2011.

- (54) Având în vedere cele de mai sus, potrivit afirmațiilor Slovaciei, comportamentul statului în cursul procedurii de faliment a fost în conformitate cu principiul creditorului în economia de piață. Prin urmare, măsura nu a acordat niciun avantaj economic întreprinderii NCHZ și nu constituie ajutor de stat.

Recuperarea creanțelor Slovaciei de la întreprinderea NCHZ în faliment

- (55) Slovacia a susținut că, în ceea ce privește administrarea și recuperarea creanțelor de la întreprinderea NCHZ, principalul creditor, societatea de asigurări sociale (Sociálnapoistovňa), a acționat în conformitate cu legea nr. 461/2003 privind asigurările sociale, astfel cum a fost modificată, precum și în conformitate cu legea slovacă privind falimentul. Sociálnapoistovňa a epuizat toate căile de atac prevăzute de legislația în vigoare. Aceasta nu a acceptat neplata primelor și a solicitat administratorului judiciar înscrierea creanței în pasivul întreprinderii.
- (56) Societatea de asigurări sociale nu a avut nicio creanță față de NCHZ înainte de declararea falimentului care ar fi trebuit înscrisă în pasivul întreprinderii în cadrul procedurii de faliment în conformitate cu articolul 28 din legea slovacă privind falimentul ⁽¹⁾. Prin urmare, aceasta nu a putut să devină membru al organismelor creditorilor cu drept de decizie în ceea ce privește continuarea activității întreprinderii NCHZ.
- (57) Prin urmare, singurul mijloc disponibil pentru asigurarea plății creanțelor a fost de a le înregistra în cadrul procedurii de faliment în curs drept creanțe patrimoniale. Prin urmare, societatea de asigurări sociale (prin intermediul sucursalei sale din Prievidza) a luat această măsură, în condiții de asigurare a continuității activității, în conformitate cu articolele 87 și 88 din legea slovacă privind falimentul (pentru informații suplimentare, a se vedea tabelul 2).
- (58) În temeiul articolului 87 alineatul (3) din legea slovacă privind falimentul, creanțele patrimoniale trebuie să fie achitate de administratorul judiciar din încasările obținute ca urmare a lichidării activelor în cauză până la data scadenței plății. Administratorul judiciar este răspunzător față de creditorii titulari de creanțe patrimoniale pentru pierderile suferite de aceștia în cazul în care creanța lor patrimonială nu a fost recuperată în mod corect și cu promptitudine, în conformitate cu prezenta dispoziție, cu excepția cazului în care acesta poate dovedi că a acționat cu diligență necesară. La 24 august 2011, la sucursala din Prievidza a avut loc o reuniune a reprezentanților întreprinderii de asigurări sociale și NCHZ. În cadrul reuniunii, administratorul judiciar a informat reprezentanții întreprinderii de asigurări sociale că nu este în măsură să achite creanțele patrimoniale, întrucât trebuie să acorde prioritate continuării activității întreprinderii, astfel încât întreprinderea să poată fi vândută la cel mai bun preț posibil.
- (59) În temeiul articolului 47 alineatul (1) din legea slovacă privind falimentul, declararea falimentului suspendă toate procedurile judiciare și celelalte proceduri privind activele care fac obiectul procedurii de faliment și aparțin părții aflate în stare de faliment. Termenele stabilite sau prevăzute în cadrul procedurii de faliment nu expiră în timpul perioadei de suspendare.
- (60) În conformitate cu articolul 47 din legea slovacă privind falimentul, societatea de asigurări sociale nu poate să solicite plata unei creanțe prin intermediul unei decizii în temeiul legii asigurările sociale, și nici să recupereze ulterior o creanță prin inițierea procedurilor de executare (a se vedea articolul 48 din legea slovacă privind falimentul). Tabelul 2 de mai jos prezintă o imagine de ansamblu asupra creanțelor înregistrate de societatea de asigurări sociale în perioada cuprinsă între septembrie 2009 și ianuarie 2012.
- (61) Cu toate acestea, la 15 noiembrie 2011, societatea de asigurări sociale, prin sucursala din Prievidza, a prezentat o reclamație împotriva persoanelor autorizate să acționeze în numele întreprinderii NCHZ la parchetul din Prievidza, susținând că în perioada iunie 2011 – septembrie 2011 acestea au săvârșit infracțiunea de a nu percepe și a nu plăti contribuțiile de asigurări sociale în conformitate cu articolele 277 și 278 din legea nr. 300/2005 („Codul penal”), astfel cum a fost modificată. La 7 februarie 2012, anchetatorul din cadrul Direcției districtuale de poliție din Prievidza a suspendat procedura penală, întrucât nu au putut fi stabilite fapte care să permită urmărirea penală a persoanelor în cauză.

Tabelul 2

Creanțele înregistrate în pasivul întreprinderii în cadrul procedurii de faliment (în mii EUR) ⁽¹⁾ de către societatea de asigurări sociale în perioada septembrie 2009 – ianuarie 2012

Descrierea creanței	Data înregistrării în pasivul întreprinderii de către administratorul judiciar	Valoare (în mii de EUR)
Asigurări sociale și asigurare de pensii	11.10.2010	[...]
Asigurări sociale și asigurare de pensii	24.6.2011	[...]

⁽¹⁾ Societatea de asigurări sociale nu a fost un creditor garantat, întrucât datoriile față de aceasta au fost acumulate abia după inițierea procedurii de faliment.

Descrierea creanței	Data înregistrării în pasivul întreprinderii de către administratorul judiciar	Valoare (în mii de EUR)
Asigurări sociale și asigurare de pensii	decembrie 2011	[...]
Asigurare pentru garanții	11.10.2010	[...]
Asigurare pentru garanții	24.6.2011	[...]
Asigurare pentru garanții	18.1.2012	[...]
Suma totală a creanțelor înregistrate până la 31 ianuarie 2012		[...]

(¹) Toate cifrele sunt rotunjite.

Vânzarea întreprinderii NCHZ

- (62) În ceea ce privește vânzarea întreprinderii NCHZ, Slovacia a afirmat că vânzarea a fost realizată în mod deschis, transparent și necondiționat și că, prin intermediul procedurii de ofertare, a fost selectat în mod corespunzător ofertantul care oferă prețul cel mai mare. În ceea ce privește tipul de vânzare, Slovacia a declarat că acest caz ar trebui să fie considerat un caz specific al unei vânzări de active (*asset deal*), în care toate activele sunt transferate împreună cu drepturile și anumite pasive aferente acestora.
- (63) Slovacia a afirmat, de asemenea, că în cazul de față condițiile celei de a doua licitații nu au fost de natură să influențeze posibilitatea de a obține cel mai ridicat preț posibil, întrucât niciunul dintre cei doi ofertanți care au participat la cea de a doua licitație nu urmau să își asume datoriile. De asemenea, prețul obținut în cele din urmă (2,2 milioane EUR) a fost foarte apropiat de prețul primei licitații, care a fost anulată (2 milioane EUR). Prima licitație nu a inclus niciun angajament.
- (64) Având în vedere faptul că, în opinia Slovaciei, NCHZ a fost vândută în cadrul unei licitații cu un caracter suficient de deschis, de transparent și de necondiționat, s-a obținut prețul pieței pentru activele întreprinderii NCHZ. Slovacia consideră că nu există nicio legătură de continuitate economică între întreprinderile NCHZ, Via Chem Slovakia și, în prezent, Fortischem. Slovacia a susținut că în cadrul tranzacției între Via Chem Slovakia și Fortischem a fost transferată mai puțin de 60 % din activitatea întreprinderii, în special întrucât vânzarea nu a inclus bunuri imobile. În sfârșit, potrivit afirmațiilor Slovaciei, Comisia nu dispune de niciun element de probă care să demonstreze că întreprinderea NCHZ a fost vândută în condiții de asigurare a continuității activității cu scopul de a eluda recuperarea ajutorului de stat.
- (65) Slovacia a confirmat faptul că toate angajamentele nemonetare referitoare la contractele cu angajații au fost transferate, de asemenea, către noul cumpărător, Via Chem Slovakia. Slovacia a clarificat, de asemenea, faptul că nu a fost elaborat niciun raport care să evalueze activele totale sau întreprinderea în condiții de asigurare a continuității activității. De asemenea, Slovacia a confirmat faptul că toate datoriile către stat, acumulate în cursul procedurii de faliment, au rămas în sarcina întreprinderii NCHZ și vor fi achitate din câștigul obținut din vânzare.

5. EVALUAREA MĂSURII

5.1. Existența ajutorului de stat

- (66) În temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.
- (67) Pentru a stabili prezența ajutorului de stat, Comisia trebuie să evalueze așadar dacă în cazul de față sunt îndeplinite criteriile cumulative prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE (și anume, transferul resurselor de stat, imputabilitatea statului, avantajul selectiv, denaturarea potențială a concurenței și afectarea schimburilor comerciale din cadrul UE). Îndeplinirea criteriilor trebuie să fie evaluată, în special, în ceea ce privește neplata contribuțiilor de securitate socială și a altor datorii față de stat în cursul continuării activității întreprinderii NCHZ în faliment: (i) ca urmare a aplicării legii nr. 493 în urma deciziei guvernului de declarare a NCHZ ca fiind o întreprindere strategică, în sensul legii (a se vedea punctul 5.2) și (ii) prin continuarea activității în temeiul deciziei comitetului creditorilor cu acordul creditorilor publici (a se vedea punctul 5.3).

- (68) Având în vedere dificultățile financiare ale întreprinderii NCHZ în perioada premergătoare inițierii procedurii de faliment, evaluarea va trebui să fie efectuată ținând cont de faptul că, declarând NCHZ o întreprindere strategică, guvernul a fost expus unui risc real de acumulare a datoriilor publice pe care NCHZ nu ar mai fi în măsură să le achite. A existat un risc considerabil ca, prin continuarea activității NCHZ în cursul procedurii de faliment, aceasta să nu genereze venituri suficiente pentru a acoperi toate costurile de exploatare, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale și alte creanțe de stat și ca datoriile acumulate față de stat să nu fie plătite în totalitate. Întrucât acest scenariu s-a materializat în fapt în cursul anului 2010, riscul de acumulare a unor datorii neachitate suplimentare față de stat a fost și mai clar la începutul anului 2011, atunci când, după expirarea legii, comitetul creditorilor a decis continuarea activității întreprinderii NCHZ. În fapt, creditorii NCHZ au fost avertizați în mod special cu privire la această chestiune de către administratorul judiciar.
- (69) Continuarea activității întreprinderii în faliment a condus la creșterea datoriilor către stat. Valoarea datoriei neplătite acumulate în cursul procedurii de faliment (2009-2012) se ridică la peste 13,3 milioane EUR.
- (70) Ar trebui remarcat, de asemenea, faptul că este puțin probabil ca datoriile publice acumulate să fie recuperate integral din veniturile realizate în urma vânzării întreprinderii NCHZ (preț de vânzare de 2,2 milioane EUR și [...] de rambursat pentru [...]). Într-adevăr, până în prezent, din veniturile realizate în urma vânzării, s-a achitat numai suma de aproximativ 4,0 milioane EUR din creanțele entităților publice.

5.2. Aplicarea legii nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ

- (71) Timp de 13 luni (de la data intrării în vigoare a legii la 1 decembrie 2009 până la expirarea sa la 31 decembrie 2010), aplicarea legii nr. 493 în cazul NCHZ a oferit temeiul pentru continuarea activității întreprinderii, deși costurile de exploatare au fost în mod constant mai ridicate decât veniturile obținute, conducând astfel la creșterea nivelului de îndatorare.
- (72) În conformitate cu articolul 5 litera (a) din legea respectivă, administratorul judiciar a fost obligat să asigure funcționarea unei întreprinderi care a fost declarată de către guvern ca fiind importantă din punct de vedere strategic. Conform răspunsului administratorului judiciar la o solicitare de informații, continuarea funcționării întreprinderii în faliment este o consecință necesară a conformității cu obligațiile care decurg în mod direct din lege. Astfel, întreprinderea NCHZ a fost în măsură să își continue activitatea și să își mențină relațiile de afaceri, în pofida faptului că se afla într-o situație în care administratorul judiciar ar fi fost obligat să ia în considerare posibilitatea de a întrerupe funcționarea și de a lichida activitatea comercială (pentru că nu era în măsură să își achite toate datoriile).

5.2.1. Transferul resurselor de stat și imputabilitatea statului

- (73) Astfel cum s-a arătat mai sus, Slovacia a adoptat legea nr. 493 și, în temeiul acesteia, a declarat NCHZ ca fiind o întreprindere strategică. Prin urmare, administratorul judiciar a fost obligat, în temeiul legii, să continue activitatea întreprinderii NCHZ în cursul procedurii de faliment.
- (74) Ca urmare a declarării NCHZ ca fiind o întreprindere strategică, activitatea întreprinderii a fost menținută, chiar dacă a existat un risc evident (care s-a materializat, într-adevăr) ca veniturile să nu fie suficiente pentru a acoperi costurile de exploatare ale întreprinderii în cursul procedurii de faliment, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale și alte datorii față de stat.
- (75) În consecință, riscul previzibil al acumulării de datorii neachitate față de stat ar fi putut fi evitat de către stat, prin exercitarea puterii sale de apreciere în temeiul legii și prin neacordarea către NCHZ a statutului de întreprindere strategică, care a obligat administratorul judiciar să continue activitatea NCHZ în cursul procedurii de faliment.
- (76) De asemenea, continuarea activității și acumularea de datorii suplimentare ca urmare a aplicării legii au făcut și mai dificilă recuperarea creanțelor existente de către creditorii publici existenți ai întreprinderii NCHZ.
- (77) Prin urmare, Comisia concluzionează că declararea NCHZ ca fiind o întreprindere strategică a condus la un transfer de resurse de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Transferul respectiv a avut loc sub forma unei renunțări la veniturile din contribuțiile la asigurările sociale și la alte creanțe publice neachitate de către NCHZ în perioada de valabilitate a legii. De asemenea, Comisia ia notă de faptul că decizia de a declara NCHZ ca fiind o întreprindere strategică a fost adoptată de guvern și, prin urmare, este imputabilă în mod clar statului slovac.

5.2.2. *Avantajul economic*

- (78) Aplicarea legii nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ a furnizat acesteia un avantaj economic, întrucât a protejat-o împotriva desfășurării în condiții normale a procedurii de faliment în temeiul legislației standard în materie de faliment. Timp de aproape 13 luni, întreprinderea NCHZ și-a continuat activitatea exclusiv în virtutea aplicării legii. Administratorul judiciar a trebuit să asigure continuarea activității întreprinderii, chiar dacă veniturile acesteia nu au acoperit în totalitate costurile de exploatare, inclusiv impozitele sau contribuțiile la asigurările sociale. Aplicarea legii respective a privat astfel administratorul judiciar și creditorii de puterea de apreciere în a decide dacă continuarea activității întreprinderii este avantajoasă din punct de vedere economic.
- (79) Din cauza caracterului generator de pierderi al continuării activității, NCHZ nu a fost în măsură să își plătească datoriile în totalitate, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale și de sănătate pentru propriii angajați și celelalte datorii către diferitele entități de stat în cursul procedurii de faliment.
- (80) Aplicarea legii nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ a impus administratorului judiciar obligația: (i) de a asigura funcționarea întreprinderii NCHZ și (ii) de a preveni concedierea colectivă nejustificată a lucrătorilor. Pe această bază, administratorul judiciar însuși a declarat că, în temeiul legii în cauză, a fost obligat să continue activitatea întreprinderii NCHZ în totalitate, fără nicio posibilitate de a analiza alternativele și de a o alege pe cea mai avantajoasă pentru creditorii întreprinderii în faliment.
- (81) În cursul perioadei în care a fost în vigoare legea respectivă, nu a putut avea loc nicio reuniune a creditorilor pentru a decide cu privire la viitorul economic al întreprinderii NCHZ și nu a fost efectuată nicio analiză pentru a evalua dacă continuarea activității întreprinderii NCHZ era în interesul creditorilor la momentul respectiv. Abia când legea era pe punctul de a expira, administratorul judiciar a dispus efectuarea unei analize economice și a convocat o reuniune a creditorilor întreprinderii pentru a decide dacă activitatea NCHZ va continua sau nu.
- (82) De asemenea, aplicarea legii în cazul întreprinderii NCHZ nu s-a bazat pe considerente pe care creditorii întreprinderii le-ar fi avut în vedere, ci pe alte considerente de politică publică. Expunerea de motive a deciziei guvernului din 2 decembrie 2009 de declarare a NCHZ ca fiind o întreprindere strategică în temeiul legii nr. 493 menționează amenințarea reprezentată de pierderea a 1 700 de locuri de muncă în cadrul întreprinderii NCHZ și a unui număr suplimentar de 5 000 de locuri de muncă în cadrul furnizorilor NCHZ, în cazul închiderii întreprinderii. De asemenea, expunerea de motive prevede faptul că încetarea producției la întreprinderea NCHZ ar afecta în mod negativ performanța și competitivitatea întregii industrii chimice din Slovacia și ar afecta astfel în mod semnificativ poziția întregii economii slovace. Prin urmare, aplicarea legii de către guvern în cazul întreprinderii NCHZ a fost în mod evident nejustificată pe baza principiul creditorului în economia de piață. Slovacia susține că, deși instanța sau creditorii nu au luat nicio decizie în perioada inițială, este probabil ca aceștia din urmă să fi decis continuarea activității întreprinderii NCHZ, chiar și în cazul în care nu s-ar fi aplicat legea nr. 493. Slovacia face trimitere la o analiză preliminară din 26 octombrie 2009 și la declarațiile publice făcute de administratorul judiciar în octombrie 2009 (și anume, înainte de intrarea în vigoare a legii), în care se indică faptul că acesta prefera varianta continuării activității NCHZ.
- (83) Cu toate acestea, analiza preliminară elaborată de administratorul judiciar este destul de sumară, nu conține nicio analiză a opțiunilor alternative (vânzarea activelor sau lichidare) și, prin urmare, nu poate fi considerată o bază solidă pe care creditorii ar fi utilizat-o pentru a decide continuarea activității întreprinderii NCHZ. De asemenea, în decembrie 2009, instanța a înlocuit administratorul judiciar inițial al întreprinderii NCHZ cu unul nou, care ar fi putut ajunge la o concluzie diferită pe baza unei evaluări mai aprofundate. Cu toate acestea, orice analiză suplimentară în acest sens a fost suspendată de intrarea în vigoare a legii și, prin urmare, creditorii și instanța nu au avut posibilitatea de a dezbate și de a decide cu privire la această chestiune din punctul de vedere al propriilor interese economice.
- (84) Deși creditorii și instanța au decis să continue activitatea întreprinderii NCHZ după expirarea legii, decizia a fost adoptată într-un context economic diferit și s-a bazat pe o evaluare economică semnificativ mai complexă și mai aprofundată elaborată în decembrie 2010 înainte de expirarea legii. Analiza a trebuit să țină cont, în primul rând, de faptul că, în urma primei perioade, NCHZ avea datorii restante (atât publice, cât și private) din continuarea activității anterioare în valoare totală de 16 milioane EUR și că acestea aveau prioritate față de orice pasive din etapa premergătoare falimentului. Prin urmare, pentru creditorii, situația nu a fost aceeași ca la începutul procedurii de faliment, când o mare parte din pasivele respective nu fuseseră încă acumulate.
- (85) De asemenea, incertitudinea implicată *ipso facto* de procesul decizional în temeiul normelor standard privind falimentul a fost eliminată prin aplicarea legii nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ, care garantează că, cel puțin până la expirarea legii la sfârșitul anului 2010, NCHZ va fi pe deplin operațională. Astfel, a fost transmis un

semnal puternic furnizorilor și clienților întreprinderii, care au primit asigurări că vor putea continua relațiile comerciale cu NCHZ, întrucât, ca urmare a statutului său de întreprindere strategică în temeiul legii, aceasta va rămâne pe deplin operațională. Având în vedere că securitatea aprovizionării este un element important pentru clienții din sectorul chimic, aplicarea legii a oferit un avantaj semnificativ întreprinderii NCHZ în raport cu procedura standard în materie de faliment. Aceasta a oferit clienților întreprinderii NCHZ o asigurare mai solidă că, în pofida eventualelor pierderi și indiferent de opiniile și de interesele creditorilor săi, întreprinderea NCHZ va continua să funcționeze cel puțin până la expirarea legii. Astfel, NCHZ a beneficiat de tratament privilegiat în comparație cu concurenții săi aflați într-o situație similară.

- (86) Riscul ca proprii clienți să aleagă alți furnizori ca urmare a falimentului nu este doar unul ipotetic. În fapt, chiar dacă a beneficiat de protecția oferită de aplicarea legii, întreprinderea și-a pierdut o parte din clienți în 2009 și în 2010, astfel cum este indicat în analiza economică a administratorului judiciar elaborată după expirarea legii. Dacă legea nr. 493 nu ar fi fost aplicată, riscul pierderii tot mai multor vânzări din cauza incertitudinilor create ca urmare a procedurii de faliment ar fi fost mult mai ridicat. Acest lucru ar fi contribuit, de asemenea, la creșterea riscului ca, în opinia creditorilor, continuarea activității întreprinderii NCHZ să fie nejustificată din punct de vedere economic.
- (87) Slovacia a furnizat o analiză ipotetică elaborată de administratorul judiciar pe baza metodologiei utilizate pentru analiza efectuată în a doua perioadă, care arată că, dacă s-ar fi avut în vedere lichidarea la începutul primei perioade, rezultatul analizei nu ar fi fost diferit de rezultatul analizei din a doua perioadă. În pofida nivelului mai scăzut al datoriilor curente în valoare totală de 8,5 milioane EUR, încasările din lichidare nu ar fi fost mai mari decât costurile și pasivele curente. Cu toate acestea, analiza este foarte sintetică și ipotetică și a fost elaborată de administratorul judiciar doar după eveniment ⁽¹²⁾, aceasta fiind întocmită și prezentată abia în martie 2014.
- (88) Slovacia nu a demonstrat că, într-adevăr, continuarea activității întreprinderii NCHZ ar fi fost aprobată la începutul perioadei de faliment pe baza unei analize și a unei discuții aprofundate adecvate între toate părțile interesate, chiar dacă legea nr. 493 nu ar fi fost aplicată în cazul NCHZ. În fapt, în cazul în care legea nu ar fi fost aplicată în cazul întreprinderii NCHZ, aceasta s-ar fi confruntat cu consecințe negative suplimentare (precum pierderea clienților în favoarea unor furnizori mai siguri), care ar fi crescut în mod semnificativ riscul încetării activității de către creditorii în stadiul respectiv.
- (89) Astfel, aplicarea legii nr. 493 a furnizat întreprinderii NCHZ un avantaj economic, întrucât a protejat-o împotriva desfășurării în condiții normale a procedurii de faliment în temeiul legii standard privind falimentul. Aplicarea legii respective a împiedicat administratorul judiciar, creditorii și instanța să întrerupă activitatea întreprinderii NCHZ sau să facă reduceri de personal semnificative (a se vedea considerentul 27), la începutul procedurii de faliment sau într-o etapă ulterioară (și anume, în cursul anului 2010), având în vedere evoluția situației economice a NCHZ. Aceasta a oferit, de asemenea, întreprinderii NCHZ și terților (precum clienții și furnizorii) certitudinea continuării activității, care nu este garantată în temeiul normelor standard privind falimentul.
- (90) Având în vedere cele de mai sus, Comisia consideră că aplicarea legii nr. 493 a oferit întreprinderii NCHZ un avantaj economic nejustificat.

5.2.3. Selectivitatea măsurii

- (91) Decizia de a aplica legea nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ, garantând astfel continuarea activității, este o măsură individuală adoptată de guvern în mod expres pentru întreprinderea NCHZ și, astfel, prin definiție, este selectivă.
- (92) Autoritățile slovace susțin că legea respectivă a fost o măsură generală care se aplică tuturor întreprinderilor care îndeplinesc criteriile prevăzute în aceasta. Lăsând la o parte faptul că măsura în cauză nu este reprezentată de legea în sine, ci de aplicarea acesteia în cazul întreprinderii NCHZ prin hotărâre de guvern, Comisia constată că, în conformitate cu jurisprudența consacrată a instanțelor UE, faptul că legea a fost o măsură generală nu exclude posibilitatea ca aceasta să acorde un avantaj selectiv pentru o anumită entitate.
- (93) În primul rând, chiar dacă legea a fost o măsură legislativă generală, împrejurările din cazul de față sugerează că aceasta a vizat în mod specific întreprinderea NCHZ (unele articole din presă chiar au supranumit-o „lexNCHZ”). Legea a fost adoptată la o lună după ce întreprinderea a fost declarată în stare de faliment și NCHZ a fost singura întreprindere pentru care s-a aplicat aceasta.

⁽¹²⁾ Hotărârea din 5 iunie 2012, *Comisia/EDF*, C-124/10, EU:C:2012:318, punctele 83-85 și 105, hotărârea din 16 mai 2002, *Franța/Comisia*, C-482/99, EU:C:2002:294, punctele 71 și 72, hotărârea din 30 aprilie 1998, *City Flyer Express Ltd/Comisia*, T-16/96, EU:T:1998:78, punctul 76.

- (94) În al doilea rând, pentru ca legea nr. 493 să se aplice unei anumite întreprinderi, este necesară o decizie a guvernului prin care întreprinderea să fie declarată „strategică”, întrucât legea nu se aplică în mod automat fiecărei întreprinderi care îndeplinește condițiile stabilite în articolul 1 alineatul (2) din lege. De asemenea, având în vedere formularea generală a condițiilor respective, guvernul a dispus de o putere de apreciere considerabilă în ceea ce privește întreprinderile pe care le consideră strategice ⁽¹³⁾.
- (95) Prin urmare, Comisia consideră că măsura care permite acumularea datoriilor neplătite ale întreprinderii NCHZ față de stat constituie o măsură selectivă în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

5.2.4. Denaturarea concurenței și efectul asupra schimburilor comerciale între statele membre

- (96) Continuarea activității întreprinderii NCHZ în temeiul legii nr. 493 a avut ca efect reducerea costurilor pe care NCHZ ar fi trebuit să le suporte în caz contrar. Funcționarea întreprinderii NCHZ nu a generat venituri suficiente pentru a acoperi totalitatea costurilor de exploatare, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale și alte creanțe de stat generate în cursul procedurii de faliment. În pofida incapacității de a-și acoperi toate datoriile și, în special, cele față de stat (care au rămas neachitate pe întreaga perioadă de 13 luni în care legea a fost în vigoare), întreprinderea NCHZ a rămas activă pe piață, oferindu-și produsele în concurență cu alți producători europeni de substanțe chimice.
- (97) De asemenea, astfel cum se arată mai sus, aplicarea legii a oferit NCHZ avantaje economice de care alte întreprinderi aflate într-o situație similară nu ar fi beneficiat. În special, aceasta ar fi putut reduce în mod semnificativ riscurile de pierdere a clienților și furnizorilor în cursul procedurii de faliment. Faptul că, în temeiul legii, întreprinderea a fost obligată să își continue activitatea a încurajat partenerii NCHZ să mențină relația cu întreprinderea. Securitatea aprovizionării pentru clienții întreprinderii NCHZ, deosebit de importantă în sectorul industriei chimice, a fost garantată prin continuarea activității întreprinderii, astfel cum este prevăzut în lege. În cazul în care legea nu s-ar mai fi aplicat, ar fi crescut probabilitatea pentru clienții NCHZ de a căuta surse alternative de aprovizionare de teama unei întreruperi bruște a activității, având în vedere deteriorarea situației economice și financiare a întreprinderii în faliment.
- (98) Reducerea costurilor unei singure întreprinderi constituie ajutor de exploatare și, prin urmare, denaturează concurența, întrucât concurenții întreprinderii NCHZ au trebuit să suporte costurile respective sau consecințele incapacității de plată. De asemenea, măsurile ar fi putut denatura concurența prin menținerea întreprinderii NCHZ în mod artificial pe piața carburii de calciu și pe alte piețe pe care aceasta a fost activă.
- (99) Întrucât există numai un număr limitat de producători de carbură de calciu în UE, iar produsele sunt tranzacționate la nivel european, măsura în cauză afectează în mod clar, de asemenea, schimburile comerciale între statele membre.

5.2.5. Concluzie privind prezența ajutorului de stat

- (100) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că declararea NCHZ ca fiind o întreprindere strategică în temeiul legii nr. 493 a constituit un avantaj selectiv în favoarea întreprinderii, a fost imputabilă statului și a implicat utilizarea resurselor de stat având ca efect denaturarea concurenței pe o piață deschisă comerțului între statele membre. Prin urmare, măsura constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.
- (101) Valoarea ajutorului corespunde datoriilor neplătite datorate statului și entităților de stat acumulate pe parcursul perioadei de aplicare a legii nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ. Pe baza informațiilor puse la dispoziție de Slovacia, datoria neplătită la începutul perioadei s-a ridicat la 735 817,44 EUR ⁽¹⁴⁾. La expirarea legii, datoriile neachitate s-au ridicat la 5 519 241,54 EUR ⁽¹⁵⁾. Prin urmare, cuantumul ajutorului este de 4 783 424,10 EUR.

⁽¹³⁾ În acest sens, a se vedea, în special, cauza T-152/99, *Hijos de Andrés Molina, S.A. (HAMSA)/Comisia*, EU:T:2002:188, punctul 157.

⁽¹⁴⁾ Suma corespunde datoriilor restante către creditorii publici la 31 decembrie 2009. Autoritățile slovace susțin că nu există informații exacte cu privire la sumele existente la data exactă la care NCHZ a fost declarată ca fiind o întreprindere strategică. Prin urmare, cifra este cea mai precisă estimare disponibilă (și una destul de prudentă) a cuantumului datoriilor restante la începutul perioadei de aplicare a legii.

⁽¹⁵⁾ Suma corespunde datoriilor restante către creditorii publici la 31 decembrie 2010. Autoritățile slovace susțin că nu există informații exacte cu privire la sumele existente la data exactă la care NCHZ a încetat să mai fie o întreprindere strategică în temeiul legii. Prin urmare, cifra este cea mai precisă estimare disponibilă (și una destul de prudentă) a cuantumului datoriilor restante la sfârșitul perioadei de aplicare a legii.

5.3. Continuarea activității în temeiul deciziei comitetului creditorilor

(102) După expirarea legii, administratorul judiciar nu a mai fost obligat din punct de vedere juridic să continue activitatea întreprinderii. Acesta a informat creditorii (atât pe cei garantați, cât și pe cei negarantați) că pierderile întreprinderii NCHZ au crescut în mod continuu de la declararea falimentului, iar costurile de exploatare au fost mai mari decât veniturile obținute din exploatare. Deși erau conștienți de situația precară a întreprinderii, toți membrii comitetului creditorilor și creditorii garantați au convenit în ianuarie 2011 asupra faptului că întreprinderea NCHZ ar trebui să își continue activitatea. Decizia a fost confirmată ulterior de tribunalul de insolvență în conformitate cu legea slovacă privind falimentul și, prin urmare, a devenit obligatorie pentru administratorul judiciar.

5.3.1. Imputabilitatea și avantajul economic

(103) Continuarea activității întreprinderii NCHZ după expirarea legii nr. 493 s-a bazat pe o decizie a comitetului creditorilor (organismul reprezentativ al creditorilor negarantați), ai cărui membri erau în principal întreprinderi private. Procedura oficială de investigare a arătat că niciun membru al comitetului creditorilor sau creditorii garantați nu au drept de veto în temeiul legii slovace privind falimentul. În fapt, votarea în cadrul acestor organisme are loc cu majoritate de voturi. Prin urmare, nicio entitate de stat nu ar fi putut să își exercite interesele în împiedicarea acumulării de noi datorii.

(104) Prin urmare, se poate concluziona că această continuare a activității întreprinderii NCHZ s-a bazat pe o decizie determinată de creditorii privați, întrucât creditorii publici nu au fost în măsură să își exercite dreptul de veto în cazul continuării activității întreprinderii NCHZ. Din acest motiv, decizia de a continua activitatea întreprinderii NCHZ după expirarea legii nr. 493 nu poate fi considerată imputabilă statului.

(105) Aceasta arată, de asemenea, că decizia diferiților creditori publici de a sprijini în mod activ continuarea activității întreprinderii NCHZ în a doua perioadă a fost luată în același timp și în aceleași condiții (*pari passu*) precum deciziile creditorilor privați comparabili și, prin urmare, creditorii publici au acționat în conformitate cu principiul creditorului în economia de piață.

(106) De asemenea, din motive de exhaustivitate, Comisia a verificat analiza economică elaborată de administratorul judiciar, care a fost pusă la dispoziția creditorilor și a instanței la momentul respectiv. Analiza identifică o serie de scenarii posibile și compară costurile și veniturile din punctul de vedere al creditorilor întreprinderii NCHZ. În special, analiza arată faptul că întreruperea activității întreprinderii NCHZ ar conduce la costuri semnificative, cu o valoare totală de peste 48 de milioane EUR. Cea mai mare parte a costurilor erau legate de închiderea și de curățarea siturilor de producție chimică (aproximativ 37,3 milioane EUR) și de cheltuielile de personal (10,5 milioane EUR, în cazul îndeplinirii tuturor obligațiilor juridice). În același timp, veniturile preconizate din vânzarea de active individuale erau de aproximativ 47-52 de milioane EUR (fără a lua în considerare costurile suplimentare de demontare și de mutare a echipamentelor).

(107) Întrucât datoriile restante (publice și private) acumulate în timpul funcționării în cursul procedurii de faliment (16 milioane EUR la momentul respectiv) beneficiază de tratament preferențial, nu ar fi achitată niciuna dintre creanțele din etapa premergătoare falimentului. Cu toate acestea, conform analizei, vânzarea întreprinderii în vederea continuării activității era de natură să genereze venituri mai mari, întrucât anumite echipamente tehnologice ar fi fost afectate iremediabil în cazul întreruperii activității. De asemenea, analiza arată că, în pofida eșecului primei licitații, au existat mai mulți cumpărători interesați. În ansamblu, analiza concluzionează că este în interesul creditorilor să continue activitatea întreprinderii NCHZ și să o vândă în condiții de asigurare a continuității activității.

(108) Analiza economică prezentată de administratorul judiciar a fost însoțită, de asemenea, de o analiză elaborată de conducerea întreprinderii NCHZ. Analiza a luat în considerare o valoare reală estimată a activelor întreprinderii în eventualitatea întreruperii activității de doar 15,5 milioane EUR, ceea ce făcea întreruperea activității întreprinderii NCHZ și mai puțin atractivă pentru creditori. De asemenea, studiul arată că întreprinderea ar putea fi vândută cu succes ca urmare a adoptării unor măsuri de restructurare; întrucât legea nr. 493 a făcut destul de dificilă concedierea personalului, reducerile de personal au fost puse în aplicare de către întreprinderea NCHZ numai după ce legea a încetat să se mai aplice, la începutul celei de a doua perioade. În ansamblu, studiul a concluzionat, de asemenea, că varianta cea mai bună pentru creditori ar fi ca întreprinderea NCHZ să fie vândută în condiții de asigurare a continuității activității.

(109) Propunerea de continuare a activității în temeiul acestor documente a fost acceptată ulterior de toți creditorii, atât publici, cât și privați. Comisia observă că datoriile față de cel puțin o parte dintre creditorii privați au crescut în cursul perioadei de faliment, ridicându-se în final la 11,5 milioane EUR.

- (110) De asemenea, investigația detaliată a arătat că numai doi dintre cei patru creditori publici reprezentați în organismele creditorilor (Fondul proprietății de stat, Fondul de mediu, Banca slovacă de garantare și dezvoltare și orașul Nováky) au fost vizați direct de amenințarea reprezentată de acumularea suplimentară a datoriilor din partea NCHZ în cursul perioadei de continuare a activității. Aceștia erau Fondul de mediu, ale cărui creanțe suplimentare în cursul celei de a doua perioade au fost de numai [100-500] de mii EUR, și orașul Nováky, ale cărui creanțe restante suplimentare în cursul celei de a doua perioade s-au ridicat la [300-800] de mii EUR. Principalii creditori publici față de care sumele datorate s-au mărit în cursul procedurii de faliment, în special cei din sectorul sănătății publice și companiile de asigurări sociale, nu au fost reprezentanți în cadrul niciunui dintre organismele creditorilor care au luat decizia cu privire la continuarea activității întreprinderii NCHZ. Prin urmare, aceștia nu au avut posibilitatea de a influența în mod direct procesul decizional și, în consecință, nu au putut să prevină continuarea activității întreprinderii NCHZ. Creditorii publici respectivi au depus toate eforturile posibile pentru a-și recupera datoriile, solicitând administratorului judiciar înscrierea creanțelor în pasivul întreprinderii și utilizând toate mecanismele disponibile în temeiul legii privind falimentul.
- (111) Având în vedere cele de mai sus, Comisia consideră că modul în care s-au comportat diferitele entități de stat a fost în conformitate cu testul creditorului privat.
- (112) Prin urmare, Comisia concluzionează că întreprinderea NCHZ nu a beneficiat de un avantaj față de concurenții săi, pe care nu l-ar fi primit în condiții normale de piață, în a doua perioadă, după expirarea legii nr. 493, și că NCHZ și-a continuat activitatea în temeiul deciziei comitetului creditorilor.

5.3.2. Concluzie privind existența ajutorului de stat

- (113) Având în vedere că cel puțin două dintre condițiile cumulative ale definiției ajutorului de stat (imputabilitatea statului și existența unui avantaj economic) nu sunt îndeplinite, Comisia concluzionează că desfășurarea în continuare a activității întreprinderii NCHZ în temeiul deciziei comitetului creditorilor nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

5.4. Ajutor de stat ilegal

- (114) Comisia constată că, întrucât aplicarea legii nr. 493 în cazul întreprinderii NCHZ constituie ajutor de stat, acesta a fost acordat prin încălcarea obligației de notificare și a clauzei de *standstill* prevăzute la articolul 108 alineatul (3) din TFUE. Prin urmare, Comisia constată că ajutorul acordat întreprinderii NCHZ constituie ajutor de stat ilegal.

5.5. Compatibilitatea măsurilor cu piața internă

- (115) Întrucât măsura de mai sus constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, compatibilitatea acesteia trebuie evaluată din perspectiva exceptărilor prevăzute la alineatele (2) și (3) din articolul respectiv.
- (116) În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, este de competența statului membru să invoce eventualele motive care ar justifica această compatibilitate și să facă dovada îndeplinirii condițiilor pentru o astfel de compatibilitate ⁽¹⁶⁾. Autoritățile slovace consideră că măsurile nu constituie ajutor de stat și nu au invocat niciun motiv posibil pe baza căruia să evalueze compatibilitatea.
- (117) Cu toate acestea, Comisia a evaluat dacă oricare dintre motivele prevăzute în TFUE pot fi aplicabile *prima facie* pentru măsurile în cauză.
- (118) Întrucât întreprinderea NCHZ a făcut obiectul procedurii de faliment la momentul acordării măsurilor, este evident că aceasta este o întreprindere aflată în dificultate în sensul Liniilor directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (denumite în continuare „orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare”) ⁽¹⁷⁾.
- (119) Prin urmare, orice evaluare a compatibilității ajutoarelor de stat cu piața internă ar trebui să fie efectuată, în principiu, pe baza criteriilor stabilite în orientările respective.
- (120) Comisia ia act de faptul că nu par să fie îndeplinite condițiile pentru acordare ajutorului pentru salvare prevăzute la punctul 3.1 din orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare: în special, măsurile nu constă în sprijin cu lichidități sub forma unor garanții pentru credite sau credite și acestea nu au fost însoțite de un angajament din partea Slovaciei de a comunica Comisiei un plan de restructurare sau un plan de lichidare etc.

⁽¹⁶⁾ Cauza C-364/90, *Italia/Comisia*, EU:C:1993:157, punctul 20.

⁽¹⁷⁾ JO C 244, 1.10.2004, p. 2.

- (121) În ceea ce privește ajutorul de restructurare, astfel cum este definit la punctul 3.2 din orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, Comisia observă că Slovacia nu a notificat niciuna dintre măsurile identificate mai sus drept ajutor de restructurare și că nu a reușit să demonstreze prezența niciunuia dintre elementele necesare pentru ca acestea să fie considerate ca atare (planul de restructurare, contribuția proprie, măsurile compensatorii etc.).
- (122) Conform punctului 34 din orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare, acordarea ajutorului trebuie să fie condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare, care trebuie să fie aprobat de Comisie în toate cazurile de ajutor individual. Ajutorul în cauză a fost acordat fără un plan de restructurare credibil care să îndeplinească condițiile prevăzute în orientările privind ajutoarele pentru salvare și restructurare. Această împrejurare ar fi suficientă în sine pentru a exclude compatibilitatea măsurilor cu piața internă.
- (123) De asemenea, Comisia observă că Slovacia nu a adus în atenția Comisiei niciun fapt care ar asigura respectarea cerințelor necesare pentru constatarea compatibilității ajutorului de restructurare: restabilirea viabilității pe termen lung a întreprinderii NCHZ, niveluri acceptabile ale contribuției proprii, măsuri compensatorii adecvate etc.
- (124) Comisia concluzionează că măsura identificată mai sus nu este compatibilă în temeiul orientărilor privind ajutoarele pentru salvare și restructurare și, prin urmare, constituie ajutor de stat incompatibil cu piața internă.

5.6. Recuperarea ajutorului

- (125) În conformitate cu tratatul și cu jurisprudența consacrată a Curții de Justiție, Comisia ar trebui să decidă în mod normal dacă statul membru în cauză trebuie să anuleze ajutorul acordat în mod ilegal atunci când constată că acesta este incompatibil cu piața internă ⁽¹⁸⁾. De asemenea, Curtea de Justiție a susținut în mod consecvent că obligația impusă unui stat membru de a elimina ajutorul declarat ca fiind incompatibil cu piața internă are rolul de a restabili situația existentă anterior ⁽¹⁹⁾.
- (126) În acest context, Curtea a stabilit că obiectivul este atins odată cu rambursarea de către beneficiar a sumelor acordate sub formă de ajutor ilegal, pierzând astfel avantajul de care a beneficiat față de concurenții săi de pe piață, și după restabilirea situației anterioare acordării ajutorului ⁽²⁰⁾.
- (127) În conformitate cu jurisprudența, articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului prevede că „atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar [...]” ⁽²¹⁾.
- (128) Astfel, având în vedere că niciuna dintre măsurile în cauză nu a fost notificată Comisiei, încălcând articolul 108 din tratat, dar urmează să fie considerate ajutor ilegal și incompatibil, sumele acordate trebuie să fie recuperate pentru a restabili situația existentă pe piață înainte de a fi acordate. Recuperarea ar trebui să acopere intervalul de timp cuprins între data la care beneficiarul a obținut un avantaj, adică data la care ajutorul a fost pus la dispoziția sa, și data recuperării efective, iar sumele care urmează să fie recuperate ar trebui să fie purtătoare de dobândă până la recuperarea lor efectivă. Recuperarea va lua în considerare sumele datoriiilor restante care constituie ajutor de stat, pentru care s-a dovedit deja că au fost rambursate din veniturile realizate în urma vânzării activelor întreprinderii NCHZ.
- (129) Având în vedere vânzarea întreprinderii NCHZ către Via Chem Slovakia și Fortischem, Comisia va examina posibilitatea continuității economice între cele două întreprinderi pentru a analiza dacă recuperarea ajutorului ar trebui să fie extinse sau nu către acestea.

5.7. Continuitatea economică a întreprinderii NCHZ prin vânzarea activității

- (130) Astfel cum s-a arătat mai sus, în eventualitatea unei decizii negative din partea Comisiei cu privire la recuperarea ajutorului incompatibil acordat unei întreprinderi în sensul articolelor 107 și 108 din TFUE, statul membru în cauză este obligat să recupereze ajutorul incompatibil. Obligația de recuperare poate fi extinsă la o nouă întreprindere către care întreprinderea în cauză a transferat sau a vândut o parte din activele proprii, atunci când transferul sau structura vânzării conduc la concluzia că există o continuitate economică între cele două întreprinderi ⁽²²⁾.

⁽¹⁸⁾ A se vedea cauza C-70/72, *Comisia/Germania*, EU:C:1973:87, punctul 13.

⁽¹⁹⁾ A se vedea cauzele conexe C-278/92, C-279/92 și C-280/92, *Spania/Comisia*, EU:C:1994:325, punctul 75.

⁽²⁰⁾ A se vedea cauza C-75/97 *Belgia/Comisia*, EU:C:1999:311, punctele 64 și 65.

⁽²¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 83, 27.3.1999, p. 1).

⁽²²⁾ Hotărârea Tribunalului din 28 martie 2012, *Ryanair Ltd/Comisia Europeană*, cauza T-123/09, punctul 155.

- (131) În ceea ce privește scopul tranzacției, Comisia remarcă faptul că, deși nu deține elemente de probă directe din care să reiasă că scopul tranzacției a fost de a eluda efectele unei eventuale decizii de recuperare, era totuși pentru autoritățile slovace că anterior Comisia investigase o plângere împotriva întreprinderii NCHZ începând cu 17 octombrie 2011 (a se vedea considerentul 2) și că a existat o cerere de plată a amenzii pentru participarea la o înțelegere în sectorul carburii de calciu, în valoare de 19,6 milioane EUR, impusă întreprinderii NCHZ prin decizia din 22 iulie 2009 (a se vedea considerentul 12).
- (132) În conformitate cu hotărârea Curții de Justiție în cauza *Italia și SIM 2/Comisia* ⁽²³⁾, pe care Comisia și-a întemeiat deciziile în ceea ce privește întreprinderile Olympic Airlines, Alitalia și SERNAM ⁽²⁴⁾, evaluarea continuității economice între beneficiarul ajutorului și întreprinderea către care au fost transferate activele acestuia este stabilită pe baza unei serii de indicatori. Următorii factori pot fi luați în considerare: prețul de vânzare care corespunde sau nu unui preț de piață, sfera activelor vândute (active și pasive, menținerea forței de muncă, activele în ansamblu), identitatea cumpărătorului (cumpărătorilor), momentul vânzării (după inițierea evaluării preliminare, după procedura oficială de investigare sau după decizia finală) și logica economică a operațiunii. Indicatorii au fost confirmați de Curtea de Justiție în hotărârea din 28 martie 2012, *Ryanair/Comisia*, care a confirmat hotărârea în cauza *Alitalia* ⁽²⁵⁾.
- (133) Având în vedere vânzarea întreprinderii NCHZ către Via Chem Slovakia și, ulterior, către Fortischem, Comisia va analiza, prin urmare, pe baza criteriilor enumerate mai sus, dacă există o continuitate economică între NCHZ și activitatea achiziționată în cele din urmă și desfășurată în prezent de Fortischem.
- (134) Comisia consideră că nu este necesar să se analizeze separat continuitatea economică a celor două tranzacții care au condus la achiziția activităților comerciale ale întreprinderii NCHZ de către Fortischem, și anume, vânzarea inițială către Via Chem Slovakia și vânzarea ulterioară către Fortischem. Via Chem Slovakia a vândut întreprinderea către Fortischem în cadrul celei de a doua tranzacții la 1 august 2012, și anume la numai o zi după încheierea primei tranzacții. Prin urmare, Via Chem Slovakia nu a administrat și nu a exploatat niciodată activitățile întreprinderii NCHZ pe care le-a achiziționat.
- (135) Comisia ia act de faptul că domeniul de aplicare a celor două tranzacții nu este exact același, întrucât Via Chem Slovakia a rămas în continuare proprietara anumitor bunuri imobile (clădiri și terenuri). Cu toate acestea, din informațiile furnizate reiese că toate activitățile economice ale întreprinderii NCHZ achiziționate de Via Chem Slovakia au fost transferate imediat către Fortischem. Cu singura excepție a bunurilor imobile, Fortischem a preluat de la Via Chem Slovakia toate activele și drepturile asupra producției de substanțe chimice (mașinile și echipamentele de producție, contractele etc.), precum și angajamentele privind producția de substanțe chimice (inclusiv toate contractele de muncă). Bunurile imobile care nu au fost vândute către Fortischem, dar care au fost necesare pentru continuarea activităților economice ale întreprinderii NCHZ, au fost puse la dispoziția Fortischem pe baza unui contract de închiriere. Prin urmare, Comisia va analiza în mod direct dacă există continuitate economică între NCHZ și activitățile sale comerciale achiziționate de Fortischem. Caracteristicile specifice ale celor două tranzacții vor fi luate în considerare în măsura în care sunt relevante pentru prezenta evaluare.

5.7.1. Prețul de vânzare

- (136) În decizia sa de inițiere a procedurii oficiale de investigare, Comisia a exprimat îndoieli cu privire la măsura în care prețul de 2,2 milioane EUR plătit pentru activele întreprinderii de către Via Chem Slovakia, ofertantul câștigător, a reprezentat prețul pieței.
- (137) Licitația a implicat anumite condiții care par să fi redus valoarea activelor. Conform condițiilor de participare la licitație, potențialii ofertanți au avut libertatea de a decide dacă să își prezinte oferta cu sau fără asumarea „angajamentelor întreprinderii cesionare” (pentru informații suplimentare, a se vedea considerentele 17 și 18).
- (138) Regulile de participare la licitație prevedeau că, în cazul în care oferta cea mai ridicată provine de la un ofertant care nu își asumă angajamentele, ofertantul cu oferta cea mai ridicată care și-a asumat angajamentele respective are posibilitatea de a egala oferta cea mai ridicată. Comisia consideră că posibilitatea pentru un singur ofertant de a-și mări valoarea ofertei după prezentarea tuturor ofertelor este de natură să descurajeze potențialii participanți și/sau să aibă un impact negativ asupra ofertelor prezentate.

⁽²³⁾ Hotărârea Curții de Justiție din 8 mai 2003, *Republica Italiană și SIM 2 Multimedia Spa/Comisia Comunităților Europene*, cauzele conexe C-328/99 și C-399/00.

⁽²⁴⁾ Decizia Comisiei din 17 septembrie 2008, Ajutoarele de stat N 321/2008, N 322/2008 și N 323/2008 – Grecia – Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services, decizia Comisiei din 12 noiembrie 2008, Ajutorul de stat N 510/2008 – Italia – Vânzarea activelor întreprinderii Alitalia, decizia Comisiei din 4 aprilie 2012, Ajutorul de stat SA.34547 – Franța – Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire.

⁽²⁵⁾ Hotărârea Tribunalului din 28 martie 2012 în cauza T-123/09, *Ryanair Ltd/Comisia*.

- (139) De fapt, unul dintre elementele care asigură obținerea prețului cel mai ridicat în cadrul unei licitații este incertitudinea în ceea ce privește prețurile oferite de ceilalți ofertanți. În cazul în care un ofertant care prezintă o ofertă cu angajamente știe că oferta sa nu trebuie decât să fie cea mai ridicată dintre ofertele cu angajamente și că va fi în măsură să o egaleze pe cea a ofertantului cu oferta cea mai ridicată care nu își asumă angajamentele, acesta poate la fel de bine să prezinte o ofertă mai scăzută decât cea pe care ar prezenta-o în cazul în care condițiile de participare la licitație nu ar prevedea posibilitatea de egalare a ofertei.
- (140) De asemenea, această condiție ar putea descuraja ofertanții care nu doresc să liciteze cu asumare de angajamente deoarece știu că, deși oferta lor este cea mai ridicată, aceasta poate fi respinsă pentru că un alt cumpărător care este pregătit să își asume angajamentele poate să ofere un preț mai mare. În cazul în care apare o astfel de situație, ofertantul care nu își asumă angajamentele nu are posibilitatea de a licita din nou și de a oferi un preț de cumpărare mai mare.
- (141) Având în vedere cele de mai sus, condițiile de participare la licitație par să trateze în mod preferențial ofertanții care își asumă angajamentele, întrucât, în cazul în care doi ofertanți oferă același preț, unul asumându-și angajamentele și altul nu, oferta cu angajamente este preferată în detrimentul celeilalte. Aceasta pare să fie o indicație a faptului că prețul obținut în absența angajamentelor ar putea fi mai mare decât prețul propus de ofertantul câștigător. Este rezonabil să se presupună că obligația de a îndeplini angajamentele are implicații financiare pentru cumpărător, pe care acesta le ia în considerare în momentul depunerii ofertei. În absența angajamentelor, prețul oferit de către cumpărător, prin urmare, ar putea fi mai mare.
- (142) Slovacia susține că până și un ofertant dispus să accepte angajamentele nu poate fi sigur că nu va exista niciun alt ofertant care să accepte asumarea angajamentelor și să prezinte o ofertă mai ridicată. Cu toate acestea, acest lucru nu aduce atingere faptului că, în general, ofertanții care nu și-au asumat angajamentele au fost tratați în mod mai puțin favorabil decât ofertanții care și le-au asumat și că, prin urmare, ofertanții potențiali care nu au fost dispuși să își asume angajamentele ar putea să fi fost descurajați să participe.
- (143) Slovacia susține, de asemenea, că, având în vedere volumul total al angajamentelor, care a depășit suma de 11 milioane EUR, era puțin probabil ca un ofertant să fi prezentat o ofertă prin care să își asume aceste angajamente. Slovacia susține că, având în vedere în special prețul de numai 2 milioane EUR oferit în cadrul primei licitații, niciun participant rațional la licitație nu și-ar fi asumat angajamente cu astfel de implicații financiare. În realitate, angajamentele includ investiții de cel puțin 11 milioane EUR. Cu toate acestea, investiția este alocată pentru a finanța măsuri care să asigure respectarea normelor de mediu aplicabile necesare pentru continuarea producției de substanțe chimice. Orice ofertant care dorește să continue producția de substanțe chimice va trebui să efectueze o astfel de investiție și, prin urmare, suma ar trebui să fie luată în considerare, de asemenea, de ofertanții care nu își asumă angajamentele. În timp ce celelalte două angajamente (menționate la considerentul 17) au avut un efect potențial asupra prețului, un cumpărător care intenționează să mențină sau chiar să extindă activitățile întreprinderii NCHZ nu ar considera angajamentele respective atât de împovărătoare, având în vedere avantajul acordat în cadrul licitației ofertanților care și le asumă. Prin urmare, posibilitatea prezentării unei oferte cu asumare de angajamente nu poate fi scoasă din discuție pe motivul că este „foarte improbabilă” și această posibilitate ar fi putut, prin urmare, să influențeze prețul propus în ofertă.
- (144) Deși, în cele din urmă, nu au fost primite oferte care să implice asumarea angajamentelor, condițiile de participare la licitație nu au permis includerea unui număr cât mai mare de ofertanți care să concureze unul împotriva celuilalt cu cele mai bune oferte, măsură care reprezintă o condiție prealabilă pentru vânzarea la cel mai bun preț al pieței.
- (145) De asemenea, vânzarea a fost organizată ca o vânzare a întregii întreprinderi în condiții de asigurare a continuității activității, și anume cu toate activele grupate și fără posibilitatea pentru niciun ofertant de a cumpăra activele separat. Aceasta a exclus posibilitatea de creștere la maximum a prețului final prin prezentarea de oferte pentru anumite părți ale activității întreprinderii NCHZ (evitând sau limitând, în același timp, eventualele dificultăți care decurg din posibila întrerupere a activității). Comisia remarcă faptul că documentele prezentate de autoritățile slovace arată că au existat potențiali ofertanți interesați să achiziționeze numai anumite părți ale întreprinderii NCHZ (de exemplu, întreprinderea bluO Epsilon Limited a fost interesată doar de instalațiile de producție a carburii). Prin urmare, nu poate fi exclus faptul că o vânzare a anumitor părți din activitatea întreprinderii NCHZ ar fi condus la un preț total de vânzare mai ridicat.
- (146) În ceea ce privește vânzarea de la Via Chem Slovakia către Fortischem, aceasta a fost o tranzacție între două părți private în cazul căreia nu a fost organizată o licitație. Prețul a fost pur și simplu negociat între cele două părți private, fără nicio posibilitate pentru alte părți de a oferi un preț mai ridicat. Prin urmare, îndoielile referitoare la întrebarea dacă prețul plătit de Via Chem Slovakia a corespuns unui preț de piață se referă, de asemenea, la prețul plătit de Fortischem.
- (147) Având în vedere cele de mai sus, pare probabil că activele întreprinderii NCHZ nu au fost vândute într-un mod care a asigurat creșterea la maximum a veniturilor pentru activitatea transferată.

- (148) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că probabil prețul plătit de Via Chem Slovakia pentru activitatea întreprinderii NCHZ, nu a fost un preț al pieței veritabil, întrucât condițiile de participare la procedura de ofertare, precum și faptul că ofertanții au trebuit să liciteze pentru toate activele grupate au avut un impact asupra prețului.

5.7.2. Domeniul de aplicare a tranzacției

- (149) Pentru a evita continuitatea economică, activele și alte elemente ale activității transferate trebuie să reprezinte doar o parte a întreprinderii anterioare sau a activităților acesteia. Cu cât este mai amplă partea activității inițiale transferată către o nouă entitate, cu atât este mai ridicată probabilitatea ca activitatea economică aferentă activelor în cauză să beneficieze în continuare de ajutorul incompatibil.
- (150) Deși Slovacia susține că vânzarea a fost o vânzare de active (*asset deal*), condițiile vânzării indică faptul că întreprinderea a fost vândută în condiții de asigurare a continuității activității. Astfel cum este indicat în considerentul 19 de mai sus, toate activele și cel puțin o parte din angajamentele transferabile au fost vândute către noul proprietar.
- (151) Vânzarea NCHZ către Via Chem Slovakia a fost aprobată de autoritatea slovacă de concurență la 19 iulie 2012. Din decizie reiese clar că întreaga activitate a întreprinderii NCHZ, în condiții de asigurare a continuității activității, a făcut obiectul concentrării notificate și, prin urmare, al vânzării ⁽²⁶⁾.
- (152) Domeniul de activitate a activelor achiziționate de Fortischem rămâne același ca domeniul de activitate anterior al întreprinderii NCHZ. Acest lucru este demonstrat de comparația dintre programul de producție al întreprinderii NCHZ chiar la începutul procedurii de faliment ⁽²⁷⁾ și programul de producție actual, conform site-ului Fortischem ⁽²⁸⁾. În ambele cazuri, principalele domenii de activitate ale întreprinderilor NCHZ și, respectiv, Fortischem, constă în producerea de substanțe chimice anorganice (electrolitice), inclusiv carbură de calciu, produse chimice organice, polimeri și produse de prelucrare a PVC-ului. Toate cele 14 produse principale din aceste domenii de producție, reprezentând 99 % din veniturile întreprinderii NCHZ în 2008 ⁽²⁹⁾, sunt produse, de asemenea, de Fortischem. Veniturile generate de produsele de mai sus vândute de Fortischem s-au ridicat la 161,3 milioane EUR în 2013 ⁽³⁰⁾. Veniturile sunt comparabile cu veniturile întreprinderii NCHZ în valoare de aproximativ 150-160 de milioane EUR în cursul procedurii de faliment ⁽³¹⁾. Prin urmare, atât programul de producție, cât și veniturile din activitățile transferate au rămas aceleași ca cele ale întreprinderii NCHZ. Peste 95 % din cei 1 412 angajați ai întreprinderii NCHZ au fost transferați, de asemenea, întreprinderii Fortischem. Angajații nu au fost concediați și apoi reangajați de Fortischem, ci contractele de muncă ale acestora au fost transferate pur și simplu către Fortischem.
- (153) Slovacia susține că a fost transferată mai puțin de 60 % din activitatea întreprinderii, în special pentru că nu a fost inclus niciun bun imobil. Cu toate acestea, astfel cum s-a explicat mai sus (a se vedea considerentul 134), Fortischem închiriază bunurile imobile (terenuri și clădiri) necesare pentru producția de substanțe chimice de la Via Chem Slovakia. În afară de bunurile imobile, toate celelalte active, drepturi și obligații aferente activității transferate au fost preluate de Fortischem. Prin urmare, Fortischem desfășoară activitatea întreprinderii NCHZ și continuă să ofere aceeași gamă de produse.
- (154) Mai mult decât atât, Fortischem a păstrat, de asemenea, conducerea existentă a întreprinderii NCHZ. De exemplu, directorul general al întreprinderii NCHZ înainte de transferul activității a devenit președintele Consiliului de administrație al Fortischem.
- (155) De asemenea, la data achiziționării întreprinderii NCHZ, Fortischem a anunțat public în presă că nu planifică nicio schimbare majoră în ceea ce privește personalul sau producția și că va menține conducerea existentă ⁽³²⁾.

⁽²⁶⁾ A se vedea, în special, considerentele 25-29 din decizia de aprobare a concentrării (decizia nr. 2012/FH/3/1/032), disponibilă la: <http://www.antimon.gov.sk/2012fh31032/>.

⁽²⁷⁾ A se vedea prezentarea administratorului judiciar din 26 octombrie 2009 „Nováckéchemické závody, a.s. – Prezentácia správcu”, slide-urile 4 și 5.

⁽²⁸⁾ A se vedea site-ul www.fortischem.sk.

⁽²⁹⁾ A se vedea slide-ul 5 din prezentarea administratorului judiciar din 26 octombrie 2009 „Nováckéchemické závody, a.s. – Prezentácia správcu”.

⁽³⁰⁾ A se vedea Raportul anual pentru anul 2013 al grupului Energochemica, din care face parte Fortischem, fiind cel mai mare membru, http://www.energochemica.eu/data/files/Vyrocka_ECH_2013.pdf.

⁽³¹⁾ A se vedea, de exemplu, analiza economică elaborată de administratorul judiciar în decembrie 2010, pagina 3 (a se vedea considerentul 106).

⁽³²⁾ A se vedea, de exemplu, articolul „Nováckuchemická bude prevádzkovať spoločnosť Fortischem” (Activitatea întreprinderii NCHZ va fi preluată de Fortischem) din 2 august 2012, publicat pe site-ul Webnoviny: <http://www.webnoviny.sk/ekonomika/novacku-chemicku-bude-prevadzkovat-s/526742-clanok.html>

- (156) Prin urmare, în ceea ce privește domeniul de aplicare a tranzacției, Fortischem a preluat efectiv toate activitățile economice ale întreprinderii NCHZ, împreună cu toate activele, drepturile și obligațiile asociate. Faptul că o parte din active sunt utilizate pe baza unui contract de închiriere mai degrabă decât prin deținerea lor directă nu schimbă faptul că Fortischem continuă pur și simplu activitățile economice ale întreprinderii NCHZ în același domeniu de activitate ca înaintea tranzacției.
- (157) De asemenea, cele două părți interesate care au prezentat observații susțin, de asemenea, că Fortischem continuă să procedeze în același mod ca NCHZ, oferind aceeași gamă de produse pe aceleași piețe geografice și că singura modificare evidentă este schimbarea denumirii.
- (158) Prin urmare, Fortischem continuă activitatea întreprinderii NCHZ fără nicio schimbare majoră în ceea ce privește politica comercială, personalul sau producția.

5.7.3. Identitatea proprietarilor

- (159) În cazul în care proprietarii unei întreprinderi achizițoare sunt aceiași ca proprietarii întreprinderii vânzătoare, acesta ar fi un indiciu clar de continuitate economică.
- (160) În cazul de față, Comisia nu a fost în măsură să colecteze niciun element de probă care ar putea confirma afirmațiile reclamantului potrivit căruia există legături între proprietarii inițiali și noii proprietari finali ai întreprinderii NCHZ. În timp ce proprietarii direcți sunt diferiți, nu este posibil să se verifice din surse independente și de încredere cine sunt proprietarii finali care se află în spatele unora dintre întreprinderile-mamă directe sau indirecte, cu sediul în Cipru.
- (161) Cu toate acestea, autoritățile slovace au prezentat declarații pe proprie răspundere din partea Energochemica, actuala întreprindere-mamă a Fortischem, în care se susține că proprietarii Fortischem nu au nicio legătură cu proprietarii anteriori ai întreprinderii NCHZ.
- (162) În absența oricăror elemente de probă care să demonstreze contrariul, Comisia presupune că nu există legături între proprietarii inițiali și noii proprietari ai activității întreprinderii NCHZ transferate către Fortischem.

5.7.4. Calendarul vânzării

- (163) Vânzarea a avut loc după ce Comisia a inițiat ancheta preliminară cu privire la reclamație și a transmis plângerea către statul în cauză pentru observații. Prin urmare, cel puțin statul slovac avea cunoștință de faptul că exista posibilitatea ca măsurile în cauză să constituie ajutor ilegal și incompatibil care trebuie să fie recuperat.

5.7.5. Logica economică a operațiunii

- (164) Scopul criteriului privind logica economică este de a verifica dacă dobânditorul activelor le utilizează în același mod ca vânzătorul sau dacă, dimpotrivă, acesta integrează activele în propriile strategii comerciale și, astfel, realizează sinergii care justifică interesul său în achiziționarea activelor respective.
- (165) Achiziționarea de către Fortischem a acoperit întreaga divizie de substanțe chimice a întreprinderii NCHZ, și anume partea principală a activității întreprinderii NCHZ, în condiții de asigurare a continuității activității, împreună cu peste 95 % din numărul angajaților și drepturile și obligațiile conexe. Astfel cum s-a demonstrat mai sus, portofoliul de producție și domeniul de activitate al Fortischem sunt identice celor ale întreprinderii NCHZ.
- (166) De asemenea, Fortischem a anunțat public în presă că nu intenționează să efectueze nicio schimbare majoră a modului în care își desfășoară activitatea întreprinderii NCHZ și a domeniului de activitate al acesteia ⁽³³⁾. Deși Fortischem face parte dintr-un grup mai mare de întreprinderi, grupul Energochemica, nu par să existe sinergii importante cu alți membri ai grupului. Chiar dacă unele dintre întreprinderi sunt active, de asemenea, în industria chimică, domeniul lor de activitate este diferit (stabilizatori de lumină, rășini fenolice, detergenți etc.) și, în consecință, nu pare să existe o legătură majoră cu activitățile Fortischem.
- (167) Prin urmare, nu a existat nicio modificare în strategia comercială și Fortischem utilizează pur și simplu activele în același mod ca vânzătorul.

⁽³³⁾ A se vedea nota de subsol 31.

5.7.6. *Concluzie privind continuitatea economică între întreprinderea NCHZ și activitățile economice achiziționate și exploatare de Fortischem*

- (168) În ansamblu, se pare că singurele modificări se referă la denumirea întreprinderii și la entitatea juridică de care aparține. Articolul 1.2 din condițiile de participare la licitație prevede că NCHZ urmează să fie vândută în ansamblu, ca un set de active corporale și necorporale, împreună cu personalul aferent. Articolul 3.1 din contractul de vânzare încheiat între Via Chem Slovakia și NCHZ la 16 ianuarie 2012 prevede că „transferul în condiții de asigurare a continuității activității în conformitate cu prezentul contract cuprinde toate bunurile imobile, bunurile mobile, alte drepturi și valori patrimoniale care: (i) servesc continuității activității sau care, prin natura lor, sunt destinate să deservească acest scop și (ii) aparțin vânzătorului la data prevăzută”. De asemenea, cumpărătorul continuă portofoliul de producție și politica comercială ale întreprinderii NCHZ. În cele din urmă, prețul plătit pentru întreprinderea NCHZ probabil nu constituie un preț de piață.
- (169) Prin urmare, Comisia concluzionează că există continuitate economică între întreprinderile NCHZ și Fortischem.
- (170) Ca urmare a celor de mai sus, Comisia este de opinie că avantajul acordat de Slovacia în favoarea întreprinderii NCHZ constituie ajutor de stat ilegal și incompatibil și că recuperarea ajutorului de stat incompatibil acordat întreprinderii NCHZ urmează să fie extinsă, de asemenea, la noul proprietar al întreprinderii. Prin continuarea activității pe piață, Fortischem continuă să beneficieze de ajutorul de stat acordat pentru activitățile economice ale întreprinderii NCHZ și denaturează în continuare piața.

6. CONCLUZIE

- (171) Comisia concluzionează că decizia guvernului slovac de a declara NCHZ drept o întreprindere strategică în conformitate cu Legea privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic, contribuind astfel la protejarea acesteia față de aplicarea normală a legislației în materie de faliment, constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat.
- (172) Comisia consideră, de asemenea, că ajutorul în cauză a fost acordat în mod ilegal, încălcând obligația de notificare și clauza de *standstill* prevăzute în articolul 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.
- (173) În cele din urmă, Comisia concluzionează că un astfel de ajutor este incompatibil cu piața internă, întrucât condițiile relevante din Orientările din 2004 privind salvarea și restructurarea nu au fost respectate și nu au fost identificate alte motive de stabilire a compatibilității.
- (174) Ajutorul trebuie să fie recuperat de la întreprinderea NCHZ și ordinul de recuperare ar trebui să fie extins, de asemenea, la întreprinderea Fortischem, care are o legătură de continuitate economică cu NCHZ,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul de stat în valoare de 4 783 424,10 EUR acordat întreprinderii NCHZ, prin declararea acesteia ca fiind o întreprindere strategică în conformitate cu legea privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic și protejarea acesteia împotriva aplicării normale a legii privind falimentul, a fost pus în aplicare în mod ilegal de către Slovacia, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și este incompatibil cu piața internă.

Articolul 2

Decizia de a permite continuarea activității întreprinderii NCHZ după expirarea legii privind societățile comerciale importante din punct de vedere strategic, în temeiul deciziei comitetului creditorilor, nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

Articolul 3

1. Slovacia recuperează de la întreprinderea NCHZ ajutorul incompatibil menționat la articolul 1.
2. Având în vedere continuitatea economică între întreprinderile NCHZ și Fortischem, obligația de rambursare a ajutorului ar trebui extinsă, de asemenea, la întreprinderea Fortischem.

3. Sumele care urmează să fie recuperate sunt purtătoare de dobândă începând cu data la care au fost puse la dispoziția întreprinderii NCHZ și până la momentul recuperării lor efective.
4. Dobânda se calculează pe o bază compusă în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 794/2004 ⁽³⁴⁾ și cu Regulamentul (CE) nr. 271/2008 ⁽³⁵⁾ de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004.

Articolul 4

1. Recuperarea ajutorului menționat la articolul 1 este imediată și efectivă.
2. Slovacia are obligația de a se asigura că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării.

Articolul 5

1. În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Slovacia trebuie să pună la dispoziția Comisiei următoarele informații:
  - (a) suma totală (principalul și dobânda de recuperare) care urmează să fie recuperată de la beneficiar;
  - (b) o descriere detaliată a măsurilor deja adoptate sau planificate în vederea respectării prezentei decizii;
  - (c) documente justificative care demonstrează că beneficiarul a primit ordinul de restituire a ajutorului.
2. Slovacia informează în mod regulat Comisia cu privire la situația măsurilor luate la nivel național în vederea punerii în aplicare a prezentei decizii până la finalizarea recuperării ajutorului menționat la articolul 1. La cererea Comisiei, Slovacia transmite fără întârziere informațiile cu privire la măsurile deja luate și la cele programate, în vederea respectării prezentei decizii. De asemenea, Slovacia trebuie să furnizeze informații detaliate privind cuantumul ajutorului și ale dobânzilor de recuperare care au fost deja recuperate de la beneficiari.

Articolul 6

Prezenta decizie se adresează Slovaciei.

Adoptată la Bruxelles, 15 octombrie 2014

Pentru Comisie
Joaquín ALMUNIA
Vicepreședinte

⁽³⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

⁽³⁵⁾ Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei din 30 ianuarie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 82, 25.3.2008, p. 1).

DECIZIA (UE) 2015/1827 A COMISIEI**din 23 martie 2015****privind ajutorul de stat SA.28876 (12/C) (ex CP 202/09) pus în aplicare de Grecia în favoarea Terminalului de containere al portului din Pireu & Cosco Pacific Limited***[notificată cu numărul C(2015) 66]***(Numai textul în limba elenă este autentic)****(Text cu relevanță pentru SEE)**

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽¹⁾ și având în vedere observațiile primite din partea Greciei și a întreprinderii Piraeus Container Terminal S.A.,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

- (1) Prin scrisoarea din 30 aprilie 2009, prefectul din Pireu a înaintat Comisiei o plângere, afirmând că statul elen ar fi acordat ajutor de stat ilegal noului concesionar al unei părți din portul Pireu, întreprinderea Piraeus Container Terminal S.A. (denumită în continuare „PCT”), o filială cu destinație specială a întreprinderii Cosco Pacific Limited (denumită în continuare „Cosco”). Presupunul ajutor a fost acordat sub forma unor scutiri fiscale și a unor dispoziții favorabile inserate în contractul de concesiune încheiat în urma unei proceduri de licitație.
- (2) La 7 mai 2009, Federația lucrătorilor portuari din Grecia a trimis o scrisoare ⁽²⁾ prin care informa Comisia cu privire la presupusele avantaje fiscale pe care statul elen le-a acordat întreprinderii PCT. Prin scrisoarea din 31 august 2009, Federația lucrătorilor portuari din Grecia a confirmat că scrisoarea sa inițială ar trebui să fie considerată o plângere și a susținut că ajutorul a fost acordat sub forma unor avantaje de natură fiscală, dar și sub formă de dispoziții favorabile inserate în contractul de concesiune.
- (3) Prin scrisoarea din 23 septembrie 2009 ⁽³⁾, Consiliul internațional al docherilor a depus o plângere cuprinzând o descriere detaliată a măsurilor despre care se afirmă că ar constitui ajutor de stat.
- (4) Prin scrisoarea din 14 octombrie 2009, Comisia a solicitat Greciei informații cu privire la presupusele măsuri de ajutor de stat. Prin scrisoarea din 12 noiembrie 2009, autoritățile elene au solicitat o prelungire a termenului de răspuns, solicitare acceptată de Comisie prin scrisoarea acesteia din 18 noiembrie 2009. La 3 februarie 2010, Comisia a trimis autorităților elene o scrisoare prin care a reamintit solicitarea făcută, iar autoritățile elene au răspuns cererii de informații la 23 februarie 2010.
- (5) La 5 mai 2010, serviciile Comisiei s-au întâlnit cu reprezentanții autorităților elene pentru a discuta clarificări suplimentare.
- (6) Comisia a solicitat autorităților elene informații suplimentare prin scrisoarea din 27 octombrie 2010. Autoritățile elene au solicitat o prelungire a termenului prin scrisoarea din 18 noiembrie 2011, solicitare acceptată de Comisie prin scrisoarea din 2 decembrie 2011. Autoritățile elene au răspuns cererii de informații la 8 februarie 2011.

⁽¹⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.⁽²⁾ Înregistrată de Comisie la 13 mai 2009.⁽³⁾ Înregistrată de Comisie în aceeași zi.

- (7) Prin scrisoarea din 11 iulie 2012 ⁽⁴⁾, Comisia a informat Grecia că a decis că diferențele existente între acordul de concesiune și anunțul de participare, precum și măsura fiscală legată de scutirea de la plata impozitului pe profit pentru bunurile, lucrările și serviciile furnizate către PCT în afara Greciei nu constituie ajutor de stat. De asemenea, Comisia a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în privința tuturor celorlalte presupuse măsuri de ajutor de stat.
- (8) Decizia Comisiei de a iniția procedura a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 5 octombrie 2012 ⁽⁵⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la măsurile în cauză.
- (9) Comisia a primit observații de la beneficiar la 5 noiembrie 2012. Observațiile respective au fost transmise Greciei la 14 ianuarie 2013, acordându-i-se posibilitatea de a reacționa. Grecia a prezentat comentarii și informații suplimentare prin scrisorile din 2 noiembrie 2012, 27 martie 2013 și 10 iulie 2013. La 13 septembrie 2013, a avut loc o reuniune între serviciile Comisiei și autoritățile elene însoțite de beneficiar. La 23 octombrie 2013, autoritățile elene au transmis informații suplimentare. La 17 ianuarie 2014, Comisia a trimis o scrisoare prin care a reamintit cererea de informații care lipseau în continuare. Autoritățile elene au răspuns la 4 februarie 2014, iar la 10 februarie 2014 a avut loc o altă reuniune. În urma reuniunii respective, autoritățile elene au furnizat informații suplimentare la 10 martie 2014, iar la 12 martie 2014 a avut loc o altă reuniune. În urma reuniunii respective, autoritățile elene au transmis informații suplimentare la 31 martie 2014, 16 aprilie 2014 și 28 aprilie 2014. La 19 mai 2014 și 8 decembrie 2014, au avut loc reuniuni suplimentare cu autoritățile elene și cu beneficiarul.

2. DESCRIEREA BENEFICIARULUI ȘI A PRESUPUSELOR MĂSURI DE AJUTOR

2.1. Portul Pireu

- (10) Portul Pireu este împărțit în două zone: portul comercial și portul pentru pasageri. Portul comercial cuprinde 3 terminale: terminalul de containere, terminalul de marfă și terminalul pentru automobile.
- (11) Terminalul de containere are două cheiuri. Autoritatea Portului Pireu (denumită în continuare „APP”) a decis să extindă infrastructura terminalului de containere prin extinderea cheiului nr. 1, modernizarea echipamentelor la cheiul nr. 2 și construcția cheiului nr. 3.

2.2. Autoritatea Portului Pireu S.A.

- (12) Întreprinderea Autoritatea Portului Pireu S.A. a fost instituită prin Legea nr. 2688/1999, prin transformarea unui organism de drept public, Autoritatea Portului Pireu, creat în 1930, într-o societate de utilități publice.
- (13) La 13 februarie 2002 a fost semnat un acord de concesiune cu durata de 40 de ani între statul elen și APP. Acordul a fost ratificat prin Legea nr. 3654/2008. Conform acordului, APP are dreptul exclusiv de utilizare și exploatare a terenurilor, construcțiilor și infrastructurii din zona terenurilor portuare din portul Pireu ⁽⁶⁾. În special, acordul de concesiune prevede dreptul APP de a subcontracta exploatarea unei părți din port către un terț contra cost ⁽⁷⁾.

2.3. Acordul de concesiune dintre APP și PCT și proiectul de investiții

- (14) Cu scopul de a concesiunea cheiurile nr. 2 și nr. 3, APP a organizat o licitație publică la nivel european ⁽⁸⁾ pentru servicii de administrare portuară. În cadrul licitației, APP a primit două oferte, din partea Cosco și a unui consorțiu de întreprinderi constituit din Hutchinson Port Holdings L.T.D., Hutchinson Ports Investments S.A.R.L., Alapis Joint Stock Company S.A. și Lyd S.A.

⁽⁴⁾ Decizia Comisiei din 11 iulie 2012 C(2012) 4217 final în cazul SA.28876 (12/C) (ex CP 202/09) – Grecia – Terminalul pentru containere al portului din Pireu & Cosco Pacific Limited (JO C 301, 5.10.2012, p. 55).

⁽⁵⁾ A se vedea nota de subsol 4.

⁽⁶⁾ A se vedea articolul 1 alineatul (1) din acordul de concesiune în ceea ce privește domeniul său de aplicare și secțiunea 3 privind dreptul de utilizare și exploatare.

⁽⁷⁾ A se vedea articolul 3 alineatul (1) punctul (iii) din acordul de concesiune.

⁽⁸⁾ Anunț publicat în Jurnalul Oficial. Numărul de referință 2008/S 20-026332 din 30 ianuarie 2008, modificat cu numărul de referință 2008/S 54-072476 din 18 martie 2008, prelungind termenul pentru depunerea ofertelor până la 19 mai 2008.

- (15) Cererea de oferte prevedea proceduri de recurs. Cu toate acestea, niciunul dintre participanți nu a transmis autorităților judiciare un recurs privind procedura de licitație sau rezultatul final. În plus, procedura și proiectul de acord au fost verificate și aprobate de Curtea de Conturi a Greciei.
- (16) În noiembrie 2008, APP a semnat cu PCT unui acord de concesiune prin care APP a cedat PCT exploatarea și utilizarea exclusivă a așa-numitului „nou terminal de containere (NTC)”, alcătuit din cheiul nr. 2 existent, care urmează să fie modernizat, cheiul nr. 3, care urmează să fie construit, și zona adiacentă acestuia, precum și utilizarea zonei marine adiacente pentru manevre de acostare permițând amararea în condiții de siguranță și întreținerea navelor.
- (17) Conform acordului de concesiune, PCT are obligația să modernizeze cheiul nr. 2 existent, să construiască cheiul nr. 3 și să furnizeze întreaga gamă de servicii portuare legate de operarea terminalului de containere. De asemenea, concesionarul va finanța în întregime, pe cheltuiala sa, toate lucrările de modernizare la cheiul nr. 2, precum și construirea și operarea cheiului nr. 3. Prin urmare, licitația, precum și acordul de concesiune prevăd că, pentru investițiile sale, concesionarul nu va mai primi fonduri publice.
- (18) De asemenea, se prevede că respectivul concesionar își asumă toate riscurile (comerciale) în ceea ce privește lucrările de modernizare și construirea infrastructurii necesare. Acesta își asumă, de asemenea, o serie de obligații în ceea ce privește asigurarea unei capacități garantate a noului terminal de containere.
- (19) Acordul de concesiune dintre APP și PCT a fost ratificat prin Legea nr. 3755/2009 (denumită în continuare „legea”). Articolul 1 din lege integrează acordul de concesiune, astfel cum a fost semnat, în timp ce articolul 2 stabilește anumite scutiri fiscale, iar articolul 3 prevede posibilitatea ca investițiile PCT aferente contractului de concesiune să beneficieze de un regim specific de protecție a investițiilor străine, prevăzut în Decretul-lege nr. 2687/1953.

3. MOTIVELE PENTRU INIȚIEREA PROCEDURII OFICIALE DE INVESTIGARE

- (20) În decizia sa din 11 iulie 2012 ⁽⁹⁾, Comisia a hotărât că diferențele existente între acordul de concesiune și anunțul de participare, precum și două măsuri cu caracter fiscal ⁽¹⁰⁾ nu constituie ajutor de stat. În aceeași decizie, Comisia și-a exprimat îndoiele și a inițiat procedura oficială de investigare în ceea ce privește alte presupuse măsuri de ajutor de stat:
1. scutirea de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate până la data începerii exploatării cheiului nr. 3 ⁽¹¹⁾;
  2. dreptul la rambursarea creditului pentru TVA, indiferent de stadiul de finalizare a obiectului contractului; definiția noțiunii de „produs de investiții” în sensul normelor privind TVA; dreptul la penalizări de întârziere începând cu prima zi după cea de a 60-a zi de la cererea de rambursare a TVA ⁽¹²⁾;
  3. reportarea pierderilor fără limită temporală ⁽¹³⁾;
  4. posibilitatea de a alege între trei metode de amortizare în ceea ce privește costurile de investiții pentru reconstrucția cheiului nr. 2 și construcția cheiului nr. 3 ⁽¹⁴⁾;
  5. scutirea de la plata taxelor de timbru pentru acordurile de împrumut și orice acord auxiliar pentru finanțarea proiectului ⁽¹⁵⁾;

⁽⁹⁾ A se vedea nota de subsol 4.

⁽¹⁰⁾ (i) scutirea de la plata impozitului pe profit pentru bunurile, lucrările și serviciile furnizate către PCT în afara Greciei de către societăți sau asociații în participațiune înregistrate în afara Greciei, cu condiția existenței unui acord fiscal bilateral de evitare a dublei impuneri între Grecia și țările de înregistrare; (ii) rambursarea TVA în termen de 60 de zile de la depunerea cererii în cauză și rata dobânzii aplicabile pentru calcularea dobânzilor în cazul în care statul nu rambursează creditul pentru TVA în termen de 60 de zile de la data depunerii cererii corespunzătoare.

⁽¹¹⁾ Articolul 2 alineatul (1) din lege.

⁽¹²⁾ Articolul 2 alineatele (3) și (4) din lege.

⁽¹³⁾ Articolul 2 alineatul (5) din lege.

⁽¹⁴⁾ Articolul 2 alineatul (6) din lege.

⁽¹⁵⁾ Articolul 2 alineatul (8) din lege.

6. scutirea de la plata impozitelor, a taxelor de timbru, a contribuțiilor și a oricăror drepturi în favoarea statului sau a terților pentru contractele dintre creditorii acordurilor de împrumut prin care sunt transferate drepturile și obligațiile care decurg din acestea ⁽¹⁶⁾;
  7. scutirea de la plata taxelor de timbru pentru orice despăgubire acordată de APP întreprinderii PCT în temeiul contractului de concesiune, care nu intră în domeniul de aplicare a Codului TVA ⁽¹⁷⁾;
  8. protecția acordată în temeiul regimului de protecție specială pentru investițiile străine ⁽¹⁸⁾;
  9. derogarea de la normele generale privind exproprierea forțată.
- (21) În special, Comisia a considerat că măsurile în cauză conferă un avantaj selectiv întreprinderii PCT, întrucât acestea constituie o derogare de la normele de impozitare aplicabile în mod normal care nu poate fi justificată de considerentele de politică economică invocate de autoritățile elene. În special, Comisia consideră că obiectivul de a încuraja investițiile în mari proiecte de infrastructură reprezintă un considerent de politică economică care este extrinsec sistemului fiscal în cauză și nu poate justifica un tratament diferențiat în favoarea PCT.
- (22) De asemenea, Comisia a considerat că faptul că unele dintre scutirile fiscale acordate sau alte scutiri similare au fost incluse în contracte de achiziții publice anterioare cu privire la care Comisia a adoptat decizii pozitive nu este relevant pentru a demonstra că măsurile în cauză sunt justificate de logica sistemului fiscal elen.
- (23) În plus, Comisia și-a exprimat îndoielile în ceea ce privește compatibilitatea măsurilor în cauză cu articolul 107 alineatul (3) litera (a) și articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, susținută de autoritățile elene. În special, Comisia și-a exprimat îndoielile cu privire la aplicarea articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE, întrucât condițiile de compatibilitate din articolul menționat au fost dezvoltate de Comisie în Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013, iar autoritățile elene nu au furnizat niciun argument relevant în ceea ce privește conformitatea măsurilor cu condițiile prevăzute de respectivele linii directe. În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 107 alineatul (3) litera (c), Comisia și-a exprimat îndoiala în ceea ce privește necesitatea și proporționalitatea măsurilor în cauză.

4. OBSERVAȚII DIN PARTEA PĂRȚILOR INTERESATE ȘI A GRECIEI

- (24) Grecia și beneficiarul au prezentat observații comune în cazul de față. Comisia nu a primit observații din partea altor terți după inițierea procedurii oficiale de investigare.

4.1. În ceea ce privește existența ajutorului de stat

Lipsa unui avantaj

- (25) Autoritățile elene și PCT susțin că o derogare de la o normă de impozitare general aplicabilă nu conferă în mod necesar un avantaj care este selectiv și că nu se face diferența de către Comisie între existența selectivității și existența unui avantaj. Astfel, chiar și atunci când este identificată o măsură selectivă, nu se poate considera că aceasta conferă în mod automat un avantaj și invers. Aplicarea aceleiași norme generale unor situații diferite ar putea da naștere unei discriminări sau unui dezavantaj pentru anumite persoane care fac obiectul normei respective. Derogarea poate avea drept obiectiv asigurarea faptului că situații diferite din punct de vedere obiectiv sunt tratate în mod diferit și, prin urmare, nu apar nici situații de discriminare, nici dezavantaje accidentale.
- (26) De asemenea, acestea susțin că, la fel ca întreprinderile cărora li s-a încredințat prestarea de servicii de interes economic general, întreprinderile cărora le-au fost încredințate concesiuni pe termen lung pentru crearea și funcționarea infrastructurii publice prin fonduri private își asumă obligații contractuale de a investi sume considerabile de bani pentru infrastructuri care vor fi restituite statului la sfârșitul perioadei de concesiune. Prin urmare,

⁽¹⁶⁾ Articolul 2 alineatul (9) din lege.

⁽¹⁷⁾ Articolul 2 alineatul (10) din lege.

⁽¹⁸⁾ Articolul 3 din lege.

măsurile fiscale în cauză sunt menite să compenseze „dezavantajele structurale” pe care le suportă întreprinderile respective. În acest scop, autoritățile elene fac referire la hotărârea Combust (¹⁹), în care Tribunalul a afirmat că eliminarea unui „dezavantaj structural” nu echivalează cu acordarea unui „avantaj” în temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

Lipsa de selectivitate și/sau justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

(i) În ceea ce privește „sistemul de referință” privind măsurile analizate

- (27) Potrivit autorităților elene și întreprinderii PCT, sistemul de referință corect este regimul general aplicat pentru proiectele de infrastructură publică din Grecia, inclusiv parteneriatele public-privat. Regimul respectiv se aplică tuturor întreprinderilor implicate în proiecte mari de infrastructură și parteneriatelor public-privat, fără a face diferențe între acestea. Dispozițiile de natură fiscală din Legea nr. 3755/2009 reprezintă aplicarea individuală a acestui regim general.
- (28) Întrucât proiectele în cauză au caracteristici speciale (²⁰) care le diferențiază de alte proiecte, întreprinderile responsabile pentru proiectele de infrastructură publică se află în mod obiectiv într-o situație de fapt și de drept diferită în comparație cu alte întreprinderi care își desfășoară activitatea în alte tipuri de domenii. Prin urmare, normele de impozitare general aplicabile nu pot fi considerate drept un „sistem de referință” valabil. Sistemul de referință corect este cel care a luat în considerare caracteristicile specifice, recunoscute, de asemenea, de legislația UE (²¹), care necesită un tratament special (²²).
- (29) Prin urmare, mecanismul instituit de Grecia pentru a asigura tratarea corespunzătoare a caracteristicilor specifice ale proiectelor de infrastructură publică, prin care acestea se disting de alte activități, constă în introducerea anumitor dispoziții fiscale de clarificare a normelor aplicabile în anumite domenii de impozitare, a căror aplicare: (i) ar putea, în caz contrar, să conducă la o discriminare a proiectelor de infrastructură publică; (ii) se caracterizează printr-o lipsă de claritate și de coerență cu principiile generale ale sistemului fiscal; sau (iii) este compensată de cerința obligatorie menționată mai sus în ceea ce privește asigurarea celei mai eficiente utilizări/alocării a resurselor publice.
- (30) De asemenea, autoritățile elene și PCT indică faptul că tehnica legislativă utilizată pentru introducerea unei măsuri fiscale nu determină caracterul general al măsurii. Făcând trimitere la hotărârea în cauza Gibraltar (²³), acestea susțin că introducerea de către un stat membru a unei derogări de la normele general aplicabile nu conduce în mod automat la selectivitate și la un avantaj. Simpla aplicare a unei abordări „bazate pe derogări” ar fi o metodologie formalistă care ar fi ușor de eludat.

(ii) Obiectivul măsurii în cauză

- (31) Autoritățile elene și PCT susțin că, având în vedere jurisprudența Adria-Wien, obiectivul măsurii, din perspectiva căruia trebuie evaluate dispozițiile în favoarea PCT, constă în promovarea punerii în aplicare cu succes a proiectelor de infrastructură publică. Acestea resping aprecierea Comisiei din decizia de inițiere în ceea ce privește „lipsa de relevanță” și „lipsa de validitate” a unui astfel de obiectiv.

⁽¹⁹⁾ Cauza T-157/01, Danske Busvogmaend/Comisia, Rec., 2004, p. I-917.

⁽²⁰⁾ (i) caracterul de lungă durată al contractelor; (ii) necesitatea unor investiții inițiale foarte mari, ceea ce înseamnă practic un venit redus sau niciun venit în cursul perioadei inițiale; (iii) necesitatea de a obține finanțare externă; (iv) caracterul nesigur al profitului financiar; (v) interesul public general în crearea de noi infrastructuri publice; (vi) interesul public puternic în ceea ce privește finalizarea cu succes și profitabilă a proiectului.

⁽²¹⁾ Regulamentul (UE) nr. 670/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2012 de modificare a Deciziei nr. 1639/2006/CE de instituire a unui program-cadru pentru inovație și competitivitate (2007-2013) și a Regulamentului (CE) nr. 680/2007 de stabilire a normelor generale pentru acordarea asistenței financiare comunitare în domeniul rețelelor transeuropene de transport și energetice (JO L 204, 31.7.2012, p. 1) și Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și nr. 1107/70 ale Consiliului (JO L 315, 3.12.2007, p. 1).

⁽²²⁾ În special, acestea menționează că Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 privind obligațiile de serviciu public recunoaște că acestea sunt justificate de necesitatea de a asigura avantajul fiscal sau amortizarea deplină a capitalului în raport cu investiția excepțională în infrastructură, în capital rulant sau în vehicule, un contract de servicii publice poate fi încheiat pe o durată mai lungă decât se permite în mod normal.

⁽²³⁾ Cauzele conexe C-106/09 P și C-107/09 P, Comisia (C-106/09) și Regatul Spaniei (C-107/09 P)/guvernul Gibraltarului și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 2011, nepublicată încă, ECLI:EU:C:2011:732, punctele 90-92.

- (32) De asemenea, acestea se referă la obiectivul urmărit de taxele de mediu pentru a susține că din constatarea Comisiei din decizia de inițiere a procedurii reiese că orice măsuri fiscale cu un obiectiv specific altul decât colectarea veniturilor fiscale nu ar putea fi justificate în niciun caz de natura sistemului fiscal general. Statele membre sunt libere, în limitele conformității cu legislația UE, să urmărească politica pe care o consideră adecvată, prin intermediul sistemelor lor fiscale.
- (33) În plus, acestea susțin că s-a concluzionat în mod greșit de către Comisie că obiectivul menționat al sistemului fiscal este „lipsit de relevanță”⁽²⁴⁾, întrucât în cauza Azore⁽²⁵⁾ Curtea nu a afirmat că obiectivul este fără importanță. În cadrul analizei selectivității, scopul nu este să se determine dacă „obiectivul” măsurii supuse examinării este „în sine” „valabil” sau „relevant”. „Obiectivul” măsurii este „baza” pe care se poate efectua comparația dintre „situația de fapt și de drept” a întreprinderilor.
- (34) În sfârșit, acestea susțin că nu s-a explicat de către Comisie motivul pentru care „obiectivul” politicii este „lipsit de validitate” sau „lipsit de relevanță” pentru scopurile evaluării selectivității. În acest scop, acestea se referă la hotărârile în cauzele Adria-Wien⁽²⁶⁾, Regione Sardegna⁽²⁷⁾ și British Aggregates⁽²⁸⁾, susținând că Tribunalul nu s-a pronunțat împotriva obiectivelor respective, ci doar a evaluat dacă măsurile în cauză erau selective.

(iii) **Situația de fapt și de drept a întreprinderii PCT din perspectiva obiectivului măsurii în cauză**

- (35) Autoritățile elene și PCT susțin că, având în vedere obiectivul punerii în aplicare cu succes a proiectelor de infrastructură publică, PCT și celelalte întreprinderi care se angajează în realizarea de proiecte mari de infrastructură se află într-o situație de fapt și de drept diferită în comparație cu alte întreprinderi. Pe această bază, acestea susțin că, în decizia de inițiere a procedurii, Comisia a ignorat circumstanțele/caracteristicile specifice ale proiectelor în cauză. Tratatamentul fiscal rezervat întreprinderii PCT și altor întreprinderi într-o situație comparabilă nu poate conferi un avantaj competitiv față de alte întreprinderi care nu beneficiază de un astfel de tratament, întrucât cele două tipuri de întreprinderi nu intră în concurență în ceea ce privește executarea proiectelor de infrastructură publică în cauză.
- (36) Toate întreprinderile care pun în aplicare astfel de proiecte fac obiectul regimului respectiv în aceeași măsură, fără ca vreuna să poată fi exclusă, și nu există limite stabilite în ceea ce privește regiunea sau sectorul de aplicare, bugetul sau termenele. Prin urmare, nu există o selectivitate *de facto*.
- (37) În plus, autoritățile elene nu au reținut nicio putere discreționară în ceea ce privește modul de aplicare a dispozițiilor fiscale în cauză, care au fost introduse în mod sistematic în toate proiectele de infrastructură publică timp de mai mulți ani.

(iv) **Logica sistemului fiscal**

- (38) Autoritățile elene și PCT susțin că dispozițiile fiscale în cauză și regimul din care fac parte acestea sunt în concordanță cu principiile de bază sau orientative care reglementează normele fiscale aplicabile în Grecia, întrucât acestea (a) sunt destinate să urmărească un obiectiv de politică publică în conformitate cu principiile de bază ale sistemului fiscal general, în special principiul proporționalității, economia și obiectivul de creștere a veniturilor al sistemului fiscal și al politicilor-cheie ale Greciei în ceea ce privește crearea de infrastructuri publice, (b) au ca obiectiv să asigure că situații diferite din punct de vedere obiectiv sunt tratate în mod diferit, aplicând astfel principiile egalității și proporționalității și asigurând faptul că rezultatele urmărite de sistemul fiscal nu sunt denaturate, (c) sunt aplicate pe baza unor criterii obiective, (d) sunt concepute în mod expres ca un mecanism legislativ de abordare a principalelor preocupări de natură financiară survenite în punerea în aplicare a proiectelor de infrastructură publică, care riscă să pună în pericol participarea sectorului privat⁽²⁹⁾.

⁽²⁴⁾ Considerentul 115 din decizia Comisiei de inițiere a procedurii.

⁽²⁵⁾ Cauza C-88/03, Portugalia/Comisia, Rec., 2006, p. I-7115, punctul 81.

⁽²⁶⁾ Cauza C-143/99, Adria-Wien Pipeline, Rec., 2001, p. I-8384.

⁽²⁷⁾ Cauza C-169/08, Presidente del Consiglio del Ministri/Regione Sardegna, Rep., 2009, p. I-10821.

⁽²⁸⁾ Cauza T-210/02 RENV, British Aggregates Association/Comisia Europeană, 2012.

⁽²⁹⁾ A se vedea, de exemplu, analiza Tribunalului în această privință în cauza T-210/02 RENV British Aggregates Association/Comisia Europeană, Rep., 2012, punctele 83-91.

- (39) În același timp, prin asigurarea certitudinii juridice prin intermediul dispozițiilor respective și, prin urmare, prin garantarea capacității contribuabilului de a plăti impozite, se promovează investițiile sectorului privat în infrastructurile publice și, în consecință, extinderea bazei de impozitare și colectarea mai multor venituri fiscale. Astfel, măsurile în cauză se justifică prin logica sistemului.

Lipsa unei evaluări privind condițiile referitoare la denaturarea concurenței și efectul asupra schimburilor comerciale

- (40) Autoritățile elene și PCT susțin că s-a omis identificarea de către Comisie a serviciilor și a piețelor geografice care sunt relevante pentru evaluarea concurențială, nu s-au examinat condițiile de concurență pe piețele relevante și nu s-a dovedit că porturile UE concurente menționate în decizia de inițiere a procedurii sunt concurenți existenți sau potențiali ai portului Pireu și ai întreprinderii PCT.
- (41) În continuare, acestea susțin că s-a omis examinarea de către Comisie a pieței relevante pe care operează terminalul de containere al întreprinderii PCT, precum și a condițiilor concurențiale de pe piața relevantă. Examinarea respectivă ar demonstra că dispozițiile fiscale în cauză nu au un efect negativ asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale în UE.
- (42) Cu privire la condițiile concurențiale de pe piață, acestea susțin că, pe baza hotărârii în cauza WAM⁽³⁰⁾, simplul fapt că există marfă containerizată care face obiectul schimburilor comerciale între statele membre ale UE și că există diferite porturi care concurează pentru furnizarea serviciilor instalației portuare de containere nu înseamnă în mod automat că orice ajutor acordat unui operator portuar îndeplinește criteriul privind afectarea schimburilor comerciale și/sau denaturarea concurenței prevăzut la articolul 107 alineatul (1) din TFUE. Prin urmare, acestea susțin că nu a fost analizat de către Comisie efectul dispozițiilor fiscale în cauză asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale pe piețele relevante.
- (43) Întreprinderea PCT a furnizat observații mai detaliate în ceea ce privește raționamentul de mai sus.

Definiția pieței relevante

- (44) În ceea ce privește definiția pieței relevante, PCT se referă la decizii ale Comisiei în domeniul concentrărilor economice⁽³¹⁾ pentru a susține că există două piețe relevante diferite pentru serviciile portuare de terminal pentru containere: traficul cu hinterlandul și traficul de transbordare.
- (45) De asemenea, PCT susține că, în ceea ce privește traficul cu hinterlandul, în decizia sa de inițiere a procedurii Comisia pare să considere că domeniul de aplicare geografic al pieței cuprinde „Grecia și estul Mării Mediterane”, fără a explica motivul pentru care definește piața în mod diferit față de Comisia elenă pentru concurență, care a statuat că domeniul de aplicare geografic al pieței pentru serviciile de arimare în ceea ce privește traficul cu hinterlandul se limitează la Grecia Centrală și de Sud⁽³²⁾.
- (46) De asemenea, PCT susține că, din perspectiva cererii și a ofertei, partea centrală și de sud a Greciei constituie o piață geografică care este distinctă de partea de nord a Greciei, din cauza: a) capacității terminalului portuar de containere al PCT de a gestiona un volum de trafic mult mai mare decât portul Salonic și decât orice alt port din Grecia, în condiții mai competitive, având în vedere capacitatea tehnică mai mare, (b) unei mai mari concentrări a industriei, a comerțului și a populației în principal în zona extinsă a Atenei și, în general, în zona centrală/sudică a țării, c) topografiei Greciei, care determină un cost suplimentar de transport al traficului de containere între portul Salonic din nordul Greciei și partea centrală și de sud a țării și invers.

⁽³⁰⁾ Cauzele conexate T-304/04 și T-316/04, Republica Italiană și Wam SpA/Comisia, Rec., 2006, p. II- 64.

⁽³¹⁾ Cazurile COMP/M.5398 – HUTCHINSON/EVERGREEN, COMP/M.5450 – KUHNE/HGV/TIU/HAPAG-LLOYD, COMP/JV.55 – HUTCHINSON/RCPM/ECT, COMP/JV.56 – HUTCHINSON/ECT, COMP/M.3863 – TUI/CP SHIPS, COMP/M.5398 – HUTCHINSON/EVERGREEN, COMP/M.3576 – ECT/PONL/EUROMAX, COMP/M.3973 –CMA CGM/DELMAS, COMP/M.3829 MAERRSK/PONL, COMP/M.1674 – MAERSK/ECT, IV/M.831 – P&O/ROYAL NEDLLOYD.

⁽³²⁾ Cazul 409/V/2009, decizia din 23 ianuarie 2009, p. 22.

- (47) În ceea ce privește serviciile de transbordare containerizată, PCT se referă la deciziile Comisiei în cazurile Maersk/ECT și Hutchinson/Evergreen, în care Comisia a identificat ca piață geografică relevantă pentru serviciile de transbordare containerizată estul Mării Mediterane și zona Mării Negre. Aceasta consideră, de asemenea, că în decizia de inițiere a procedurii Comisia stabilește că domeniul de aplicare geografic al pieței include „Grecia și estul Mediteranei”.

Condițiile concurențiale de pe piața relevantă

- (48) În ceea ce privește traficul de transbordare, PCT susține că terminalul său de containere nu concurează cu porturile UE în ceea ce privește furnizarea de servicii de arimare pentru traficul de transbordare containerizată de adâncime din estul Mediteranei, cu excepția terminalului de containere de la cheiul nr. 1 al APP. De asemenea, PCT susține că nu s-au explicat motivele pentru care Comisia consideră că pe această piață există diverse porturi în statele membre ale UE ⁽³³⁾ care concurează cu terminalul portuar de containere al întreprinderii PCT. În opinia PCT, afirmația Comisiei potrivit căreia „... portul Salonic, portul Constanța din România, portul Koper din Slovenia și o serie de porturi din Italia pot fi considerate concurenți direcți” contrazice constatările Comisiei din cazul C 21/2009 ⁽³⁴⁾. Porturile din Italia și portul Koper din Slovenia nu sunt situate în segmentul de piață din estul Mediteranei pe care Comisia l-a identificat, potrivit PCT ci, mai degrabă, în cel din centrul Mediteranei. În plus, traficul de transbordare destinat hinterlandului acoperit de porturile respective („zona deservită”) nu este procesat în prezent prin intermediul portului Pireu ⁽³⁵⁾.
- (49) Din perspectiva ofertei, PCT susține că porturile menționate ar putea fi considerate, într-o anumită măsură, ca substitute pentru terminalul portuar de containere al întreprinderii PCT, întrucât acestea ar putea deservi unele tipuri de navă-container pe care terminalul de containere PCT le putea deservi, dar nu toate, întrucât porturile respective au o adâncime marină mai mică și macarale cu o capacitate de ridicare mai scăzută ⁽³⁶⁾. Din perspectiva cererii, porturile respective nu pot fi considerate ca substitute ale portului Pireu, întrucât: (a) Pireu oferă cea mai scurtă și mai ieftină ⁽³⁷⁾ deviere de la axa Suez/Gibraltar, care reprezintă principala linie maritimă de transport containerizat de adâncime în Marea Mediterană ⁽³⁸⁾; (b) Pireu oferă cele mai mici prețuri pentru hidrocarburi utilizate pentru propulsia navei la nivel mondial; (c) portul Constanța, în special, ar implica costuri suplimentare pentru piloți în Bosfor și Dardanele.
- (50) Având în vedere cele de mai sus, PCT susține că porturile menționate în decizia de inițiere a procedurii nu pot fi considerate ca substitute reale sau potențiale pentru terminalul portuar de containere PCT în ceea ce privește furnizarea de servicii de arimare pentru traficul de transbordare în estul Mediteranei.
- (51) În plus, PCT se referă la decizia Comisiei legată de investiții în portul Pireu, în care Comisia a considerat ca nesemnificativă concurența dintre anumite porturi și portul Pireu ⁽³⁹⁾. De asemenea, PCT susține că s-a omis analiza de către Comisie a efectului dispozițiilor fiscale asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale pe piețele relevante. Evaluarea acestui efect ar necesita, de asemenea, o examinare a sistemelor fiscale echivalente care se aplică pe piețele relevante, întrucât alte porturi pot beneficia de dispoziții fiscale similare sau echivalente.

⁽³³⁾ Portul Salonic, portul Constanța din România, portul Koper din Slovenia și o serie de porturi din Italia (a se vedea nota de subsol 173 din decizia de inițiere a procedurii).

⁽³⁴⁾ Decizia Comisiei din 18 decembrie 2009 în cazul C 21/09 (ex N 105/08, N 168/08 și N 169/08) – Grecia – finanțarea publică a infrastructurii și echipamentelor în portul Pireu (JO C 402, 29.12.2012, p. 25).

⁽³⁵⁾ Din cauza: distanței dintre Pireu și zonele respective; lipsei de legături și servicii feroviare moderne; costurilor suplimentare semnificative care ar fi implicate; și sistemului de linii maritime majore de transport containerizat de adâncime care deservesc zona mediteraneeană centrală prin terminale portuare de containere în Malta (de exemplu, Maersk), Taranto (de exemplu, Evergreen), Veneția (de exemplu, MSC) și Gioia Tauro (de exemplu, MSC).

⁽³⁶⁾ De exemplu, Koper oferă o adâncime marină de aproximativ 9 metri față de adâncimea de 15-19 metri oferită de Pireu (care are nevoie în mod normal de peste 12 metri pentru navele pe care le deservește). Terminalul de containere din portul Piraeus este accesat în fiecare săptămână de nave-container cu dimensiunea de 13 500 TEU, care nu puteau fi deservite de niciunul dintre aceste porturi.

⁽³⁷⁾ Costul semnificativ al deplasării suplimentare pentru efectuarea traficului de transbordare către oricare dintre celelalte porturi ar face aceste porturi neatractive pentru un astfel de trafic.

⁽³⁸⁾ Distanța în ambele sensuri a portului Pireu față de această linie maritimă pentru o navă normală de adâncime este de numai aproximativ 16 ore de navigare, în comparație cu 44 de ore în cazul portului Salonic, 120 de ore în cazul portului Koper și mai multe zile în cazul portului Constanța (ca urmare a necesității de a călători prin Bosfor și Dardanele și a problemelor legate de congestionarea traficului în zona respectivă).

⁽³⁹⁾ Potrivit punctului 117 din decizia Comisiei: „Singurele porturi UE care fac parte din piața Mării Mediterane de est sunt cele situate la Marea Neagră (precum Constanța în România, Varna în Bulgaria). Cu toate acestea, având în vedere situația specială a strămtorilor care leagă Marea Neagră de Marea Egee, porturile de la Marea Neagră nu sunt principalii concurenți ai portului Pireu. În mod similar, deși nu poate fi complet exclus că alte porturi din UE, cum ar fi porturile de la Marea Adriatică ale Italiei și Sloveniei, pot de asemenea să se afle în concurență cu portul Pireu, concurența între acestea și portul Pireu este nesemnificativă.”

- (52) De asemenea, PCT susține că se confruntă cu concurență pe piețele în cauză numai din partea APP, care operează terminalul de containere de la cheiul nr. 1 din portul Pireu. Cu toate acestea, în ceea ce privește APP, Comisia a recunoscut că respectiva concesiune acordată întreprinderii PCT va crește concurența în domeniul serviciilor de arimare pentru transportul containerizat din portul Pireu ⁽⁴⁰⁾.
- (53) În ceea ce privește concurenții potențiali care ar putea rezulta din privatizarea APP și a altor porturi elene, PCT susține că operatorii porturilor din Grecia cărora nu le este încredințată o concesiune similară nu se află într-o situație similară, prin urmare, din dispozițiile fiscale în cauză nu decurge niciun avantaj concurențial și nicio denaturare a concurenței.
- (54) De asemenea, PCT susține că nu s-a prezentat de către Comisie nicio dovadă că alți operatorii portuari ar fi interesați să realizeze o investiție majoră pentru a crea un terminal portuar important de containere în Grecia. Potrivit PCT, este foarte puțin probabil să apară o astfel de concurență, întrucât niciun alt port existent în Grecia nu ar prezenta toate caracteristicile portului Pireu ⁽⁴¹⁾.
- (55) În sfârșit, în ceea ce privește concurența din partea APP, PCT susține că opinia Comisiei este inexactă, întrucât PCT deja se confruntă cu concurență din partea terminalului de containere de la cheiul nr. 1 al întreprinderii APP, iar efectul concesiunii este deschiderea pieței spre concurență și nu o denaturare a concurenței. În acest sens, PCT susține, de asemenea, că APP beneficiază de anumite dispoziții legislative de natură fiscală, în contextul cărora adoptarea anora dintre dispozițiile fiscale care fac obiectul examinării a fost considerată un mecanism necesar pentru a asigura faptul că întreprinderea PCT nu a fost plasată într-o situație de dezavantaj concurențial.

4.2. În ceea ce privește compararea presupuselor măsuri de ajutor de stat cu dispoziții similare din alte contracte privind proiecte mari de infrastructură ⁽⁴²⁾

- (56) Autoritățile elene și PCT indică faptul că dispoziții similare celor prevăzute la articolele 2 și 3 din lege au fost incluse în legile elene care ratificau mai multe proiecte individuale de infrastructură publică, precum și în Legea nr. 3389/2005 privind parteneriatele public-privat. Întrucât Comisia a examinat legile respective în temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE și a decis că acestea nu au implicat ajutor de stat, o concluzie conform căreia dispozițiile fiscale în favoarea PCT constituie o măsură selectivă și conferă un avantaj necuvenit care intră în domeniul de aplicare a articolului 107 alineatul (1) din TFUE ar pune în pericol securitatea juridică și ar fi contrară practicii Comisiei și declarațiilor sale anterioare cu privire la aplicarea unor astfel de dispoziții la proiectele de infrastructură publică din Grecia.
- (57) În ceea ce privește cazul Aeroportul internațional din Atena ⁽⁴³⁾, în care Comisia a considerat conforme dispozițiile fiscale aplicate cu privire la serviciile aeroportuare care nu era liberalizate la momentul respectiv, autoritățile elene și PCT susțin că aceeași concluzie poate fi trasă și pentru serviciile de infrastructură portuară în cazul de față. În plus, autoritățile elene își mențin argumentul potrivit căruia Comisia a examinat dispozițiile menționate în cazul menționat.
- (58) În ceea ce privește cazul Șoseaua de centură a orașului Atena ⁽⁴⁴⁾ și cazul Podul de autostradă Rio Antirrio, în opinia autorităților elene și a întreprinderii PCT, Comisia a examinat cu atenție contribuțiile financiare ale sectorului public și privat la costurile proiectului, precum și dispozițiile fiscale în cauză. Ca urmare, Comisia a concluzionat în cazurile respective că valoarea contribuției sectorului public (sub formă de subvenții și garanții de stat) a fost stabilită la „prețul pieței” (și anume, suma cea mai mică a contribuției necesare din partea sectorului public) prin intermediul unei licitații deschise, nediscriminatorii și competitive. În decizia în cazul Șoseaua de centură a orașului Atena, Comisia a concluzionat că dispozițiile fiscale constituiau o clarificare a regimului fiscal aplicabil, absența acestora riscând să pună în pericol succesul proiectului, și nu le-a considerat ca făcând parte din remunerația concesionarului. Orice valoare financiară care ar putea fi asociată cu aplicarea dispozițiilor fiscale

⁽⁴⁰⁾ Punctele 114 și 115 din decizia Comisiei în cazul C 21/2009 menționată la nota de subsol 4.

⁽⁴¹⁾ (i) amplasarea sa în cea mai mare zonă urbană din Grecia cu peste 5 milioane de persoane, cel mai mare spațiu industrial/comercial cu cele mai bune legături feroviare și rutiere disponibile în țară; (ii) un spațiu amplu de acostare, instalații de stocare și o zonă mare de ancoraj; (iii) cea mai mare adâncime; (iv) cea mai apropiată distanță de axa Suez/Gibraltar; (v) una dintre cele mai competitive piețe din lume pentru hidrocarburi utilizate pentru propulsia navei; (vi) instalații ample de reparații navale și gama largă de servicii necesare operatorilor navelor.

⁽⁴²⁾ Deciziile Comisiei în cazurile N 508/07 Ionia Odos, N 45/08 – Autostrada Elefsina-Korinthos-Patras-Pirgos-Tsakona, N 566/07 – Autostrada Korinthos-Tripoli-Kalamata și artera Lefktro-Spartii, N 565/07 Autostrada Greciei centrale, N 633/07 tronsonul Maliakos-Kleidi din contractul de concesiune pentru autostrada Patras-Atena-Salonic-Evzonia, N 134/07 contractul de concesiune pentru tunelul subacvatic din Salonic, N 462/99 Attiki Odos, NN 143/97 Podul de Rio Antirrio, NN 27/96 Aeroportul internațional din Spata.

⁽⁴³⁾ Decizia Comisiei în cazul NN 27/96 Aeroportul internațional din Spata.

⁽⁴⁴⁾ Deciziile Comisiei în cazurile N 462/99 Attiki Odos și NN 143/97 Podul de autostradă Rio Antirrio.

adoptate nu a putut fi considerată ca făcând parte din contribuția sectorului public, întrucât aceasta putea fi stabilită cu exactitate numai după expirarea perioadei de concesiune. Dispozițiile respective au constituit doar clarificări necesare astfel încât investitorii privați să nu fie descurajați, în special în ceea ce privește acest tip de proiecte de construcții neviabile, cu grad înalt de risc. Prin urmare, întreprinderea PCT nu poate fi diferențiată de concesiunea din cazurile menționate, întrucât dispozițiile în cauză au fost în toate situațiile o „clarificare” și nu o „remunerație”, astfel cum a susținut Comisia în decizia sa de inițiere a procedurii.

- (59) De asemenea, jurisprudența ⁽⁴⁵⁾ pe care Comisia o menționează în decizia sa de inițiere a procedurii, cu privire la faptul că tăcerea Comisiei în legătură cu anumite măsuri nu înseamnă că acestea au fost aprobate ⁽⁴⁶⁾, nu poate fi aplicată în cazuri notificate precum cele invocate de autoritățile elene și PCT.
- (60) Cu privire la deciziile ulterioare referitoare la ajutoarele de stat pentru celelalte proiecte de infrastructură, Comisia nu trebuia să se refere în detaliu la dispozițiile fiscale în cauză, întrucât aceasta nu îi modifica poziția exprimată în cazurile Podul de autostradă Rio Antirrio și Șoseaua de centură a orașului Atena ⁽⁴⁷⁾.
- (61) Autoritățile elene și PCT susțin că problema care se ridică este dacă, având în vedere aprobarea Comisiei din deciziile anterioare menționate mai sus, dispozițiile fiscale în cauză pot fi considerate ca fiind compatibile cu normele privind ajutorul de stat, și nu dacă acestea sunt vizate de evaluarea anterioară a Comisiei, astfel cum este indicat în decizia de inițiere a procedurii. În plus, dacă dispozițiile ar fi fost incluse în documentele aferente procedurii de ofertare pentru concesiunea în speță, Comisia ar fi formulat aceeași concluzie precum în deciziile sale anterioare.
- (62) De asemenea, autoritățile elene și PCT susțin că distincția făcută de Comisie în decizia sa de inițiere a procedurii între cazul de față și cazurile anterioare se bazează pe un aspect tehnic, și anume adoptarea dispozițiilor fiscale în Legea nr. 3755/2009, în loc de includerea acestora în contractul de concesiune. În plus, se indică faptul că: (i) ofertanții din cadrul licitației au fost conștienți de aplicarea dispozițiilor fiscale în cauză ca fiind cadrul standard utilizat de Grecia pentru proiectele de infrastructură publică și în ceea ce privește parteneriatele public-privat în Grecia; (ii) contactele PCT în ceea ce privește concesiunile portuare de containere din Pireu și Salonic au fost efectuate la nivelul prim-ministrului și al ministrului transportului maritim al Greciei, care au promovat proiectele către investitori la nivel internațional și au oferit întregul pachet de măsuri pe care Grecia l-a pus în aplicare pentru proiectele de infrastructură publică finanțate cu resurse din sectorul privat; (iii) PCT era la curent cu faptul că Comisia a examinat și nu a exprimat nicio obiecție cu privire la toate proiectele anterioare de acest fel; (iv) PCT a solicitat guvernului elen și APP în timpul procedurii de ofertare ca dispozițiile în cauză să fie incluse în contractul de concesiune; (v) PCT a discutat acest aspect atât cu prim-ministrul grec, cât și cu ministrul transportului maritim și a primit, încă o dată, asigurări cu privire la faptul că se va introduce o astfel de legislație; (vi) având în vedere asigurările primite, în cursul procedurii de ofertă și al pregătirii ofertei sale, PCT a luat în considerare faptul că respectivul contract de concesiune ar fi aplicat pe aceeași bază ca toate celelalte concesiuni de infrastructuri publice și că, în consecință, creditorii ar fi familiarizați cu condițiile de concesiune.
- (63) Prin urmare, procedura de licitație pentru atribuirea contractului de concesiune către întreprinderea PCT nu poate fi distinsă de cazurile anterioare, întrucât toți ofertanții cunoșteau cadrul fiscal standard pentru proiecte mari de infrastructură. De asemenea, acestea indică faptul că nu exista niciun motiv special pentru menținerea evidenței unor astfel de schimburi în contextul procesului de licitație, întrucât APP nu are competența de a adopta astfel de dispoziții și, în orice caz, aplicarea acestora era o practică stabilită în Grecia în conformitate cu precedentul Comisiei.
- (64) Prin urmare, în cazul în care Comisia se bazează pe un aspect tehnic ca unic motiv pentru a distinge PCT de toate întreprinderile care realizează lucrări de infrastructuri publice în Grecia, această formalitate ar fi contrară principiului securității juridice și încrederii legitime.
- (65) În ceea ce privește afirmația Comisiei potrivit căreia „elementele de probă furnizate de autoritățile elene susțin constatarea că ofertanții nu au luat în considerare avantajele specifice ...” ⁽⁴⁸⁾, PCT susține că nu are cunoștință de elementele de probă menționate și că adoptarea dispozițiilor în cauză prin legea de ratificare a contractului de concesiune nu constituie un element de probă.

⁽⁴⁵⁾ Cauzele conexe T-427/04 Franța/Comisia și T-17/05 France Telecom/Comisia, Rep., 2009, p. II- 0435, punctele 264-266, precum și cauzele C-474/09 P – C-476/09 P, Territorio Historico de Vizcaya, ECLI:EU:C:2011:522, punctul 70.

⁽⁴⁶⁾ A se vedea considerentul 221 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽⁴⁷⁾ În temeiul aceluiași raționament, Comisia a aprobat, de asemenea, o schemă pentru infrastructura de bandă largă în zonele rurale [SA.32866 (11/N)] care a avut ca temei juridic Legea nr. 3389/2005 privind PPP-urile, care conține dispoziții fiscale similare celor din Legea nr. 3755/2009.

⁽⁴⁸⁾ A se vedea considerentele 225 și 226 din decizia de inițiere a procedurii.

4.3. În ceea ce privește compatibilitatea presupuselor măsuri de ajutor de stat

- (66) Autoritățile elene și PCT susțin că, în cazul în care Comisia concluzionează că dispozițiile fiscale în cauză dau naștere unui ajutor de stat, ajutorul ar trebui să fie considerat compatibil cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) și al articolului 107 alineatul (3) litera (c), având în vedere importanța investițiilor, infrastructurii și serviciilor relevante pentru dezvoltarea economică a Greciei și, în special, pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului transportului maritim containerizat.
- (67) Proiectul de investiții în cauză are ca obiectiv dezvoltarea portului Pireu ca terminal maritim de containere modern la Marea Mediterană, cu o capacitate și un spațiu de depozitare mai mare, sporind performanța acestuia în manipularea mai eficientă a traficului maritim containerizat. Datele privind performanța pertinente pentru exploatarea cheiului nr. 2 ⁽⁴⁹⁾ demonstrează deja îndeplinirea acestui obiectiv. În plus, proiectul urmărește obiectivul de interes comun al Comisiei în ceea ce privește politica UE în domeniul transporturilor, astfel cum a fost analizat în diferite regulamente și comunicări ale UE.
- (68) Achiziția de echipamente și construcția cheiului nr. 3 sunt considerate ca fiind o investiție inițială în temeiul normelor privind ajutoarele regionale ale UE în ceea ce privește aplicarea articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE. Acestea corespund sumei de [...] (*) milioane EUR și au creat aproximativ 900 de locuri de muncă directe și indirecte cu normă întreagă, care vor rămâne pentru perioada de concesiune de 35 de ani. Având în vedere cuantumul ridicat al investiției, orice valoare posibilă a ajutorului ar fi cu mult sub plafonul maxim al ajutorului de 30 % care era aplicabil pentru regiunea Attica până la sfârșitul anului 2010 sau valorile maxime ale ajutoarelor aprobate de Comisie în deciziile relevante pentru infrastructura portuară ⁽⁵⁰⁾. Prin urmare, măsurile de ajutor reprezintă măsurile minime necesare și corespunzătoare pentru sprijinirea unui astfel de proiect mare de infrastructură. Contribuția proprie a PCT la proiect se încadrează pe deplin în limitele pragurilor stabilite în normele privind ajutoarele regionale. În plus, un eventual ajutor ar putea fi compatibil cu piața comună în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE din aceleași motive precum ajutorul în favoarea întreprinderii APP aprobat de Comisie în cazul C 21/2009 ⁽⁵¹⁾.
- (69) În special, ajutorul poate fi considerat necesar ținând seama de nevoia de finanțare publică pentru dezvoltarea infrastructurii portuare în timpul crizei financiare, în conformitate cu politica UE în domeniu ⁽⁵²⁾, precum și pentru a se garanta claritatea, previzibilitatea și flexibilitatea sistemului fiscal aplicabil în cazul concesiunilor de acest tip. În ceea ce privește necesitatea măsurilor de ajutor, se susține că dispozițiile fiscale în cauză asigură respectarea acordurilor de finanțare a proiectelor din sectorul privat și evitarea incapacității de plată a întreprinderii cu privire la împrumuturi și datorii potențiale. Fără astfel de dispoziții fiscale, mecanismele de finanțare a proiectului pe care PCT le-ar fi putut accesa ar fi în mod semnificativ mai oneroase, fapt care, eventual, ar fi putut pune în pericol oferta întreprinderii sau punerea în aplicare de către aceasta a contractului de concesiune (disfuncționalitate a pieței). În practică, dispozițiile fiscale în cauză au fost necesare pentru a se asigura accesul concesionarului la finanțarea necesară, obținută de la finanțatori din sectorul privat ⁽⁵³⁾. În cele din urmă, o subvenție în numerar în locul măsurilor în cauză ar fi fost un stimulente inadecvat și inutil, având în vedere dificultatea calculării în prealabil cu precizie a necesităților de finanțare care decurg din această disfuncționalitate a pieței.
- (70) De asemenea, autoritățile elene și PCT susțin că măsurile au un efect clar de stimulare, întrucât începerea și aplicarea acordului de concesiune și orice lucrări de investiții au avut loc după adoptarea dispozițiilor fiscale. În contextul crizei economice și al lipsei de credite financiare în Grecia și la nivel mondial în perioada 2008-2009, PCT a avut un stimulente pentru a trece la punerea în aplicare a concesiunii numai după adoptarea legii. În caz

⁽⁴⁹⁾ În 2012, a) traficul la cheiul nr. 2 a crescut cu 76,5 % în comparație cu 2011 (2,108 milioane EVP în 2012 comparativ cu 1,188 milioane EVP în 2011), b) capacitatea a fost cu 700 000 TEU mai mare decât ceea ce era prevăzut în contractul de concesiune, c) veniturile au crescut cu 43 % în comparație cu 2011 (de la 72,87 milioane EUR la 104,3 milioane EUR). În 2012, PCT, TRAINOSE și Hewlett Packard au semnat un acord în baza căruia Hewlett Packard își va transporta produsele prin Grecia către alte țări vecine.

(*) Informații care fac obiectul obligației privind secretul profesional.

⁽⁵⁰⁾ Deciziile Comisiei în cazurile C 39/2009 – Letonia – Autoritatea portuară liberă Ventspils (intensitatea ajutorului de 50 %), SA.30742 Construirea infrastructurii pentru terminalul pentru feriboturi în Klaipeda (intensitatea ajutorului de 65 %), SA.34940 (2012/N) Portul Augusta (intensitatea ajutorului de 68,87 %); N 649/2001 Subvenție pentru instalații de transport de marfă, (intensitatea ajutorului de 94 %), C 21/2009 Finanțarea publică a infrastructurii și echipamentelor în portul Pireu.

⁽⁵¹⁾ A se vedea nota de subsol 34.

⁽⁵²⁾ Regulamentul (UE) nr. 670/2012.

⁽⁵³⁾ În acest scop, acestea fac referire la faptul că Banca de Dezvoltare a Chinei, unul dintre creditorii PCT, a așteptat adoptarea legii de ratificare pentru a semna împrumutul acordat PCT. Mai mult, acestea fac referire la un mesaj electronic pe care [...] l-a transmis PCT în ianuarie 2009, în care își exprimă principalele preocupări cu privire la finanțarea contractului de concesiune. Conform mesajului, acordul de concesiune nu oferă protecție împotriva modificării discriminatorii sau în general a legii, susținându-se că această situație se referă la cadrul fiscal al contractului de concesiune.

contrar, aceasta ar fi putut abandona concesiunea doar cu riscul de a pierde scrisoarea de garanție bancară de 5 milioane EUR. De asemenea, efectul de stimulare a fost dovedit de faptul că PCT și-a asumat riscul finanțării complete a proiectului.

- (71) Autoritățile elene și PCT susțin în continuare că estimările pe care le-au furnizat ⁽⁵⁴⁾ arată că dispozițiile fiscale oferă o valoare cuprinsă între [...] milioane EUR și [...] milioane EUR ⁽⁵⁵⁾ pentru întreaga perioadă de concesiune, și anume [...] % – [...] % din costurile totale ale investiției, în valoare de [...] milioane EUR, mult mai mică decât valoarea ajutoarelor aprobate de Comisie în cazurile legate de investițiile în porturi.
- (72) În plus, acestea susțin că nu erau necesare cuantificări ex ante ale avantajelor specifice pentru aprobarea sau pentru punerea în aplicare a investiției. Potrivit acestora, abordarea ex ante în vederea evaluării, în temeiul articolului 107 din TFUE, a oricărui beneficiu prezumat despre care s-ar putea afirma că decurge din oricare dintre dispozițiile fiscale este adecvată în conformitate cu jurisprudența constantă ⁽⁵⁶⁾.
- (73) De asemenea, acestea se referă la anumite decizii ale Comisiei ⁽⁵⁷⁾ în care Comisia a aprobat ajutoare de stat nenotificate, prin stabilirea efectului de stimulare și a caracterului necesar și proporțional al ajutoarelor respective, în cazuri în care ajutorul nu a fost cuantificat pe o bază ex ante și/sau nu a putut fi cuantificat nici măcar la momentul adoptării deciziei finale a Comisiei. Prin urmare, nu era necesară calcularea ⁽⁵⁸⁾ avantajului financiar pentru a stabili efectul de stimulare și proporționalitatea.
- (74) În cele din urmă, acestea au indicat că niciuna dintre măsurile examinate nu a fost aplicată în practică.

5. EVALUAREA CARACTERULUI DE AJUTOR DE STAT AL MĂSURILOR

- (75) Articolul 107 alineatul (1) din TFUE definește ajutoarele de stat ca fiind ajutoarele acordate de un stat membru sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre. Prin urmare, pentru a stabili dacă măsurile în cauză constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, trebuie să fie îndeplinite cumulativ condițiile următoare. Și anume, măsura trebuie a) să fie acordată din resurse de stat, b) să confere un avantaj economic unei

⁽⁵⁴⁾ Estimările furnizate s-au bazat pe un studiu realizat de PriceWaterhouseCoopers Business Solutions S.A. Estimările au constat într-o comparație a ipotezelor din planul de afaceri al Cosco la momentul publicării legii de ratificare (martie 2009) și dispozițiile generale aplicabile. Pe baza rezultatului acestei comparații se deduce suma corespunzătoare necesităților de finanțare suplimentară pe care le-ar avea PCT în absența măsurilor fiscale. Suma care rezultă din calculele respective a fost, în cele din urmă, stabilită în valori actualizate (cu utilizarea unei rate de actualizare anuală de 9,0 %, și anume rata de actualizare utilizată de APP în actualizarea taxelor de concesiune minime garantate oferite de PCT în timpul licitației, dar și o valoare actualizată de 4,47 % din martie 2009, și anume rata de referință prevăzută în Comunicarea Comisiei). În cele din urmă, calculele nu includ măsurile prevăzute la articolele 2.3, 2.5, 2.9, 2.10 și articolul 3 din lege.

⁽⁵⁵⁾ În scenariul cel mai pesimist.

⁽⁵⁶⁾ De exemplu, cauza C-143/99 *Adria-Wien Pipeline GmbH și Wieterdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH/Finanzlandesdirektion für Kärnten*, Rec., 2001, p. I-8365, punctul 41; cauza T-335/08 *BNP Paribas și Banca Nazionale del Lavoro SpA (BNL)/Comisia*, Rep., 2010, p. II-3323, punctul 204; și cauzele T-425/04, T-444/04, T-450/04 și T-456/04, Franța, France Télécom, Bouygues SA, Bouygues Télécom SA și AFORS Télécom/Comisia, Rep., 2010, p. II-2009, punctul 216.

⁽⁵⁷⁾ Decizia Comisiei în cazul SA.21918 – Franța – Tarife reglementate la energie electrică în Franța (JO C 398, 22.12.2012, p. 10), Decizia 98/353/CE a Comisiei din 16 septembrie 1997 privind ajutorul de stat pentru Gemeinnützige Abfallverwertung GmbH (JO L 159, 3.6.1998, p. 58), Decizia Comisiei C(2007) 134 a Comisiei din 24 ianuarie 2007 în cauza privind ajutorul de stat NN 67/05 – Lituania – reducerea ratei impozitului pe profit pentru UAB „Bite GSM”, Decizia 2003/227/CE a Comisiei din 2 august 2002 privind diverse măsuri și ajutorul de stat investit de Spania în Terra Mítica SA, un parc de distracții din apropierea Benidorm (Alicante) (JO L 91, 8.4.2003, p. 23), Decizia Comisiei din 14 aprilie 2010 în cauza privind ajutorul de stat NN 30/09 – Irlanda – Deduceri pentru investiții în hotel, Ritz-Carlton Hotel, Powerscourt, Co. Wicklow, Decizia 2003/590/CE a Comisiei privind ajutorul de stat pe care Regatul Unit intenționează să îl acorde CDC Group plc (JO L 199, 7.8.2003, p. 28), Decizia 2009/476/CE a Comisiei privind ajutorul de stat pus în aplicare de Luxemburg sub forma unui fond de compensare creat în cadrul organizării pieței de energie electrică [C 43/02 (ex NN 75/01)] (JO L 159, 20.6.2009, p. 11), Decizia 98/212/CE a Comisiei privind ajutoarele de stat acordate de Italia în favoarea societății Enirisorse SpA (JO L 80, 18.3.1998, p. 32), Decizia Comisiei din 1 martie 2007 privind ajutorul de stat NN4/07 – „Delitissue Sp. z o.o.” cu documentul C(2007) 769.

⁽⁵⁸⁾ Conform calculelor PCT, impactul adoptării dispozițiilor fiscale asupra ratei interne de rentabilitate (denumită în continuare „RIR”) luată în considerare în modelul de plan de afaceri al PCT din martie 2009 a fost estimat la [...] puncte de bază (respectiv, [...] %) care reflectă o creștere în valoarea RIR calculată în absența dispozițiilor fiscale în cauză de aproximativ [...] % (și anume de la [...] % la [...] %).

întreprinderi, c) să fie selectivă, d) să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

5.1. Noțiunea de întreprindere

- (76) În temeiul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, normele privind ajutoarele de stat se aplică doar în cazul în care beneficiarul unui ajutor este o „întreprindere”. Conform jurisprudenței constante, o întreprindere este o entitate care desfășoară o activitate economică, indiferent de statutul său juridic și de modul în care este finanțată ⁽⁵⁹⁾. În plus, orice activitate care constă în oferirea de bunuri și/sau servicii pe o anumită piață reprezintă o activitate economică ⁽⁶⁰⁾.
- (77) Comisia a constatat deja că construirea și operarea anumitor tipuri de infrastructură pot fi considerate activități economice ⁽⁶¹⁾. În plus, în conformitate cu jurisprudența constantă ⁽⁶²⁾, furnizarea de facilități de infrastructură către terți contra cost constituie o activitate economică.
- (78) Întrucât PCT a modernizat cheiul nr. 2 existent, a construit noul chei nr. 3 și furnizează întreaga gamă de servicii portuare legate de operarea terminalului de containere, aceasta poate fi considerată o întreprindere în sensul normelor privind ajutoarele de stat. Prin urmare, PCT face obiectul normelor privind ajutoarele de stat.

5.2. Resurse de stat

- (79) În conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din TFUE, o măsură constituie ajutor de stat dacă este acordată de un stat membru sau prin intermediul resurselor de stat. Măsura în cauză este decisă de către stat și imputabilă statului. Permițând PCT să se bucure de un tratament fiscal special, statul elen renunță la resurse de stat pe care le-ar fi obținut în cazul în care nu ar fi adoptat dispozițiile fiscale presupus avantajoase. Prin urmare, măsurile în cauză implică o pierdere de resurse de stat și pot fi considerate ca fiind acordate prin intermediul resurselor de stat.

5.3. Existența unui avantaj selectiv

- (80) Conform jurisprudenței constante, pentru a stabili dacă o măsură de stat constituie ajutor de stat, trebuie să se determine dacă întreprinderea beneficiară primește un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață, și anume, în absența intervenției statului ⁽⁶³⁾.
- (81) Doar efectul măsurii asupra întreprinderii este relevant, și nu cauza sau obiectivul intervenției statului ⁽⁶⁴⁾. Pentru a evalua acest aspect, trebuie să se compare situația financiară a întreprinderii în urma punerii în aplicare a măsurii cu situația financiară a acesteia în cazul în care măsura nu ar fi fost pusă în aplicare. Noțiunea de ajutor cuprinde nu numai beneficiile pozitive, ci și măsurile care, în diverse forme, reduc cheltuielile normale incluse în

⁽⁵⁹⁾ Cauzele conexe C-180/98 – C-184/98, Pavlov și alții, Rec., 2000, p. I-6451.

⁽⁶⁰⁾ Cauzele 118/85 Comisia/Italia, Rec., 1987, 2599, punctul 7, C-35/96, Comisia/Italia, Rec., 1998, p. I-3851, punctul 36, cauzele conexe C-180/98 – C-184/98, Rec., 2000, p. I-6451.

⁽⁶¹⁾ Deciziile Comisiei în următoarele cazuri privind ajutoarele de stat: N 44/10 – Finanțarea publică a infrastructurii portuare din Krievu Sala (JO C 215, 21.7.2011, p. 21, punctele 60-68); C 39/09 – Finanțarea publică a infrastructurii portuare din portul Ventspils (JO C 62, 20.3.2010, p. 7, punctele 53-58), N 60/06 – portul Rotterdam, (JO C 196, 24.8.2007, p. 1, punctele 42-52); N 520/03 – porturi flamande (JO C 176, 16.7.2005, p. 12, punctele 34-54).

⁽⁶²⁾ A se vedea, printre altele, hotărârea din 24 octombrie 2002, cauza C-82/01P Aéroport de Paris, Rec., 2002, p. I-9297, precum și hotărârea din 24 martie 2011 în cauzele conexe T-455/08 Flughafen Leipzig-Halle GmbH și Mitteldeutsche Flughafen AG c/Comisia și cauza T-443/08 Freistaat Sachsen și Land Sachsen-Anhalt/Comisia, Rep., 2011, p. II-1311.

⁽⁶³⁾ Cauza C-39/94 SFEI și alții, Rec., 1996, p. I-3547, punctul 60; Cauza C-342/96, Spania/Comisia, Rec., 1999, p. I-2459, punctul 41.

⁽⁶⁴⁾ Cauza 173/73 Italia/Comisia, Rec., 1974, 709, punctul 13.

bugetul unei întreprinderi și care, fără a fi subvenții în sensul strict al cuvântului, au un caracter similar și același efect ⁽⁶⁵⁾. În ceea ce privește domeniul fiscal, Curtea a precizat că o măsură prin care autoritățile publice acordă anumitor întreprinderi o scutire de impozit care plasează beneficiarul într-o poziție mai favorabilă decât a celorlalți contribuabili constituie un ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. În același mod, o măsură prin care se acordă anumitor întreprinderi o reducere de impozit sau o amânare de la plata impozitului datorat în mod normal poate constitui ajutor de stat ⁽⁶⁶⁾.

- (82) Măsurile examinate constau în scutiri sau amânări ale plăților de impozite sau taxe normale pe care PCT ar trebui să le plătească în absența dispozițiilor relevante sau într-un tratament diferențiat care permite întreprinderii PCT să asigure un flux mai mare de lichidități în primii ani din faza de construcție (a se vedea mai jos descrierea sistemului normal de impozitare sau sistemul de referință). Astfel, prin măsurile în cauză, situația financiară a PCT este îmbunătățită comparativ cu situația acesteia în lipsa măsurilor. Prin urmare, acestea conferă un avantaj întreprinderii PCT.
- (83) Existența unui avantaj poate fi exclusă în cazul în care întreprinderea în cauză prestează servicii de interes economic general, în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența Altmark ⁽⁶⁷⁾, sau atunci când intervenția statului a avut loc în conformitate cu condițiile normale de piață ⁽⁶⁸⁾. Cu toate acestea, cele două situații nu sunt aplicabile în cazul de față.
- (84) În ceea ce privește „dezavantajul structural” invocat de beneficiar și autoritățile elene, Comisia observă, în primul rând, că, în conformitate cu jurisprudența Curții, existența unui dezavantaj structural nu este relevantă pentru excluderea existenței unui avantaj și, prin urmare, a ajutorului de stat ⁽⁶⁹⁾. În plus, cauza Combust nu este aplicabilă în mod automat în speță. În cauza respectivă, Combust a avut, într-adevăr, un dezavantaj structural în comparație cu concurenții săi din sectorul privat, iar măsura respectivă excludea, într-adevăr, existența unui avantaj. Acest lucru s-a datorat faptului că cea mai mare parte a șoferilor din cadrul Combust aveau statut de funcționari, ceea ce însemna costuri cu personalul mai mari decât în cazul în care Combust ar fi angajat șoferi pe baza unui contract, ca toți ceilalți operatori de transport cu autobuzul. În comparație, PCT nu are un dezavantaj structural în comparație cu concurenții săi, întrucât faptul că acesta s-a angajat să investească într-un mare proiect de infrastructură publică nu poate constitui, în sine, un dezavantaj structural, ci o decizie a unui investitor privat care a fost luată de întreprinderea-mamă a PCT, Cosco, în contextul activității sale normale de afaceri. Prin urmare, constatările din jurisprudența Combust nu sunt aplicabile în cazul de față.
- (85) În special în ceea ce privește măsura referitoare la scutirea de la plata impozitelor, a contribuțiilor și a oricăror drepturi în favoarea statului sau a terților cu privire la contractele dintre creditorii, în special întreprinderea-mamă Cosco, ai acordurilor de împrumut în temeiul cărora sunt transferate drepturile și obligațiile care decurg din acestea ⁽⁷⁰⁾, Comisia consideră că aceasta este echivalentă cu încheierea unui contract de asigurare pe care statul îl acordă creditorilor întreprinderii PCT cu titlu gratuit. În esență, creditorii PCT, în special Cosco, pot beneficia de imunitate la plata impozitului, a contribuțiilor și a oricăror drepturi în favoarea statului sau a terților pe care statul elen poate decide să le impună în viitor, fără a avea obligația de a plăti despăgubiri statului pentru o astfel de imunitate. Prin urmare, datorită acestei măsuri, Cosco se află într-o poziție mai avantajoasă decât creditorii altor investitori, întrucât nu trebuie să plătească o primă către stat pentru o astfel de imunitate.
- (86) Având în vedere natura măsurii a cărei aplicare este prevăzută în cazul în care statul adoptă norme general aplicabile prin care impune impozite indirecte pentru acest tip de operațiuni, în esență aceasta prevede imunitate fiscală în favoarea creditorilor întreprinderii PCT, în special Cosco, comparativ cu întreprinderile aflate în aceeași situație de fapt și de drept precum ceilalți creditorii ai întreprinderilor care efectuează investiții. În cazul în care statul membru adoptă norme general aplicabile prin care impune impozite pe transferul de obligații în materie de împrumuturi realizat de întreprinderi, creditorii tuturor celorlalți investitori vor trebui să plătească astfel de impozite indirecte în cazul transferului drepturilor de împrumut. Dimpotrivă, în cazul PCT, transferul oricărui

⁽⁶⁵⁾ Cauzele C-143/99 *Adria-Wien Pipeline*, Rec., 2001, p. I-8365, punctul 38; C-387/92 *Banco Exterior de España*, Rec., 1994, p. I-877, punctul 13; și cauza C-200/97, *Ecotrade*, Rec., 1998, p. I-7907, punctul 34.

⁽⁶⁶⁾ Cauza C-222/04, *Cassa di Risparmio di Firenze și alții*, Rec., 2006, p. I-289, punctul 132.

⁽⁶⁷⁾ Cauza C-280/00 *Altmark Trans*, Rec., 2003, p. I-7747.

⁽⁶⁸⁾ Cauza C-39/94 *SFEI și alții*, Rec., 1996, p. I-3547, punctele 60-61.

⁽⁶⁹⁾ A se vedea cauzele conexe C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, *Comitato „Venezia vuole vivere”, Hotel Cipriani Srl și Società Italiana per il gas SpA (Italgas)/Comisia, Rep.*, 2011, p. 14727, punctele 92 și 94-96, precum și Ordonanța președintelui Tribunalului în cauza T-172/14 R *Stahlwerk Bous/Comisia*, punctele 59 și 60.

⁽⁷⁰⁾ Articolul 2 alineatul (9) din lege.

drept care decurge din orice împrumut de finanțare a investițiilor între creditorii săi, în special Cosco, nu va face obiectul vreunei astfel de taxe, fără ca statul să fie indemnizat pentru acordarea unei astfel de imunități. Prin urmare, avantajul în cauză este selectiv, întrucât acesta vizează doar creditorii întreprinderii PCT, în special Cosco, care transferă drepturi și/sau obligații ce decurg din creditele relevante pentru finanțarea contractului de concesiune și a PCT.

- (87) Pentru a se încadra în domeniul de aplicare a articolului 107 alineatul (1) din TFUE, o măsură de stat trebuie „să favorizeze anumite întreprinderi sau producerea anumitor bunuri” în raport cu altele care, din perspectiva obiectivului urmărit de regimul respectiv, se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă ⁽⁷¹⁾. Prin urmare, în principiu, în cazul măsurilor fiscale, Comisia trebuie să evalueze selectivitatea materială a măsurii prin intermediul unei analize în trei etape.
- (88) În primul rând, este necesar să se identifice regimul comun sau „normal” din cadrul sistemului fiscal aplicabil (denumit în continuare „sistem de referință”). În al doilea rând, trebuie să se evalueze dacă măsura constituie o derogare de la sistemul de referință respectiv în măsura în care aceasta face distincție între operatorii economici care, din perspectiva obiectivelor inerente sistemului, se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă ⁽⁷²⁾.
- (89) În cazul în care se constată că există o astfel de derogare, și anume dacă măsura în cauză este selectivă *prima facie*, într-o a treia etapă trebuie să se examineze dacă măsura de derogare rezultă din natura sau din schema generală a sistemului fiscal din care face parte și, prin urmare, ar putea fi justificată. În acest context, conform jurisprudenței Curții, statul membru trebuie să demonstreze dacă diferențierea decurge în mod direct din principiile de bază sau orientative ale sistemului respectiv ⁽⁷³⁾.
- (90) Autoritățile elene și PCT au prezentat argumente ample pentru a susține că, pentru toate măsurile fiscale, sistemul de referință corespunzător este sistemul general aplicat pentru proiectele mari de infrastructură publică în Grecia, cu obiectivul de a facilita accesul acestora la finanțare, având în vedere riscurile ridicate pe care astfel de proiecte le generează, menționând că din hotărârea Gibraltar ⁽⁷⁴⁾ rezultă că introducerea de către un stat membru a unei derogări de la normele general aplicabile nu conduce în mod automat la selectivitate și la existența unui avantaj.
- (91) Comisia va analiza mai întâi dacă argumentele respective pot fi acceptate în ceea ce privește toate elementele analizei de selectivitate, și anume sistemul de referință, obiectivul sistemului, evaluarea situației de fapt și de drept comparabile având în vedere obiectivul sistemului și justificarea pe baza obiectivului respectiv. Ulterior se va trece la analiza selectivității pentru fiecare măsură în parte.

(i) **În ceea ce privește „sistemul de referință” și obiectivul acestuia**

- (92) Sistemul de referință reprezintă cadrul față de care este evaluat caracterul selectiv al unei măsuri. Acesta definește limitele pentru stabilirea faptului dacă anumite întreprinderi beneficiază de o derogare de la normele obișnuite care formează împreună sistemul de referință respectiv și, prin urmare, sunt tratate în mod avantajos în comparație cu alte întreprinderi supuse aplicării normelor generale ale sistemului.
- (93) La stabilirea cadrului fiscal de referință, domeniul de aplicare a acestuia trebuie să fie determinat în mod consecvent pentru a evita ca obiective care sunt extrinseci sistemului să fie luate drept bază pentru definirea acestuia. În cazul în care definiția sistemului de referință ar fi stabilită ținând seama de obiectivul de politică pe care statele membre îl urmăresc în fiecare caz și care este extrinsec logicii sistemului de impozitare, atunci toate măsurile fiscale instituite în statele membre pentru promovarea anumitor sectoare, activități sau tipuri de întreprinderi ar ieși, în practică, din domeniul de aplicare a articolului 107 alineatul (1) din TFUE ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁷¹⁾ Cauzele C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, Rec., 2001, p. I-8365, punctul 41; C-308/01 *GIL Insurance și alții*, Rec., 2004, p. I-4777, punctul 68; C-172/03 *Heiser*, Rec., 2005, p. I-1627, punctul 40.

⁽⁷²⁾ A se vedea cauzele C-143/99 *Adria-Wien*, punctul 41, C-308/01, *GIL Insurance*, Rec., 2004, p. I-4777, punctul 68, C-172/03 *Heiser*, Rec., 2005, p. I-1627, punctul 40, C-88/03, *Portugalia/Comisia*, Rec., 2006, p. I-7115, punctul 54, T-233/04 *Țările de Jos/Comisia*, punctul 86.

⁽⁷³⁾ A se vedea, de exemplu, cauza C-279/08 P, *Comisia/Țările de Jos (NOx)*, Rep., 2011, p. I-7671, punctul 62.

⁽⁷⁴⁾ Cauzele conexe C-106/09 P și C-107/09 P *Comisia și Spania/Guvernul din Gibraltar și Regatul Unit*, Rec., 2011, p. I-11113.

⁽⁷⁵⁾ A se vedea cauzele conexe T-92/00 și T-103/00, *Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, Ramondín SA și Ramondín Cápsulas/Comisia*, Rec., 2002, p. II-1385, punctul 51.

(94) În speță, obiectivul de a sprijini întreprinderile implicate în proiecte mari de infrastructură prin asigurarea certitudinii juridice și a unui flux de numerar suplimentar în cursul fazei de construcție, invocat de autoritățile elene și PCT, este un obiectiv de politică extern considerentelor de natură fiscală și nu poate fi utilizat în scopuri de analiză a selectivității. Caracteristicile proiectelor mari de infrastructură publică sunt extrinseci sistemului fiscal și nu pot servi drept bază pentru a stabili sistemul de referință aplicabil. În orice caz, faptul că statul elen adoptă o lege specifică de fiecare dată când dorește să acorde un tratament fiscal special pentru o anumită întreprindere nu poate fi considerat drept un cadru general pe care administrația îl aplică în mod nediscreționar.

(ii) **Situația de fapt și de drept a întreprinderii PCT din perspectiva obiectivului măsurii în cauză**

(95) Odată stabilit sistemul de referință, în cadrul următoarei etape a analizei se verifică dacă măsura în cauză tratează diferit întreprinderile, prin derogare de la sistemul respectiv. În acest scop, este necesar să se stabilească dacă măsura este susceptibilă să favorizeze anumite întreprinderi sau producția anumitor bunuri, în comparație cu alte întreprinderi care se află într-o situație de fapt și de drept similară, având în vedere obiectivul intrinsec al sistemului de referință. Cu toate acestea, în acest sens, obiectivele de politică externă nu pot fi invocate pentru a analiza tratamentul diferențiat al întreprinderilor în cadrul unui anumit regim fiscal.

(96) În ceea ce privește caracterul „orizontal” al regimului în cauză care se aplică tuturor întreprinderilor care execută proiecte mari de infrastructură, dintr-o jurisprudență constantă ⁽⁷⁶⁾ reiese că faptul că numărul întreprinderilor care ar avea dreptul să beneficieze de o măsură este foarte mare sau că întreprinderile aparțin unor sectoare de activitate diferite nu este suficient pentru a pune sub semnul întrebării caracterul selectiv al măsurii și, prin urmare, pentru a exclude statutul de ajutor de stat ⁽⁷⁷⁾. Prin urmare, faptul că întreprinderile care desfășoară proiecte mari de infrastructură pot beneficia de anumite scutiri fiscale nu este suficient pentru a exclude caracterul selectiv al măsurilor în cauză. Dimpotrivă, criteriile pe care trebuie să le îndeplinească întreprinderile pentru a obține acces la astfel de scutiri pot conduce la selectivitate *de facto* ⁽⁷⁸⁾.

(97) Prin urmare, situația de fapt și de drept comparabilă a întreprinderii PCT trebuie examinată de fiecare dată având în vedere obiectivul urmărit de regimul fiscal aplicabil relevant și nu pe baza obiectivelor extrinseci de politică.

(iii) **Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal**

(98) O măsură care constituie o derogare de la sistemul de referință și, care, prin urmare, este selectivă *prima facie*, poate fi considerată în continuare ca fiind neselectivă dacă se justifică prin natura sau schema generală a sistemului respectiv. Acest lucru este valabil în cazul în care o măsură decurge în mod direct din principiile intrinseci sau orientative fundamentale ale sistemului de referință sau în cazul în care aceasta rezultă din mecanismele inerente necesare pentru funcționarea și eficiența sistemului ⁽⁷⁹⁾. Dimpotrivă, obiectivele de politică externă care nu sunt inerente sistemului nu pot fi utilizate în acest scop ⁽⁸⁰⁾. În consecință, scutirile fiscale care decurg dintr-un obiectiv independent de sistemul de impozitare din care acestea fac parte nu pot eluda condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE.

(99) În această privință, Curtea Europeană a stabilit că, inclusiv atunci când un obiectiv de politică constituie unul dintre obiectivele esențiale ale Uniunii Europene, necesitatea de a lua în considerare obiectivul respectiv nu justifică excluderea unor măsuri selective din clasificarea drept ajutor de stat ⁽⁸¹⁾. Punerea în aplicare cu succes a proiectelor mari de infrastructură și certitudinea juridică pentru punerea în aplicare a unor astfel de proiecte nu pot fi luate în considerare ca un obiectiv intrinsec al sistemului fiscal. În plus, autoritățile elene și PCT nu au

⁽⁷⁶⁾ A se vedea cauza C-279/08 P, Comisia/Regatul Țărilor de Jos, Rep., 2011, p. I-7671, punctul 50.

⁽⁷⁷⁾ Cauzele C-75/97 Belgia/Comisia, Rec., 1999, p. I-3671, punctul 32; cauza C-143/99 Adria Wien Pipeline și Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, Rec., 2001, p. I-8365, punctul 48; cauza C409/00 Spania/Comisia, Rec., 2003, I-1487, punctul 48.

⁽⁷⁸⁾ Cauzele conexe T-92/00 și T-103/00 Ramondin SA și Ramondin Cápsulas SA/Comisia, Rec., 2002, p. II-1385, punctul 39; în această hotărâre, Curtea a statuat că aplicarea unei măsuri fiscale numai pentru investițiile care depășesc un anumit prag înseamnă că măsura este rezervată *de facto* întreprinderilor care dețin resurse financiare semnificative.

⁽⁷⁹⁾ A se vedea, de exemplu, cauzele conexe C-78/08 – C-80/08 Paint Graphos și alții, Rep., 2011, p. I-7611, punctul 69.

⁽⁸⁰⁾ A se vedea cauzele conexe C-78/08 – C-80/08 Paint Graphos și alții, Rep., 2011, p. I-7611, punctele 69 și 70; cauza C-88/03 Portugalia/Comisia, Rec., 2006, p. I-7115, punctul 81; cauza C279/08 P, Comisia/Țările de Jos (NOx), Rep., 2011, p. I-7671; cauza C-487/06 P, British Aggregates/Comisia, Rep., 2008, p. I-10515.

⁽⁸¹⁾ A se vedea, printre altele, cauzele C-279/08P Comisia/Regatul Țărilor de Jos, Rep., 2011, p. I07671, punctul 75, cauza C-487/06 P, British Aggregates/Comisia, Rep., 2008, p. I-10505, punctul 92; C-241/94, Franța/Comisia, Rec., 1996, p. I-4551, punctul 21; C-342/96 Spania/Comisia, Rec., 1999, p. I-2459, punctul 23; C-75/97 Belgia/Comisia, punctul 25.

dovedit modul în care acest obiectiv este conform cu principiul egalității și proporționalității sistemului fiscal general, în special în ceea ce privește obiectivul de creștere a veniturilor. Cel de al doilea obiectiv este dificil de reconciliat cu acordarea de reduceri fiscale ⁽⁸²⁾. De asemenea, principalele preocupări financiare ale întreprinderilor care execută proiecte mari de infrastructură nu pot fi considerate drept obiective care pot justifica un tratament diferențiat pentru aceste întreprinderi specifice și, în special, pentru PCT.

- (100) Prin urmare, în cazul în care măsurile fiscale care vor fi examinate în cele ce urmează constituie măsuri selective, acestea nu pot fi considerate ca fiind justificate de obiectivele de interes public invocate de autoritățile elene și de beneficiar.

5.3.1. Scutirea de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate până la data începerii ⁽⁸³⁾ exploataării cheiului nr. 3 ⁽⁸⁴⁾

Sistemul de referință

- (101) În cadrul sistemului fiscal elen, în principiu, toate profiturile întreprinderilor pe acțiuni, ale întreprinderilor cu răspundere limitată și ale întreprinderilor cu capital privat stabilite în Grecia, care sunt generate în Grecia și în străinătate, inclusiv cele sub formă de dobândă, se impozitează ⁽⁸⁵⁾ la rata aplicabilă pentru exercițiul financiar în cauză, iar suma rămasă din profituri după impozitare poate fi distribuită acționarilor, acumulată ca rezerve sau încorporată/convertită în capital social printr-un aport de capital. Atunci când valoarea profitului după impozitare este distribuită acționarilor sau încorporată/convertită în capital propriu, aceasta se impozitează din nou la rata aplicabilă în cursul exercițiului financiar în cauză ⁽⁸⁶⁾.
- (102) În consecință, sistemul de referință pentru impozitarea dobânzilor acumulate până la data începerii exploataării cheiului nr. 3 este sistemul impozitului pe profit din Grecia, în special impozitarea profiturilor întreprinderilor, inclusiv cele rezultate din dobânzile acumulate.

Derogare de la sistemul de referință

- (103) „Dobânzile acumulate” ⁽⁸⁷⁾ constituie o parte a venitului impozabil brut al PCT și ar face în mod normal obiectul impozitării. Cu toate acestea, PCT este scutită de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate până la începerea operării cheiului nr. 3 ⁽⁸⁸⁾, tratament care se abate de la sistemul de referință, și anume impozitul pe profit în temeiul Codului elen privind impozitul pe venit (denumit în continuare „CEIV”). PCT poate fi considerată ca fiind într-o situație de fapt și de drept comparabilă cu toate societățile pe acțiuni care plătesc impozit pe profit în temeiul cadrului general aplicabil. Prin urmare, se poate concluziona că întreprinderii PCT i s-a acordat un avantaj selectiv.
- (104) Potrivit autorităților elene și PCT, articolul 99 din CEIV prevede că venitul scutit de impozit face obiectul impozitului pe profit la momentul distribuirii sau al capitalizării acestuia. Pe această bază, părțile susțin că dispoziția în cauză permite doar o amânare la plata impozitelor pentru PCT, în sensul că odată ce PCT va capitaliza sau va distribui profitul, aceasta va fi obligată la plata impozitului pe profiturile sale, precum și la reținerea la sursă a impozitului pe dividendele acționarilor.

⁽⁸²⁾ A se vedea, în acest sens, cauzele conexe T-92/00 și T-103/00 Ramondin SA și Ramondín Cápsulas SA/Comisia, Rec., 2002, p. II-1385, punctul 62.

⁽⁸³⁾ Sau până la 31 octombrie 2015 cel târziu.

⁽⁸⁴⁾ Articolul 2 alineatul (1) din Legea nr. 3755/2009.

⁽⁸⁵⁾ Articolul 99 alineatul (1) litera (a) prima liniuță, coroborat cu articolul 12 alineatul (1), articolul 105 alineatul (1) litera (b) și articolul 109 alineatul (1) din Codul elen al impozitului pe venit; impozitul pe profit s-a ridicat la 25 % în exercițiul financiar 2010, 24 % în exercițiul financiar 2011, 20 % în exercițiul financiar 2012, 22 % în exercițiul financiar 2013, 26 % începând din exercițiul financiar 2014.

⁽⁸⁶⁾ Un impozit reținut la sursă este aplicabil la momentul respectiv, în conformitate cu articolul 99 alineatul (1) litera (a) din CEIV.

⁽⁸⁷⁾ Potrivit autorităților elene, termenul „dobândă acumulată” este utilizat pentru a descrie metoda contabilă utilizată pentru a calcula acumularea dobânzii, prin care dobânda se acumulează în funcție de datele privind fluxul de numerar și cantumurile implicate. Cu alte cuvinte, „dobânda acumulată” este dobânda cu privire la o anumită sumă pe o anumită perioadă de timp (indiferent dacă dobânzile sunt datorate sau scadente). Potrivit autorităților elene, PCT se așteaptă în mod normal să colecteze astfel de dobânzi în depozite de numerar la instituții de credit.

⁽⁸⁸⁾ Scutirea de impozit pe dobânzile acumulate se va aplica pentru o perioadă de timp care poate varia, în funcție de finalizarea mai devreme sau mai târziu a lucrărilor, dar care are un anumit termen. În conformitate cu articolul 12 din contractul de concesiune, începerea exploataării cheiului nr. 3 trebuie să fie efectuată cu 48 de luni după data de începere a lucrărilor de construcție și, în orice caz, nu mai târziu de 31 octombrie 2015.

- (105) Comisia remarcă faptul că articolul 99 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din CEIV prevede că, pentru întreprinderile care sunt scutite de la plata impozitului pe profit în conformitate cu legislația specifică (în acest caz, dispoziția care face obiectul examinării), numai profiturile capitalizate sau distribuite sunt impozitate, după ce impozitul pe profit corespunzător se deduce din valoarea acestora. Prin urmare, acest lucru înseamnă că, prin dispoziția respectivă, PCT nu este obligată să plătească impozitul pe venit din dobânzi acumulate până când veniturile aferente sunt capitalizate sau distribuite sau cel târziu până la începerea exploatării cheiului nr. 3. Prin urmare, amânarea la plata impozitelor se referă numai la profiturile care pot fi distribuite sau capitalizate. Datorită dispoziției în cauză, PCT își poate utiliza profiturile care rezultă din dobânzile acumulate până la începerea operării cheiului nr. 3, pentru a acumula rezerve fără a trebui să plătească impozitul pe profit în acest sens. În plus, întrucât, astfel cum afirmă autoritățile elene, nu există nicio obligație în temeiul legislației elene de a transforma rezervele în capital social sau de a distribui profiturile, PCT poate, datorită dispoziției în cauză, să beneficieze de o scutire fiscală totală pentru profiturile sale care decurg din dobânzile acumulate generate în Grecia și în străinătate ⁽⁸⁹⁾. În orice caz, o amânare la plata impozitelor constituie un avantaj selectiv în favoarea PCT.
- (106) Autoritățile elene și PCT indică faptul că PCT trebuie să mențină lichidități semnificative în vederea finanțării investițiilor necesare în faza de construcție și în perioada înainte de începerea exploatării cheiului nr. 3 și că scutirea vizează să faciliteze investițiile respective în infrastructura publică. În acest sens, acestea consideră că PCT se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă cu a tuturor întreprinderilor care realizează mari investiții în infrastructura publică.
- (107) Cu toate acestea, faptul că măsura este disponibilă pentru toate întreprinderile care realizează investiții în infrastructuri publice nu înseamnă că măsura nu este selectivă. Dimpotrivă, se stabilește că doar o anumită categorie de întreprinderi, cele care investesc în infrastructuri publice, poate beneficia de măsura respectivă. Alte întreprinderi care nu sunt active în acest sector de activitate nu pot beneficia de aceeași măsură. În plus, astfel cum s-a analizat deja mai sus ⁽⁹⁰⁾, obiectivul de politică de a sprijini întreprinderile implicate în proiecte mari de infrastructură în timpul etapei de construcție nu poate fi considerat ca un obiectiv inerent unui regim fiscal pe baza căruia poate fi determinată situația de fapt și de drept comparabilă a întreprinderilor.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (108) Autoritățile elene și PCT indică faptul că scutirea de impozit pe dobânzile acumulate se bazează direct pe o dispoziție generală a CEIV ⁽⁹¹⁾ care include printre anumite tipuri de impozit pe venit scutit „veniturile scutite în temeiul unui contract ratificat prin lege”. Acestea susțin că, întrucât legiuitorul elen utilizează în mod constant această derogare generală pentru a introduce scutiri fiscale care se aplică în mod specific tuturor proiectelor mari de infrastructură publică desfășurate în Grecia, dispoziția care face obiectul examinării nu introduce o scutire fiscală. Dimpotrivă, aceasta face parte dintr-un sistem general bazat pe sistemul fiscal general, care vizează facilitarea și sprijinirea punerii în aplicare a proiectelor mari de infrastructură publică sau de investiții. Dispoziția respectivă a fost aplicată consecvent pentru toate proiectele publice de infrastructură, pentru a se asigura faptul că întreprinderile care se angajează în astfel de proiecte nu sunt supuse discriminării sau „dezavantajului structural”.
- (109) Din jurisprudența instanțelor UE rezultă că tratarea agenților economici în mod discreționar poate însemna că aplicarea individuală a unei măsuri generale preia caracteristicile unei măsuri selective, în special în cazul în care exercitarea puterii discreționare nu se limitează la simpla gestionare a veniturilor fiscale pe baza unor criterii obiective ⁽⁹²⁾.
- (110) Având în vedere jurisprudența menționată, se poate concluziona că presupusa dispoziție „generală” permite legiuitorului libertate totală în ceea ce privește scutirea oricăror venituri de la impozitare, în termeni concreți, după ce statul a negociat și a încheiat orice tip de contract cu orice persoană impozabilă. Prin urmare, în practică, această dispoziție „generală” permite derogări care nu se încadrează în logica sistemului fiscal general, ci în logica de a

⁽⁸⁹⁾ În cazul în care nu este aplicabil niciun tratat privind evitarea dublei impuneri.

⁽⁹⁰⁾ A se vedea considerentele 95-97.

⁽⁹¹⁾ Și anume, articolul 103 alineatul (1) litera (m).

⁽⁹²⁾ Cauza C-241/94, Franța/Comisia (Kimberly Clark), Rec., 1996, p. I-4451. A se vedea, de asemenea, considerentul 21 din Comunicarea fiscală.

favoriza o anumită întreprindere, cu care se poate negocia și încheia de fiecare dată un contract. Prin urmare, așa-zisa dispoziție „generală” din CEIV nu poate fi considerată ca făcând parte din logica sistemului de impozitare a veniturilor.

- (111) În ceea ce privește justificarea măsurii ca fiind inerentă obiectivului de politică publică de facilitare a proiectelor de infrastructură publice, Comisia consideră că aceste argumente nu ar putea să fie luate în considerare la evaluarea noțiunii de ajutor de stat.
- (112) Prin urmare, Comisia concluzionează că măsura constituie un avantaj selectiv în favoarea PCT, care este egal cu impozitul pe venit care PCT ar trebui să îl plătească în mod normal pentru dobânzile acumulate până la începerea operațiunilor cheiului nr. 3.

5.3.2. *Restituirea soldului creditor pentru TVA, indiferent de stadiul de finalizare a obiectului contractului – „produs unic de investiții” – restituirea TVA în termen de 60 de zile de la depunerea cererii; penalități de întârziere* ⁽⁹³⁾

Sistemul de referință

- (113) Conform sistemului fiscal elen privind TVA, o persoană impozabilă are dreptul să deducă TVA aferentă intrărilor care este legată direct de realizarea unor acte care sunt impozabile ⁽⁹⁴⁾ sau a unor acte care nu sunt impozabile, dar conferă dreptul la deducere. Deducerea se acordă pentru acele bunuri și servicii care sunt utilizate efectiv pentru realizarea de acte care fac obiectul impozitului. În plus, creditul pentru TVA care rezultă din deducerea TVA aferentă ieșirilor și TVA aferentă intrărilor într-o anumită perioadă fiscală nu este rambursat, ci este reportat în perioada impozabilă următoare ⁽⁹⁵⁾. Rambursarea este permisă în cazul în care întreprinderea nu poate compensa creditul pentru TVA cu TVA aferentă ieșirilor pe o perioadă de 3 ani și la încheierea perioadei respective ⁽⁹⁶⁾.
- (114) Creditul pentru TVA poate fi rambursat și nu se reportează în următoarea perioadă fiscală doar în temeiul excepțiilor prevăzute la articolul 34 din Codul TVA. Una dintre excepții se referă la TVA care a fost plătită pentru „produse de investiții”, astfel cum sunt definite în Codul TVA ⁽⁹⁷⁾, și anume „produsele corporale, deținute de societate și angajate de aceasta în exploatare continuă, precum clădirile și alte tipuri de construcții, care sunt construite de către persoana impozabilă pe o proprietate imobiliară care nu îi aparține, dar pe care o utilizează în baza oricărui raport juridic, pentru o perioadă de cel puțin 9 ani ... Costurile de reparare și întreținere nu sunt incluse în valoarea produsului de investiție”.
- (115) În conformitate cu articolul 5 din Decizia ministerială nr. 1073/2004 ⁽⁹⁸⁾, în cazurile excepționale prevăzute ⁽⁹⁹⁾, creditul pentru TVA poate fi rambursat după cum urmează: (a) pentru prima cerere de rambursare a TVA, în termen de 2 luni de la data depunerii cererii; (b) pentru cererile ulterioare de rambursare a TVA cu valoare de peste 6 000 EUR: (i) 90 % se restituie în termen de 1 lună de la data depunerii cererii; și (ii) restul de 10 %, în termen de 2 luni de la data depunerii cererii; (c) pentru cererile ulterioare de rambursare a TVA cu valoare sub 6 000 EUR, întregul quantum al TVA se restituie în termen de 1 lună de la data depunerii cererii.
- (116) Astfel cum autoritățile elene și PCT au subliniat în mod întemeiat, pentru construirea de bunuri imobile, rambursarea creditului pentru TVA se efectuează după începerea lucrărilor și până la suma care corespunde cheltuielilor aferente lucrărilor care au fost efectuate și facturate în cursul fiecărei perioade pentru care poate fi solicitat TVA ⁽¹⁰⁰⁾.
- (117) În special în ceea ce privește produsele de investiții, dreptul de deducere a TVA este stabilit în mod definitiv la momentul în care bunurile de investiții sunt puse în uz. În plus, pentru a evita abuzurile în ceea ce privește mecanismul de rambursare a TVA, în cazul în care, în termen de 5 ani de la realizarea cheltuielilor pentru achiziționarea sau construirea unui bun de investiții, bunul nu este pus în uz, atunci TVA aferentă intrărilor care a fost dedusă trebuie să fie restituită statului, întrucât se consideră că aceasta nu a fost utilizată pentru acte impozabile ⁽¹⁰¹⁾.

⁽⁹³⁾ Articolul 2 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 3755/2009.

⁽⁹⁴⁾ Articolul 30 alineatul (1) din Codul TVA.

⁽⁹⁵⁾ Articolul 32 alineatul (3) din Codul TVA.

⁽⁹⁶⁾ Întrucât există un termen-limită de trei ani pentru reportarea soldului creditor de TVA.

⁽⁹⁷⁾ Articolul 33 alineatul (4) din Codul TVA.

⁽⁹⁸⁾ Întrucât decizia era validă la momentul în care a fost adoptată legea de ratificare.

⁽⁹⁹⁾ Inclusiv cazul în care este vizat un bun de investiție.

⁽¹⁰⁰⁾ Articolul 2 alineatul (7) din Decizia ministerială nr. 1073/2004.

⁽¹⁰¹⁾ Articolul 33 alineatul (3) din Codul TVA. Limitarea la o perioadă de 5 ani nu se aplică societăților de utilități publice.

- (118) În cele din urmă, conform cadrului general aplicabil, calcularea dobânzii pe impozitele sau sumele plătite în mod necuvenit începe de la 6 luni după prima zi a lunii care urmează depunerii declarației fiscale a persoanei impozabile ⁽¹⁰²⁾. Cu toate acestea, instanțele administrative elene au considerat că această dispoziție nu este în conformitate cu principiul constituțional al egalității contribuabililor ⁽¹⁰³⁾. Prin urmare, acestea au prevăzut o derogare de la dispoziția respectivă, considerând că dobânda trebuie calculată din ziua în care persoana impozabilă a introdus un recurs împotriva deciziei autorității fiscale de a nu rambursa creditul pentru TVA solicitat ⁽¹⁰⁴⁾.
- (119) Comisia consideră că dispozițiile sus-menționate constituie sistemul de referință în ceea ce privește rambursarea creditului pentru TVA în Grecia.

Derogare de la sistemul de referință

- În ceea ce privește rambursarea creditului pentru TVA, indiferent de stadiul de finalizare a obiectului contractului
- (120) Conform articolului 2 alineatul (3) din Legea nr. 3755/2009, PCT are dreptul la rambursarea creditului pentru TVA, indiferent de gradul de realizare a proiectului de construcție sau a structurilor individuale sau a unor părți ale acestora. De asemenea, în conformitate cu același articol, PCT nu își pierde dreptul la rambursarea creditului pentru TVA în cazul în care nu a pus în uz produsul de investiție în termen de 5 ani de la efectuarea cheltuielilor aferente, deși acesta ar fi cazul în conformitate cu normele general aplicabile.
- (121) Autoritățile elene și PCT susțin că, întrucât toate întreprinderile au dreptul la rambursarea TVA odată ce se efectuează și se facturează cheltuielile relevante, dispoziția referitoare la PCT nu acordă niciun beneficiu suplimentar deoarece, în orice caz, PCT ar avea dreptul la rambursarea TVA după începerea lucrărilor și nu doar atunci când lucrările vor fi finalizate.
- (122) Pe baza informațiilor suplimentare și a explicațiilor furnizate, Comisia a ajuns la concluzia că, într-adevăr, PCT ar avea dreptul în orice caz la rambursarea TVA după începerea lucrărilor la proiect și până la suma corespunzătoare facturilor emise. Cu toate acestea, dreptul respectiv este decis definitiv după ce produsul de investiție este pus în uz. Având în vedere că PCT are dreptul la restituirea TVA indiferent de finalizarea proiectului de investiții și, în același timp, nu pierde acest drept în cazul în care produsul de investiții nu este pus în uz în termen de 5 ani, astfel cum ar fi cazul conform normelor aplicabile în mod normal, întreprinderea beneficiază de un avantaj selectiv.
- (123) Avantajul constă în rambursarea TVA pe care PCT are dreptul să o păstreze dacă, după 5 ani de la realizarea cheltuielilor aferente rambursării, proiectul nu a început, în timp ce alte întreprinderi ar trebui să restituie statului elen TVA rambursată în cazul nedemarării proiectului în termen de 5 ani (de la efectuarea cheltuielilor aferente). Se reamintește faptul că, în conformitate cu normele general aplicabile, în astfel de cazuri, actele relevante (vizate de cheltuieli) nu vor mai fi considerate drept acte impozabile (a se vedea considerentul 117 de mai sus). Aceasta înseamnă că, în împrejurări similare, alte întreprinderi ar fi împiedicate în mod normal să utilizeze creditul pentru TVA aferent cheltuielilor respective pentru a compensa TVA datorată într-o perioadă ulterioară. Prin urmare, avantajul de care PCT beneficiază din această dispoziție este egal cu valoarea totală a rambursării TVA pe care are dreptul să o păstreze (în temeiul dispoziției) dacă, după 5 ani de la efectuarea cheltuielilor aferente, proiectul nu a fost demarat.
- (124) Autoritățile elene și PCT susțin că această abatere de la normele generale este aplicabilă, de asemenea, întreprinderilor de utilități publice, întrucât acestea sunt cele care, de cele mai multe ori, construiesc proiecte de infrastructură care pot necesita mai mult timp pentru a fi finalizate decât perioada de 5 ani general aplicabilă. Potrivit

⁽¹⁰²⁾ Articolul 38 alineatul (2) din Legea nr. 1473/1984.

⁽¹⁰³⁾ Hotărârile 1948/1992, 3035/1992, 1274/2002, 1207/2012, 1501/2012 ale Conseil d'Etat, precum și 222/2009, 223/2009 și 2141/2009 ale Tribunalului Administrativ din Atena și 4793/2013 a Curții Administrative din Salonic. Această interpretare s-a bazat pe articolul 21 din Decretul de reglementare nr. 26-6/10-7/1944 (Codul procedurilor Curții de stat), conform căruia „dobânda normală din punct de vedere juridic și dobânda pentru plățile întârziate ... încep din momentul în care acțiunea în justiție este notificată statului”.

⁽¹⁰⁴⁾ În conformitate cu Codul de procedură juridică fiscală, persoana impozabilă poate înainta un recurs în termen de 20 de zile de la data la care este notificat actul.

acestora, același raționament este valabil, de asemenea, pentru PCT, care va construi un proiect mare de infrastructură ce poate necesita mai mult de 5 ani. De asemenea, acesta este motivul pentru care dispoziția respectivă a fost introdusă în toate celelalte contracte de concesiune legate de proiectele mari de infrastructură. Prin urmare, acestea consideră că abaterea de la normele general aplicabile nu constituie o excepție, ci o aplicare diferită a normelor la situații diferite, care nu sunt comparabile.

- (125) Comisia consideră că abaterea în cauză constituie un avantaj selectiv, întrucât aceasta oferă PCT flexibilitatea de a obține acces la rambursarea creditului pentru TVA independent de momentul în care va pune în uz investiția, și anume pentru o perioadă de timp nedeterminată. În acest mod, chiar dacă PCT nu ar pune niciodată în uz produsul de investiții, dreptul său la rambursarea creditului pentru TVA nu ar fi niciodată decis în mod definitiv și ajustat în consecință, ceea ce, în practică, înseamnă că, în cazul în care întreprinderea nu ar finaliza proiectul, aceasta nu ar fi obligată să restituie creditul pentru TVA pe care l-a primit pe toată durata perioadei de construcție. Faptul că întreprinderile de utilități publice ar putea beneficia de același avantaj nu înseamnă că avantajul nu este selectiv. Întreprinderile de utilități publice constituie o categorie de întreprinderi care pot beneficia de măsura în cauză. Prin urmare, o astfel de măsură este selectivă.

— În ceea ce privește definiția produsului de investiții

- (126) Articolul 2 alineatul (3) din Legea nr. 3755/2009 prevede că, în sensul Codului TVA, proiectul de construcție care face obiectul contractului de concesiune și orice furnizare de bunuri, lucrări, servicii și lucrări auxiliare legate de lucrările de construcție sunt considerate „produse unice de investiții”. Dispoziția prevede în esență că, în sensul acordului de concesiune, noțiunea de „produs de investiție” prevăzută în Codul TVA include toate activitățile legate de obiectul contractului de concesiune, și anume nu numai „bunurile corporale”⁽¹⁰⁵⁾ construite, ci și toate serviciile de furnizare de bunuri, lucrări și servicii care sunt conexe sau auxiliare în raport cu obiectul contractului de concesiune.
- (127) Autoritățile elene și PCT susțin că, ținând seama de articolul 33 alineatul (4) și articolul 34 din Codul TVA referitor la „produsul de investiție”, dispoziția care face obiectul examinării constituie doar o clarificare a normelor general aplicabile, pentru a evita aplicarea greșită de către autoritățile fiscale a normelor privind rambursarea creditului pentru TVA, având în vedere particularitățile și cuantumul ridicat implicate în proiectele mari de infrastructură. Potrivit acestora, având în vedere caracteristicile specifice ale contractului de concesiune, măsura examinată are ca scop să trateze fiecare element al costurilor de investiție ca unitate unică în scopuri de TVA. Întrucât toate cheltuielile aferente proiectului de investiții sunt integrate în produsul de investiție din punct de vedere contabil în orice caz, dispoziția nu face decât să clarifice ceea ce este deja aplicabil. Întrucât PCT a efectuat investiții semnificative care includ acțiuni și etape separate și diferite tipuri de cheltuieli cu bunuri și servicii, în cazul în care fiecare dintre costuri ar fi tratat separat, PCT ar fi tratată diferit în cadrul regimului TVA față de orice întreprindere care efectuează investiții pentru a desfășura o activitate economică.
- (128) Pentru a-și susține argumentația, autoritățile elene și PCT se referă la jurisprudența INZO⁽¹⁰⁶⁾, conform căreia activitățile economice în sensul Directivei TVA „[...] pot consta din mai multe tranzacții și acțe pregătitoare consecutive...”⁽¹⁰⁷⁾, care permit rambursarea creditului pentru TVA corespunzător pe durata perioadei de construcție. Acestea indică, de asemenea, că, urmând același raționament, legea privind parteneriatele public-privat (PPP) a fost modificată în 2011⁽¹⁰⁸⁾ pentru a prevedea că PPP-urile sunt eligibile să solicite rambursarea creditului pentru TVA în fiecare an, la depunerea declarației anuale privind TVA, fără a fi necesar să se raporteze soldul creditor în perioada contabilă următoare.
- (129) În cele din urmă, acestea susțin că, inclusiv în cazul în care investiția nu ar fi considerată ca încadrându-se în domeniul de aplicare a definiției „produsului de investiție”, PCT ar avea dreptul să solicite rambursarea (i) pe o bază anuală în cazul în care s-ar stabili că nu ar fi în măsură să compenseze creditul pentru TVA cu TVA aferentă ieșirilor pe o perioadă de trei ani și (ii) la împlinirea unei perioade de trei ani.
- (130) Comisia constată că dispoziția care face obiectul examinării include o definiție specifică a noțiunii de „produs de investiție”, care este mai largă pentru PCT decât pentru alte întreprinderi care se află în aceeași situație de fapt și de drept. În practică, definiția are drept consecință faptul că PCT are dreptul la rambursarea creditului pentru TVA

⁽¹⁰⁵⁾ În conformitate cu definiția prevăzută la articolul 33 alineatul (4) din Codul TVA.

⁽¹⁰⁶⁾ Cauza C-110/94, *Intercommunale voor Zeewaterontziling (INZO)*, Rec., 1997, p. I-870.

⁽¹⁰⁷⁾ Punctul 15 din hotărârea în cauza C-110/94.

⁽¹⁰⁸⁾ A se vedea articolul 29 alineatul (3) din Legea nr. 3389/2005, astfel cum a fost modificat prin articolul 18 alineatul (2) din Legea nr. 4013/2011.

în ceea ce privește toate lucrările, bunurile și serviciile legate de construcția obiectului contractului, deși, conform normelor general aplicabile, această posibilitate ar exista numai în cazul bunurilor corporale, nu și pentru serviciile, lucrările, costurile de întreținere și reparații aferente. Întrucât, în conformitate cu normele general aplicabile, PCT ar avea dreptul la rambursarea anuală a creditului pentru TVA prin stabilirea faptului că aceasta nu ar putea să compenseze creditul pentru TVA cu TVA aferentă ieșirilor pe o perioadă de trei ani și la împlinirea perioadei de trei ani, definiția mai amplă a produsului unic de investiție în sensul contractului de concesiune ar avea drept consecință, în practică, acordarea în avans a unor lichidități suplimentare din creditul pentru TVA care ar trebui în mod normal să fie rambursat ulterior ⁽¹⁰⁹⁾.

- (131) În fapt, datorită acestei dispoziții, PCT poate beneficia de rambursarea impozitului nu numai pentru bunuri corporale, ci și pentru cheltuieli legate de servicii, lucrări, reparații și întreținere, în timp ce alte întreprinderi ar putea, pentru astfel de cheltuieli, doar să compenseze TVA aferentă intrărilor cu TVA aferentă ieșirilor sau să aștepte timp de 3 ani pentru a obține o rambursare. Prin urmare, avantajul de care PCT se bucură datorită dispoziției este egal cu dobânzile acumulate pe TVA rambursată pentru toate cheltuielile, altele decât pentru bunuri corporale (referitoare la produsul de investiție), din momentul în care restituirea a fost pusă la dispoziția PCT până la momentul în care PCT ar fi avut dreptul la o astfel de rambursare, și anume 3 ani mai târziu, sau până la momentul în care PCT ar fi fost în măsură să compenseze creditul pentru TVA (aferentă cheltuielilor respective) cu TVA aferentă ieșirilor.
- (132) Faptul că autoritățile fiscale ar putea aplica rambursarea creditului pentru TVA în mod diferit în absența definiției în cauză demonstrează că definiția implică un avantaj selectiv pentru PCT care nu este aplicabil tuturor întreprinderilor. În plus, faptul că Legea privind parteneriatele public-privat (PPP), care este aplicabilă în principal în cazul proiectelor de infrastructură, a fost modificată astfel încât să prevadă dreptul ca PPP-urile să solicite rambursarea și să evite reportarea creditului pentru TVA în exercițiul financiar următor dovedește, de asemenea, faptul că, în conformitate cu normele general aplicabile, toate cheltuielile legate de un proiect de infrastructură nu vor fi tratate ca un „produs unic de investiție” în scopul aplicării normelor privind rambursarea creditului pentru TVA. Scrisoarea Ministerului marinei comerciale către Ministerul afacerilor economice ⁽¹¹⁰⁾ prin care se solicită scheme de rambursare a creditului pentru TVA ⁽¹¹¹⁾ pentru PCT și ofertantul câștigător din portul Salonic la vremea respectivă demonstrează că normele general aplicabile referitoare la rambursare nu ar fi aceleași. În cele din urmă, faptul că, în urma deciziei ministeriale din 2013, nu există nicio diferențiere în ceea ce privește normele de rambursare, indiferent de definiția produsului de investiții, demonstrează, de asemenea, că definiția în cauză constituie un avantaj selectiv în favoarea PCT la momentul acordării contractului.
- (133) De asemenea, Comisia observă că jurisprudența INZO menționată anterior se referă la dreptul de a deduce TVA pentru operațiuni supuse TVA care sunt legate de activitatea economică a persoanei impozabile, nu la dreptul la rambursare.

— În ceea ce privește calculul dobânzii din prima zi după expirarea termenului de 60 de zile

- (134) Dispoziția examinată acordă, de asemenea, întreprinderii PCT dreptul la dobânzi la creditul pentru TVA împotriva statului, care rezultă în mod automat imediat ce expiră termenul de 60 de zile, fără a trebui să respecte cerințele procedurale sau temporale stabilite de cadrul general aplicabil în ceea ce privește rambursarea creditului pentru TVA, și anume într-un stadiu mai timpuriu decât pentru alte întreprinderi și fără a fi necesar să recurgă la procedura instanțelor administrative. Prin urmare, aceasta implică un avantaj selectiv suplimentar pentru PCT.
- (135) Avantajul constă în dobânda pe care PCT o poate solicita (în temeiul dispoziției) de la statul elen după trecerea termenului de 60 de zile de la momentul în care a fost depusă declarația fiscală relevantă (de rambursare a TVA), în timp ce alte întreprinderi aflate într-o situație similară nu ar avea dreptul la dobânzi din același moment.

⁽¹⁰⁹⁾ De asemenea, aceasta include certitudinea juridică că toate tipurile de cheltuieli ale PCT vor fi tratate în același mod, deși acest lucru nu este valabil în conformitate cu normele general aplicabile.

⁽¹¹⁰⁾ Scrisoarea datează din 31 octombrie 2008 și a fost prezentată de autoritățile elene în cursul procedurii prealabile inițierii procedurii oficiale de investigare, în anexa 2 la comunicarea din 1 februarie 2011. Aceasta a fost înregistrată de Comisie la 8 februarie 2011 cu numărul 2011/013591.

⁽¹¹¹⁾ În special, acestea au solicitat rambursarea creditului pentru TVA în cuantum de 90 % în termen de 1 lună de la data punerii în aplicare, iar restul de 10 %, în decurs de un an. Restituirea corespunde, în esență, restituirii aplicabile produselor de investiții.

- (136) Autoritățile elene își mențin argumentația, care este susținută de PCT, făcând trimitere la jurisprudența UE privind TVA ⁽¹¹²⁾ care prevede că rambursarea creditului pentru TVA constituie restituire a resurselor persoanei impozabile, iar nu resurse de stat. Acestea susțin, de asemenea, că termenul de 60 de zile rezultă din principiile neutralității și egalității care decurg din jurisprudența UE în materie de TVA ⁽¹¹³⁾. În cazul în care statul întârzie rambursarea soldului creditor TVA dincolo de ceea ce s-a stabilit ca un „termen rezonabil”, acesta ar trebui să aibă obligația de a plăti penalități de întârziere cu titlu de despăgubire a contribuabilului care solicită restituirea. Prin urmare, plata acestui tip de penalități de întârziere aferente soldului creditor TVA nu constituie resurse de stat.
- (137) Comisia consideră că în calcularea penalităților pentru depășirea termenului de plată pentru rambursarea TVA sunt implicate resurse de stat, în ceea ce privește dobânzile suplimentare pe care statul va trebui să le plătească întreprinderii PCT ca urmare a dispoziției în cauză. În practică, datorită dispoziției respective, statul va plăti dobânzi automat din prima zi după expirarea termenului de 60 de zile, iar nu de la data la care PCT ar formula o cale de atac în acest sens, astfel cum ar fi cazul în conformitate cu normele general aplicabile. Întrucât numai PCT dispune de acest drept în mod automat, deși acest lucru este posibil, în general, numai după introducerea unei căi de atac, dispoziția implică un avantaj selectiv pentru PCT.
- (138) Autoritățile elene și PCT susțin că dispoziția nu face decât să garanteze că statul nu obține un avantaj financiar în detrimentul PCT. În cazul acordurilor de concesiune de acest tip, întârzierile mari în rambursarea creditului pentru TVA ar reprezenta cheltuieli ridicate și, prin urmare, un dezavantaj structural important pentru PCT. În plus, posibila plată a unor sume mai mici de penalități de întârziere altor întreprinderi nu reduce costurile pe care PCT ar trebui să le suporte în mod normal în activitatea sa comercială. Prin urmare, PCT nu are niciun fel de avantaj concurențial și nu este tratată în mod diferit în comparație cu alte întreprinderi.
- (139) Comisia nu consideră că PCT se află într-o situație diferită de a altor întreprinderi, care să justifice un tratament diferit. Astfel cum s-a menționat deja, faptul că PCT efectuează o investiție mare nu constituie un argument în ceea ce privește noțiunea de selectivitate. De asemenea, plata automată a dobânzii către PCT reduce costurile normale ale întreprinderii și conferă PCT un avantaj în raport cu alte întreprinderi.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (140) Autoritățile elene și PCT susțin că, inclusiv dacă ar exista un element de selectivitate în dispozițiile relevante referitoare la rambursarea creditului pentru TVA, acest lucru s-ar justifica prin principiile de bază sau orientative care sunt inerente sistemului TVA, astfel cum a fost confirmat de instanțele UE și instanțele din Grecia.
- (141) Comisia observă că, în speță, măsurile în favoarea PCT indică faptul că întreprinderii PCT i s-a acordat un tratament favorabil în ceea ce privește rambursarea TVA în raport cu alte întreprinderi care efectuează investiții și deduc TVA, iar acest lucru nu poate fi considerat justificat de principiul neutralității sau, chiar mai mult, al egalității sistemului fiscal privind TVA.
- (142) În special, în ceea ce privește rambursarea creditului pentru TVA, indiferent de stadiul de finalizare a obiectului contractului, chiar dacă s-ar accepta eventual că ar fi posibilă o abatere datorită prelungirii perioadei de construcție, care poate fi anticipată în cazul proiectelor de amploare, nu se poate considera că o durată nedeterminată a abaterii respectă principiul egalității sau neutralității sistemului TVA. În special, întrucât, în conformitate cu termenii contractului de concesiune, PCT făcea obiectul obligației de a finaliza cheiul nr. 2 până la 30 aprilie 2014 și cheiul nr. 3 până la 31 octombrie 2015 cel mai târziu, această flexibilitate pe o perioadă nedeterminată de timp nu poate explica în ce mod situația de fapt și de drept comparabilă a PCT este diferită de cea a altor întreprinderi care efectuează investiții și obțin rambursarea creditului pentru TVA. Având în vedere principiile

⁽¹¹²⁾ Cauzele T-68/03, Olympic Airways/Comisia, Rec., 2007, p. II-2911, punctul 361, C-25/07 Alicja Sosnowska/Dyrektor Izby Skarbowej, Rep., 2008, p. I-5129.

⁽¹¹³⁾ Obligația de rambursare a TVA apare în momentul în care este plătită TVA aferentă intrărilor, iar dreptul de deducere a TVA „... este exercitabil imediat ... în timp ce statele membre au o anumită libertate de manevră în stabilirea condițiilor de rambursare a excedentului de TVA, aceste condiții nu pot submina principiul neutralității sistemului fiscal al TVA, determinând persoana impozabilă să suporte sarcina TVA integral sau parțial. ... Aceasta presupune că rambursarea se face într-o perioadă rezonabilă de timp”. Cauza C-25/07 Alicja Sosnowska, Rep., 2008, p. I-5129, punctele 15-16.

sistemului TVA, conform cărora trebuie să se asigure că întreprinderile nu beneficiază de un avantaj necuvenit din partea sistemului TVA în vigoare, un astfel de tratament specific nu poate fi considerat justificat de logica sistemului.

- (143) În ceea ce privește definiția în sens larg a noțiunii de „produs de investiții”, Comisia observă că Directiva TVA permite statelor membre o marjă de apreciere pentru a decide dacă întreprinderile pot obține rambursarea creditului pentru TVA sau vor reporta creditul pentru TVA în următorul an, precum și modul în care vor defini „produsul de investiții” în scopuri de TVA. Astfel, statul elen a avut libertatea de a stabili normele aplicabile în această privință și de a preciza cazurile și temeiul în care se poate solicita o rambursare. Cu toate acestea, definiția amplă a noțiunii de „produs de investiții” care a permis întreprinderii PCT o rambursare facilitată și anticipată a creditului pentru TVA nu poate fi considerată ca fiind justificată prin prisma logicii sistemului fiscal, întrucât acest lucru ar contraveni principiului egalității care ar trebui să se aplice tuturor întreprinderilor care efectuează investiții și nu numai întreprinderii PCT.
- (144) În ceea ce privește calculul penalităților după expirarea termenului de 60 de luni, Comisia consideră că acesta nu poate fi justificat de logica sistemului TVA din Grecia. Principiul neutralității generale a TVA ar putea justifica impunerea de dobânzi în cazul întârzierilor la rambursarea TVA, pentru a obliga statul să nu transfere povara sistemului TVA asupra contribuabilului. Dispozițiile elene în acest sens au fost interpretate de instanțele elene în sensul în care persoana impozabilă de orice tip nu trebuie să sufere consecințele unei eventuale inacțiuni a statului. Această interpretare a fost dată independent de sumele pe care statul trebuie să le restituie contribuabilului. Astfel, avantajul pe care PCT îl obține din dispoziția examinată, care se presupune că exercită presiuni suplimentare asupra statului elen în cazul în care acesta nu rambursează TVA la timp, nu poate fi considerat ca fiind justificat având în vedere nivelul ridicat al cheltuielilor din investiția acesteia.
- (145) În consecință, Comisia consideră că măsurile sus-menționate privind condițiile de rambursare a TVA constituie un avantaj selectiv în favoarea PCT.

5.3.3. Reportarea pierderilor fără limită temporală – impozitul pe venit [articolul 2 alineatul (5) din Legea nr. 3755/2009]

Sistemul de referință

- (146) Conform cadrului general aplicabil ⁽¹¹⁴⁾, în scopul calculării impozitului pe venit, pierderile înregistrate într-un an pentru activitățile comerciale și activitățile profesiilor liberale pot fi reportate pentru o perioadă maximă de 5 ani. CEIV nu prevede nicio excepție de la această regulă.

Derogare de la sistemul de referință

- (147) Conform articolului 2 alineatul (5) din Legea nr. 3755/2009, PCT poate reporta pierderile fără nicio limitare în timp. Această măsură acordă un avantaj selectiv clar întreprinderii PCT, abătându-se de la regula general aplicabilă care nu prevede derogări în cadrul CEIV. Datorită acestei dispoziții, PCT va fi în măsură să își reporteze pierderile în orice moment care va fi mai adecvat pentru interesele sale, în special odată ce echilibrul dintre costurile investiției și veniturile sale impozabile se va modifica, și anume atunci când va avea profituri mari, pentru a evita plata impozitelor pe care le-ar plăti, în mod normal, dacă nu ar beneficia de această excepție.
- (148) Prin urmare, dispoziția în cauză oferă întreprinderii PCT un avantaj care este egal cu diferența dintre impozitul pe venit pe care aceasta îl plătește efectiv și impozitul pe profit pe care l-ar fi plătit în absența posibilității de a-și reporta pierderile mai mult de 5 ani după survenirea acestora.

⁽¹¹⁴⁾ Articolul 105 alineatul (11) coroborat cu articolul 4 alineatul (3) din CEIV.

- (149) Autoritățile elene și PCT susțin, de asemenea, că dreptul de a reporta pierderile pe durata concesiunii în cazul de față a fost considerat adecvat ca o aplicare a principiului de corelare a veniturilor și cheltuielilor. Potrivit autorităților elene și PCT, acesta este unul dintre principiile de bază ale CEIV în acest sens și a fost aplicat ca atare în cadrul regimului general din care face parte articolul 2 alineatul (5), care, în opinia acestora, ar trebui considerat ca sistem de referință.
- (150) În plus, acestea susțin că, în cazul concesiunilor pe termen lung pentru construirea și operarea infrastructurii publice, există un puternic dezechilibru între perioada inițială de construcție a infrastructurii și etapele ulterioare de exploatare a infrastructurii, în care infrastructura ar trebui să fie profitabilă astfel încât să acopere pierderile inițiale. Întrucât investițiile necesare în avans conduc la pierderi semnificative pentru o perioadă de peste 5 ani care pot fi compensate doar în ultima parte a perioadei de concesiune, limita de 5 ani ar priva concesionarul de beneficiul normei de reportare a pierderilor fiscale. În această privință, întreprinderile responsabile de proiecte mari de infrastructură s-ar afla într-o situație diferită de cea a întreprinderilor obișnuite.
- (151) Comisia consideră că derogarea de la regula generală nu poate fi considerată inerentă logicii sistemului fiscal elen. Întrucât limita de 5 ani pentru reportarea pierderilor fiscale este generală și fără diferențieri, reportarea pierderilor fără nicio limită temporală nu poate fi considerată ca justificată pentru proiectele de infrastructură publică. Termenul de 10 ani care este aplicabil în prezent pentru PPP consolidează concluzia conform căreia durata nedeterminată prevăzută în mod special pentru PCT reprezintă un avantaj selectiv clar pentru aceasta. În cele din urmă, Comisia consideră că toate întreprinderile care realizează investiții ce pot dura mai mulți ani se află în aceeași situație de fapt și de drept precum PCT și ceilalți concesionari în Grecia, având în vedere obiectivele Codului privind impozitul general pe venit. Întrucât sistemul fiscal elen nu permite diferențieri în funcție de durata investițiilor întreprinderilor, ci stabilește regula generală de 5 ani pentru toate, PCT nu pot fi considerată ca fiind diferită de alte întreprinderi în ceea ce privește regula în cauză. Astfel cum se menționează în considerentul 107, o măsură aplicabilă pentru toate întreprinderile responsabile de proiecte mari de infrastructură este selectivă deoarece se aplică numai unei categorii limitate de întreprinderi.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (152) Autoritățile elene și PCT susțin că a) „obiectivul urmărit” pentru măsura în cauză ar trebui să fie cel urmărit de dispoziția derogatorie, (b) dispoziția urmărește aplicarea principiului general al sistemului fiscal privind corelarea veniturilor și cheltuielilor în funcție de caracteristicile speciale ale concesiunilor, c) aplicarea acestui principiu pentru astfel de proiecte nu conduce la eliminarea riscului suportat de concesionar, ci vizează asigurarea egalității de tratament și eliminarea „dezavantajului structural” al proiectelor respective, d) dispoziția a fost aplicată în mod constant pentru toate proiectele mari de infrastructură publică din Grecia, e) posibilitatea de a reporta pierderi pe întreaga durată a concesiunii reprezintă mecanismul corespunzător pentru a răspunde caracteristicilor particulare ale concesiunilor respective și diferența obiectivă dintre concesionar și alte întreprinderi comerciale.
- (153) Comisia subliniază că obiectivul sistemului fiscal trebuie să fie stabilit la nivelul sistemului de referință și nu la nivelul măsurii de excepție⁽¹¹⁵⁾. În cazul în care măsura ca atare ar constitui sistemul de referință, atunci orice măsură fiscală s-ar sustrage clasificării drept ajutor de stat, oricât de excepțională ar fi. Obiectivul sistemului de impozit pe profit este de a genera venituri la bugetul de stat, iar acesta ar fi pus în pericol în cazul în care anumitor întreprinderi li s-ar permite să își reducă baza de impozitare atunci când consideră de cuviință, în funcție de interesele lor financiare. De asemenea, nivelul ridicat al investițiilor implicate în proiectele mari de infrastructură nu înseamnă că întreprinderile respective și-au asumat un dezavantaj structural care trebuie corectat prin sistemul de impozitare a veniturilor. Toate întreprinderile care realizează investiții au pierderi în decursul primilor ani de construcție a investițiilor lor și este posibil ca acestea să nu obțină venituri în perioada de 5 ani prevăzută de CEIV. O astfel de justificare nu ar rezulta în niciun caz din principiile sistemului fiscal elen. În plus, faptul că o dispoziție similară a fost aplicată pentru anumite proiecte mari de infrastructură în Grecia nu înseamnă că măsura poate fi justificată pentru PCT. În cele din urmă, presupusele caracteristici specifice ale marilor concesiuni nu pot fi acceptate ca un obiectiv valabil al normelor general aplicabile relevante pentru reportarea pierderilor fiscale, astfel cum s-a explicat mai sus în considerentele 98-100. Prin urmare, autoritățile elene și PCT nu au reușit să demonstreze că, având în vedere principiile sistemului fiscal elen, diferențierea în favoarea PCT poate fi justificată.

⁽¹¹⁵⁾ Cauza T-55/99, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM)/Comisia, Rec., 2000, p. II-03207, punctul 53.

- (154) În consecință, Comisia consideră că măsura selectivă examinată nu poate fi justificată de logica sistemului fiscal elen de referință descris mai sus.

5.3.4. Posibilitatea de a alege între trei metode de amortizare

Sistemul de referință

- (155) CEIV prevede că regula generală pentru amortizarea activelor este „metoda liniară uniformă” de amortizare ⁽¹¹⁶⁾ ⁽¹¹⁷⁾. În conformitate cu articolul 1 alineatul (2) din Decretul prezidențial nr. 299/2003 ⁽¹¹⁸⁾, întreprinderile au obligația de ași amortiza activele fixe în fiecare an utilizând ratele de amortizare stabilite în decret, în mod independent de faptul dacă acestea înregistrează profituri sau pierderi în perioada de amortizare. În consecință, în cazul în care amortizarea este realizată utilizând rate care sunt mai ridicate decât cele prevăzute în decretul prezidențial, acestea nu sunt luate în considerare în scopuri de impozitare.
- (156) În special în ceea ce privește contractele de concesiune, rezervele pentru recuperarea activelor care vor fi returnate statului sau unor terți ⁽¹¹⁹⁾ după o anumită perioadă de timp, în baza unui contract, sunt deductibile din veniturile brute ⁽¹²⁰⁾. În conformitate cu Decizia ministerială nr. 100/2005 ⁽¹²¹⁾, rezervele pentru recuperarea activelor care vor fi returnate statului sau unui terț fără despăgubiri sunt formate în fiecare an, pentru numărul de ani cât durează activitatea de concesiune. Rezerva respectivă se deduce din venitul brut și nu este constituită din profiturile întreprinderii. Întreprinderea nu are dreptul de a calcula amortizările pe baza Decretului prezidențial nr. 299/2003, care se aplică în general, având în vedere această dispoziție specifică, dar și datorită faptului că lucrările construite de întreprindere pentru exploatare nu aparțin întreprinderii, ci statului sau părții terțe. Deducerea se calculează independent de existența profiturilor.
- (157) În cele din urmă, costurile legate de îmbunătățiri și completări la proprietăți imobiliare închiriate sunt amortizate în tranșe egale pe durata contractului de concesiune, cu condiția ca rata de amortizare aplicabilă să nu fie mai mică decât rata prevăzută în Decretul prezidențial nr. 299/2003 ⁽¹²²⁾.
- (158) Prin urmare, sistemul general de referință în ceea ce privește măsura în cauză constă în metoda amortizării liniare care se aplică în general, pentru întreaga perioadă de concesiune, reprezentată de termenul stabilit pentru contractele în temeiul cărora activul amortizat va fi restituit statului sau unui terț.
- (159) Autoritățile elene și PCT susțin că dispozițiile referitoare la amortizare oferă flexibilitatea de a alege între metode de amortizare și rate de amortizare alternative, pentru a permite un tratament adecvat diferitelor circumstanțe. În această perspectivă, acestea se referă la posibilitatea întreprinderilor industriale, miniere, de exploatare în carieră și a întreprinderilor mixte de acest tip de a decide cu privire la utilizarea metodei amortizării liniare sau a amortizării degresive. Potrivit acestora, alegerea metodei de amortizare, precum și alegerea ratei de amortizare,

⁽¹¹⁶⁾ Prin metoda amortizării liniare, amortizarea se calculează pe baza unei rate fixe asupra valorii inițiale de achiziție sau asupra valorii de achiziție reajustate plus valoarea îmbunătățirilor sau a părților suplimentare.

⁽¹¹⁷⁾ În momentul în care a fost adoptată dispoziția care face obiectul examinării, articolul 31 alineatul (1) litera (f) din CEIV prevedea o excepție de la această regulă, relevantă pentru amortizarea de noi mașini și echipamente mecanice sau tehnice industriale, miniere, lucrările de carieră și întreprinderi mixte de acest tip. În aceste cazuri, întreprinderile puteau să utilizeze, de asemenea, metoda de amortizare degresivă. Această dispoziție a fost modificată și în prezent se prevede numai o amortizare liniară generală pentru toate cazurile.

⁽¹¹⁸⁾ Decretul prezidențial nr. 299/2003 aplicabil „definiției celor mai ridicate și celor mai scăzute rate de amortizare”. Decretul stabilește intervalul dintre cea mai ridicată și cea mai scăzută rată de amortizare pentru fiecare categorie de active fixe. Persoanele impozabile pot alege orice rată de amortizare din acest interval. În momentul în care o întreprindere a ales o rată de amortizare în acest interval, aceasta este obligată să procedeze la aplicarea aceleiași rate de amortizare pentru toate activele din aceeași categorie care au fost achiziționate de către întreprindere în aceeași perioadă fiscală. Pentru activele din aceeași categorie dobândite în perioade fiscale diferite, întreprinderile au dreptul să utilizeze o altă rată de amortizare, dar, în orice caz, este obligatoriu să finalizeze procedura inițială de amortizare și rata de amortizare aplicată în cazul tuturor activelor din aceeași categorie dobândite în aceeași perioadă fiscală.

⁽¹¹⁹⁾ Acest tip de „rezerve” nu constituie un activ real al întreprinderii, ci amortizări ale activelor imobilizate care vor fi returnate în contul statului sau al unor terți.

⁽¹²⁰⁾ Articolul 31 alineatul (1) litera (g) din CEIV.

⁽¹²¹⁾ YA 100/2005 (YA 1003821/10037/B0012, JO B 80, 2005): Costurile deductibile din veniturile brute ale societăților pe baza unor soluții administrative și a jurisprudenței.

⁽¹²²⁾ Articolul 31 alineatul (1) litera (l) din CEIV.

este la latitudinea contribuabililor. Conform celor două metode și reflectând principiul flexibilității în această privință, autoritățile elene și PCT se referă la posibilitatea unor PPP-uri de a alege între metoda amortizării liniare pentru întreaga perioadă de viață a proiectului și metoda amortizării liniare de 10 ani, cu opțiunea de a selecta o perioadă de amortizare mai lungă în termen de o lună de la finalizarea proiectului ⁽¹²³⁾. În cele din urmă, acestea reiterează argumentele prezentate înainte de decizia de inițiere a procedurii, menționând că flexibilitatea sistemului este demonstrată, de asemenea, de faptul că alte întreprinderi cărora li s-au atribuit concesiuni de mari proiecte de infrastructură publică în Grecia au posibilitatea de a alege între diferite metode de amortizare.

- (160) Comisia observă că posibilitatea întreprinderilor industriale, miniere, de exploatare în carieră și a întreprinderilor mixte de acest tip de a alege între două metode de amortizare nu s-ar aplica întreprinderii PCT, întrucât această posibilitate nu vizează contractele în temeiul cărora activul este restituit statului sau unui terț la încheierea contractului.
- (161) De asemenea, faptul că alte întreprinderi ar fi beneficiat de avantaje similare nu înseamnă că astfel de avantaje pot constitui un sistem de referință. În special, faptul că alte întreprinderi cărora li s-au atribuit concesiuni de mari proiecte de infrastructură publică în Grecia au posibilitatea de a alege între diferite metode de amortizare indică numai că această posibilitate este limitată la o categorie de întreprinderi, cele care desfășoară proiecte mari de infrastructură publică.
- (162) Prin urmare, Comisia consideră că sistemul de referință pentru măsura în cauză este cel stabilit mai sus la considerentele 155-156.

Derogare de la sistemul de referință

- (163) Articolul 2 alineatul (6) din legea examinată oferă întreprinderii PCT posibilitatea de a alege între 3 metode de amortizare diferite:
- (a) metoda liniară uniformă pe întreaga perioadă de concesiune;
- (b) amortizarea costurilor lucrărilor de construcție în termen de 10 ani din momentul finalizării lucrărilor, cu sume egale în fiecare an ⁽¹²⁴⁾. Dacă PCT dorește să amortizeze costurile pe o perioadă mai lungă de timp, întreprinderea poate recurge la această posibilitate, dar va trebui să notifice acest lucru autorității fiscale în termen de o lună de la sfârșitul anului fiscal în care au fost finalizate lucrările;
- (c) amortizarea oricărei sume de până la 100 % din costurile de construcție în termen de 5 ani de la începutul exploatarei comerciale a activității ⁽¹²⁵⁾. Pentru toți anii următori, întreprinderea poate amortiza până la 50 % din costurile de construire neamortizate ale lucrărilor finalizate, indiferent de momentul finalizării. În cazul în care PCT dorește să utilizeze această metodă, trebuie să își declare intenția autorității fiscale competente, în orice moment, în termen de 6 ani de la intrarea în vigoare a concesiunii.
- (164) Întreprinderii PCT i s-a oferit posibilitatea de a alege între o amortizare liniară standard, general aplicabilă ca metodă de amortizare, și alte două metode de amortizare care sunt disponibile pentru unele dintre proiectele mari de infrastructură din Grecia. Dispoziția în cauză acordă întreprinderii PCT dreptul de a alege metode de amortizare care pot atrage după sine un avantaj în comparație cu sistemul general. În cazul în care, de exemplu, PCT alege una dintre cele două metode de amortizare accelerată, aceasta va fi în măsură să își reducă baza impozabilă într-o mai mare măsură și mai devreme decât în cazul punerii în aplicare a metodei liniare standard.

⁽¹²³⁾ Articolul 105 alineatul (12) din CEIV astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4013/2011. Această metodă este cea prevăzută la articolul 97 alineatul (5) din Legea nr. 1892/1990 pentru construcția spațiilor de parcare.

⁽¹²⁴⁾ Metoda prevăzută de Legea nr. 1914/1990 pentru proiectele BOT. În conformitate cu articolul 9 alineatul (8) din Legea nr. 2052/1992, lucrările executate cu finanțare totală sau parțială oferită de terți, amortizarea costurilor de construcție și a dobânzilor la împrumuturi și credite în timpul perioadei de construcție, care sunt considerate drept costuri de construcție, se realizează conform aceleiași metode.

⁽¹²⁵⁾ Metodă de amortizare pentru societățile care construiesc aeroporturi stabilită prin articolul 26 alineatul (8) din Legea nr. 2093/1992.

În plus, puterea de apreciere pentru a alege a treia metodă de amortizare în termen de 6 ani de la începerea concesiunii înseamnă, în practică, că PCT poate alege modul și nivelul până la care își va reduce baza de impozitare într-o etapă ulterioară, atunci când va fi în măsură să își calculeze cu mai multă precizie veniturile impozabile. Astfel, în funcție de veniturile sale la momentul respectiv, PCT poate beneficia de avantajul de a-și reduce profiturile impozabile și de a plăti mai puține impozite decât ceea ce ar fi plătit în cazul în care ar fi amortizat toate activele în conformitate cu normele general aplicabile.

- (165) Autoritățile elene și PCT susțin că alegerea metodei de amortizare nu poate constitui un avantaj deoarece beneficiul scutirii fiscale rămâne amortizarea integrală a costurilor și doar numărul de ani în care aceasta va fi răspândită va fi diferit.
- (166) Comisia observă în această privință că amortizarea totală a unui activ într-o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp poate genera o diferență în ceea ce privește rezultatul financiar și baza impozabilă a întreprinderii într-o anumită perioadă de timp și, prin urmare, conduce la un beneficiu. Dacă, de exemplu, o întreprindere amortizează valoarea totală a unui activ într-o perioadă de 10 ani, în loc de 35 de ani, atunci aceasta va fi în măsură să își reducă baza impozabilă într-o etapă mai timpurie. Valoarea costurilor amortizate care va fi luată în considerare în primul caz va fi mai mare decât valoarea aceluiași costuri amortizate într-o perioadă mai lungă de timp. Prin urmare, Comisia consideră că, într-adevăr, beneficiul fiscal rămâne amortizarea integrală a costurilor, dar modul în care amortizarea costurilor este utilizată în scopuri fiscale poate avea ca rezultat un avantaj suplimentar pentru PCT, de care alte întreprinderi nu dispun.
- (167) Autoritățile elene și PCT menționează că flexibilitatea inerentă normelor de amortizare în Grecia ar trebui să cuprindă o gamă întregă de opțiuni pentru a permite tratarea corespunzătoare a diferitelor situații ale proiectelor de infrastructură publică, garantând, în același timp, amortizarea integrală a costurilor activelor.
- (168) Cu toate acestea, norma general aplicabilă a metodei liniare pentru contractele de concesiune, și anume pentru întreprinderile care se află în aceeași situație de fapt și de drept, este clar prevăzută în legislație, iar „flexibilitatea” legată de gama de rate de amortizare nu este general aplicabilă costurilor contractelor de concesiune, ci altor tipuri de costuri de investiții.
- (169) De asemenea, autoritățile elene susțin că, în decizia sa de inițiere a procedurii, Comisia a interpretat greșit flexibilitatea suplimentară acordată întreprinderii PCT, care nu implică în mod automat și necesar un avantaj. Modul de funcționare a fiecărei metode de amortizare disponibile și, în special, gama de rate de amortizare pentru fiecare metodă în coroborare cu circumstanțele speciale ⁽¹²⁶⁾ înseamnă că, în principiu, nu poate fi exclus faptul că se poate obține un rezultat similar prin oricare dintre metodele alternative. În plus, simplul fapt că o întreprindere are mai multe alternative decât o alta nu înseamnă în mod automat că rezultă un avantaj. Existența sau lipsa unui avantaj concurențial ar putea fi stabilită numai pe baza unei analize a condițiilor concurențiale și a rezultatelor diferite care ar putea fi obținute în anumite circumstanțe în urma aplicării metodelor de amortizare alternative pentru fiecare concurent.
- (170) Comisia consideră că raționamentul său în acest sens din decizia de inițiere a procedurii ⁽¹²⁷⁾ este confirmat, în esență, de argumentația de mai sus. Întrucât fiecare metodă de amortizare implică diferiți parametri care trebuie să fie analizați pentru a-l putea alege pe cel mai avantajos, ca urmare a dispoziției în cauză, PCT are libertatea de a efectua astfel de calcule și de a alege dintre diferite metode de amortizare pe cea mai potrivită pentru interesele sale. În special, având în vedere faptul că, în termen de 6 ani de la demararea proiectului, întreprinderea poate decide să schimbe metoda de amortizare aplicabilă, marja sa de libertate este mai mare decât cea a unui operator normal ⁽¹²⁸⁾. În plus, întrucât PCT poate alege metoda de amortizare pe care o consideră adecvată, spre deosebire de alte întreprinderi care pot aplica doar normele privind amortizarea normală pentru concesiuni, aceasta beneficiază, cu siguranță, de un avantaj selectiv față de celelalte întreprinderi. Este lipsit de relevanță, în această privință, să se examineze condițiile concurențiale și diferitele rezultate care ar putea fi obținute pentru diferiții concurenți, în circumstanțele specifice, având în vedere că nu acesta este obiectivul în raport cu care trebuie să se evalueze situația de fapt și de drept comparabilă a PCT.

⁽¹²⁶⁾ De exemplu, valoarea activelor, rentabilitatea, planul de afaceri.

⁽¹²⁷⁾ A se vedea considerentul 165 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽¹²⁸⁾ Este chiar mai mare decât cea prevăzută, de exemplu pentru PPP (acest lucru nu aduce atingere interpretării pe care Comisia o poate acorda dispozițiilor fiscale relevante pentru PPP-uri).

- (171) De asemenea, autoritățile elene și-au menținut argumentația inițială în ceea ce privește normele de amortizare aplicabile pentru APP și portul Salonic ⁽¹²⁹⁾, celelalte două porturi mari din Grecia, și susțin în continuare că prin dispoziția în cauză se asigură că PCT nu este tratată mai puțin favorabil decât ceilalți doi operatori portuari.
- (172) Comisia observă că, în orice caz, faptul că anumite rate de amortizare ar fi fost aplicabile la momentul respectiv pentru APP și portul Salonic nu înseamnă că PCT ar putea fi îndreptățită să beneficieze de un tratament specific, nici că un astfel de tratament era justificat. Prin urmare, Comisia consideră că dispoziția care face obiectul examinării implică un avantaj selectiv pentru PCT.
- (173) Avantajul constă în posibilitatea întreprinderii PCT de a alege între trei metode de amortizare și este egal cu diferența dintre impozitul pe venit pe care PCT ar trebui să îl plătească dacă s-ar aplica metoda amortizării liniare și impozitul pe profit pe care aceasta l-a plătit în cele din urmă prin aplicarea unei metode de amortizare diferite.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (174) Autoritățile elene și PCT susțin că a) alegerea metodelor de amortizare alternative face parte din sistemul general aplicat tuturor întreprinderilor cărora li s-a încredințat proiecte publice de infrastructură în toate sectoarele economiei, (b) nu există nicio discriminare, întrucât concesionarii marilor proiecte de infrastructură se află într-o situație de fapt și de drept diferită de alte activități, c) dispoziția este în concordanță cu obiectivul său și este pusă la dispoziția tuturor întreprinderilor de acest tip, d) considerentele relevante sunt obiectivul urmărit, mecanismul ales și principiul flexibilității în cadrul sistemului general de amortizare a activelor, e) în absența dispoziției, ar apărea incertitudinea juridică, întrucât există tipuri de active pentru care nu sunt disponibile rate de amortizare, f) esența dispoziției este de a permite o mai mare flexibilitate pentru amortizarea activelor care nu sunt vizate de ratele standard, din cauza particularităților concesionărilor de infrastructuri publice, g) întrucât mecanismul se aplică în mod sistematic tuturor concesionărilor de infrastructuri publice în toate sectoarele, acesta este în concordanță cu principiul relevant al flexibilității sistemului de amortizare, h) mecanismul este adecvat și proporțional deoarece aplică principiul flexibilității și nu există nicio alternativă mai potrivită pentru a asigura flexibilitate în ceea ce privește amortizarea, dat fiind că circumstanțele cu care se confruntă fiecare întreprindere la momentul în care își alege metoda de amortizare nu pot fi cunoscute în prealabil, i) PCT nu are nicio putere de apreciere specială, alta decât cea justificată în conformitate cu principiul general al flexibilității.
- (175) În primul rând, Comisia reamintește că, în conformitate cu jurisprudența standard, statul membru ar trebui să furnizeze o justificare a măsurilor selective ⁽¹³⁰⁾. Argumentul oferit de autoritățile elene și de beneficiar nu arată modul în care o măsură care acordă putere discreționară beneficiarului poate fi considerată ca fiind justificată prin prisma logicii sistemului de impozitare. Prin urmare, Comisia își menține concluziile preliminare din decizia de deschidere a procedurii conform căreia măsura nu poate fi justificată prin natura și schema generală a sistemului.
- (176) În plus, Comisia ia act de faptul că flexibilitatea care lasă metoda de amortizare a activelor la discreția beneficiarului nu poate fi considerată drept un principiu aflat la baza regimului fiscal care poate justifica măsura în cauză. În esență, s-ar putea concluziona că măsura în sine constituie sistemul general și mecanismele sale ar fi obiectivul în raport cu care aceasta poate fi justificată. Dacă un astfel de raționament ar fi aplicabil, orice măsură fiscală discreționară ar putea evita clasificarea drept ajutor de stat. În plus, toate argumentele invocate în ceea ce privește faptul că normele similare se aplică altor contracte de concesiune pentru infrastructuri publice din Grecia nu pot fi considerate ca o justificare a măsurii ⁽¹³¹⁾. Prin urmare, măsura în cauză constituie un avantaj selectiv care nu poate fi justificat prin logica sau schema generală a sistemului.

⁽¹²⁹⁾ Dispoziția examinată a contribuit la eliminarea unei lacune în sistemul fiscal general elen cu privire la amortizarea activelor utilizate în operarea unui terminal portuar de containere, cum ar fi cele care vor fi utilizate de către PCT în sensul contractului de concesiune. Articolul 34 din Legea nr. 2937/2001 prevede anumite rate de amortizare pe care APP și, respectiv, portul Salonic le utilizează în cadrul metodei de amortizare liniară fixă, pentru tipuri specifice de active portuare pe care le utilizează. Autoritățile elene susțin că aceste rate nu sunt aplicabile PCT. Potrivit autorităților elene, dacă PCT ar opta să aplice amortizarea liniară și i s-ar permite să utilizeze aceste rate de amortizare, perioada de amortizare ar depăși durata concesiunii. Pe de altă parte, dacă PCT ar fi fost obligată să aplice metoda amortizării liniare cu diferite rate de amortizare decât cele aplicate APP și, respectiv, portului Salonic, aceasta ar fi dezavantajată în comparație cu operatorii respectivi (considerentul 166 din decizia de inițiere a procedurii).

⁽¹³⁰⁾ A se vedea cauza Portugalia/Comisia, punctul 81 de la nota de subsol 80.

⁽¹³¹⁾ A se vedea în acest sens evaluarea de către Comisie în considerentele 98-100 de mai sus.

5.3.5. *Scutire de la plata taxelor de timbru pentru acordurile de împrumut și orice acord auxiliar pentru finanțarea proiectului de investiții [articolul 2 alineatul (8)]*

Sistemul de referință

- (177) În conformitate cu legislația general aplicabilă, taxele de timbru sunt impuse pentru o serie de acte în scris din dreptul civil și comercial, așadar inclusiv pentru acordurile auxiliare, de credit și de împrumut. Conform Decretului prezidențial privind taxele de timbru ⁽¹³²⁾, taxele de timbru sunt colectate în legătură cu un anumit document care consemnează o tranzacție. Taxa de timbru este legată de actul în sine; prin urmare, este la latitudinea părților să convină care dintre acestea este obligată la plata taxei. Cu toate acestea, în practică, acest lucru înseamnă că, în ceea ce privește contractele auxiliare, de credit și de împrumut, debitorul are în principal obligația de a plăti taxele de timbru relevante, întrucât creditorul are competența de a impune o astfel de plată. Introducerea TVA drept cheltuieli fiscale generale prin Legea nr. 1642/1986 în ordinea juridică elenă a avut drept consecință înlocuirea mai multor taxe de timbru și a unor impozite pe cifra de afaceri cu TVA ⁽¹³³⁾.
- (178) În conformitate cu articolul 16 din Legea nr. 1676/1986 și articolul 36 din Legea nr. 3220/2004, sunt scutite de la plata taxelor de timbru acordurile de împrumut și de credit, precum și acordurile auxiliare care sunt acordate de băncile elene și străine în Grecia sau care au o legătură cu Grecia, și anume acordurile care sunt încheiate și/sau executate în Grecia, creează obligații care sunt executabile în Grecia, implică garanții în Grecia (principiul teritorialității) ⁽¹³⁴⁾. Prin urmare, în conformitate cu actualul cod privind taxa de timbru, creditele care sunt acordate de întreprinderi altele decât băncile sunt supuse taxei de timbru ⁽¹³⁵⁾, cu excepția cazului în care nu au o legătură cu Grecia sau sunt emise ca împrumuturi obligatoare. Creditele transferate între întreprinderi altele decât băncile sunt supuse, de asemenea, taxei de timbru ⁽¹³⁶⁾, în cazul în care principalul împrumutului a fost supus inițial taxei de timbru.
- (179) Comisia ia act de faptul că legislația privind taxa de timbru include mai multe derogări, în special după introducerea sistemului TVA și/sau înlocuirea taxei de timbru cu alte taxe sau impozite. Cu toate acestea, cadrul general aplicabil pentru măsura în cauză rămâne sistemul elen privind taxa de timbru, astfel cum se prezenta acesta la momentul în care s-a adoptat dispoziția care face obiectul examinării. Existența unor derogări de la sistemul respectiv nu înseamnă că sistemul taxei de timbru nu există, ci că fiecare scutire ⁽¹³⁷⁾ trebuie evaluată în funcție de meritele sale.

Derogare de la sistemul de referință

- (180) Întrucât, conform cadrului general aplicabil, acordurile de împrumuturi, de credite și auxiliare cu întreprinderi altele decât băncile care sunt contractate și executate în Grecia sau care au o legătură cu Grecia ⁽¹³⁸⁾ sunt supuse taxelor de timbru, PCT ar trebui, în mod normal, să plătească taxe de timbru pentru astfel de acte. Cu toate acestea, în baza dispoziției examinate, PCT a fost scutită de taxele de timbru pe care ar trebui să le plătească în mod normal pentru acest tip de acte. PCT a fost scutită de taxele de timbru pe care ar trebui să le plătească în mod normal pentru împrumuturile de la orice tip de întreprinderi altele decât băncile, în special de la întreprinderea-mamă Cosco ⁽¹³⁹⁾.

⁽¹³²⁾ Decretul prezidențial din 28 iulie 1931, JO A 239 1931, astfel cum a fost modificat în special prin Legea nr. 2873/2000.

⁽¹³³⁾ Cu toate acestea, introducerea TVA nu afectează timbrul fiscal impus pentru acordurile de împrumut.

⁽¹³⁴⁾ În conformitate cu jurisprudența constantă, un împrumut încheiat în afara Greciei prin intermediul unui contract privat este supus taxei de timbru în Grecia, în cazul în care împrumutul este executat în Grecia. „Executarea în Grecia” apare în cazul în care livrarea cuantumului împrumutului de către creditorul străin debitorului, care se află în Grecia, are loc în Grecia. „Livrarea cuantumului împrumutului în Grecia” apare în cazul în care creditorul pune efectiv suma împrumutată în contul debitorului într-o bancă din Grecia (Avizul 964/1955 al Consiliului juridic al statului elen, Tribunalul de Primă Instanță din Salonic 2123/1963, Tribunalul Fiscal de Primă Instanță 2163/1967, Tribunalul Administrativ de Primă Instanță 6043/2001, Consiliul de Stat 2996/1991 și 984/1992). În plus, hotărârea 3639/2013 a Conseil d'Etat a statuat că „... un acord de împrumut, încheiat prin intermediul unui contract privat în străinătate, este supus taxei de timbru, în măsura în care acesta prevede obligații care ar trebui să fie executate în Grecia și, astfel, este obligația debitorului care decurge din respectivul acord să transfere în Grecia, prin ordin către banca din străinătate, cuantumul convenit al împrumutului care a fost depus de către creditorul din străinătate pe numele [debitorului].”.

⁽¹³⁵⁾ În procent de 2,4 %.

⁽¹³⁶⁾ De asemenea, în procent de 2,4 %.

⁽¹³⁷⁾ Evaluarea Comisiei în cazul de față nu aduce atingere poziției pe care aceasta o poate lua în afara prezentei proceduri cu privire la exonerări.

⁽¹³⁸⁾ Astfel cum este descris în nota de subsol 134 de mai sus.

⁽¹³⁹⁾ Autoritățile elene și PCT se referă la două împrumuturi de 54,8 milioane EUR și, respectiv, [...] milioane EUR că pe care PCT le-a încheiat cu întreprinderea-mamă a acesteia, Cosco, pentru a-și începe investițiile în portul Pireu.

- (181) În acest mod, PCT ar beneficia de un avantaj selectiv în comparație cu alte întreprinderi aflate într-o situație de fapt și de drept comparabilă. Avantajul este egal cu taxa de timbru pe care PCT ar trebui să o plătească în mod normal în conformitate cu normele general aplicabile.
- (182) Autoritățile elene și PCT nu contestă faptul că astfel de tranzacții de creditare sunt scutite de la plata taxei de timbru care ar fi exigibilă în mod normal. Acestea susțin însă că scutirea oferă întreprinderii PCT o mai mare flexibilitate în ceea ce privește finanțarea necesară pentru a-și îndeplini obligațiile de concesiune fără costuri suplimentare, în cazul în care o astfel de flexibilitate este considerată necesară în circumstanțe excepționale. Acestea se referă, de asemenea, la faptul că APP a beneficiat, la rândul său, de o astfel de excepție în contextul concesiunii sale de gestionare a portului Pireu. Prin urmare, măsura ar trebui să fie considerată ca parte a unei măsuri generale inerente sistemului fiscal elen, care are ca obiectiv facilitarea finanțării proiectelor mari de infrastructură.
- (183) Cu toate acestea, astfel cum s-a afirmat deja mai sus pentru alte măsuri, facilitarea finanțării marilor infrastructuri constituie un element care trebuie luat în considerare atunci când se evaluează eventuala compatibilitate a unui ajutor de stat, și nu existența unui ajutor de stat.
- (184) De asemenea, autoritățile elene și beneficiarul susțin că cele două împrumuturi subordonate în valoare de [...] milioane EUR și, respectiv, 54,8 milioane EUR pe care Cosco le-a acordat întreprinderii PCT pentru a-și demara investițiile în portul Pireu nu au fost supuse taxei de timbru în conformitate cu normele general aplicabile deoarece acestea: (a) au fost executate în afara Greciei; (b) au fost plătite într-un cont bancar al PCT deschis la o bancă din afara Greciei; (c) au fost rambursate de către PCT printr-un transfer de fonduri din contul său bancar din afara Greciei. În acest sens, acestea au furnizat un raport de audit fiscal obișnuit pentru exercițiul fiscal al PCT care confirmă scutirea.
- (185) Comisia observă, în primul rând, că faptul că PCT nu a plătit taxa de timbru pentru operațiunile de mai sus nu dovedește că aceasta nu ar trebui să plătească taxa în conformitate cu normele general aplicabile. Raportul de audit fiscal furnizat face referire specifică la dispoziția care face obiectul examinării. În plus, tranzacțiile în cauză sunt perfect identice cu o operațiune similară, cu privire la care Curtea Administrativă de Apel din Atena a considerat ⁽¹⁴⁰⁾ că a fost încălcat principiul teritorialității prevăzut de codul privind taxa de timbru ⁽¹⁴¹⁾. În special, în cauza respectivă, acordul de împrumut a fost încheiat de o întreprindere cu sediul în Grecia în calitate de debitor și o întreprindere străină cu sediul în afara Greciei în calitate de creditor. Împrumutul a fost semnat în afara Greciei. Creditorul a depus suma împrumutului într-un cont bancar al debitorului din afara Greciei și, după depunere, banca străină avea obligația de a transfera suma împrumutului în contul bancar al debitorului din Grecia în aceeași zi. Curtea Administrativă de Apel a considerat că împrumutul avea aceleași rezultate juridice ca și cum ar fi semnat în Grecia și ca și cum suma împrumutului ar fi transferată direct în Grecia, fără intermedierea băncii străine, prin urmare, împrumutul era supus taxei de timbru.
- (186) Aceeași situație se aplică, de asemenea, în cazul împrumuturilor pe care Cosco le-a acordat întreprinderii PCT. În special, acordul de împrumut a fost încheiat în afara Greciei, sumele împrumutate au fost depuse în contul PCT în HSBC din Luxemburg la 21 aprilie 2009, iar la 22 aprilie 2009 acestea au fost transferate în contul PCT din HSBC din Pireu. Conform informațiilor prezentate de autoritățile elene, PCT a utilizat 50 de milioane EUR plus TVA ca scrisoare de garanție pe care PCT a trebuit să o furnizeze APP pentru intrarea în vigoare a acordului de împrumut ⁽¹⁴²⁾. Prin urmare, circumstanțele de fapt ale acordului de împrumut implicat în cauza menționată mai sus sunt echivalente celor din acordurile de împrumut între Cosco și PCT. În special, deși împrumutul a fost semnat în afara Greciei și depus într-un cont bancar din afara Greciei, acesta a fost transferat ulterior în contul PCT din Grecia, fiind utilizat în scopul acordului de concesiune în Grecia. Prin urmare, în conformitate cu principiul teritorialității consacrat la articolul 8 din Codul privind taxa de timbru, astfel cum a fost interpretat de instanțele elene, acordurile de împrumut în cauză ar fi trebuit să fie supuse plății taxei de timbru în conformitate cu normele general aplicabile. Prin urmare, Comisia consideră că PCT a beneficiat deja de un avantaj financiar concret datorită dispoziției examinate, care nu constituie punerea în aplicare a unor norme general aplicabile, ci o derogare de la acestea.
- (187) Autoritățile elene și beneficiarul susțin că hotărârea instanței nu este aplicabilă în cazul PCT, întrucât situația de fapt din cauza menționată diferă de circumstanțele acordurilor de împrumut ale PCT. Acestea susțin că PCT ar fi putut utiliza împrumuturile în afara Greciei, în scopuri proprii. În plus, acestea susțin că hotărârea a făcut

⁽¹⁴⁰⁾ Decizia 617/2006 privind interpretarea articolului 8 din Codul privind taxa de timbru.

⁽¹⁴¹⁾ Articolul 8 din Codul privind taxa de timbru. A se vedea jurisprudența cu privire la acest subiect în nota de subsol 134 de mai sus.

⁽¹⁴²⁾ În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din contractul de concesiune.

obiectul unui recurs în fața Curții Administrative Supreme a Greciei, iar administrația elenă aplică o circulară interpretativă ⁽¹⁴³⁾ conform căreia o astfel de tranzacție nu ar fi supusă taxelor de timbru. Circulara are aplicabilitate generală și este obligatorie pentru administrația publică. Prin urmare, neplata taxelor de timbru în cele două operațiuni nu constituie o abatere de la normele general aplicabile.

- (188) Comisia constată că o circulară interpretativă referitoare la aplicarea Codului privind taxa de timbru nu poate fi considerată a avea o valabilitate mai mare decât hotărârile judecătorești. De asemenea, faptul că hotărârea Curții Administrative de Apel din Atena a fost atacată nu înseamnă că hotărârea nu este aplicabilă. În plus, interpretarea principiului teritorialității, astfel cum este descrisă mai sus ⁽¹⁴⁴⁾, de către instanțele elene este în conformitate cu hotărârea menționată. Comisia observă în continuare că faptele relevante pentru acordurile de împrumut ale PCT sunt aceleași și, prin urmare, se poate concluziona că, în temeiul normelor aplicabile în mod normal, astfel cum au fost interpretate de instanțele elene, PCT ar trebui să plătească taxa de timbru relevantă. Având în vedere această interpretare, dispoziția care face obiectul examinării oferă în mod clar un avantaj selectiv întreprinderii PCT.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (189) Autoritățile elene susțin că scutirea în cauză este conformă cu sistemul general de eliminare treptată a taxei de timbru, în cadrul căruia legiuitorul decide că scutirea de taxa de timbru este un mecanism adecvat pentru a se asigura că situații diferite în mod obiectiv sunt tratate în mod diferit în scopuri fiscale. În acest sens, scutirea se aplică tuturor întreprinderilor publice care pun în aplicare proiecte de infrastructură publică. Ca mecanism care abordează particularitățile unor astfel de proiecte, acesta este, de asemenea, proporțional, întrucât nu riscă să compromită veniturile din taxa de timbru, având în vedere că, în orice caz, întreprinderile respective pot utiliza multe alte tipuri de tranzacții care sunt scutite, de asemenea, de plata taxei de timbru.
- (190) Comisia ia act de faptul că eliminarea treptată a taxei de timbru nu se poate aplica ca principiu al sistemului taxei de timbru care justifică măsura în cauză, întrucât o astfel de eliminare treptată ar putea fi avută în vedere numai în ceea ce privește toate acordurile de împrumut și nu doar cele ale PCT. În ceea ce privește caracteristicile specifice ale proiectelor de infrastructură publică, Comisia face trimitere la analiza sa de la considerentele 98-100 din prezenta decizie. Prin urmare, Comisia concluzionează că autoritățile elene și PCT nu au demonstrat că măsura selectivă examinată este justificată de logica sistemului fiscal.

5.3.6. Scutirea de la plata taxelor de timbru pentru contractele dintre creditorii acordurilor de împrumut în temeiul cărora sunt transferate drepturile și obligațiile care rezultă din acestea [articolul 2 alineatul (9)]

- (191) În conformitate cu actualul cod privind taxa de timbru, împrumuturile transferate între întreprinderi altele decât băncile sunt supuse taxei de timbru ⁽¹⁴⁵⁾, în cazul în care principalul împrumutului a fost supus inițial taxei de timbru.
- (192) Comisia consideră că dispoziția de la articolul 2 alineatul (9) de mai sus implică un avantaj direct în favoarea creditorilor întreprinderii PCT, printre care întreprinderea-mamă a acesteia, Cosco. Avantajul este egal cu valoarea taxei de timbru pe care creditorii întreprinderii PCT ar trebui, în mod normal, să o plătească, în conformitate cu normele general aplicabile, în cazul transferului unui împrumut relevant pentru contractul de concesiune încheiat cu PCT. De asemenea, dispoziția implică un avantaj indirect în favoarea PCT, în măsura în care aceasta ar putea facilita obținerea unui împrumut de către PCT.
- (193) Potrivit autorităților elene, în 2009 Cosco a acordat întreprinderii PCT două împrumuturi care, astfel cum declară autoritățile elene și PCT, au fost rambursate în 2011. Având în vedere dispoziția care face obiectul examinării, Cosco, care este întreprinderea-mamă a PCT, ar putea beneficia de o scutire de la taxa de timbru în cazul în care

⁽¹⁴³⁾ Circulara interpretativă nr. 1027/1990.

⁽¹⁴⁴⁾ A se vedea nota de subsol 134.

⁽¹⁴⁵⁾ De asemenea, în procent de 2,4 %.

a transferat împrumuturile către alte întreprinderi. Potrivit autorităților elene și PCT, împrumuturile au fost deja rambursate de către PCT. Pe această bază, Comisia nu are niciun motiv să considere că a avut loc un astfel de transfer. Cu toate acestea, dispoziția în cauză poate implica un avantaj selectiv pentru Cosco sau pentru alți creditori ai PCT.

- (194) Argumentația prezentată de autoritățile elene și PCT în ceea ce privește scutirea de taxa de timbru este identică celei privind scutirea de taxa de timbru pentru împrumuturi în favoarea PCT. Pe această bază, Comisia concluzionează că motivarea expusă în ceea ce privește scutirea respectivă este valabilă, de asemenea, pentru această măsură. Prin urmare, măsura este selectivă și nu poate fi considerată ca fiind justificată prin natura sau schema generală a sistemului.

5.3.7. *Scutirea de la plata taxelor de timbru pentru orice despăgubire acordată de APP întreprinderii PCT în temeiul acordului de concesiune, care nu intră în domeniul de aplicare a Codului TVA [articolul 2 alineatul (10)]*

Sistemul de referință

- (195) Cu privire la această măsură, sistemul de referință constă în regimul taxei de timbru aplicabile pentru actele de drept civil sau comercial în Grecia. Normele care reglementează acest regim sunt deja menționate în considerentele 177 și 179 din prezenta decizie. În conformitate cu normele privind taxa de timbru, taxele de timbru sunt impuse în legătură cu documentele juridice pentru care sunt percepute acestea și nu persoanelor impozabile specifice care semnează documentele respective. În conformitate cu circulara ministerială nr. 44/1987⁽¹⁴⁶⁾, care interpretează dispozițiile privind taxa de timbru, în urma modificărilor introduse în ceea ce privește regimul TVA, contractele, actele juridice sau operațiunile supuse TVA nu sunt supuse taxei de timbru.
- (196) De asemenea, în conformitate cu legea general aplicabilă, astfel cum este interpretată și aplicată de autoritățile fiscale elene competente, plata unei compensații nu intră în domeniul de aplicare a TVA și, prin urmare, este supusă taxei de timbru⁽¹⁴⁷⁾.
- (197) În conformitate cu aceeași circulară, activarea unui acord auxiliar (garanții reale, garanții personale, împrumuturi ipotecare, clauza penală și orice alt tip de securitate) legat de un contract care este supus TVA și, prin urmare, scutit de taxa de timbru, nu este supusă unei taxei de timbru proporționale. Cu toate acestea, în cazul în care contractul principal este supus la plata TVA sau face obiectul unei taxe de timbru fixe (și neproporționale), activarea unui acord auxiliar la contractul respectiv este supusă unei taxe de timbru fixe.
- (198) În cele din urmă, plata altor tipuri de compensații, de exemplu pentru daune sau încălcarea internațională a contractului, este supusă unei taxe de timbru.
- (199) Autoritățile elene au precizat că, în conformitate cu dispozițiile Codului elen privind taxa de timbru, compensațiile plătite în Grecia cu titlu de despăgubiri pentru daune sunt supuse taxei de timbru la o rată de 3,6 %. Plata de compensații în temeiul unei clauze de despăgubire incluse într-un contract este supusă taxei de timbru la o rată de 2,4 %.

Derogare de la sistemul de referință

- (200) Articolul 2 alineatul (10) din legea de ratificare prevedea că orice tip de despăgubiri pe care APP le-ar plăti către PCT în temeiul acordului de concesiune, care este în afara domeniului de aplicare a Codului TVA, este scutit de taxa de timbru.

⁽¹⁴⁶⁾ Articolul 3 din circulara ministerială nr. 44/1987: Punerea în aplicare a dispozițiilor de impunere a taxei de timbru pentru diferite contracte și acte.

⁽¹⁴⁷⁾ În conformitate cu articolul 57 alineatul (1) litera (b) din Legea nr. 1642/1986, tranzacțiile care sunt supuse TVA în temeiul articolului 2 din aceeași lege, precum și acordurile auxiliare ale acestora, sunt scutite de taxa de timbru. În temeiul articolului 2 din Codul TVA din Grecia (Legea nr. 2859/2000 de modificare a Legii nr. 1642/1986, care a introdus TVA în ordinea juridică elenă), TVA se aplică furnizărilor de bunuri și prestărilor de servicii în cazul în care acestea se efectuează contra cost. În funcție de particularitățile interpretării acestor dispoziții, plata compensației nu se încadrează în sensul furnizării de servicii contra cost și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare al TVA, în schimb, face obiectul unei taxe de timbru.

- (201) Având în vedere că, în temeiul cadrului general aplicabil, taxa de timbru se aplică actelor juridice și nu în mod specific părților participante la tranzacție și dat fiind că APP a fost scutită de taxa de timbru prin lege ⁽¹⁴⁸⁾ în momentul adoptării legii de ratificare, de fiecare dată când o plată compensatorie efectuată în numele APP în legătură cu contractul de concesiune nu ar intra în domeniul de aplicare a Codului TVA și ar face obiectul taxei de timbru, întreprinderea PCT ar fi obligată să o achite în conformitate cu normele general aplicabile. În special, ca urmare a dispoziției în cauză, PCT ar fi scutită de la plata taxei de timbru fixe în cazul activării unei clauze de penalitate din contractul de concesiune, precum și în cazul în care APP ar plăti despăgubiri ca urmare a daunelor legate de contractul de concesiune sau a încălcării contractului de concesiune. În plus, după cum indică autoritățile elene și beneficiarul, având în vedere faptul că, la momentul respectiv, APP era scutită de la plata taxei de timbru în ceea ce privește tranzacțiile privind punerea în aplicare a lucrărilor în numele său de către terți, ca urmare a dispoziției examinate, PCT ar fi scutită, de asemenea, de la plata taxei de timbru care decurge din acordurile sale cu APP care fac obiectul taxei de timbru. Astfel, exceptarea în cauză are ca efect scutirea PCT de la obligația de a plăti taxe de timbru în astfel de cazuri, ceea ce implică, în mod clar, un avantaj selectiv pentru PCT.
- (202) Autoritățile elene și PCT susțin că, în cazul în care plata de despăgubiri prezintă o legătură de cauzalitate cu un contract care este supus TVA în temeiul unei clauze de despăgubire (denumită în continuare „clauză penală”) conținute în acesta, aceasta este scutită de plata taxei de timbru. Aceasta se datorează faptului că o astfel de clauză de indemnizare este considerată un acord auxiliar scutit de la plata taxei de timbru în cazul în care contractul principal este supus TVA. Întrucât contractul de concesiune este supus TVA, orice plată în temeiul unei clauze penale prevăzute în contractul de concesiune este scutită de taxa de timbru în conformitate cu normele general aplicabile.
- (203) Comisia observă că, într-adevăr, conform cadrului general aplicabil, nu se impune o taxă de timbru proporțională cu privire la activarea unei clauze de penalitate dintr-un contract supus TVA. Cu toate acestea, în astfel de cazuri, este impusă o taxă de timbru fixă, în conformitate cu aceeași circulară invocată de autoritățile elene. Prin urmare, în cazul în care APP ar trebui să plătească despăgubiri din cauza activării unei clauze de penalitate din contractul de concesiune, datorită dispoziției care face obiectul examinării, PCT nu ar plăti taxa de timbru fixă care ar fi aplicabilă. În consecință, dispoziția implică un avantaj selectiv în favoarea PCT.
- (204) De asemenea, autoritățile elene și PCT subliniază că plata altor tipuri de despăgubiri, și anume pentru daune sau încălcarea internațională a contractului, face obiectul unei taxe de timbru. În acest sens, articolul 2 alineatul (10) introduce o scutire referitoare la aceste alte tipuri de despăgubiri. Cu toate acestea, potrivit autorităților elene și PCT, scutirea face parte din sistemul fiscal general, care vizează abordarea particularităților/caracteristicilor diferite în mod obiectiv a concesiunilor de infrastructuri publice. Prin urmare, nu ar rezulta nicio diferențiere reală și nicio selectivitate în acest sens.
- (205) Comisia ia act de faptul că autoritățile elene și PCT confirmă constatarea acesteia conform căreia, în cazul în care APP ar plăti despăgubiri întreprinderii PCT în urma pagubelor produse în legătură cu contractul de concesiune și/sau orice încălcare a acestuia, PCT, datorită dispoziției în curs de examinare, nu ar plăti taxa de timbru pe care ar trebui să o achite în mod normal. Prin urmare, dispoziția oferă întreprinderii PCT un avantaj care este egal cu taxa de timbru pe care aceasta ar trebui să o plătească în astfel de circumstanțe și de care este scutită. În ceea ce privește argumentația referitoare la regimul general specific proiectelor de infrastructură publică, Comisia face trimitere la analiza sa din considerentele 92-97 și 107 de mai sus. În special, Comisia consideră că o măsură aplicabilă întreprinderilor responsabile de proiecte de infrastructură publică se aplică numai unei categorii de întreprinderi și, prin urmare, este selectivă.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (206) Autoritățile elene și PCT susțin că scutirea este conformă cu schema generală de eliminare treptată a taxei de timbru având în vedere principiul egalității, întrucât aceasta reprezintă un mecanism pentru asigurarea faptului că anumite caracteristici ale proiectelor de infrastructură publică sunt tratate corespunzător în scop fiscal. Comisia nu poate accepta faptul că „obiectivele” justifică măsura în cauză și se referă la fiecare analiză din considerentele 189-190 de mai sus cu privire la scutirea împrumuturilor PCT de taxa de timbru.

⁽¹⁴⁸⁾ În temeiul articolului 2 din Legea nr. 2688/1999, coroborat cu articolul 362 din Legea nr. 1559/1950. Poziția Comisiei în prezenta decizie nu aduce atingere altor poziții pe care Comisia le poate adopta în viitor cu privire la această dispoziție.

- (207) De asemenea, autoritățile elene și PCT susțin că scutirea este conformă cu principiul egalității. În special, în lipsa acesteia și dat fiind faptul că APP a fost scutită, la momentul adoptării legii de ratificare, de la plata taxei de timbru în ceea ce privește tranzacțiile privind executarea lucrărilor în numele său de către alte persoane, PCT ar fi obligată să plătească taxa de timbru ori de câte ori acest lucru ar rezulta din aranjamentele cu APP.
- (208) Cu toate acestea, astfel cum s-a arătat deja în decizia de inițiere a procedurii ⁽¹⁴⁹⁾, faptul că APP poate fi scutită de la plata taxelor de timbru nu înseamnă că o astfel de scutire în favoarea PCT este justificată prin natura sistemului fiscal.
- (209) Comisia remarcă faptul că Legea nr. 4152/2013 a eliminat dispoziția în cauză. Prin urmare, avantajul selectiv în favoarea PCT s-ar referi doar la trecut.

5.3.8. În urma cererii PCT, protecția prevăzută în Decretul legislativ nr. 2687/1953 pentru investițiile aferente contractului de concesiune (articolul 3)

Descrierea decretului legislativ și măsurile pe care le poate implica acesta

(a) Procedura

- (210) Decretul legislativ nr. 2687/1953 permite administrației elene să acorde un regim favorabil specific oricărei întreprinderi care importă capital străin pentru a efectua „investiții productive”. Pentru ca întreprinderea să beneficieze de regimul respectiv, aceasta trebuie să depună o cerere la Ministerul economiei naționale. La cererea întreprinderii, un comitet specific emite un aviz după ce evaluează:
- dacă investiția este „productivă”, și anume dacă aceasta vizează dezvoltarea producției naționale sau dacă aceasta contribuie la dezvoltarea economică a țării;
  - dacă este implicat capital străin, inclusiv capital de orice natură, și anume valută, utilaje și materiale, invenții, metode tehnice, precum și mărci;
  - „utilitatea” importului de capital străin; cu privire la acest aspect specific, decretul nu cuprinde definiții sau criterii care trebuie să fie îndeplinite, acordând astfel o putere discreționară administrației naționale.
- (211) În urma avizului, ministrul responsabil, în funcție de importanța investițiilor, propune un decret prezidențial irevocabil sau adoptă o decizie ministerială prin care aprobă importul de capital străin în condițiile specifice stabilite în decizie și acordă un regim favorabil irevocabil ⁽¹⁵⁰⁾.

(b) Privilegiile care pot fi acordate

- (212) Decretul prezidențial/decizia ministerială care poate fi adoptat(ă) pentru o anumită întreprindere acordă următoarele „facilități” ⁽¹⁵¹⁾ fiscale:
- o înghețare a ratei de impozitare aplicate la profituri pentru o perioadă nu mai mare de 10 ani sau aplicarea unei rate de impozitare mai mici ⁽¹⁵²⁾;
  - reducerea sau scutirea de la taxele vamale sau taxele la importurile de mașini etc. pentru o perioadă de maximum 10 ani;
  - reducerea ratei de impozitare sau scutirea de orice taxă impusă de autoritățile locale sau de autoritățile portuare, pentru o perioadă care nu depășește 10 ani;

⁽¹⁴⁹⁾ A se vedea considerentele 188 și 203 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽¹⁵⁰⁾ Acest regim specific poate fi modificat numai în cazul în care întreprinderea căreia îi este acordat este de acord cu acest lucru.

⁽¹⁵¹⁾ Articolele 8 și 11 din decretul legislativ.

⁽¹⁵²⁾ O ajustare poate fi prevăzută în cazul reducerii limitărilor aplicabile în mod normal.

- reducerea sau scutirea de taxe și redevențele de orice fel în legătură cu înregistrarea ipotecilor sau crearea unui contract de garanție mobilă reală drept garanție pentru capitalul importat sau pentru încheierea tuturor contractelor aferente;
  - interzicerea restricțiilor sau taxelor de export;
  - interzicerea aplicării retroactive a taxei;
  - scutirea de exproprierea forțată în favoarea statului a activelor întreprinderii beneficiare;
  - interzicerea confiscării activelor întreprinderilor aflate sub protecție;
  - recrutarea de resortisanți străini ca personal tehnic și administrativ și permisiunea pentru exportul cuantumului remunerației lor în valută;
  - permisiunea pentru repatrierea împrumuturilor sau a capitalului social (până la 10 % din valoarea capitalului importat anual); un export cumulativ al profiturilor (până la 12 % fără taxe din capitalul anual importat și repatriat); exportul de dobânzi (până la 10 % pe an) ⁽¹⁵³⁾.
- (213) Conform decretului legislativ, activele deținute de întreprinderile care sunt create sau au fost dezvoltate în mod semnificativ ⁽¹⁵⁴⁾ cu capital străin în temeiul decretului sunt scutite de orice expropriere forțată în favoarea statului, precum și de orice rechiziție a activelor acestora ⁽¹⁵⁵⁾. În cele din urmă, există o dispoziție specifică de instituire a principiului de neimpunere retroactivă a impozitelor pentru toate întreprinderile care intră în domeniul de aplicare a decretului legislativ menționat ⁽¹⁵⁶⁾.

Sistemul de referință

- (214) Întrucât protecția prevăzută de Decretul legislativ nr. 2687/1953 poate varia în funcție de măsurile decise în fiecare caz pentru fiecare întreprindere care intră sub o astfel de „protecție”, iar scutițiile care pot fi acordate întreprinderii PCT ca urmare a decretului au fost stabilite în decret cu titlu indicativ, sistemul general de referință poate include diferite măsuri fiscale de care beneficiarul va beneficia după ce administrația va adopta regimul specific pe care îl va solicita PCT.
- (215) Autoritățile elene și PCT susțin că, întrucât decretul a fost stabilit ca o lege cu validitate superioară conferită de Constituție, acesta nu poate fi considerat ca o măsură „specială” care poate fi comparată cu cadrul legislativ „general”. Atunci când decretul a fost adoptat și având în vedere validitatea sa legislativă superioară, cea mai mare parte a cadrului legislativ național pe care Comisia îl utilizează ca „sistem de referință” nici măcar nu exista. Prin urmare, „sistemul de referință” care trebuie luat în considerare în această privință este Constituția Greciei și Decretul legislativ nr. 2687/1953 ca atare, constituind o măsură generală. În plus, Comisia era la curent cu privire la existența acestuia încă de la aderarea Greciei.
- (216) De asemenea, autoritățile elene și PCT susțin că regimul de protecție special pentru investiții străine este o măsură generală care se aplică tuturor investițiilor străine care îndeplinesc criteriile obiective pentru aplicarea acestuia. Acestea susțin, de asemenea, că justificarea decretului a fost reprezentată de necesitatea de (a) a recunoaște că investițiile străine în circumstanțele care se aplică Greciei se confruntă cu anumite riscuri și provocări, prin urmare, este nevoie de un tratament special pentru a atinge obiectivul de a atrage astfel de investiții și (b) a oferi un tratament adecvat în acest sens.

⁽¹⁵³⁾ Această măsură nu este prevăzută în decretul prezidențial, însă autoritățile elene au menționat-o în lista măsurilor care au fost acordate în trecut prin acest regim special.

⁽¹⁵⁴⁾ În conformitate cu articolul 9 alineatul (2) din decretul prezidențial, creșterea este considerată ca reprezentând peste jumătate din suma corespunzătoare totalului activelor întreprinderilor sau peste 1 milion USD.

⁽¹⁵⁵⁾ Cu excepția cazului în care rechiziția vizează acoperirea necesităților forțelor armate pe timp de război și numai atât timp cât durează conflictul și face obiectul unei despăgubiri echitabile.

⁽¹⁵⁶⁾ Decretul prevede, de asemenea, alte privilegii/condiții acordate întreprinderilor vizate: i) condiții specifice pentru repatrierea împrumuturilor sau a capitalului social, permisiunea pentru repatrierea împrumuturilor sau a capitalului social (până la 10 % din capitalul importat anual); un transfer cumulativ de profituri (până la 12 %, după deducerea impozitelor, pe capitalul importat și nerepatriat anual); și un transfer de dobânzi (până la 10 % pe an) și o autorizație de transfer din Grecia a valutei necesare pentru plățile de leasing privind mașinile sau alte forme de capital din străinătate, (ii) recrutarea de resortisanți străini, ca personal tehnic și administrativ și permisiunea de a exporta cuantumul remunerației acestora în valută; și permisiunea de a menține conturi ale societății cu intrări în valută.

- (217) De asemenea, autoritățile elene și PCT susțin că răspunsul comisarului Tajani ⁽¹⁵⁷⁾ în ceea ce privește decretul în cauză a exclus doar noile măsuri în materie de tarife vamale, și nu măsurile de ajutor de stat. Potrivit acestora, este evident că, până în prezent, aplicarea decretului nu a generat noi ajutoare de stat ilegale, întrucât aceasta era în vigoare atunci când Grecia a intrat în UE și a continuat să se aplice fără modificări și în măsura în care Comisia nu a întreprins niciun demers pentru a pune sub semnul întrebării legalitatea decretului în conformitate cu legislația UE.
- (218) Comisia observă că decretul legislativ în cauză nu poate fi considerat drept un sistem de referință valabil. Deși este adevărat că decretul exista înainte de aderarea Greciei la UE, acest lucru nu înseamnă că decretul are o validitate superioară Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene și, prin urmare, dispozițiilor tratatului referitoare la ajutoarele de stat. Atunci când Grecia a aderat la Uniunea Europeană, aceasta a trebuit să adere la „acquis-ul Uniunii” și, în special, să respecte normele din tratat privind ajutoarele de stat. Astfel, în cazul în care Grecia face uz de decretul respectiv acordând avantaje specifice anumitor întreprinderi, aceasta ar trebui, în primul rând, să le notifice Comisiei, în vederea evaluării acestora în temeiul normelor privind ajutoarele de stat și a eventualei lor aprobări în conformitate cu normele din tratat ⁽¹⁵⁸⁾.
- (219) În plus, decretul acordă administrației o amplă libertate de acțiune ⁽¹⁵⁹⁾ pentru a stabili condițiile, precum și avantajele care vor fi acordate anumitor întreprinderi care vor face uz de acesta. Tratatul specific al investițiilor străine în Grecia cu scopul promovării acestora presupune deja elemente selective. În același timp, decretul urmărește un obiectiv de politică publică și nu un obiectiv fiscal. Un sistem de referință viabil în scopul analizei selectivității se poate baza doar pe principiile de impozitare. Obiectivele de politică publică sunt obiective extrinseci unui sistem fiscal, astfel cum s-a menționat deja în considerentele 92-94 din prezenta decizie, prin urmare, acestea nu pot fi considerate ca reprezentând scopul unui sistem de referință în vederea evaluării selectivității.

Derogare de la sistemul de referință

- (220) Articolul 3 din Legea nr. 3755/2009 permite PCT să solicite regimul de protecție prevăzut de decretul legislativ menționat. Această dispoziție are drept consecință faptul că, la cerere, PCT poate beneficia de o serie de avantaje selective acordate de administrația elenă. Avantajele se referă, în principal, la impozite pe care PCT ar trebui să le plătească în temeiul normelor obișnuite și de la care aceasta ar putea fi scutită datorită dispoziției în cauză. În plus, scutirea de alte constrângeri juridice (expropriere forțată, rechiziționarea activelor, permisiunea de a recruta personal străin și exportarea remunerației acestora în valută, permisiunea de a repatria împrumuturi sau capital social) ar putea, de asemenea, să favorizeze PCT în viitor. Faptul că, potrivit autorităților elene, astfel de avantaje nu au fost încă acordate întreprinderii PCT nu schimbă constatarea că dispoziția care face obiectul examinării oferă PCT dreptul de a solicita și de a obține cadrul privilegiat prevăzut în decret.
- (221) În ceea ce privește măsura în favoarea PCT, autoritățile elene nu oferă argumente suplimentare în afara celui furnizat inițial. Prin urmare, concluzia Comisiei în ceea ce privește caracterul selectiv al măsurii rămâne aceeași ⁽¹⁶⁰⁾.
- (222) Astfel cum s-a indicat deja mai sus ⁽¹⁶¹⁾, faptul că o măsură poate avea un obiectiv de politică economică nu înseamnă că aceasta nu este selectivă, ci că aceasta este posibil să fie considerată compatibilă cu piața internă dacă sunt îndeplinite anumite condiții ⁽¹⁶²⁾.

⁽¹⁵⁷⁾ A se vedea considerentul 213 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽¹⁵⁸⁾ Evaluarea Comisiei în cazul de față nu aduce atingere oricărei acțiuni pe care o poate întreprinde aceasta în ceea ce privește decretul prezidențial în cauză.

⁽¹⁵⁹⁾ Articolul 3 alineatul (2) din decret se referă, cu titlu indicativ, la anumite privilegii și derogări care pot fi acordate prin utilizarea acestuia. Articolul 5 alineatul (3) din Decretul legislativ nr. 4256/1962, care interpretează decretul din 1953, stabilește că administrația are puterea deplină de a reglementa orice alte aspecte care sunt legate de investiții în orice mod pe care îl consideră adecvat pentru realizarea scopului decretului prezidențial, și anume atragerea de capital străin, atâta timp cât aceste aspecte nu contravin dispozițiilor acestuia. Prin urmare, se poate concluziona că administrația are o libertate deplină de acțiune în ceea ce privește stabilirea unor noi condiții, precum și a unei „facilități” care ar putea face ca investițiile respective să fie mai atractive pentru întreprinderi.

⁽¹⁶⁰⁾ A se vedea considerentele 209-216 din decizia de inițiere a procedurii.

⁽¹⁶¹⁾ A se vedea considerentele 92-97 din prezenta decizie.

⁽¹⁶²⁾ Cauza C-487/06 P, British Aggregates, Rep., 2008, p. I-10515, punctul 92.

- (223) De asemenea, independent de natura regimului prevăzut de decretul legislativ ⁽¹⁶³⁾, aplicarea sa individuală poate lua forma unui avantaj selectiv ⁽¹⁶⁴⁾, având în vedere faptul că fiecare decizie a administrației elene se poate abate de la normele fiscale generale în avantajul PCT. Conform Comunicării fiscale ⁽¹⁶⁵⁾, o astfel de constatare conduce la o prezumție de ajutor de stat și trebuie analizată în detaliu. Pe această bază, Comisia consideră că dispoziția în cauză implică un avantaj selectiv în favoarea PCT, care va fi pus în aplicare dacă PCT decide să facă uz de aceasta.

Justificare prin prisma logicii sistemului fiscal

- (224) Autoritățile elene susțin că regimul specific în temeiul decretului menționat a vizat atragerea de capital străin și facilitarea reconstrucției țării după cel de al doilea război mondial și în urma războiului civil din anii 1940. Având în vedere importanța decretului pentru dezvoltarea economică a Greciei, articolul 107 din Constituția elenă recunoaște în mod expres că acesta prevalează față de legile obișnuite. Într-adevăr, s-a prevăzut acest lucru pentru a se asigura că investitorii de capital străin sunt protejați împotriva modificărilor constante ale dreptului fiscal elen care nu sunt favorabile investițiilor străine. Cu toate acestea, un astfel de scop al regimului de protecție, și anume dezvoltarea economiei elene, nu poate justifica caracterul selectiv al măsurii, ci poate fi luat în considerare doar în cadrul evaluării compatibilității acesteia.
- (225) De asemenea, Comisia remarcă faptul că, întrucât regimul de protecție care ar putea fi acordat întreprinderii PCT, la cerere, ar fi acordat pe o bază discreționară, acesta nu se poate justifica prin natura sau schema generală a sistemului fiscal ⁽¹⁶⁶⁾.
- (226) În consecință, dispoziția în cauză implică un avantaj selectiv în favoarea întreprinderii PCT care nu poate fi justificat prin natura sau schema generală a sistemului.

Ajutoare existente

- (227) Autoritățile elene și PCT susțin că, în cazul în care Comisia consideră că aplicarea decretului constituie ajutor de stat, aceasta ar fi un ajutor existent.
- (228) Comisia observă că dispoziția în favoarea PCT a fost adoptată în 2009 și nu înainte de aderarea Greciei la UE. Dispoziția conferă întreprinderii PCT dreptul să solicite și să obțină un regim specific. Odată ce PCT solicită acest lucru, trebuie să se adopte un decret prezidențial sau o decizie ministerială care va determina avantajele specifice de care va beneficia PCT. Prin urmare, o aplicare specifică a decretului la cererea PCT va avea drept consecință faptul că punerea în aplicare concretă a măsurilor va intra în vigoare în momentul adoptării actului de acordare. În concluzie, măsura în favoarea PCT constituie ajutor nou.

5.3.9. Derogare de la normele generale privind exproprierea forțată

- (229) Plângerile primite în cazul de față se referă la o derogare acordată întreprinderii PCT în ceea ce privește normele privind exproprierea forțată. Legea de ratificare a contractului de concesiune nu a făcut referire la nicio astfel de derogare. Autoritățile elene și PCT declară că nu s-a acordat nicio astfel de derogare, iar Comisia nu are niciun motiv să considere că acest lucru nu este adevărat. Prin urmare, Comisia consideră că acest tip de avantaj nu a fost acordat întreprinderii PCT.

⁽¹⁶³⁾ Prezenta decizie nu aduce atingere poziției pe care Comisia o poate adopta în ceea ce privește decretul legislativ.

⁽¹⁶⁴⁾ A se vedea considerentele 21 și 22 din Comunicarea Comisiei privind ajutoarele fiscale.

⁽¹⁶⁵⁾ Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor privind ajutorul de stat în cazul măsurilor referitoare la impozitarea directă a activităților economice (JO C 384, 10.12.1998, p. 3).

⁽¹⁶⁶⁾ A se vedea considerentele 24 și 27 din Comunicarea fiscală a Comisiei.

5.4. Compararea măsurilor de ajutor de stat sus-menționate cu dispoziții similare din alte contracte privind proiecte mari de infrastructură

- (230) Principala argumentație prezentată în ceea ce privește justificarea măsurilor fiscale descrise mai sus se referă la necesitatea de a sprijini proiectele de infrastructură publică de mari dimensiuni, prin asigurarea unui regim fiscal stabil, flexibil și clar pentru întreprinderile care le execută în Grecia. Pentru a-și susține argumentația, autoritățile elene și PCT fac referire la o serie de decizii ale Comisiei în care s-a considerat că nu a fost implicat niciun ajutor de stat în finanțarea contractelor de concesiune pentru infrastructură de mari dimensiuni care includ scutiri fiscale similare.
- (231) Comisia a examinat argumentele furnizate și a ajuns la următoarele concluzii.
- (232) În primul rând, conform unei jurisprudențe constante ⁽¹⁶⁷⁾, acest tip de argument este lipsit de relevanță pentru aprecierea legalității unei decizii a Comisiei. Fiecare caz ar trebui să fie evaluat pe baza articolului 107 alineatul (1) din TFUE, ținând seama de caracteristicile sale proprii. În orice caz, astfel cum s-a menționat în considerentul 107 din prezenta decizie, existența unor măsuri similare în alte contracte pentru proiecte mari de infrastructură înseamnă doar că măsurile în cauză sunt aplicabile unei categorii de întreprinderi și, prin urmare, sunt selective.
- (233) În orice caz, toate deciziile la care se referă autoritățile elene și PCT au abordat situații diferite.
- (234) De asemenea, în ceea ce privește cazul Aeroportul internațional din Atena ⁽¹⁶⁸⁾, Comisia consideră că respectiva concluzie nu este aplicabilă în cazul de față. În cazul respectiv, activitățile care beneficiază de ajutor fie nu erau de natură economică, fie nu au fost liberalizate la timp, prin urmare, nu este implicat niciun ajutor de stat. Dimpotrivă, în cazul de față, statul elen a deschis concurenței furnizarea de servicii de infrastructură portuară prin licitarea părții portului care face obiectul contractului de concesiune. Astfel, motivarea celeilalte decizii prin „neliberalizare” nu se aplică în speță.
- (235) În ceea ce privește cazurile Șoseaua de centură a orașului Atena și Podul de autostradă Rio Antirrio, Comisia ia notă de faptul că, deși un rezumat al dispozițiilor fiscale aplicabile în concesiunile respective a fost inclus în descrierea măsurilor adoptate de stat în ceea ce privește proiectele în cauză, Comisia nu se pronunță în mod expres cu privire la dispozițiile specifice, ci a examinat doar dacă sprijinul acordat de stat pentru proiect a fost minimul necesar, precum și dacă procedura de licitație desfășurată a avut ca rezultat prețul pieței. Majoritatea celorlalte decizii invocate ⁽¹⁶⁹⁾ nici măcar nu fac referire la scutirile fiscale în favoarea concesiionarilor (și nici la faptul că acestea sunt justificate de logica sistemului fiscal), limitându-se la a aprecia dacă procedura de licitație a fost sau nu suficient de deschisă, nediscriminatorie și bazată pe prețul cel mai scăzut. Faptul că, pe parcursul notificării, contractele de concesiune relevante care au făcut trimitere la o serie de scutiri fiscale au fost prezentate Comisiei nu înseamnă că acestea au fost examinate de către Comisie din perspectiva ajutoarelor de stat sau că aceasta s-a pronunțat cu privire la măsurile specifice. În conformitate cu jurisprudența Curții, Comisia ar trebui să adopte în mod clar și expres o poziție cu privire la anumite măsuri pentru ca beneficiarii să considere că măsurile respective nu presupun ajutor de stat. Tăcerea Comisiei nu înseamnă că măsurile au fost aprobate ⁽¹⁷⁰⁾.
- (236) Urmând același raționament, faptul că în decizia privind dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă ⁽¹⁷¹⁾ Comisia a menționat ca temei juridic Legea privind parteneriatele public-privat, care include dispoziții similare, nu înseamnă că dispozițiile acestea au fost evaluate în mod implicit de către Comisie. În cele din urmă, cazul Tunelul subacvatic din Salonic ⁽¹⁷²⁾ nu pare pertinent, întrucât măsurile fiscale nici nu au fost incluse în evaluare și, în

⁽¹⁶⁷⁾ A se vedea, de exemplu, hotărârea Tribunalului în cauza T-445/05, Assogestioni et Fineco Asset Management/Comisia, punctul 145 și jurisprudența citată.

⁽¹⁶⁸⁾ A se vedea Decizia Comisiei în cazul NN 27/96 Aeroportul internațional din Spata.

⁽¹⁶⁹⁾ A se vedea deciziile Comisiei în cazurile N 508/07 Ionia Odos, N 45/08 – Autostrada Elefsina-Korinthos-Patras-Pirgos-Tsakona, N 566/07 – Autostrada Korinthos-Tripoli-Kalamata și artera Lefktro-Sparta, N 565/07 Autostrada Greciei centrale, N 633/07 tronsonul Maliakos-Kleidi din contractul de concesiune pentru autostrada Patras-Atena-Salonic-Evzona, N 134/07 Contractul de concesiune pentru tunelul subacvatic din Salonic.

⁽¹⁷⁰⁾ Cauzele conexe T-427/04 Franța/Comisia și T-17/05 France Telecom/Comisia, Rep., 2009, p. II-0435, punctele 264-266, C-474-09 P – C-476/09 P, Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava și Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa/Comisia Europeană, Rep., 2011, p. I-113, punctul 70.

⁽¹⁷¹⁾ Cazul SA.32866 (11/N) – Grecia – Dezvoltarea comunicațiilor în bandă largă în zonele rurale din Grecia.

⁽¹⁷²⁾ A se vedea Decizia Comisiei în cazul N 134/07 Contractul de concesiune pentru tunelul subacvatic din Salonic.

orice caz, ofertantul câștigător s-a abținut să profite de posibilitatea, prevăzută în documentele aferente procedurii de ofertare, de a beneficia de subvenții operaționale.

- (237) De asemenea, autoritățile elene și PCT susțin că Comisia și-a menținut poziția în ceea ce privește evaluarea relevantă în cazurile invocate în urma emiterii, în decembrie 2013, a deciziilor sale privind ajutoarele de stat referitoare la modificări pentru patru dintre proiectele respective ⁽¹⁷³⁾. Comisia observă, în acest sens, că deciziile respective nici nu se referă la dispoziții fiscale, obiectul acestora fiind diferit, și conțin cu atât mai puțin o evaluare din partea Comisiei.
- (238) Având în vedere cele de mai sus, nu se poate considera că dispoziții similare au fost „aprobrate” de Comisie în trecut și că o astfel de „aprobare” ar putea fi invocată de către beneficiar pentru a se exclude existența unui ajutor de stat ⁽¹⁷⁴⁾.
- (239) Prin urmare, Comisia concluzionează că măsurile analizate mai sus (cu excepția măsurii descrise în secțiunea 5.3.9) constituie avantaje selective care nu sunt justificate prin natura și schema generală a sistemului fiscal.

5.5. Denaturarea concurenței și impactul asupra schimburilor comerciale

- (240) Măsurile descrise mai sus care conferă avantaje selective pot constitui ajutor de stat în cazul în care denaturează sau amenință să denatureze concurența și în măsura în care afectează schimburile comerciale dintre statele membre. Conform unei jurisprudențe constante, un avantaj selectiv acordat de către stat este considerat că denaturează sau amenință să denatureze concurența în cazul în care este susceptibil să amelioreze poziția concurențială a beneficiarului în comparație cu celelalte întreprinderi cu care acesta concurează ⁽¹⁷⁵⁾. Prin urmare, se presupune că există o denaturare a concurenței în sensul articolului 107 din TFUE, în măsura în care statul acordă un avantaj financiar unei întreprinderi într-un sector liberalizat în care există sau ar putea exista concurență ⁽¹⁷⁶⁾.
- (241) Întrucât statul elen a scos la licitație la nivel internațional concesiunea preluată de Cosco, acesta a deschis către concurență piața serviciilor portuare. Având în vedere că diferite întreprinderi din mai multe state membre pot concura pentru atribuirea concesiunilor portuare, acordarea în favoarea întreprinderii PCT a unor avantaje fiscale specifice care nu se aflau la dispoziția tuturor candidaților la momentul cererii de oferte poate fi considerată cel puțin o posibilă denaturare a concurenței.
- (242) Atunci când PCT a preluat contractul de concesiune, portul Pireu avea deja o capacitate substanțială (1,6 milioane TEU) și era considerat un potențial concurent pentru alte porturi din UE ⁽¹⁷⁷⁾. De exemplu, portul Salonic, portul Constanța din România, portul Koper din Slovenia și o serie de porturi din Italia pot fi considerate concurenți direcți sau cel puțin potențiali ai PCT. Conform acordului de concesiune, cheiurile nr. 2 și nr. 3 din terminalul de containere care este exploatat de PCT sunt prevăzute să atingă o capacitate foarte importantă (până la 3,7 milioane TEU) până în 2015. Noua capacitate, a cărei creare a fost facilitată de măsurile în cauză, are potențialul de a afecta concurența și schimburile comerciale dintre statele membre, în măsura în care diferite porturi din mai multe state membre pot avea, de asemenea, aceiași clienți precum PCT și sunt în concurență, cel puțin potențial, cu aceasta.

⁽¹⁷³⁾ A se vedea Decizia C(2013) 9253 final – Ajutorul de stat SA.36894 privind reconfigurarea proiectului Ionia Odos S.A.; Decizia C(2013) 9275 final – Ajutorul de stat SA.36877 privind reconfigurarea proiectului autostrăzii de la Marea Egee S.A.; Decizia C(2013) 9253 final – Ajutorul de stat SA.36878 privind proiectul Olympia Odos S.A.; și Decizia C(2013) 9274 final – Ajutorul de stat SA.36893 privind autostrada centrală (E 65).

⁽¹⁷⁴⁾ În orice caz, Comisia înțelege în continuare că scutirile fiscale în favoarea PCT au fost introduse abia în legea care ratifică acordul de concesiune și nu în acordul de concesiune în sine, întrucât APP nu are competența de a acorda scutiri de taxe. Spre deosebire de cazurile invocate de autoritățile elene și PCT, concesionarul în acest caz trebuia să efectueze exclusiv proiectul de investiții, fără ajutor de stat sau orice fel de sprijin public.

⁽¹⁷⁵⁾ Cauza 730/79 Philip Morris, Rec., 1980, p. 267, punctul 11; cauzele conexe T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97-607/97, T-1/98, T-3/98 – T-6/98 și T-23/98, Alzetta Mauro și alții/Comisia, Rec., 2000, p. II-2325, punctul 80.

⁽¹⁷⁶⁾ Cauzele conexe T-298/97, T-312/97 etc. Alzetta, Rec., 2000, p. II-2325, punctele 141-147, cauza C-280/00, Altmark Trans, Rec., 2003, p. I-7747.

⁽¹⁷⁷⁾ A se vedea Decizia Comisiei din 18 decembrie 2009 în cauza C21/09 (ex N 105/08, N 168/08 și N 169/08 – Grecia – Finanțarea publică a infrastructurii și echipamentelor în portul Pireu (JO C 402, 29.12.2012, p. 25, punctele 90 și 91).

- (243) În plus, Comisia observă că terminalele de transbordare pentru containere precum cel al beneficiarului sunt mult mai expuse concurenței, inclusiv din țări terțe (în regiunea mediteraneană). De exemplu, datorită investiției în discuție, Cosco și-a concentrat operațiunile de transport maritim din Marea Mediterană în Pireu în locul porturilor de transbordare italiene și spaniole pe care le utiliza anterior. PCT concurează cu alte porturi din UE și își va consolida poziția pe piață în următorii ani.
- (244) Dat fiind că măsurile fiscale în cauză au garantat un flux de numerar suplimentar pentru PCT, în special în primele etape ale proiectului de construcție, acestea au contribuit la extinderea activităților Cosco pe piața UE de servicii portuare și, eventual, la consolidarea poziției sale concurențiale pe piața respectivă.
- (245) Rezultă din considerațiile de mai sus că măsurile în cauză sunt susceptibile să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre și să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența. Conform unei jurisprudențe standard, este suficient să se stabilească faptul că ajutorul în cauză este susceptibil să afecteze schimburile comerciale între statele membre și amenință să denatureze concurența ⁽¹⁷⁸⁾. Având în vedere analiza de mai sus, Comisia nu consideră că este necesar să se definească exact aceeași gamă de servicii sau piață geografică în cauză sau să se analizeze în detaliu structura acesteia, precum și raporturile de concurență care decurg din aceasta ⁽¹⁷⁹⁾.
- (246) În ceea ce privește argumentul prezentat de PCT potrivit căruia evaluarea efectului măsurilor fiscale asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale ar necesita o examinare a sistemelor fiscale echivalente care se aplică pe piețele relevante, Comisia observă că, în conformitate cu o jurisprudență constantă ⁽¹⁸⁰⁾, faptul că un stat membru urmărește să apropie, prin măsuri unilaterale, condițiile de concurență dintr-un anumit sector economic de cele din alte state membre nu poate elimina caracterul de ajutor al măsurilor respective.

Concluzie

- (247) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că toate avantajele fiscale acordate întreprinderii PCT constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, cu excepția presupusei derogări de la normele generale privind exproprierea forțată.

6. EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII MĂSURILOR

- (248) Autoritățile elene și PCT susțin că măsurile de ajutor ar trebui să fie considerate compatibile cu piața internă în baza articolului 107 alineatul (3) litera (a) și a articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, precum și a normelor UE privind ajutoarele de stat regionale.

6.1. Aplicabilitatea Liniilor directe privind ajutoarele regionale pentru perioada 2007-2013 ⁽¹⁸¹⁾ (denumite în continuare „liniile directe”)

- (249) Comisia observă că dreptul legal al întreprinderii PCT de a face uz de măsurile de ajutor a fost conferit în urma publicării în Jurnalul Oficial a legii care prevede măsurile în cauză, și anume la 30 martie 2009 ⁽¹⁸²⁾. Prin urmare, Comisia va evalua măsurile în temeiul Liniilor directe 2007-2013, care erau aplicabile în martie 2009.
- (250) Comisia constată că măsurile de ajutor supuse evaluării constau în baza neredusă de calcul a avantajelor fiscale, care nu pot fi considerate ca fiind un ajutor pentru investiții, ci ajutoare pentru funcționare acordate în temeiul normelor privind ajutoarele regionale. Liniile directe pentru 2007-2013 pot, în mod excepțional și în cazuri extrem de limitate, să permită ajutoare pentru funcționare ⁽¹⁸³⁾ în regiunile eligibile, în temeiul derogării prevăzute

⁽¹⁷⁸⁾ A se vedea cauzele conexe T-298/97, T-312/097 etc. Alzetta, Rec., 2000, p. II-2325, punctul 95, și cauza 730/97, Philip Morris, Rec., 1980, p. 267, punctele 9-12.

⁽¹⁷⁹⁾ A se vedea, printre altele, cauza Alzetta, punctul 95.

⁽¹⁸⁰⁾ A se vedea cauza C-372/97, Italia/Comisia, Rec., 2004, p. I-3679, punctul 67 și jurisprudența menționată anterior.

⁽¹⁸¹⁾ Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013 (JO C 54, 4.3.2006, p. 13).

⁽¹⁸²⁾ A se vedea articolul 8 din Legea nr. 3755/2009, care stabilește data de începere a perioadei de valabilitate a legii.

⁽¹⁸³⁾ A se vedea capitolul 5 din Liniile directe privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013 și Decizia Comisiei din 13 februarie 2008 în cazul C 7/08 (ex N 655/07) – Germania – Schema de garantare din landul Saxonia a împrumuturilor pentru capital de lucru.

la articolul 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE. Portul Pireu este situat în regiunea Attica, care, în martie 2009, era regiune eligibilă pentru ajutor regional în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (a) din TFUE ca regiune cu „efect statistic”⁽¹⁸⁴⁾. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă măsurile de ajutor respectă condițiile ajutoarelor pentru funcționare prevăzute în liniile directoare. Ajutoarele pentru funcționare în temeiul Liniilor directoare pentru 2007-2013 pot fi permise, cu condiția ca acestea să fie justificate în ceea ce privește contribuția lor la dezvoltarea regională și natura și nivelul acestora, care trebuie să fie proporțional cu handicapul pe care urmăresc să îl compenseze. În plus, ajutorul pentru funcționare ar trebui, în principiu, să fie acordat pe baza unui set prestabil de cheltuieli eligibile sau costuri⁽¹⁸⁵⁾ și să fie limitat la o anumită parte a costurilor. De asemenea, acesta trebuie să fie temporar, redus treptat și retras total atunci când regiunile în cauză realizează o convergență reală cu zonele mai prospere din UE.

- (251) Comisia remarcă faptul că, având în vedere natura ajutorului, precum și handicapurile pe care acesta urmărește să le reducă, în principiu, ajutorul ad hoc nu ar putea face față unor astfel de handicapuri, întrucât este foarte puțin probabil ca acordarea unui ajutor pentru funcționare în favoarea unei întreprinderi ar aborda handicapurile în mod global. În plus, argumentul invocat de autoritățile elene și PCT în susținerea măsurilor de ajutor, și anume dezvoltarea și modernizarea sectorului transporturilor maritime de terminal de containere prin asigurarea securității juridice cu privire la regimul fiscal aplicabil proiectului de investiții, nu poate fi considerat ca referindu-se la handicapuri legate de regiunea în cauză care ar trebui să fie compensate. De asemenea, chiar dacă Comisia ar accepta astfel de justificări ca fiind relevante în cazul de față, nu există cheltuieli eligibile predefinite legate de astfel de handicapuri și, în consecință, de quantumul ajutorului. În plus, măsurile de ajutor nu sunt degresive în timp și nu erau destinate să fie eliminate în momentul în care regiunea Attica ar deveni o regiune „c”, la 1 ianuarie 2011⁽¹⁸⁶⁾. Prin urmare, măsurile de ajutor nu pot fi considerate compatibile în temeiul Liniilor directoare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2007-2013.

6.2. Aplicarea directă a articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE

Obiectivul de interes comun

- (252) În comunicarea sa intitulată „Un viitor sustenabil pentru transporturi: către un sistem integrat, bazat pe tehnologie și ușor de utilizat”⁽¹⁸⁷⁾, Comisia a subliniat că dezvoltarea porturilor și a terminalelor intermodale este esențială pentru a obține un sistem logistic inteligent și integrat în UE. În comunicarea „Obiectivele strategice și recomandările pentru politica în domeniul transportului maritim până în 2018”⁽¹⁸⁸⁾, Comisia subliniază că furnizarea de infrastructuri portuare noi, precum și ameliorarea utilizării capacităților existente este esențială pentru a garanta că porturile UE își pot exercita în mod eficient funcția de porți de acces.
- (253) În conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 1315/2013 al Parlamentului European și al Consiliului⁽¹⁸⁹⁾, cea mai bună metodă de dezvoltare a TEN-T ar fi o abordare pe două niveluri, constând într-o rețea globală și o rețea centrală. Rețeaua globală reprezintă nivelul de bază al noii rețele TEN-T. Acesta constă în întreaga infrastructură existentă și planificată care îndeplinește cerințele din Regulamentul TEN-T. Rețeaua centrală ar trebui să constituie coloana vertebrală a dezvoltării unei rețele de transport multimodale durabile, stimulând dezvoltarea întregii rețele globale, și să fie pusă în aplicare până cel târziu în 2030. Portul Pireu este unul dintre porturile maritime care fac parte din rețeaua centrală a UE.
- (254) În acest context, portul Pireu este unul dintre cele mai mari și mai importante porturi din Marea Mediterană, iar funcționarea acestuia este esențială pentru dezvoltarea economiei Greciei, fiind importantă pentru dezvoltarea obiectivelor politicii UE în domeniul transporturilor. Investițiile efectuate de PCT au dezvoltat o parte din portul Pireu într-un terminal de containere maritim modern, prin sporirea eficienței, a capacității de stocare, a capacității de a deservi noua generație de nave de transport de marfă și a interconectivității acestuia. În temeiul acordului de concesiune, se preconizează o creștere a capacității de la cel puțin 300 000 TEU în cursul primului an al perioadei de concesiune la cel puțin 3 700 000 TEU după al optulea an al perioadei de concesiune. Prin urmare, se poate considera că investițiile în instalații portuare cu elemente de ajutor de stat pot contribui la un obiectiv de interes comun.

⁽¹⁸⁴⁾ A se vedea Decizia Comisiei din 31 august 2006 în cazul N 408/06 – Grecia – Harta ajutoarelor regionale pentru perioada 2007-2013 (JO C 286, 23.11.2006, p. 5).

⁽¹⁸⁵⁾ De exemplu, investiții de înlocuire, costuri de transport sau costuri salariale.

⁽¹⁸⁶⁾ A se vedea nota de subsol 184.

⁽¹⁸⁷⁾ COM(2009) 279/4, punctul 46.

⁽¹⁸⁸⁾ COM(2009), 8.

⁽¹⁸⁹⁾ Regulamentul (UE) nr. 1315/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport și de abrogare a Deciziei 661/2010/UE, JO L 348, 20.12.2013, p. 1.

Necesitate și efect stimulat

- (255) Conform practicii decizionale a Comisiei în domeniu, necesitatea ajutorului este stabilită în cazul în care se poate demonstra că valoarea intrărilor de venituri nete generate de proiectul de investiții nu este suficientă pentru a acoperi costurile de investiții ale investitorului. În esență, în cazul în care veniturile nu sunt suficiente, proiectul nu ar fi fost realizat de către un investitor privat fără sprijin public, prin urmare, ajutorul de stat ar fi considerat necesar.
- (256) Autoritățile elene și beneficiarul susțin că măsurile de ajutor erau necesare deoarece, în absența lor, acordurile de finanțare a proiectelor pe care PCT le-ar obține ar fi fost mult mai oneroase și ar fi putut, eventual, să pună în pericol punerea în aplicare a proiectului.
- (257) Comisia a considerat în mod constant că proiectele vizând infrastructuri portuare necesită investiții de capital considerabile care pot fi recuperate numai pe termen foarte lung și viabilitatea lor economică nu poate fi asigurată fără sprijin public. Cu toate acestea, în cazul de față, APP, autoritatea contractantă care a efectuat procedura de licitație pentru selectarea concesiionarului portului din Pireu, estimase deja că viabilitatea economică a proiectului ar fi asigurată, iar acest lucru este dovedit de faptul că, în conformitate cu documentele de licitație, beneficiarul selectat trebuia să efectueze întreaga investiție pe propria cheltuială. În plus, PCT s-a angajat la extinderea cheiului nr. 2 și la construirea cheiului nr. 3, asumându-și pe cont propriu toate costurile de investiții pe care le-ar presupune proiectul. Atunci când și-a prezentat oferta care a fost acceptată de APP, PCT a estimat că investiția sa în portul Pireu ar fi profitabilă fără a fi nevoie de niciun sprijin public, întrucât, în caz contrar, aceasta nu ar fi depus o ofertă sau ar fi făcut acest lucru cu o rezervă în ceea ce privește rentabilitatea proiectului în lipsa unui anumit tratament fiscal. În plus, faptul că Cosco viza transformarea portului Pireu în primul terminal de containere din Marea Mediterană demonstrează potențialul portului, precum și rentabilitatea proiectului de investiții, care nu a fost pusă niciodată sub semnul întrebării⁽¹⁹⁰⁾. Prin urmare, nu se poate considera că măsurile în cauză erau necesare pentru a garanta viabilitatea economică a proiectului de investiții.
- (258) Faptul că Banca de Dezvoltare a Chinei a așteptat adoptarea legii de ratificare nu demonstrează necesitatea măsurilor de ajutor. Dat fiind că era necesară ratificarea prin lege a contractului de concesiune în conformitate cu practica legislativă elenă, orice bancă ar fi așteptat adoptarea legii de ratificare, fără ca acest lucru să fie legat în mod specific de finanțarea măsurilor în curs de examinare. De asemenea, nici protecția solicitată de Banca Europeană de Investiții împotriva modificării generale sau discriminatorii ale legii nu demonstrează necesitatea ajutorului.
- (259) PCT a început lucrările de construcție doar după ratificarea contractului de concesiune prin lege. Acest lucru este legat însă, de asemenea, de faptul că toate contractele de achiziții publice de această natură trebuie să fie ratificate prin lege. Orice societate comercială aflată în poziția PCT ar fi așteptat în orice caz ratificarea contractului. În plus, Cosco se angajase deja să pună în aplicare proiectul în momentul în care și-a prezentat oferta, iar acest lucru a avut loc înainte de adoptarea actului de acordare, și anume legea de ratificare. După prezentarea ofertei, Cosco știa că era obligată din punct de vedere legal să pună în aplicare investiția în cazul în care ar fi fost selectată de APP ca ofertant câștigător.
- (260) De asemenea, beneficiarul nu a invocat niciodată existența unui deficit de finanțare care trebuie să fie acoperit de măsurile examinate. Faptul că PCT a cuantificat valoarea ajutorului numai după inițierea procedurii oficiale de investigare de către Comisie, și anume la aproape 5 ani de la semnarea contractului de concesiune, demonstrează că valoarea ajutorului nu a fost luată în considerare de către PCT în primul său plan de afaceri, în special atunci când Cosco a decis efectuarea investiției. În ceea ce privește deciziile Comisiei, invocate de către beneficiar, prin care Comisia a aprobat ajutoare nenotificate în cazuri în care ajutorul nu a fost cuantificat în avans, Comisia remarcă faptul că situațiile menționate nu sunt aplicabile în cazul de față deoarece nu se referă la finanțarea infrastructurii portuare, în care un anumit deficit de finanțare trebuie să fie determinat chiar și pentru o analiză ex post a compatibilității. În consecință, ajutorul în cauză nu poate fi considerat necesar pentru punerea în aplicare a proiectului, întrucât PCT ar fi realizat proiectul în orice caz.

⁽¹⁹⁰⁾ De asemenea, viabilitatea economică și rentabilitatea proiectului de investiții a fost deja confirmată de faptul că investițiile întreprinderii PCT în portul Pireu au deja rezultate financiare foarte pozitive.

- (261) În orice caz, astfel cum s-a explicat anterior, măsurile examinate constau în baza neredusă a avantajelor fiscale care constituie ajutor pentru funcționare, care, în mod normal, este interzis. Astfel de ajutoare pot fi acceptate numai în condiții excepționale stabilite în mod specific. În contextul analizei compatibilității finanțării proiectelor de infrastructură portuară în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c), acest tip de ajutor nu poate fi considerat ca fiind compatibil.
- (262) Beneficiarul susține că disfuncționalitatea pieței în cazul de față constă în necesitatea de a asigura stabilitatea, securitatea juridică și flexibilitatea în ceea ce privește cadrul fiscal pentru executarea contractului de concesiune. În acest sens, Comisia constată că, în conformitate cu practica sa constantă, necesitatea asigurării stabilității, a certitudinii și a flexibilității juridice nu poate fi considerată o disfuncționalitate a pieței sau o bază legitimă pentru compatibilitatea măsurilor de ajutor. În plus și cel mai important, absența unui astfel de „cadru” nu a descurajat Cosco de la a investi în portul Pireu. Prin urmare, Comisia consideră că obiectivul de a asigura stabilitatea, securitatea juridică și flexibilitatea nu poate dovedi necesitatea și efectul de stimulare al măsurilor de ajutor în curs de examinare.
- (263) Având în vedere cele de mai sus, Comisia consideră că măsurile de ajutor acordate întreprinderii PCT nu erau necesare, întrucât nu s-a dovedit că în absența acestora Cosco ar fi renunțat la punerea în aplicare a proiectului. Prin urmare, măsurile de ajutor constituie ajutor de operare, scutind întreprinderea PCT de costurile pe care acestea ar trebui să le suporte în mod normal, și nu pot fi declarate ca fiind compatibile. Având în vedere această concluzie, Comisia nu consideră că este necesar să examineze în continuare celelalte condiții de la articolul 107 alineatul (3) litera (c), referitoare la proporționalitate și la denaturarea concurenței, pentru a ajunge la concluzia că măsurile de ajutor sunt incompatibile.

7. RECUPERAREA AJUTORULUI

În conformitate cu jurisprudența constantă, ajutorul considerat de Comisie ca fiind incompatibil cu piața comună trebuie recuperat pentru a restabili situația existentă anterior ⁽¹⁹¹⁾. Având în vedere faptul că măsurile descrise mai sus constituie ajutor de stat ilegal și incompatibil, Comisia ar trebui să impună recuperarea ajutorului acordat ilegal care este incompatibil cu piața internă, cu excepția cazului în care beneficiarul poate avea așteptări legitime sau se bazează pe un principiu general de drept al Uniunii ⁽¹⁹²⁾.

Cuantificare

- (264) Cuantificarea ajutorului furnizată de autoritățile elene și beneficiar s-a bazat pe ipotezele din planul de afaceri din 2009 al întreprinderii PCT. Prin urmare, acestea nu pot servi ca punct de plecare pentru cuantificarea exactă a valorii ajutorului.
- (265) În absența unor informații corespunzătoare din partea autorităților elene, prezenta decizie nu stabilește cuantumul exact al ajutorului primit de PCT pentru fiecare dintre măsurile în cauză. Cu toate acestea, Comisia consideră că statul membru ar trebui să urmeze următoarea metodologie pentru a determina cuantumul ajutorului de stat incompatibil care trebuie recuperat de la PCT:
- Scutirea de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate până la data începerii exploatării cheiului nr. 3
- (266) Această măsură implică un ajutor acordat întreprinderii PCT care este egal cu impozitul pe venit pe care PCT ar trebui să îl plătească în mod normal pentru dobânzile acumulate până la începerea exploatării cheiului nr. 3, de la plata căruia PCT a fost scutită în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din lege.
- (267) Autoritățile elene au precizat că PCT nu a beneficiat de această dispoziție în practică, întrucât aceasta a inclus în venitul său impozabil valoarea dobânzilor acumulate la depozitele în numerar (prin urmare, venitul în cauză a fost supus impozitului pe venit). În consecință, acestea ar trebui să furnizeze dovezi pentru a demonstra acest lucru.

⁽¹⁹¹⁾ A se vedea, de exemplu, cauza C-348/93, Comisia/Italia, Rec., 1995, p. I-00673, punctul 26 și jurisprudența menționată în aceasta.

⁽¹⁹²⁾ A se vedea, de exemplu, cauzele conexe T-239/04 și T-323/04, Italia și Brandt Italia SpA/Comisia, Rec., 2007, p. II-3265, punctele 153-154 și jurisprudența menționată în aceasta.

- (268) În cazul în care PCT a beneficiat de dispoziția în cauză, autoritățile elene trebuie să furnizeze, în primul rând, următoarele date:
- data de la care PCT a fost scutită de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate;
  - data la care a început exploatarea cheiului nr. 3.
- (269) Autoritățile elene trebuie să ia ca bază depozitele întreprinderii PCT din băncile elene în fiecare an (de la data scutirii de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate), precum și dobânzile relevante obținute în fiecare an și să le aplice rata impozitului pe venit aplicabilă în fiecare an.
- Dreptul la rambursarea creditului pentru TVA indiferent de data finalizării lucrărilor de construcții sau a componentelor acestora
- (270) Această măsură implică ajutor de stat acordat întreprinderii PCT care este egal cu valoarea integrală a rambursării TVA pe care PCT are dreptul să o păstreze (în temeiul dispoziției în cauză) dacă proiectul nu a demarat după 5 ani de la realizarea cheltuielilor aferente.
- (271) Autoritățile elene au indicat faptul că PCT a pus deja în funcțiune proiectul de investiții în termen de 5 ani de la începerea proiectului, astfel că perioada de scutire de 5 ani nu a condus la o anumită sumă care trebuie recuperată.
- (272) Cu toate acestea, autoritățile elene nu au furnizat nicio dovadă care să demonstreze că s-a finalizat construcția proiectului și că investiția a fost pusă în uz. Prin urmare, autoritățile elene ar trebui să furnizeze dovezi care atestă finalizarea proiectului de construcție. În plus, acestea ar trebui să furnizeze, de asemenea, lista cu facturile referitoare la construcție și datele la care PCT a primit rambursări de TVA pentru facturile respective.
- (273) În cazul în care construcția proiectului nu este completă, cea de a cincea aniversare de la data rambursării TVA pentru fiecare factură în legătură cu această construcție ar trebui să fie data de acordare a ajutorului. Ajutorul în fiecare caz va fi suma TVA rambursată.
- Definiție amplă a produsului de investiții => dreptul direct la rambursarea creditului pentru TVA de 90 % fără audit
- (274) Această măsură implică un ajutor acordat întreprinderii PCT care este egal cu dobânzile acumulate pe TVA rambursată pentru toate cheltuielile, altele decât pentru bunuri corporale (referitoare la produsul de investiții), de la momentul în care suma rambursată a fost pusă la dispoziția PCT până în momentul în care PCT ar fi avut dreptul la o astfel de rambursare, și anume 3 ani mai târziu sau până la momentul în care PCT ar fi putut compensa TVA aferentă intrărilor (în ceea ce privește cheltuielile respective) cu TVA aferentă ieșirilor.
- (275) Autoritățile elene ar trebui să se facă o distincție între TVA referitoare la activele corporale care intră în domeniul de aplicare a noțiunii de produs de investiții și TVA aferentă intrărilor pentru alte lucrări și servicii. Ulterior se va calcula cea din urmă TVA aferentă intrărilor. Pe baza valorii care rezultă din calcul, autoritățile elene vor trebui să calculeze dobânda pe care statul ar trebui să o solicite pentru plata în avans înainte de perioada de 3 ani până la care PCT ar putea să fie rambursată în orice caz. Dobânzile trebuie calculate pentru perioada cuprinsă între momentul în care rambursarea a fost pusă la dispoziția PCT și momentul în care PCT ar fi avut dreptul la o astfel de rambursare, și anume 3 ani mai târziu. În cazul în care se poate demonstra că rambursarea se putea efectua înainte de perioada de 3 ani, dobânzile aferente vor fi calculate până în momentul în care PCT ar fi putut compensa TVA aferentă intrărilor (în ceea ce privește cheltuielile respective) cu plata TVA aferentă ieșirilor.
- Dreptul la penalizări de întârziere fără condiții temporale sau procedurale în cazul în care statul nu rambursează TVA
- (276) Această măsură implică un ajutor de stat acordat PCT care este egal cu dobânzile pe care PCT le poate solicita (în temeiul dispoziției în cauză) de la statul elen după 60 de zile de la momentul când a fost depusă declarația fiscală corespunzătoare (pentru a solicita rambursarea TVA), în timp ce alte întreprinderi aflate într-o situație similară nu ar avea dreptul la dobânzi.

- (277) PCT a declarat că nu a făcut uz de această dispoziție. Cu toate acestea, dacă acest lucru nu este valabil și astfel de dobânzi au fost plătite efectiv de către stat, atunci autoritățile elene trebuie să indice cu exactitate dobânzile plătite împreună cu datele la care au avut loc plățile. Aceste date ar fi datele de acordare, iar dobânzile corespunzătoare plătite ar reprezenta cuantumul ajutorului acordat la datele respective.

— Reportarea pierderilor fără limită temporală

- (278) În acest caz, ajutorul ar consta în impozitul pe profitul suplimentar pe care PCT ar trebui să îl plătească dacă nu s-ar fi reportat pierderi dincolo de termenul de cinci ani. Cu alte cuvinte, ajutorul este egal cu diferența dintre impozitul pe venit plătit efectiv de PCT și impozitul pe venit pe care aceasta l-ar fi plătit în absența posibilității de a-și reporta pierderile după 5 ani de la înregistrarea acestora.
- (279) Data acordării, în acest caz, ar fi data la care ar fi fost datorat impozitul. Autoritățile elene ar trebui să prezinte date care demonstrează pierderile fiscale pe care le-a înregistrat PCT în fiecare an și dacă acestea au fost reportate pentru o perioadă mai mare de 5 ani. În cazul în care acestea au fost reportate astfel, atunci autoritățile elene vor trebui să calculeze impactul pierderilor asupra bazei de impozitare și, în consecință, impozitul pe venit corespunzător pe care PCT nu l-a plătit datorită reportării.

— Posibilitatea de a alege între 3 metode de amortizare

- (280) PCT a declarat că a utilizat metoda amortizării liniare. Autoritățile elene ar trebui să furnizeze dovezi că s-a utilizat numai metoda liniară și să nu ofere nicio posibilitate de adoptare a altor metode de amortizare. În cazul în care s-a utilizat o altă metodă de amortizare, ajutorul ar fi diferența dintre impozitul pe profit pe care PCT ar trebui să îl plătească utilizând metoda amortizării liniare și impozitul pe profit dacă se utilizează oricare dintre celelalte două metode. Data acordării ajutorului ar fi data la care ar fi fost datorat impozitul suplimentar.

— Scutire de la plata taxelor de timbru pentru acordurile de împrumut și pentru orice acord auxiliar privind finanțarea lucrărilor

- (281) Autoritățile elene ar trebui să indice dacă PCT a încheiat alte acorduri de împrumut decât cele menționate cu Cosco. În ceea ce privește astfel de acorduri, ajutorul acordat întreprinderii PCT ar fi egal cu valoarea taxelor de timbru corespunzătoare aplicabile împrumuturilor respective. Datele de acordare a ajutorului sunt datele la care erau exigibile taxele de timbru.

— Scutire acordată creditorilor PCT de la plata impozitelor, a taxelor de timbru, a contribuțiilor și a oricăror drepturi în favoarea statului sau a unor terți pe care aceștia ar trebui să le plătească în mod normal pentru contracte în temeiul cărora se transferă drepturile și obligațiile rezultate din acordurile de împrumut ale PCT

- (282) Această măsură implică un ajutor acordat creditorilor PCT, în special Cosco, care este egal cu valoarea taxei de timbru pe care Cosco ar trebui să o achite în mod normal, conform normelor general aplicabile, în cazul transferului unui împrumut contractat cu PCT către o parte terță.

- (283) Potrivit autorităților elene, în 2009, Cosco a acordat întreprinderii PCT două împrumuturi, care au fost rambursate în 2011. Pe această bază, Comisia nu are niciun motiv să considere că a avut loc un astfel de transfer.

- (284) Autoritățile elene ar trebui să clarifice dacă această dispoziție a fost utilizată. În caz afirmativ, acestea vor trebui să determine taxa de timbru care ar fi datorată pentru astfel de acte juridice.

— Scutirea de la plata taxelor de timbru pentru orice despăgubire plătită de APP către PCT în temeiul contractului de concesiune, care nu intră în domeniul de aplicare a Codului TVA

(285) Această măsură oferă întreprinderii PCT un avantaj care este egal cu taxa de timbru pe care aceasta ar trebui să o plătească în astfel de circumstanțe și de la care este scutită. Autoritățile elene ar trebui să indice dacă această dispoziție a fost utilizată. În caz afirmativ, acestea vor trebui să identifice ajutoarele acordate întreprinderii PCT și datele acordării corespunzătoare acestora în același mod descris pentru măsurile menționate mai sus.

— La cererea PCT, un regim preferențial pentru investițiile străine

(286) Autoritățile elene au indicat faptul că regimul în cauză nu a fost utilizat. Cu toate acestea, astfel cum s-a menționat în considerentul 220, PCT are dreptul de a solicita și de a obține un astfel de regim preferențial.

Calendarul de acțiune

(287) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii adresată Republicii Elene, aceasta trebuie să informeze Comisia cu privire la măsurile propuse sau luate, cu:

(i) indicarea măsurilor care pot intra efectiv sub incidența Regulamentului de minimis și transmiterea documentelor relevante care să ateste acest lucru;

(ii) indicarea măsurilor care au fost recuperate sau a planificării instituite privind recuperarea.

(288) În termen de patru luni de la notificarea prezentei decizii adresată Republicii Elene, aceasta trebuie să informeze Comisia cu privire la punerea în aplicare a recuperării.

(289) În principiu, acesta va fi ultimul termen de recuperare.

(290) În cazul în care PCT a primit un avantaj care nu depășește pragurile menționate în Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei ⁽¹⁹³⁾ din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, un astfel de avantaj nu este considerat ajutor de stat dacă sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute în regulamentul respectiv și, prin urmare, nu face obiectul recuperării.

(291) Sumele care trebuie recuperate sunt purtătoare de dobânzi de la data la care au fost puse la dispoziția PCT până la recuperarea lor efectivă. Dobânzile sunt calculate pe o bază compusă, în conformitate cu capitolul V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ⁽¹⁹⁴⁾ și cu Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei ⁽¹⁹⁵⁾ de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004.

8. CONCLUZIE

(292) Comisia constată că Grecia a pus în aplicare în mod ilegal următoarele măsuri de ajutor cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene:

1. scutirea de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate până la data începerii exploatarei cheiului nr. 3;
2. dreptul la rambursarea creditului pentru TVA, indiferent de stadiul de finalizare a obiectului contractului; definiția noțiunii de „produs de investiții” în sensul normelor privind TVA; dreptul la penalizări de întârziere începând cu prima zi după cea de a 60-a zi de la cererea de rambursare a TVA;

⁽¹⁹³⁾ Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis (JO L 352, 24.12.2013, p. 1).

⁽¹⁹⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

⁽¹⁹⁵⁾ Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei din 30 ianuarie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 82, 25.3.2008, p. 1).

3. reportarea pierderilor fără limită temporală;
  4. posibilitatea de a alege între trei metode de amortizare, în ceea ce privește costurile de investiții pentru reconstrucția cheiului nr. 2 și construcția cheiului nr. 3;
  5. scutirea de la plata taxelor de timbru pentru acordurile de împrumut și pentru orice acord auxiliar privind finanțarea proiectului;
  6. scutirea de la plata impozitelor, a taxelor de timbru, a contribuțiilor și a oricăror drepturi în favoarea statului sau a terților cu privire la contractele dintre creditorii acordurilor de împrumut în temeiul cărora sunt transferate drepturile și obligațiile care decurg din acestea;
  7. scutirea de la plata taxelor de timbru pentru orice despăgubire acordată de APP întreprinderii PCT în temeiul contractului de concesiune, care nu intră în domeniul de aplicare a Codului TVA;
  8. protecția acordată în temeiul regimului de protecție specială pentru investițiile străine.
- (293) Autoritățile elene nu scutesc PCT de la aplicarea normelor privind exproprierea forțată și, prin urmare, nu acordă niciun ajutor întreprinderii PCT în acest context.
- (294) Toate măsurile de ajutor identificate mai sus sunt incompatibile cu tratatul și trebuie să fie recuperate,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Următoarele măsuri de ajutor de stat în favoarea Piraeus Container Terminal S.A. și a creditorului său, Cosco, puse în aplicare în mod ilegal de Grecia, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, sunt incompatibile cu piața internă:

- (1) scutirea de la plata impozitului pe venit pentru dobânzile acumulate până la data începerii exploatarei cheiului nr. 3;
- (2) dreptul la rambursarea creditului pentru TVA, indiferent de stadiul de finalizare a obiectului contractului; definiția noțiunii de „produs de investiții” în sensul normelor privind TVA; dreptul la penalizări de întârziere începând cu prima zi după cea de a 60-a zi de la cererea de rambursare a TVA;
- (3) reportarea pierderilor fără limită temporală;
- (4) posibilitatea de a alege între trei metode de amortizare, în ceea ce privește costurile de investiții pentru reconstrucția cheiului nr. 2 și construcția cheiului nr. 3;
- (5) scutirea de la plata taxelor de timbru pentru acordurile de împrumut și pentru orice acord auxiliar privind finanțarea proiectului;
- (6) scutirea de la plata impozitelor, a taxelor de timbru, a contribuțiilor și a oricăror drepturi în favoarea statului sau a terților cu privire la contractele dintre creditorii acordurilor de împrumut în temeiul cărora sunt transferate drepturile și obligațiile care decurg din acestea;
- (7) scutirea de la plata taxelor de timbru pentru orice despăgubire acordată de APP întreprinderii PCT în temeiul contractului de concesiune, care nu intră în domeniul de aplicare a Codului TVA;
- (8) protecția acordată în temeiul regimului de protecție specială pentru investițiile străine.

Articolul 2

Autoritățile elene nu au acordat ajutor de stat prin scutirea întreprinderii Piraeus Container Terminal S.A. de la aplicarea normelor privind exproprierea forțată.

Articolul 3

- (1) Grecia recuperează ajutoarele incompatibile acordate, menționate la articolul 1, de la întreprinderea PCT și de la întreprinderea-mamă a acesteia, Cosco.
- (2) Sumele care trebuie recuperate sunt purtătoare de dobânzi, cu începere de la data la care au fost puse la dispoziția beneficiarului și până la recuperarea lor efectivă.
- (3) Dobânzile sunt calculate pe o bază compusă, în conformitate cu capitolul V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 și cu Regulamentul (CE) nr. 271/2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004.
- (4) Grecia elimină toate dispozițiile care permit continuarea măsurilor menționate la articolul 1, cu efect de la data adoptării prezentei decizii.
- (5) Grecia anulează toate plățile ajutoarelor menționate la articolul 1 începând de la data adoptării prezentei decizii.

Articolul 4

- (1) Recuperarea ajutoarelor menționate la articolul 1 este imediată și efectivă.
- (2) Grecia asigură punerea în aplicare a prezentei decizii în termen de patru luni de la data notificării acesteia.

Articolul 5

- (1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Grecia comunică Comisiei următoarele informații:
  - (a) suma totală (principalul și dobânzile de recuperare) care trebuie recuperată de la întreprinderea PCT și de la întreprinderea-mamă a acesteia, Cosco;
  - (b) o descriere detaliată a măsurilor deja adoptate și a celor planificate în vederea conformării cu prezenta decizie;
  - (c) documente care să demonstreze că PCT și întreprinderea-mamă Cosco au fost somate să ramburseze ajutorul.
- (2) Grecia informează Comisia cu privire la evoluția măsurilor naționale luate în vederea punerii în aplicare a prezentei decizii până la recuperarea ajutorului menționat la articolul 1. Grecia transmite imediat, la simpla solicitare a Comisiei, informații privind măsurile care au fost deja adoptate și cele planificate în vederea conformării cu prezenta decizie. De asemenea, Grecia furnizează informații detaliate cu privire la sumele reprezentând ajutorul și dobânzile recuperate deja de la beneficiar.

Articolul 6

Prezenta decizie se adresează Republicii Elene.

Adoptată la Bruxelles, 23 martie 2015.

Pentru Comisie
Margrethe VESTAGER
Membru al Comisiei

ISSN 1977-0782 (ediție electronică)
ISSN 1830-3625 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO